Agatha Christie

Agatha Christie

Cei cinci purceluşi

INTRODUCERE

Carla Lemarchant

Hercule Poirot privi cu interes şi apreciere spre tânăra femeie care fusese poftită în cameră.

Nu fusese nimic special în legătură cu scrisoarea trimisă de ea. Era pur şi simplu o cerere pentru o întâlnire, fără nici un fel de aluzie la ceea ce se afla în spatele acestei solicitări. O epistolă scurta şi în stil de afaceri. Doar fermitatea scrisului de mână al Cariei Lemarchant indica faptul că era vorba despre o femeie tânără.

Şi acum, iată că ea se afla aici, în carne şi oase: o tânără înaltă, zveltă, abia trecuta de douăzeci de ani. Tipul de femeie pe care cu siguranţă o priveşti şi a doua oară. Veşmintele îi erau de calitate, o haină bine croită şi o fustă scumpe şi blănuri de lux. Capul avea o poziţie mândră, fruntea înaltă, nasul micuţ şi bărbia hotărâtă. Părea să fie plină de viaţă. Această vitalitate, mai degrabă decât frumuseţea ei, ieşea în evidenţă.

Înainte de sosirea ei, Hercule Poirot se simţise bătrân… Acum se simţea reîntinerit… Viu… Alert!

În timp ce se apropia ca s-o salute, îi observă ochii de un cenuşiu-închis studiindu-l cu atenţie. Era foarte concentrată.

Femeia se aşează şi acceptă ţigara pe care i-o oferi el. După ce i-o aprinse, stătu un minut, două, fumând, privindu-l în continuare cu acea căutătură serioasă şi gânditoare.

Poirot spuse cu blândeţe:

— Da, chiar trebuie luată o decizie, nu-i aşa?

Tânăra tresări.

— Poftim?

Vocea ei era atrăgătoare, cu o notă gravă abia perceptibila, dar plăcută.

— Încercaţi să vă hotărâţi dacă sunt un escroc sau omul de care aveţi nevoie, nu-i aşa?

— Ei bine, da… Ceva de genul ăsta, spuse ea zâmbind. Vedeţi, domnule Poirot, nu… Nu arătaţi chiar aşa cum mi-am imaginat eu.

— Şi sunt bătrân, nu-i aşa? Mai bătrân decât v-aţi imaginat?

— Da, şi asta. Ezită. Sunt sinceră, să ştiţi. Vreau… Trebuie să am… Tot ceea ce e mai bun.

— Fiţi pe pace, o asigură Hercule Poirot. Chiar sunt cel mai bun.

— Nu sunteţi deloc modest… Observă Carla. Oricum ar fi, înclin să vă cred pe cuvânt.

Poirot replica, liniştit:

— Nu e nevoie doar de o încordare a muşchilor, să ştiţi. Nu trebuie să mă aplec şi să văd ce fel de amprente găsesc, să culeg chiştoacele de ţigară şi să examinez cioburile de sticlă. E destul să stau în scaunul meu şi să gândesc. Ăsta îşi apăsă uşor cu degetele capul în formă de ou ăsta e cel care funcţionează!

— Ştiu, spuse Carla Lemarchant. Tocmai de aceea am venit la dumneavoastră. Vreau, ştiţi, să faceţi ceva ieşit din comun!

— Asta, aprecie Hercule Poirot, suna foarte promiţător.

O privi apoi încurajator.

Carla Lemarchant inspiră adânc.

— Numele meu, spuse ea, nu este Carla. Este Caroline. La fel ca şi cel al mamei mele. Am fost botezată după ea. Se opri pentru o clipă. Şi, deşi mă prezint Lemarchant… de fapt, mă numesc Crale.

Fruntea lui Hercule Poirot se încreţi pentru o clipă, de perplexitate.

— Crale… Parcă-mi amintesc.

Tânăra spuse:

— Tatăl meu a fost pictor… Un pictor destul de cunoscut. Unii spun chiar că a fost un pictor mare. Şi eu cred că a fost.

— Amyas Crale? Întrebă Hercule Poirot.

— Da. Tânăra se opri, apoi continuă: Şi mama mea, Caroline Crale, a fost judecată pentru asasinarea lui!

— Aha, spuse Hercule Poirot, acum mi-aduc aminte… Dar numai vag. Eram în străinătate la acea vreme. Şi a trecut ceva timp.

— Şaisprezece ani, preciză fata. Obrajii îi erau acum palizi şi ochii îi ardeau. Înţelegeţi? A fost judecată şi condamnată… N-a fost spânzurată, pentru că au avut senzaţia c-ar exista circumstanţe atenuante… Aşa că sentinţa a fost comutată în închisoare pe viaţă. Dar a murit la doar un an după proces. Înţelegeţi? S-a terminat totul… Încheiat… pe vecie…

— Şi, prin urmare? Rosti încet Poirot.

Fata care se prezentase ca fiind Carla Lemarchant îşi apăsă palmele una de cealaltă. Vorbi rar şi cu pauze lungi, dar accentuând în chip ciudat fiecare cuvânt.

— Trebuie să înţelegeţi… Exact… Unde apar şi eu în poveste. Aveam cinci ani la vremea la care… S-a întâmplat totul. Eram prea mică pe-atunci ca să ştiu ceva despre ce se-ntâmpla. Îmi amintesc de mama şi de tatăl meu, desigur, şi-mi amintesc c-am plecat foarte brusc de acasă… Şi-am fost dusă la ţară, de unde-mi amintesc porcii şi de-o nevastă dolofană şi cumsecade de fermier… Şi toată lumea se purta frumos cu mine acolo… Şi-mi amintesc, foarte clar, cum toată lumea mă privea ciudat… Toată lumea… Îmi arunca priviri pe furiş. Ştiam, desigur, aşa cum ştiu toţi copiii, că era ceva în neregulă… Dar nu ştiam exact ce anume. Şi după aceea am plecat pe un vapor… A fost foarte incitant… A durat zile întregi, iar apoi am fost în Canada şi unchiul Simon m-a luat, şi am stat în Montreal cu el şi cu mătuşa

Louise, şi atunci când l-am întrebat de mami şi de tati mi-au spus că vor veni şi ei curând. Şi apoi… Şi apoi cred c-am uitat… Doar că, într-un fel, eu ştiam că ei sunt morţi, fără să-mi amintesc exact dacă mi-a spus cineva asta. Pentru că, pe-atunci, deja nici nu mă mai gândeam la ei. Eram foarte fericită, să ştiţi. Unchiul Simon şi mătuşa Louise se purtau foarte frumos cu mine, eu mergeam la şcoală şi aveam foarte mulţi prieteni, aşa că uitasem că avusesem odată şi un alt nume în afară de Lemarchant. Vedeţi dumneavoastră, mătuşa Louise îmi spusese că acela era numele meu în Canada, şi asta mi se păruse o explicaţie plauzibila… Era numele meu canadian… Dar, aşa cum am mai spus, până la urmă am şi uitat c-am avut vreodată un alt nume. Îşi ridică bărbia cu un gest sfidător şi adăugă: Uitaţi-vă la mine. Aţi spune – nu-i aşa?

— Dacă m-aţi întâlni pentru prima dată: „Iată o fată care n-are de ce să-şi facă griji”. Am bani, sănătoasă sunt, arăt suficient de bine încât să fiu plăcuta privirilor, mă pot bucura de viaţă. La douăzeci de ani, nu era nici o fată pe lumea asta cu care să fi vrut să fac schimb. Dar deja, ştiţi, începusem să pun întrebări. Despre părinţii mei. Cine au fost şi ce-au făcut? Şi aveam să aflu până la urmă… S-a întâmplat până la urmă să-mi spună adevărul. Când am împlinit douăzeci şi unu de ani. Au fost nevoiţi, pentru c-am primit propriii bani atunci. Şi apoi, ştiţi, mai era şi scrisoarea. Scrisoarea lăsată de mama mea, înainte să moară.

Expresia fetei se schimbă, chipul devenindu-i şi mai palid. Ochii nu mai păreau arzători, erau două puncte inexpresive. Continuă:

— Atunci am aflat eu adevărul. Că mama mea fusese condamnată pentru crimă. A fost… Oribil. Se opri pentru câteva clipe. Mai e un lucru pe care trebuie să vi-l mărturisesc. Eram logodită. Au spus că trebuie să aştept… Că nu mă puteam căsători până când nu împlineam

douăzeci şi unu de ani. Şi, atunci când am aflat totul, am înţeles şi de ce.

Poirot se foi pe scaun şi vorbi pentru prima dată. Întrebă:

— Şi care a fost reacţia logodnicului dumneavoastră?

— A lui John? Lui John nu i-a păsat. A spus că nu conta deloc… Nu pentru el. El şi cu mine eram John şi Carla… Iar trecutul nu conta. Se aplecă puţin în faţă. Încă mai suntem logodiţi. Dar, oricum, după cum vă daţi seama, mai contează. Contează pentru mine. Şi contează şi pentru John… Nu trecutul contează pentru noi… ci viitorul. Fata îşi încleşta pumnii. Vrem copii, ştiţi. Amândoi vrem copii. Şi nu-i putem vedea cum cresc cu teama-n suflet.

— Nu vă daţi seama că prin trecutul tuturor au existat la un moment dat violenţe şi răutăţi? Remarcă Poirot.

— Nu înţelegeţi. Aşa şi este, desigur. Dar de obicei lumea nu cunoaşte aceste detalii. Noi le ştim. Este ceva care ne priveşte. Şi, uneori… L-am văzut pe John privindu-mă. Aşa, o privire scurtă… Doar o ocheadă. Dac-am fi căsătoriţi şi ne-am certa… Şi l-aş vedea privindu-mă… Şi punându-şi întrebări?

— Cum a fost omorât tatăl dumneavoastră? Întrebă Hercule Poirot.

Vocea Cariei se auzi limpede şi hotărâtă.

— A fost otrăvit.

— Înţeleg, zise Hercule Poirot.

Urmă o perioadă de tăcere.

Apoi fata adăugă, cu o voce calmă, aproape într-o doară:

— Slavă Cerului că sunteţi atât de rezonabil. Vedeţi că într-adevăr contează… Şi ce implicaţii are. Nu încercaţi să mascaţi totul şi să-mi spuneţi vorbe înduioşătoare.

— Înţeleg prea bine, confirmă Poirot. Ceea ce nu înţeleg este ce doriţi de la mine?

Carla Lemarchant rosti cu simplitate:

— Vreau să mă căsătoresc cu John. Şi asta o să şi fac! Şi vreau să am cel puţin două fete şi doi băieţi. Şi dumneavoastră o să faceţi ca toate astea să fie posibile.

— Vreţi să spuneţi… ca doriţi să vorbesc eu cu logodnicul dumneavoastră? A, nu, ceea ce spun eu este o idioţenie! Dumneavoastră sugeraţi ceva cu totul diferit. Spuneţi-mi ce-aveţi în minte.

— Ascultaţi, domnule Poirot. Şi înţelegeţi asta… Să înţelegeţi foarte clar. Vă angajez să investigaţi un caz de crimă.

— Vreţi să spuneţi…

— Da, vreau să spun. Un caz de crimă este un caz de crimă, chiar dacă a avut loc ieri sau acum şaisprezece ani.

— Dar, draga mea domnişoară…

— Aşteptaţi, domnule Poirot. N-aţi înţeles totul încă. Mai este un element foarte important.

— Da?

— Mama mea era nevinovată, declară Carla Lemarchant.

Hercule Poirot îşi frecă nasul şi murmură:

— Ei bine, evident, înţeleg că…

— Nu e vorba despre sentimente. E vorba despre scrisoarea ei. A lăsat-o pentru mine înainte să moară. Trebuia să-mi fie dată atunci când aveam să împlinesc douăzeci şi unu de ani. A lăsat-o doar pentru un motiv: ca să fiu sigură. Asta era tot ce era scris acolo. Ca nu făcuse ea asta… Că era nevinovată… Că puteam fi pentru totdeauna sigură de asta.

Hercule Poirot privi gânditor către chipul tânăr care se uita la el cu atâta sinceritate. Spuse încet:

— Tout de meme {1}.

Carla zâmbi.

— Nu, mama mea nu era aşa! Vă gândiţi c-ar putea fi o minciună… O minciună sentimentală? Tânăra se aplecă înainte. Ascultaţi, domnule Poirot, sunt unele lucruri pe care copiii le ştiu foarte bine. Îmi amintesc de mama mea… Este o amintire înceţoşată, desigur, dar îmi amintesc destul de bine ce fel de persoană era. Nu spunea minciuni… Minciuni sentimentale. Chiar dacă un lucru te putea răni, ea avea întotdeauna să-l spună. Ca dentiştii sau ca spinii

care-ţi intră-n deget… Chestii de genul ăsta. Adevărul era… Un impuls natural pentru ea. Nu eram, cel puţin nu cred, foarte ataşată de ea… Dar aveam o încredere neţărmurita în ea. Încă am şi acum! Dacă spune că nu mi-a ucis tatăl, atunci chiar nu l-a ucis! Nu era genul de persoană care să scrie cu solemnitate o minciună, mai ales că ştia că avea să moară.

Încet, aproape neîncrezător, Hercule Poirot îşi înclină uşor capul.

Carla continuă:

— De aceea e bine ca eu să mă căsătoresc cu John. Eu ştiu că e-n regulă. Dar el nu ştie. El simte că e normal ca eu să cred că mama mea a fost nevinovată. Trebuie ca situaţia să fie clarificată, domnule Poirot. Şi dumneavoastră veţi face asta!

Hercule Poirot spuse rar:

— Chiar dacă acceptăm că tot ceea ce spuneţi este adevărat, mademoiselle, au trecut şaisprezece ani!

Carla Lemarchant răspunse:

— O, desigur! Va fi foarte dificil! Nimeni în afara dumneavoastră nu poate face asta!

În ochii lui Hercule Poirot apăru o licărire pentru o clipă. Spuse:

— Îmi oferiţi cea mai mare încredere, hein?

Carla zise:

— Am auzit multe despre dumneavoastră. Despre lucrurile pe care le puteţi face. Despre felul cum le-aţi făcut. Vă interesează psihologia, nu-i aşa? Ei bine, asta nu se schimbă cu timpul. Lucrurile tangibile nu mai sunt… Mucurile de ţigară, urmele de paşi şi iarba culcată. Nu mai aveţi cum să le căutaţi. Dar puteţi să revedeţi toate elementele cazului şi, poate, să vorbiţi cu oamenii care erau acolo în acele momente… Toţi încă mai sunt în viaţă… Şi apoi… Şi apoi, aşa cum aţi spus acum, puteţi să vă lăsaţi pe spate pe scaunul dumneavoastră şi să gândiţi. Şi veţi şti ce s-a petrecut cu adevărat…

Hercule Poirot se ridică în picioare. Cu o mână îşi mângâia mustaţa. Spuse:

— Mademoiselle, sunt onorat! Nu veţi regreta că aţi avut încredere în mine. Voi investiga cazul acesta. Voi cerceta evenimentele care s-au petrecut acum şaisprezece ani şi voi afla adevărul.

Carla se ridică şi ea. Ochii îi străluceau. Dar spuse numai atât:

— Foarte bine!

Hercule Poirot ridică un deget arătător cât se poate de elocvent.

— O clipă! Am spus că voi afla adevărul. N-am nici o idee preconceputã, înţelegeţi. Nu accept asigurările dumneavoastră despre nevinovăţia mamei. Dacă a fost într-adevăr vinovata... eh bien, atunci ce se va întâmpla?

Carla îşi înălţă din nou capul cu mândrie.

— Sunt fiica ei. Vreau adevărul!

Hercule Poirot spuse:

— En avant {2}, atunci! Deşi nu asta ar trebui să spun. Dimpotrivă. En arriere {3}.

CARTEA I

CAPITOLUL I

CONSFĂTUIREA CU PARTEA APĂRĂRII

— Dacă-mi amintesc despre cazul Crale? Întrebă Sir Montague Depleach. Desigur! Îmi amintesc chiar foarte bine. O femeie foarte atrăgătoare. Dar dezechilibrată, desigur. Lipsită de autocontrol.

II privi pe Poirot dintr-o parte.

— Ce te determina să mă întrebi despre acest caz?

— Mă interesează.

— Nu este chiar o dovadă de tact, domnul meu, spuse Depleach, arătându-şi dinţii în timp ce schiţa celebrul „zâmbet de lup”, care avea reputaţia de a exercita un efect înspăimântător asupra martorilor din boxă. N-a fost unul dintre succesele mele, ştii asta. N-am putut s-o scap.

— Ştiu asta.

Sir Montague ridică din umeri. Continuă:

— Desigur, n-aveam la fel de multă experienţă pe-atunci, faţă de cum am în prezent. Totuşi, cred c-am făcut tot ceea ce era omeneşte posibil. Nu se pot face prea multe fără cooperare. Am obţinut comutarea într-o pedeapsă cu închisoarea. Am provocat asta, să ştii. Multe soţii şi mame respectabile au semnat o petiţie. A fost tratată cu multă compasiune. Sir Montague se lăsă pe spate, întinzându-şi picioarele lungi. Chipul său căpătă o expresie imparţială, evaluatoare. Dacă l-ar fi împuşcat, sau chiar dacă l-ar fi înjunghiat… Aş fi pledat pentru omor din culpă. Dar otravă… Nu, cu otrava nu poţi să te joci. E complicat… Foarte complicat.

— Care a fost apărarea? Întreba Hercule Poirot.

Ştia deja, pentru că citise ziarele de atunci, dar nu vedea nimic râu în a părea complet ignorant în faţa lui Sir Montague.

— A, sinucidere! Singurul lucru pe care-am fi putut miza. Dar n-a fost o idee prea bine primită. Crale, pur şi simplu, nu era genul acela de om! Nu l-ai cunoscut deloc, bănuiesc. Nu? Ei bine, era un tip foarte jovial, foarte plin de viaţă. Umbla cu multe femei, bea mult… Tot tacâmul. Cădea uşor pradă poftelor trupeşti şi se bucura de ele. Nu poţi

convinge un juriu că un astfel de tip se putea aşeza, calm, să-şi pună capăt zilelor. Nu se potriveşte, pur şi simplu. Nu, mi-a fost teamă că aveam să pierd cazul încă de la început. Şi femeia n-a vrut să colaboreze! Am ştiut că o să pierdem imediat după ce a intrat ea în boxa martorilor. N-a luptat deloc. Dar asta este situaţia… Dacă nu-ţi chemi clientul în boxă, juriul trage singur concluziile.

— Asta aţi vrut să spuneţi atunci când aţi afirmat că nu se pot face prea multe fără cooperare? Îl întrebă Poirot.

— Desigur, dragul meu domn. Nu suntem magicieni, totuşi. Jumătate din bătălie înseamnă impresia pe care acuzatul i-o lasă juriului. Am cunoscut destule jurii care au dat verdicte împotriva părerii judecătorului. „El a făcut-o, asta-i sigur” – cam ăsta e punctul de vedere. Sau: „N-a făcut niciodată aşa ceva… Nu-mi spune mie asta!” Caroline Crale nici măcar n-a încercat să se lupte.

— De ce nu?

Sir Montague ridică din umeri.

— Nu mă întreba pe mine. Desigur, era foarte ataşată de tip. A fost devastată atunci când şi-a revenit şi a conştientizat ceea ce a făcut. Nu cred că şi-a revenit în urma şocului.

— Prin urmare, credeţi că era vinovată?

Depleach păru destul de surprins. Replică:

— Ăăă… Ei bine, am crezut că luăm asta ca pe un lucru sigur.

— A recunoscut vreodată că era vinovată?

Depleach părea şocat.

— Desigur că nu… Desigur că nu. Avem codul nostru, să ştii. Nevinovăţia este mereu… Ăăă… Presupusă. Dacă eşti atât de interesat, e păcat că nu mai poţi da de bătrânul Mayhew. Cei din familia Mayhew au fost avocaţii care m-au instruit. Bătrânul Mayhew ţi-ar fi putut spune mult mai multe decât mine. Dar uite… A trecut pe lumea cealaltă. Mai este şi tânărul George Mayhew, desigur, dar el era doar un băieţel la vremea aceea. A trecut ceva timp, să ştii.

— Da, ştiu. Am noroc că vă amintiţi atât de multe. Aveţi o memorie remarcabilă!

Depleach păru flatat.

— Ei bine, mereu îţi aminteşti de principalele evenimente, să ştii. Mai ales atunci când capul de acuzare este cel mai grav dintre toate. Şi, desigur, cazul Crale s-a bucurat de foarte multă publicitate din partea presei. Destul interes pentru sex şi alte lucruri de acest gen. Fata acuzată în acest caz era destul de greu de uitat. O persoană de-a dreptul unică, credeam eu.

— Mă veţi ierta dacă vă par prea insistent, spuse Poirot, dar mai întreb o dată: N-aţi avut nici o îndoială cu privire la vinovăţia lui Caroline Crale?

Depleach ridică din nou din umeri.

— Sincer… ca de la bărbat la bărbat… Nu cred că încape vreo îndoiala. Ea a făcut-o, sunt sigur.

— Care erau dovezile împotriva ei?

— Foarte evidente, asta e clar. Mai întâi, avea un motiv. Ea şi Crale fuseseră ca şoarecele şi pisica vreme de mulţi ani… Un şir interminabil de certuri. El avea mereu câte-o relaţie cu altă femeie. Nu se putea abţine. Era acel gen de bărbat. Ea a suportat destul de bine, una peste alta. I-a căutat mereu scuze pe baza temperamentului său… Şi bărbatul chiar era un partener de nota zece, să ştii. Toate operele lui urcaseră foarte mult ca preţ… Enorm. Nu-mi place stilul acela de pictură, personal… Lucruri cam urâte, dar are succes… Nu încape îndoială. Ei bine, aşa cum am spus, mai existau problemele astea cu alte femei, din când în când. Doamna Crale nu era genul care să sufere în tăcere. Aveau certuri nopţi întregi. Însă mereu se întorcea la ea, până la urmă. Aceste escapade ale lui au ieşit la iveală. Dar ultima lui aventură a fost cu totul deosebita. Era o fată, să ştii. Şi încă una foarte tânără. De douăzeci de ani. Elsa Greer, aşa o chema. Era singura fiică a unui producător din Yorkshire. Avea bani şi ambiţie, şi ştia exact ce voia. Şi îl voia pe Amyas Crale. L-a convins s-o picteze… Nu făcea, în mod obişnuit,

portrete din societate – de genul: „Doamna Blinkety Blank în satin şi perle” – dar picta figuri. Cred că majoritatea femeilor nu ar fi vrut să fie pictate de el… Nu era deloc blând cu ele! Dar a pictat-o pe Elsa Greer, şi a sfârşit prin a se îndrăgosti de ea destul de zdravăn. El deja mergea pe patruzeci de ani, să ştii, şi era căsătorit de ceva vreme. Era tocmai copt ca să se facă de râs pentru o fetişcană. Elsa Greer a fost fetişcana. Era nebun după ea, iar ideea lui era să divorţeze şi să se însoare cu Elsa. Caroline Crale n-a suportat asta. L-a ameninţat. A fost auzită de doi oameni spunând că, dacă nu renunţă la aventura cu fata aceea, îl omoară. Şi chiar a vorbit serios! În ziua de dinaintea nefericitului eveniment, luaseră ceaiul împreună cu un vecin. El se ocupa cu ierburile şi medicamentele preparate în casă. Printre speciile de plante pe care le avea se număra şi cucuta. S-a vorbit mult despre ea şi despre proprietăţile ei otrăvitoare. În ziua următoare, vecinul a observat că jumătate din conţinutul sticlei de cucută nu mai era acolo. Şi-a anunţat fratele. Au mai găsit o sticlă aproape goală de cucută în camera doamnei Crale, ascunsă într-un sertar.

Hercule Poirot se mişcă, stânjenit.

— Altcineva ar fi putut s-o pună acolo.

— O! A recunoscut în faţa poliţiei că o luase ea. Foarte puţin înţelept, desigur, dar, în acel moment, n-avea un avocat care s-o sfătuiască. Atunci când au întrebat-o despre otravă, a recunoscut cu sinceritate că ea o luase.

— Cu ce scop?

— A pretins că voise, de fapt, să se sinucidă ea cu otrava. N-a putut explica motivul pentru care sticla era goală… Nici cum se făcea că numai amprentele ei erau pe ea. A susţinut că Amyas Crale se sinucisese, înţelegeţi. Dar, dacă el ar fi luat sticla cu cucută pe care o ascunsese soţia în camera ei, atunci ar fi fost şi amprentele lui pe sticlă, pe lângă ale femeii.

— Otrava i s-a pus în bere, nu?

— Da. Ea a scos sticla din frigider şi a dus-o jos, unde picta el, în grădină. A turnat-o pe toată şi l-a privit cum a băut întregul conţinut. Toată lumea a plecat la prânz şi n-a observat că el n-a venit… de multe ori, el nu venea la mese. După aceea, ea şi guvernanta l-au găsit mort acolo. Povestea soţiei a fost că berea pe care i-o dăduse ea fusese în regulă. Teoria noastră a fost că el s-a simţit deodată atât de vinovat şi a avut atâtea remuşcări, încât şi-a turnat singur otrava în bere. Totul era o prostie… Chiar nu era genul acela de persoană! Şi dovada amprentelor a fost cea mai covârşitoare dintre toate.

— Au fost găsite amprentele ei pe sticlă?

— Nu, n-au fost… Numai ale lui… Şi erau false. Ea a fost singură cu cadavrul, în timp ce guvernanta urcase să cheme un doctor. Şi probabil că a şters sticla şi paharul şi i-a apăsat mâna pe ele. A vrut să arate că nici nu manevrase sticla sau paharul, să ştii. Ei bine, n-a ţinut. Bătrânul Rudolph, care a fost procuror, s-a distrat cu asta: a demonstrat în instanţă că un bărbat n-ar fi putut ţine sticla în acea poziţie a degetelor! Desigur, noi am încercat din răsputeri să demonstrăm c-ar fi putut… Că mâna lui ar fi fost contorsionată în timp ce murea… Dar, sincer vorbind, n-am fost foarte convingători.

— Cucuta probabil că fusese pusă în sticlă înainte ca ea să coboare în grădină, observă Hercule Poirot.

— N-a fost deloc cucuta în sticlă. Doar în pahar.

Avocatul se opri – chipul lui masiv şi bine conturat îşi schimbase expresia – şi-şi întoarse brusc capul.

— Hopa, spuse el. Ia stai, Poirot, încotro te îndrepţi cu asta?

— În cazul în care Caroline Crale ar fi fost nevinovată, cum a ajuns cucuta aia în bere? Întrebă Poirot. Apărarea a susţinut în acea vreme că Amyas Crale s-a sinucis. Dar dumneavoastră îmi spuneţi că un asemenea lucru nu era posibil… Şi sunt de acord cu dumneavoastră aici. Nu era

genul acela de om. Atunci, dacă nu Caroline Crale a făcut-o, altcineva a fost criminalul.

Depleach rosti, mai degrabă scuipând cuvintele:

— Fir-ar să fie, omule, nu poţi să învii morţii! S-a terminat totul acum multă vreme. Desigur că ea a făcut-o. Ai fi ştiut asta, dac-ai fi fost acolo, atunci. Era evident din felul în care se comporta. Îmi închipui chiar că verdictul a venit ca o uşurare pentru ea. Nu era speriată. Nici n-a avut emoţii. A vrut doar să treacă prin proces şi să se termine o dată totul. O femeie foarte curajoasă, sincer.

— Şi totuşi, spuse Hercule Poirot, atunci când a murit, ea a lăsat o scrisoare care trebuia să-i fie transmisă fiicei sale, în care jura solemn că era nevinovată.

— Chiar îmi explic de ce a făcut asta, spuse Sir Montague. Dumneata sau eu am fi făcut la fel în locul ei.

— Fata susţine că mama sa nu era genul care să mintă.

— Fata susţine… Mda. Ce ştie ea despre asta? Dragul meu domn Poirot, fata era foarte mică la acea vreme. Cât avea? Patru, cinci ani? I-au schimbat numele şi au trimis-o din Anglia, undeva, la nişte rude. Ce poate ea să ştie sau să-şi amintească?

— Uneori copiii îi cunosc foarte bine pe oameni.

— Poate că aşa o fi. Dar nu e valabil şi în acest caz. Normal că fata doreşte să creadă că mama ei n-a comis crima. Las-o să creadă asta. Nu-i face nici un rău.

— Dar, din nefericire, ea doreşte dovezi.

— Dovezi conform cărora Caroline Crale nu şi-ar fi ucis soţul?

— Da.

— Ei bine, spuse Depleach, nu le va obţine.

— Nu credeţi?

Faimosul K. C. {4} îşi privi meditativ companionul.

— Mereu te-am considerat un om cinstit, Poirot. Ce-ai de gând? Încerci să faci bani folosindu-te de afecţiunea firească a unei fete?

— N-o cunoaşteţi. Nu este o fată obişnuită. E o fată cu o mare tărie de caracter.

— Da, îmi imaginez că fiica lui Amyas şi a lui Caroline Crale ar fi aşa. Ce doreşte?

— Doreşte adevărul.

— Hm, mă tem că adevărul va fi dezamăgitor pentru ea. Sincer, Poirot, nu cred că există vreo îndoială în această privinţă. Ea l-a ucis.

— Mă veţi ierta, dragul meu prieten, dar trebuie să mă conving singur de asta.

— Ei bine, nu ştiu ce altceva aş mai putea face eu. Poţi să citeşti ceea ce s-a scris în ziare despre proces. Humphrey Rudolph a fost din partea Coroanei {5}. El a murit… Să mă gândesc, cine era protejatul lui? Tânărul Fogg, cred. Da, Fogg. Ai putea să stai de vorbă cu el un pic. Şi apoi, mai sunt şi oamenii care erau acolo în acea vreme. Să nu crezi c-o să le facă plăcere să-i întrebi prea multe în legătură cu cazul acesta, dar îndrăznesc să spun c-o să obţii ceea ce vrei de la ei. Dumneata eşti un diavol şiret.

— A, da, oamenii implicaţi. Este foarte important. Vă amintiţi poate şi cine erau?

Depleach se gândi o clipă.

— Să văd… A trecut mult timp. Numai cinci oameni erau cu adevărat implicaţi, ca să zic aşa… Nu-i mai pun şi pe servitori la socoteală… Câţiva oameni destul de credincioşi şi în vârstă, cam speriaţi… Şi care nu ştiau nimic despre nimic. Nimeni nu i-ar fi putut bănui.

— Sunt cinci oameni, spuneţi. Povestiţi-mi despre ei.

— Ei bine, era Philip Blake. Un prieten bun de-al lui Crale… Îl cunoştea de-o viaţă. Stătea în casa lui, pe-atunci. El e încă în viaţă. Îl mai văd din când în când. Stă la St George's Hill. E broker la bursă. Joacă pe diverse pieţe şi de obicei se descurcă din asta. Are destul succes. Chiar se îngraşă un pic.

— Da. Şi cine urmează?

— Mai era fratele mai mare al lui Blake. Moşier la ţară… Un tip care stă mai mult prin casă.

Poirot se gândi instantaneu la o melodie. Încercă s-o ignore. Nu trebuia să se gândească mereu la versuri de grădiniţă. Părea obsedat de astfel de lucruri în ultima vreme. Şi totuşi, melodia insista să-i revină în minte:

Purceluşul ăsta a plecat la piaţă, purceluşul ăsta a rămas acasă…

Murmură:

— A rămas acasă… Da?

— El e cel despre care ţi-am spus… Cel pasionat de ierburi şi de medicamente… Un pic chimist. Hobby-ul lui. Cum îl chema oare? Un nume mai literar… Gata, mi-am amintit. Meredith. Meredith Blake. Nu ştiu dacă mai trăieşte sau nu.

— Şi cine mai urmează?

— Cine? Ei bine, mai este şi sursa tuturor necazurilor. Fata din caz… Elsa Greer.

— Purceluşul ăsta a mâncat friptură", murmură Poirot.

Depleach se holbă la el.

— Chiar i-au dat friptură, asta-i clar, spuse el. A fost foarte ambiţioasă. A avut trei soţi de-atunci. A intrat şi a ieşit din tribunalul pentru divorţuri foarte des. Şi de fiecare dată când a schimbat ceva, a fost în bine. Doamna Dittisham… Aşa o cheamă acum. Deschide orice Tatler1 şi o vei găsi.

— Şi ceilalţi doi?

— Mai era guvernanta. Nu-mi amintesc cum o chema. O femeie drăguţă şi capabilă. Thompson… Jones… Ceva de genul ăsta. Şi mai era copila. Sora vitregă a lui Caroline Crale. Probabil că avea cam cincisprezece ani pe vremea aceea. Şi-a făcut un nume de atunci. Sapă după anumite lucruri şi merge în drumeţii te miri pe unde. Warren… Aşa o cheamă. Angela Warren. O tânără cam primejdioasă, în prezent. Am văzut-o zilele trecute.

— Aşadar, nu e purceluşul care a plâns „guiţ-guiţ-guiţ".?

Sir Montague Depleach îl privi cam ciudat. Spuse sec:

— Ar cam avea de ce să plângă aşa. E desfigurată, să ştii. Are o cicatrice foarte urâtă pe un obraz. Ea… Ei bine, o să auzi totul despre asta, îndrăznesc să afirm.

Poirot se ridică.

— Vă mulţumesc! Aţi fost foarte amabil. Dacă doamna Crale nu şi-a ucis soţul…

Depleach îl întrerupse:

— Dar a făcut-o, bătrâne, a făcut-o! Crede-mă pe cuvânt.

Poirot continuă să vorbească, fără să ia în seamă întreruperea.

— Atunci pare logic ca unul dintre aceşti cinci oameni s-o fi făcut.

— Unul dintre ei ar fi putut s-o facă, să spunem – accepta, nesigur, Depleach. Dar nu văd de ce-ar fi făcut vreunul asta. Nu există nici un motiv. De fapt, sunt destul de sigur că niciunul n-a făcut aşa ceva. Scoate-ţi ideea asta fixă din cap, bătrâne!

Dar Hercule Poirot se mulţumi să zâmbească şi să scuture din cap.

CAPITOLUL 2
CONSFĂTUIREA CU PARTEA ACUZĂRII

— Vinovată ca dracu'! Spuse domnul Fogg, scurt.

Hercule Poirot privi meditativ chipul proaspăt bărbierit al procurorului.

Quentin Fogg, K. C., era un om foarte diferit faţă de Montague Depleach. Depleach avea forţă, magnetism, o personalitate expansivă şi chiar agresivă. Făcea impresie prin schimbările rapide şi dramatice de comportament. Chipeş, urban, fermecător într-o clipă… Şi apoi, ca printr-o transformare magică, cu un zâmbet fioros şi cu buzele subţiate, se repezea la gâtul victimei.

Quentin Fogg era slab, palid, fără să posede ceea ce numim personalitate. Întrebările lui erau liniştite şi lipsite de emoţii, dar foarte persistente. Dacă Depleach era precum o floretă, Fogg era precum un burghiu. Înţepa constant. Nu se bucurase niciodată de cine ştie ce faimă,

dar era cunoscut ca un foarte bun om al legii. De obicei, îşi câştiga cazurile.

Hercule Poirot îl măsură imediat din ochi.

— Prin urmare, aşa v-a lăsat impresia, zise el.

Fogg aproba din cap.

— Ar fi trebuit s-o vedeţi atunci când a depus mărturie. Bătrânul Humpie Rudolph (el era din partea acuzării, ştiţi) a tocat-o mărunt. Mărunt! Se opri şi apoi spuse pe neaşteptate: Una peste alta, a fost cam mult bine la un loc.

— Nu sunt sigur – spuse Hercule Poirot – că vă înţeleg foarte bine.

Fogg îşi împreună sprâncenele subţiri. Cu mâna sa delicată, îşi mângâie buza de sus.

— Cum să-i zic altfel? E un proverb englezesc care sună aşa: „împuşcă pasărea care nu se mişcă”, şi cred că descrie foarte bine ceea ce vreau să zic. Acum înţelegeţi la ce mă refer?

— Este, aşa cum aţi şi spus, un punct de vedere englezesc, dar chiar cred că vă înţeleg. În Tribunalul Penal Central, ca şi pe terenurile de sport de la Eton {6} sau pe terenurile de vânătoare, unui britanic îi place ca victima sa să aibă o şansă.

— Exact, aşa este. Ei bine, în acest caz, acuzata nici măcar n-a avut o şansă. Humpie Rudolph a făcut tot ceea ce a vrut cu ea. A început cu examinarea ei făcută de Depleach. A stat acolo, ştiţi… Docila ca o fetiţă la o petrecere a adulţilor, răspunzând la întrebările lui Depleach cu ceea ce învăţase pe de rost. Destul de docilă, perfectă la exprimare… Şi absolut neconvingătoare! I se spusese cum să răspundă şi asta a şi făcut. N-a fost vina lui Depleach. Bătrânul vulpoi şi-a jucat perfect rolul… Dar, în orice scenă, este nevoie de doi actori, doar unul singur nu poate interpreta partitura. Ea n-a jucat deloc ceea ce trebuia. Şi asta a avut cel mai puternic efect negativ cu putinţa asupra juriului. Iar apoi, bătrânul Humpie s-a ridicat. Cred că-l ştiţi, nu? E o mare pierdere. Şi-a aranjat roba, s-a legănat pe picioare… Şi apoi… Drept

la ţintă! Cum v-am spus, a tocat-o mărunt! A insinuat câteva lucruri, a pus câteva capcane… Şi ea a căzut drept în ele.

A făcut-o să admită cât de absurde erau propriile declaraţii, a făcut-o să se contrazică, iar ea s-a îngropat din ce în ce mai adânc. Şi apoi, el a încheiat în stilul propriu. Foarte convingător… Foarte convins: „Vă atrag atenţia, doamnă Crale, că toată această poveste, cum că aţi furat cucuta ca să vă sinucideţi, este doar o falsitate. Eu vă spun că aţi luat-o ca să i-o administraţi soţului dumneavoastră, care era pe cale să vă părăsească pentru o altă femeie, şi că i-aţi dat-o în mod intenţionat”. Şi apoi, ea l-a privit… O fiinţă atât de drăguţă, graţioasă, delicată… Şi a spus: „O, nu, nu… N-am făcut asta”. A fost cel mai lipsit de intonaţie lucru pe care l-am auzit… Cel mai neconvingător. L-am văzut pe Depleach foindu-se în scaun. A ştiut că atunci se terminase. Fogg se opri o clipă, apoi continuă: Şi totuşi… Nu ştiu. Într-un fel, a fost cel mai inteligent lucru pe care-l putea face. A făcut apel la cavalerism… la acel ciudat cavalerism prezent şi-n sporturile sângeroase, cel care-i face pe cei mai mulţi străini să ne considere nişte impostori atotputernici. Juriul a simţit – întregul public a simţit – că n-are nici o şansă. Nici nu se putea lupta. Cu siguranţă că nu putea să joace un rol în faţa unei brute atât de şirete ca bătrânul Humpie. Acel slab, neconvingător „O, nu, nu… N-am făcut asta”. A fost jalnic. Pur şi simplu, jalnic. A fost terminată! Da', într-un fel, a fost cel mai bun lucru pe care-l putea face. Juriul a deliberat doar timp de o jumătate de oră. Verdictul a fost: Vinovată, dar cu recomandarea de clemenţă. De fapt, ştiţi, a fost total în opoziţie cu cealaltă femeie implicată în acest caz. Cu fata. Juriul nu i-a arătat nici un pic de milă acesteia, încă de la început. N-avea nici un fir de păr lăsat la întâmplare. Foarte atrăgătoare, moderna. Pentru femeile din acel tribunal, reprezenta un tip: tipul femeii care destramă o căsnicie. Căminele nu erau în siguranţă cu fete ca ea prin preajmă. Fete care ofereau sex şi care ignorau drepturile soţiilor şi mamelor. Nu s-a cruţat nici ea,

îndrăznesc să spun. Era sinceră. Admirabil de sinceră. Se îndrăgostise de Amyas Crale, şi el de ea, iar fata n-a avut nici un fel de remuşcări să-l smulgă de lângă soţia şi copilul lui. Am admirat-o într-un fel. A avut curaj. Depleach a folosit câteva strategii cam dure în examinarea ei, şi totuşi ea a rezistat destul de bine. Dar tribunalul nu i-a arătat milă. Şi nici judecătorul n-a plăcut-o. Bătrânul Avis, el era. Un bărbat care fusese destul de fustangiu în tinereţe, dar foarte moral atunci când era îmbrăcat în robă şi conducea un proces. Concluziile sale împotriva lui Caroline Crale au fost destul de blânde. N-a putut nega faptele, dar a aruncat aluzii destul de clare spre provocare şi tot restul.

Hercule Poirot întrebă:

— N-a sprijinit teoria sinuciderii, avansată de apărare?

Fogg clătină din cap.

— Acea teorie n-a avut niciodată o bază pe care să se sprijine. Nu mă înţelegeţi greşit, nu spun că Depleach n-a folosit-o la maximum. A zugrăvit o imagine foarte emoţionantă a unui bărbat cu o inimă foarte mare, iubitor de plăceri, temperamental, care a fost deodată copleşit de pasiunea pentru o tânără fată încântătoare, conştient de impedimente, dar incapabil să reziste. Apoi dezgustul său faţă de propriul gest, remuşcările pentru felul în care-şi trata soţia şi copilul prin decizia sa bruscă de a sfârşi totul! Calea onorabilă de ieşire din situaţia dată. Vă spun, a fost o scenă foarte emoţionanta. Vocea lui Depleach te putea face să plângi. Parcă vedeai biata epavă de om sfâşiată între pasiuni şi decenţa sa lăuntrică. Efectul a fost nemaipomenit! Doar că – atunci când totul s-a terminat – vraja s-a risipit şi nu mai puteai vedea acel chip aproape mitic al lui Amyas Crale. Toată lumea îl cunoştea mult prea bine. Nu era deloc acel tip de persoană. Iar Depleach nu putuse da peste nici o dovadă care să arate că aşa era. Aş spune că, de fapt, acest Crale s-a apropiat foarte mult de statutul unui om lipsit chiar şi de cea mai rudimentară conştiinţă. Era un egoist fără scrupule, fericit cu el însuşi,

temperamental. Indiferent ce simţ al eticii ar fi avut, îl aplica numai picturilor sale. Sunt convins că n-ar fi pictat ceva neglijent, de proastă calitate… Indiferent de răsplată. Dar, în rest, era un bărbat cu sânge fierbinte care iubea viaţa… Avea o poftă nebună de viaţă. Sinucidere? Nu el!

— Poate că n-a fost cea mai bună apărare posibilă?

Fogg ridica din umerii săi subţiri.

— Ce altceva ar fi putut folosi? Nu puteam pleda, pur şi simplu, că era un caz care nu se susţine… Că acuzarea trebuia să dovedească faptul că avea o bază. Erau mult prea multe dovezi. Femeia folosise cumva otrava… Recunoscuse că o luase, de fapt. Avea motivul, ocazia, mijloacele… Totul.

— Poate ar fi putut arăta că toate aceste elemente filaseră aranjate de altcineva?

Fogg spuse răspicat:

— A recunoscut multe dintre ele. Şi, oricum, e prea puţin plauzibil. Insinuaţi, presupun, că altcineva l-a omorât şi a făcut în aşa fel încât ea să pară autoarea.

— Chiar credeţi că este atât de imposibil?

Fogg rosti rar:

— Mă tem că da. Sugeraţi existenţa misteriosului X. Unde-l putem căuta?

Poirot spuse:

— Evident, într-un cerc de apropiaţi. Erau cinci oameni, nu-i aşa, care puteau să fie implicaţi direct.

— Cinci? Să mă gândesc. Era bătrânul lunatic care se prostea cu ierburile lui. Un hobby periculos… Dar o fiinţă prietenoasă. O persoană cam ştearsă. Nu-l văd ca pe domnul X. Mai era fata… Poate c-ar fi putut s-o omoare pe Caroline, dar nu pe Amyas. Mai era brokerul, cel mai bun prieten al lui Crale. E o situaţie destul de populară în romanele poliţiste, dar nu cred în asta în viaţa reală. Nu mai e nimeni… A, ba da, sora mai mică, dar n-o putem lua în consideraţie la modul serios. Sunt, în consecinţă, patru.

Hercule Poirot adăugă:

— Uitaţi de guvernantă.

— Da, aşa este. Fiinţe comune, guvernantele astea, nimeni nu şi le aminteşte. Îmi amintesc de ea totuşi, ca prin ceaţă. De vârstă medie, competentă. Presupun că un psiholog ar fi putut spune despre ea că avea o pasiune ascunsă pentru Crale şi de aceea ar fi fost capabilă de crimă. Pasiunea reprimată! Nu merge… Pur şi simplu, nu cred. La cât de mult îmi amintesc despre ea nu cred că era genul nevrotic.

— A trecut destul timp.

— Cincisprezece sau şaisprezece ani, cred. Da, cam aşa. Nu puteţi să-mi cereţi să am amintiri atât de exacte.

Hercule Poirot continuă:

— Din contră, vă amintiţi uimitor de bine. Asta mă uimeşte. Chiar puteţi vedea totul, nu? Atunci când vorbiţi, aveţi tabloul în faţă.

Fogg rosti rar:

— Da, aveţi dreptate… Îl văd, destul de clar.

Poirot spuse:

— M-ar interesa, dragul meu prieten, dacă m-aţi putea lămuri: de ce?

— De ce? Fogg se gândi o clipă la răspuns. Chipul lui slab, de intelectual, era concentrat… Interesat. Da, de ce?

Poirot întrebă:

— Ce vedeţi atât de clar? Martorii? Avocaţii? Judecătorul? Pe acuzată, stând în boxa ei?

Fogg spuse încet:

— De asta, desigur! Aţi pus punctul pe „i”. O voi vedea pe ea întotdeauna… Ciudat lucru, atracţia. Avea această calitate. Nu ştiu dacă era chiar frumoasă… Nu era foarte tânără… Părea mai obosită… Avea pungi sub ochi. Dar totul se concentra în jurul ei. Interesul. Drama. Şi totuşi, jumătate din timp, ea nu era cu adev ărat acolo. Era plecată undeva, departe… Îşi lăsa acolo doar trupul, liniştit, atent, cu acel zâmbet firav, politicos, întipărit pe chip. Era construita din jumătăţi de nuanţe, lumini şi umbre. Şi totuşi, cu toate astea, părea mai vie decât cealaltă… Decât fata cu

un trup perfect, cu faţă frumoasă şi cu puterea tinereţii. Am admirat-o pe Elsa Greer pentru curaj, pentru că a putut să lupte, pentru că şi-a înfruntat călăii şi n-a cedat. Dar am admirat-o pe Caroline Crale pentru că n-a luptat, pentru că 5-a retras în lumea ei de lumini şi de umbre. N-a fost Înfrântă cu adevărat pentru că n-a luptat. Se opri. Sunt sigur doar de un lucru. L-a iubit pe bărbatul pe care l-a ucis. L-a iubit atât de mult, încât jumătate din ea a murit odată cu el.

Domnul Fogg, K. C., se opri şi-şi şterse ochelarii.

— Vai de mine! Spun nişte lucruri cam ciudate! Ştiţi, eram destul de tânăr pe atunci. Un debutant ambiţios. Aceste lucruri lasă o impresie adâncă. Dar, oricum, sunt sigur că această Caroline Crale era o femeie remarcabilă. N-o voi uita vreodată. Nu, n-o voi uita vreodată…

CAPITOLUL 3
AVOCATUL CEL TÂNĂR

George Mayhew era prevăzător şi nu-şi lua uşor angajamente.

Îşi amintea cazul, desigur, dar nu foarte clar. Tatăl lui se ocupase… El n-avea decât nouăsprezece ani pe vremea aceea.

Da, cazul provocase destule discuţii. Datorită faptului că victima, Crale, fusese atât de cunoscută. Tablourile sale erau foarte preţioase… Chiar foarte preţioase. Două dintre ele se aflau în Galeria Tate. Nu că asta ar fi însemnat ceva neapărat.

Îl ruga pe domnul Poirot să-l scuze, dar nu vedea de ce domnul Poirot era atât de interesat de acest subiect. A, fiica? Serios? Canada? El auzise întotdeauna c-ar fi fost în Noua Zeelandă.

George Mayhew deveni mai puţin rigid. Se destinse.

Un lucru şocant în viaţa unei fete. O simpatiza foarte mult. Îi era chiar milă de ea. Ar fi fost mai bine să nu afle

niciodată adevărul. Totuşi, nu mai folosea la nimic să spună asta acum.

Voia să ştie? Bine, dar ce era de ştiut? Existau rapoartele de la tribunal, desigur. El nu ştia nimic despre asta.

Nu, se temea că nu prea încăpea îndoială cu privire la vinovăţia doamnei Crale. Avea ceva motive care să-i justifice fapta. Artiştii ăştia… Oameni cu care este dificil să trăieşti. Crale, înţelegea asta, avea mereu câte o altă femeie cu care trăia.

Şi ea însăşi probabil că fusese o femeie mai posesivă. Incapabilă să accepte faptele. În zilele noastre, ar fi putut pur şi simplu să divorţeze şi să termine totul. Adăugă apoi, prudent:

— Să mă gândesc… Ăăă… Doamna Dittisham, cred, a fost fata implicată în caz.

Poirot răspunse că aşa considera şi el.

— Ziarele mai aduc vorba despre asta din când în când, continuă Mayhew. A intrat şi a ieşit de destule ori din tribunal cu divorţuri. Este o femeie foarte bogată, după cum cred că ştiţi deja. A fost măritată cu exploratorul acela, înainte de Dittisham. Este mereu mai mult sau mai puţin în atenţia publicului. Genul de femeie căreia îi place notorietatea, mă gândesc.

— Sau poate că-i adoră pe eroi, sugeră Poirot.

Ideea păru să-l deranjeze pe George Mayhew. O acceptă fără tragere de inimă.

— Ei bine… E posibil, da, ca tocmai acesta să fie adevărul.

Părea să întoarcă ideea pe toate părţile în gând.

Poirot se interesă:

— Firma dumneavoastră o reprezenta pe doamna Crale de o perioadă mai îndelungată?

George Mayhew clătină din cap.

— Din contră. Jonathan şi Jonathan fuseseră avocaţii familiei Crale. Având în vedere situaţia însă, domnul Jonathan a simţit că nu putea s-o reprezinte foarte bine pe doamna Crale, şi a aranjat cu noi – cu tatăl meu – să-i

preluăm cazul. Aţi face bine, cred, domnule Poirot, să vă fixaţi o întâlnire cu domnul Jonathan. S-a retras din munca activă – are peste şaptezeci de ani – dar cunoştea familia Crale foarte bine şi vă poate spune mult mai multe decât mine. Într-adevăr, eu nu vă pot lămuri mai nimic. Eram doar un tinerel pe-atunci. Nici nu cred c-am fost la tribunal.

Poirot se ridică şi George Mayhew, ridicându-se la rândul lui, spuse:

— Poate că aţi vrea să schimbaţi o vorbă şi cu Edmunds, contabilul nostru. Era asociat al firmei pe atunci şi a fost foarte interesat de caz.

Edmunds era un om care vorbea foarte rar. Ochii lui străluceau de prudenţă avocăţească. Îl măsură îndelung din ochi pe Poirot înainte să se lase convins să vorbească.

— A, îmi amintesc de cazul Crale. Adăugă imediat: O afacere dizgraţioasă. Ochii lui şireţi zăboviră cercetător asupra lui Hercule Poirot. A trecut cam mult timp ca să mai fie răscolite toate aceste lucruri.

— Un verdict dat la tribunal nu reprezintă întotdeauna sfârşitul.

Capul colţuros al lui Edmunds aprobă încet.

— V-aş cam da dreptate din acest punct de vedere.

Hercule Poirot continuă:

— Doamna Crale a lăsat în urmă o fiică.

— A, îmi aminteam de un copil, da. Trimisă în străinătate la rude, nu-i aşa?

— Acea fiică este foarte sigură de nevinovăţia mamei ei, precizează Poirot.

Stufoasele sprâncene ale domnului Edmunds se ridicară.

— Aşa vede lucrurile, prin urmare?

— Îmi puteţi spune ceva care să sprijine această teorie? Întrebă Poirot.

Edmunds reflectă. Apoi, clătină încet din cap.

— N-aş putea spune în mod conştient că da. Am admirat-o pe doamna Crale. Orice altceva ar fi fost, era totuşi o doamnă! Nu cum era cealaltă. O vulpe… Nici mai mult, nici

mai puţin. Tupeistă până-n pânzele albe! Gunoi… Asta era ea… Şi a arătat-o! Dar doamna Crale era de calitate.

— Dar, cu toate acestea, o criminală?

Edmunds se încruntă. Răspunse, cu mai multă spontaneitate decât până în acel moment:

— Asta m-am întrebat şi eu, zi de zi. Stătea acolo atât de calmă şi de blânda. „Nu cred”, obişnuiam să-mi spun. Dar, dacă mă înţelegeţi, domnule Poirot, n-aveai ce altceva să crezi. Cucuta aia n-a ajuns în berea domnului Crale din greşeala. A fost pusă acolo intenţionat. Şi dacă nu doamna Crale este autoarea, atunci cine?

— Asta e întrebarea, întări Poirot. Cine a pus-o acolo?

Din nou, acei ochi pătrunzători, bătrâni, îl fixară.

— Prin urmare, asta e ideea dumneavoastră? Vru să ştie domnul Edmunds.

— Dumneavoastră ce credeţi?

Urmă o pauză, înainte ca funcţionarul să răspundă:

— N-a fost nici un indiciu în acest sens. Absolut niciunul.

— Aţi fost la tribunal în timpul procesului? Se interesă Poirot.

— În fiecare zi.

— I-aţi auzit pe martori depunând mărturiile?

— Da.

— Nu vi s-a părut nimic anormal la ei… Vreo ciudăţenie, vreo lipsă de sinceritate?

Edmunds răspunse firesc:

— Vreţi să spuneţi dacă unul dintre ei minţea? Dacă fiul ar fi avut vreun motiv să-l omoare pe domnul Crale? Mă scuzaţi, domnule Poirot, dar ceea ce sugeraţi este foarte melodramatic.

— Cel puţin, luaţi asta în consideraţie, insistă Poirot.

Privi chipul crispat, ochii gânditori. Încet, cu regret, Edmunds clătină din cap.

— Acea domnişoară Greer, spuse el, era destul de ranchiunoasă şi răzbunătoare. Aş spune că a întrecut limitele în multe dintre lucrurile pe care le-a spus acolo, dar

ea îl dorea, în orice caz, pe domnul Crale în viaţă. Nu-i folosea în nici un fel mort. Voia s-o înlăture pe doamna Crale, asta e clar… Dar asta, deoarece moartea îi luase bărbatul. Era ca o tigroaică încolţită! Însă, aşa cum am spus, ea îl dorea pe domnul Crale în viaţă. Domnul Philip Blake, şi el a fost împotriva doamnei Crale. Avea o idee preconceputa. A înţepat-o ori de câte ori i s-a ivit ocazia. Dar aş spune că a fost sincer. Fusese prieten foarte bun cu domnul Crale. Fratele lui, domnul Meredith Blake – un martor neconvingător, vag, ezitant – niciodată n-a părut sigur de răspunsurile sale. Am văzut mulţi martori de felul ăsta. Părea că minte, când, de fapt, tot timpul rostea adevărul. N-a vrut să spună nimic în plus faţă de ceea ce a trebuit. Avocatul nu a reuşit să extragă mai mult de la el din pricina asta. Unul dintre acei domni care intră mai uşor în panică. Guvernanta… Şi ea s-a comportat destul de bine. N-a irosit cuvintele şi a răspuns la subiect. N-ai fi putut spune, dac-o ascultai, de partea cui era. O femeie foarte calculată. Genul mai dur. Aici, Edmunds se opri o clipă: Nu m-aş mira dacă, de fapt, ştia mai mult despre toată afacerea asta decât a spus.

— Nici eu nu m-aş mira, zise Hercule Poirot.

Privi cu atenţie chipul dur şi ridat al domnului Alfred Edmunds. Era destul de impasibil şi de limpede.

Dar Hercule Poirot se întrebă în acel moment dacă nu cumva i se oferise un indiciu.

CAPITOLUL 4
AVOCATUL CEL BĂTRÂN

Domnul Caleb Jonathan locuia în Essex. După un schimb politicos de scrisori, Poirot primi o invitaţie, aproape regească în felul ei, să meargă acolo ca să cineze şi să-şi petreacă o noapte. Bătrânul gentleman avea, în mod sigur, un altfel de caracter, nu insipid ca tânărul George Mayhew, în comparaţie cu care părea un pahar de vin vechi şi de calitate.

Avea propriile metode de a aborda subiectele, şi abia spre miezul nopţii, după ce băuse un pahar de coniac vechi şi savuros, domnul Jonathan îşi dădu cu adevărat drumul la limbă. Într-o manieră aproape orientală, apreciase curtoazia lui Hercule Poirot de a nu-l forţa să vorbească în vreun fel. Acum, la timpul potrivit pentru el, era dispus să detalieze subiectul privind familia Crale.

— Firma noastră, desigur, a cunoscut multe generaţii ale acestei familii. L-am cunoscut pe Amyas Crale şi pe tatăl său, Richard Crale, şi mi-l amintesc pe Enoch Crale, bunicul. Nobili, cu toţii, apreciau mai mult caii decât oamenii. Călăreau drept, iubeau femeile şi nu se împiedicau de idei. N-aveau încredere în idei. Dar soţia lui Richard Crale era plină de idei… Mai multe idei decât raţiune. Era poetică şi muzicală… Cânta la harfă, ştiţi. Avea o sănătate precară şi părea foarte pitorească pe canapeaua ei. Era o admiratoare a lui Kingsley. De aceea l-a botezat pe fiul ei Amyas. Tatălui nu i-a plăcut numele, dar a cedat. Amyas Crale a profitat de moştenirea lui mixtă. Primise simţul artistic de la mama lui, i ar setea de putere şi egoismul de la tatăl lui. Toţi cei din familia Crale erau egoişti. Nu vedeau niciodată vreun alt punct de vedere, în afară de cel personal. Bătând uşor cu un deget în braţul fotoliului, bătrânul îi aruncă o privire ascuţită lui Poirot. Corectaţi-mă dacă greşesc, domnule Poirot, dar sunteţi interesat mai degrabă de… Caractere, să spunem?

— Acesta este principalul meu interes în toate cazurile, răspunse Poirot.

— Îmi închipui. Ca să intraţi pe sub pielea criminalului, cum se spune. Foarte interesant! Te absoarbe cu totul. Firma noastră, desigur, nu s-a ocupat niciodată de cazuri de crimă. N-am fi fost în stare s-o apărăm pe: Damna Crale, chiar dac-am fi vrut asta. Cei de la firma Mayhew însă erau mult mai potriviţi. L-au numit pe Depleach… Poate că n-au avut prea multă imaginaţie…: tuşi, el era foarte expansiv şi, desigur, din cale-afară ie dramatic! Ceea ce n-au prevăzut

însă a fost faptul că „ici Caroline n-a jucat rolul pe care l-au vrut ei. Nu era genul dramatic.

— Dar cum era? Întrebă Poirot. Asta doresc foarte mult să aflu.

— Da, da, desigur. Cum a ajuns să facă tot ceea ce-a acut? Aceasta este întrebarea cu adevărat vitală. O cunoşteam, înţelegeţi, dinainte să se mărite. Caroline Spalding, aşa o chema. O fiinţă turbulentă şi mereu nemulţumită. Plină de vitalitate. Mama ei a rămas văduvă ie tânără şi Caroline i-a fost foarte devotată. Apoi, mama s-a căsătorit din nou… A mai avut un copil. Da…

Da, foarte trist, foarte dureros. Aceste gelozii tinere, arzătoare, adolescentine.

— Era geloasă?

— Foarte. A avut loc chiar şi un incident regretabil. Sărmana copilă, s-a învinuit foarte mult după aceea. Dar ştiţi, domnule Poirot, astfel de lucruri se mai întâmplă. Nu pot fi oprite. Asta vine… Vine odată cu maturitatea.

— Ce s-a întâmplat? Întrebă Poirot.

— A lovit-o pe copila… Când era încă foarte mică. A aruncat cu un prespapier spre ea. Copila şi-a pierdut vederea la un ochi şi a rămas desfigurată. Domnul Jonathan oftă. Apoi adăugă: Vă imaginaţi ce efect a avut o întrebare atât de simplă pe această temă la tribunal. Clătină din cap. A lăsat impresia că, de fapt, Caroline Crale era o femeie cu un temperament vulcanic. Acest lucru chiar nu era adevărat. Deloc chiar. Se opri o clipă, apoi reluă: Caroline Spalding stătea destul de des la Alderbury. Călărea foarte bine şi era hotărâtă. Lui Richard Crale îi plăcea de ea. A impresionat-o şi pe doamna Crale – şi ea o plăcea. Fata nu era fericită la casa ei. Era fericita la Alderbury. Diana Crale, sora lui Amyas, şi cu ea, au devenit prietene. Philip şi Meredith Blake, băieţii care locuiau la o proprietate învecinată, veneau adesea la Alderbury. Philip era o mică brută care se gândea numai la bani. Trebuie să mărturisesc ca mereu am avut o antipatie faţă de el. Dar mi s-a spus că

ştie să vorbească întotdeauna şi că are reputaţia unui bun prieten. Meredith era ceea ce contemporanii mei numeau un Namby Pamby {7}. Îi plăceau botanica şi fluturii şi observa păsările şi alte creaturi. Acum, chestia asta se numeşte studiul naturii.

Of, Doamne… Toţi tinerii aceştia erau o dezamăgire pentru părinţii lor. Niciunul nu rămăsese fidel tipologiei tradiţionaliste… Vânătoare, pescuit. Meredith prefera să observe păsările şi animalele, în loc să le vâneze. Philip, cu siguranţă, prefera oraşul în dauna provinciei şi se orienta către domeniul afacerilor, ca să poată scoate bani. Diana s-a măritat cu un individ care nu era gentleman: era fost ofiţer. Iar Amyas, puternicul, chipeşul, virilul Amyas a înflorit şi a devenit un pictor renumit, tocmai asta, dintre toate meseriile din lume! După părerea mea, Richard Crale a murit din cauza şocului.

Şi, la scurt timp, Amyas s-a căsătorit cu Caroline Spalding. Mereu s-au certat şi au avut câte ceva de împărţit, dar chiar se iubeau. Erau amândoi înnebuniţi anul după celălalt. Şi au continuat să ţină unul la altul. Dar Amyas era precum toţi ceilalţi din familia Crale, un egoist fără sentimente. A iubit-o pe Caroline, dar n-a respectat-o niciodată cu adevărat. A făcut doar ceea ce a vrut. Eu cred c-a fost cât putea el să fie de ataşat de ea, mai mult de atât nu era capabil… Doar ea, femeia, e situa cu mult sub arta lui. Arta era primordială. Şi nu cred că a existat vreun moment în viaţa lui în care arta să fie mai puţin importantă decât orice femeie. Avea aventuri cu femei – îl stimulau – dar le lăsa baltă după ce termina cu ele. Nu era nici un bărbat sentimental, „ici romantic. Şi nici nu era un senzual. Singura femeie pentru care simţea ceva, puţin, era soţia lui. Şi, pentru: a ea ştia asta, i-a acceptat atât de multe escapade. Era an pictor foarte talentat. Ea şi-a dat seama de acest lucru l-a respectat. El, de obicei, avea aventuri amoroase şi apoi se întorcea la ea… cu un tablou drept amintire. Şi ar fi

continuat mult şi bine aşa, dacă nu apărea Elsa Greer. Elsa Greer…

Domnul Jonathan clătină din cap.

— Ce-i cu Elsa Greer? Îl îmboldi Poirot.

— Sărmana copilă… Sărmana copilă… Spuse pe neaşteptate domnul Jonathan.

— Prin urmare, asta simţiţi în legătură cu ea? Insista Poirot.

Jonathan spuse:

— Poate pentru că sunt mai bătrân, dar eu cred, domnule Poirot, că e ceva la lipsa de apărare a tinereţii care mă mişcă, până la lacrimi. Tinereţea e atât de vulnerabilă. E atât de necruţătoare… Atât de sigură pe ea. De generoasă şi de solicitantă…

Ridicându-se, bătrânul merse până la raftul cu cărţi. Scoase de acolo un volum, îl deschise şi întoarse paginile, apoi citi cu glas tare:

De ţi-e cinstit amorul tău şi vrea
Căsătorie, dă-mi atunci de ştire
Prin cineva pe care-l voi trimite
La tine mâine, ca să afle: Unde
Şi când vrei tu să facem cununia?
Atunci îţi pun ursita-mi la picioare,
Stăpân mi-eşti, te urmez în lumea-ntreagă… {8}

— Aici se simte iubirea tinereţii, în cuvintele Julietei. Fără reticenţe, fără reţineri, fără aşa-numita modestie feciorelnică. Este curajul, insistenţa, forţa necruţătoare a tinereţii. Shakespeare cunoştea ce înseamnă tinereţea. Julieta îi cânta lui Romeo. Desdemona îl doreşte pe Othello. Nu au nici un dubiu tinerii, nici teamă, nici mândrie.

Poirot spuse, îngândurat:

— Prin urmare, credeţi că Elsa Greer vorbea cu cuvintele Julietei?

— Da. Era o tânără răsfăţată de avere: tânără, frumoasă, bogată. Şi-a găsit partenerul şi l-a dorit… Nu era un Romeo tânăr, ci un pictor de vârstă medie, căsătorit. Elsa Greer nu

a ezitat nici un moment, a avut la dispoziţie codul modernităţii. „Ia tot ceea ce vrei; nu trăieşti decât o dată!” Bătrânul oftă, se lăsă pe spate şi din nou bătu încet cu degetele pe braţul fotoliului său. O Julietă trădătoare. Tânără, fără milă, dar cumplit de vulnerabilă. A mizat totul pe o lovitură îndrăzneaţă. Şi, aparent, a şi câştigat… Şi apoi… În ultimul moment… A intrat în scenă moartea… Şi tânăra Elsa, atât de vivace şi de arzătoare, a murit şi ea. A rămas numai o persoană rece, întărită, răzbunătoare, care a urât-o din tot sufletul pe femeia a cărei mână a comis acea faptă îngrozitoare. Vocea bărbatului se schimbă. Vai, vai! Vă rog să iertaţi această mică melodramatizare. O femeie tânără, trudă… cu o viziune crudă asupra vieţii. Un personaj nu prea interesant, cred eu. „Tinereţe pură ca un trandafir. Pasionata, pală” etc. Dacă iei asta, ce rămâne? Doar o femeie tânără, oarecum mediocră, în căutarea unui erou supradimensionat care s-o urce pe un piedestal.

— Dacă Amyas Crale n-ar fi fost un pictor faimos… Spuse Poirot.

Domnul Jonathan se grăbi să-i dea dreptate:

— Într-adevăr… Într-adevăr. Aţi pus problema într-un mod admirabil. Toate fetele din lumea asta care seamănă cu Elsa îi venerează pe eroi. Un bărbat trebuie sa fi făcut ceva, trebuie să fie cineva… Caroline Crale poate c-ar fi putut recunoaşte valoarea unui funcţionar Ii bancă sau a unui agent de asigurări. Caroline îl iubea pe Amyas Crale bărbatul, nu pe Amyas Crale pictorul. Caroline Crale nu era crudă… Elsa Greer era. Apoi adăugă: Dar era tânără şi frumoasă, şi infinit mai patetică, după mine.

Hercule Poirot se duse la culcare gânditor în acea seară. Era fascinat de problema personalităţii.

Pentru Edmunds, funcţionarul, Elsa Greer era o vulpiţă, nici mai mult, nici mai puţin.

Pentru bătrânul domn Jonathan, ea era eterna Julietă.

Şi Caroline Crale?

Fiecare o văzuse în mod diferit. Montague Depleach o dispreţuise în calitate de clientă: o persoană care se dăduse bătută. Pentru tânărul Fogg, reprezentase romanţiozitatea. Edmunds o văzuse, simplu, ca pe o „doamnă”. Domnul Jonathan o numise o creatură furtunoasă, turbulentă.

Cum ar fi văzut-o el, Hercule Poirot?

De răspunsul la această întrebare simţea că depinde succesul căutărilor sale.

Până acum, niciunul dintre oamenii interogaţi nu se îndoise că, orice altceva ar fi fost, Caroline Crale fusese, de asemenea, o criminală.

CAPITOLUL 5
COMISARUL DE POLIŢIE

Fostul comisar de poliţie Hale trase gânditor din Tipa sa. Apoi, spuse:

— Este o întrebare ciudată, domnule Poirot.

— Poate că este, într-adevăr, mai puţin obişnuită, aproba Poirot, prevăzător.

— Înţelegeţi, adăuga Hale, a trecut mult timp de arunci.

Hercule Poirot îşi dădea seama că avea să se plictisească de această frază. Spuse cu blândeţe:

— Din acest motiv, desigur, totul este mult mai dificil.

— Răscolirea trecutului, se amuză interlocutorul său. Dac-ar fi măcar un scop în asta…

— Un scop există.

— Care ar fi el?

— Cineva se poate bucura de descoperirea adevărului, pur şi simplu. Eu asta fac. Şi nu trebuie să uităm de tânăra domnişoară.

Hale aproba din cap.

— Da, percep amestecul ei în toate astea. Dar… Ascultaţi-mă, domnule Poirot… Sunteţi un om ingenios. Aţi putea să-i născociţi ceva.

— N-o cunoaşteţi pe această tânără, replică Poirot.

— Ei, haideţi… Un bărbat cu experienţa dumneavoastră?

Poirot se încorda.

— Poate că sunt, mon cher, un mincinos versat şi priceput… După cum păreţi să credeţi. Dar nu asta este concepţia mea despre un comportament etic. Am standardele mele.

— Mă iertaţi, domnule Poirot. N-am vrut să vă jignesc. Dar ar fi pentru o cauză bună, ca să zic aşa.

— Mă întreb, chiar ar fi?

Hale rosti încetişor:

— E curat ghinion ca o fată tânără care urmează să se mărite să afle că mama ei a fost o criminală. Dac-aş fi în locul dumneavoastră, m-aş duce la ea şi i-aş spune că, la urma urmei, a fost vorba despre o sinucidere. I-aş spune că tot acest caz n-a fost bine controlat de către Depleach. Că, în ceea ce vă priveşte pe dumneavoastră, n-aveţi nici o îndoială că Amyas Crale s-a otrăvit singur.

— Dar am toate dubiile în privinţa asta! Nu cred nici un moment că el s-a otrăvit singur. Consideraţi acest lucru măcar posibil?

Hale clătina încet din cap.

— Ei, vedeţi? Mie îmi trebuie adevărul… Nu o minciună, fie ea plauzibilă sau chiar foarte plauzibilă.

Hale se întoarse şi-l privi pe Poirot. Faţa lui roşie şi un pic pătrată deveni şi mai roşie şi păru chiar şi mai pătrata. Spuse:

— Vorbiţi despre adevăr. Aş vrea să vă fie limpede că noi credem c-am ajuns la adevăr în cazul Crale.

Poirot replică repede:

— Acest verdict din partea dumneavoastră înseamnă foarte mult. Ştiu de ce sunteţi capabil şi că sunteţi cinstit şi foarte bine pregătit. Acum spuneţi-mi doar atât: Chiar n-aţi avut nici un dubiu, niciodată, că doamna Crale ar fi fost vinovată?

Răspunsul comisarului veni prompt:

— Nici un dubiu, domnule Poirot. Circumstanţele au condus către ea imediat, şi fiecare indiciu descoperit a

sprijinit această convingere.

— Îmi puteţi face un rezumat al dovezilor împotriva ei?

— Pot. Atunci când am primit scrisoarea dumneavoastră, am căutat cazul în arhive. Comisarul ridică un mic carneţel. Am notat toate faptele importante aici.

— Vă mulţumesc, dragă prietene! Sunt nerăbdător să le aud.

Hale îşi drese glasul. O rezonanţă uşor oficială i se simţea în tonul vocii.

— La ora două şi patruzeci şi cinci de minute, în după-amiaza zilei de 18 septembrie, inspectorul Conway – fost sunat de către doctorul Andrew Faussett. Doctoral Faussett a spus că domnul Amyas Crale a murit subit şi, ca urmare a circumstanţelor acestui deces şi a declaraţiei făcute de domnul Blake, un oaspete al casei, doctorul a considerat necesar să anunţe poliţia.

Inspectorul Conway, împreună cu un sergent şi cu medicul legist, au ajuns imediat la Alderbury. Doctorul Faussett era acolo şi i-a condus la locul unde se afla corpul domnului Crale, neatins.

Domnul Crale pictase într-o grădină mică, închisă, cunoscută sub numele de Battery Garden {9}, datorită faptului că dădea spre mare şi avea câteva tunuri în miniatură, care o decorau. Domnul Crale nu urcase să ia prânzul pentru că voise să obţină un anumit efect de lumină asupra pietrelor, iar soarele n-ar fi fost potrivit centru acest lucru decât în acele momente. Prin urmare, rămăsese singur în Battery Garden, pictând. Acest lucru n-a fost considerat neobişnuit. Domnul Crale nu prea respecta orele de masă. Uneori i se trimitea câte un sandviş, dar cel mai adesea el prefera să nu fie deranjat. Ultimii oameni care l-au văzut în viaţă au fost domnişoara Elsa Greer (care stătea în casă) şi domnul Meredith Blake (un vecin). Aceştia au urcat în casă şi s-au dus împreună cu celelalte persoane care locuiau acolo la prânz. După masa de prânz, s-a servit cafeaua pe terasă. Doamna Crale şi-a terminat de băut

cafeaua şi a spus că avea să „se ducă până jos, să vadă cum se descurca Amyas”. Doamna Cecilia Williams, guvernanta, s-a ridicat şi a însoţit-o. Căuta un pulover aparţinând elevei sale, domnişoara Angela Warren, sora doamnei Crale, pe care aceasta îl rătăcise şi despre care credea că se găsea undeva pe plaja din apropiere.

Cele două au plecat împreună. Cărarea trecea printr-un pâlc de copaci şi apoi ducea către uşa care dădea în Battery Garden. Puteai fie să intri în Battery Garden, fie să continui pe aceeaşi cărare şi să ajungi la plajă.

Domnişoara Williams s-a îndreptat către plajă, iar doamna Crale a mers spre Battery Garden. Aproape imediat însă, doamna Crale a ţipat şi doamna Williams s-a grăbit să se întoarcă. Domnul Crale era sprijinit de un scaun, mort.

La cererea urgentă a doamnei Crale, doamna Williams a plecat din Battery Garden şi a intrat repede în casă, pentru a suna după un doctor. Dar pe drum s-a întâlnit cu domnul Meredith Blake şi i-a lăsat lui în sarcină acest lucru, ea întorcându-se la doamna Crale, despre care credea c-ar avea nevoie de companie în acele momente. Doctorul Faussett a sosit la locul faptei după un sfert de oră. A văzut imediat că domnul Crale murise de ceva vreme; a spus că ora probabilă a morţii era între unu şi două. Nu se găsea nimic pe-acolo care să indice cauza morţii. Nu exista nici un semn al vreunei răni, iar poziţia domnului Crale era foarte naturală. Totuşi, doctorul Faussett, foarte familiarizat cu starea de sănătate a victimei şi ştiind foarte bine că acesta n-avea vreo boală sau slăbiciune de vreun fel, înclina să creadă că situaţia era mult mai gravă decât părea la prima vedere, în acest moment, domnul Philip Blake i-a spus ceva domnului Faussett. Comisarul Hale se opri un pic, trase aer în piept şi trecu la capitolul al doilea al povestirii sale. După aceea, domnul Blake i-a repetat această declaraţie inspectorului Conway. Iată despre ce era vorba. În acea dimineaţă, el primise un mesaj telefonic de la fratele său, domnul Meredith Blake (care locuia la conacul Handcross,

aflat la doi-trei kilometri distanţă). Domnul Meredith Blake era chimist amator… Sau poate că botanist ar fi un termen mai potrivit. Atunci când a intrat în laboratorul său, în acea dimineaţă, domnul Meredith Blake a fost surprins să constate că o sticlă cu un preparat din cucută, care fusese plină cu o zi înainte, era acum aproape goală. Îngrijorat şi alarmat de acest rapt, el l-a sunat pe fratele său, pentru a-l întreba ce ar trebui să facă. Domnul Philip Blake şi-a sfătuit fratele să vină urgent la Alderbury, ca să discute problema mai pe larg. El însuşi a mers o parte din drum pentru a-i ieşi în întâmpinare şi au venit împreună până acasă. N-au ajuns Ia nici o concluzie în legătură cu ce ar fi putut face, şi au amânat dezbaterea pentru după prânz.

Ca urmare a investigaţiilor ulterioare, inspectorul Conway a aflat următoarele: în după-amiaza zilei de dinainte, cinci oameni s-au dus de la Alderbury la conacul Handcross, pentru ceai. Aceştia erau domnul şi doamna Crale, domnişoara Angela Warren, domnişoara Elsa Greer şi domnul Philip Blake. În timpul petrecut acolo, domnul Meredith Blake a ţinut un scurt discurs despre hobby-ul său şi i-a dus pe toţi în micul lui laborator, pentru a le arăta ce avea acolo. În timpul cât a durat acest mic tur, el a menţionat câteva medicamente specifice, dintre care unul era chiar cucuta. Le-a explicat toate proprietăţile acesteia, după care s-a plâns de faptul că acum dispăruse aproape complet din farmacii, dar s-a lăudat cu descoperirea lui, anume că doze mici din această substanţă sunt foarte eficiente împotriva tusei şi a astmului. Mai târziu, el a amintit de proprietăţile ei letale şi chiar le-a citit oaspeţilor săi câteva pasaje dintr-un autor grec, în care erau descrise efectele cucutei.

Comisarul Hale se opri din nou, îşi umplu pipa la loc şi trecu la capitolul al treilea.

— Colonelul Frere, inspectorul-şef, mi-a încredinţat mie cazul. Rezultatele autopsiei au rezolvat misterul mai presus de orice îndoială. Cucuta, din câte am înţeles, nu lasă urme

post-mortem foarte clare, dar doctorii au ştiut ce să caute şi o mare cantitate din substanţă a fost găsită. Doctorul a emis părerea că a fost administrată cu două sau trei ore înaintea decesului. În faţa domnului Crale, pe masă, se găsiseră un pahar şi o sticlă de bere goale. Au fost analizate urmele de pe fiecare. Nu era cucută în sticlă, dar era în pahar. Am făcut cercetări şi am aflat că, deşi într-o casă de oaspeţi de lângă grădină se aflau o ladă de bere şi pahare pentru domnul Crale, în dimineaţa respectivă doamna Crale fusese cea care-i adusese din casă o sticlă cu bere. Domnul Crale era ocupat cu tabloul atunci când sosise ea, iar domnişoara Greer îi poza, aşezată pe unul dintre suporturile tunurilor miniaturale. Doamna Crale a deschis berea, a turnat-o şi a pus paharul în mâna soţului ei, care stătea în faţa tabloului. El l-a dat pe gât dintr-o singură înghiţitură… Un obicei de-al său, după cum am aflat. Apoi a făcut o grimasă, a pus paharul la loc pe masă şi a zis: „Toate mi se par că au un gust neplăcut azi!” Domnişoara Greer a râs la această remarcă şi a spus: „Ei, haide acum!” Domnul Crale a răspuns: „Ei bine, cel puţin a fost rece!”

Hale se opri. Poirot interveni:

— La ce oră se întâmplau toate astea?

— Cam la unsprezece şi un sfert. Domnul Crale a continuat să picteze. Potrivit celor declarate de domnişoara Greer, mai târziu s-a plâns de faptul că-l dureau membrele şi că probabil începea să sufere de reumatism. Dar el era, de obicei, genul de om care urăşte să recunoască faptul c-ar suferi de vreo boală, şi, fără îndoială, încerca să nege că se simţea rău. Cererea sa iritata de a fi lăsat singur în timp ce toţi ceilalţi mergeau sus să mănânce era un lucru destul de obişnuit pentru el, aş spune.

Poirot aprobă cu un semn din cap.

Hale continuă:

— Astfel că domnul Crale a rămas singur în Battery Garden. Fără nici o îndoială, s-a aşezat pe scaunul în care a fost găsit imediat după ce a rămas singur. Paralizia

musculară atunci s-a instalat. Fără nici un ajutor în preajmă, a survenit şi decesul.

Din nou, Poirot aprobă din cap.

Hale mai adăuga:

— Ei bine, am procedat conform rutinei. N-a fost prea greu să ajung la fapte. În ziua precedenta avuseseră loc nişte altercaţii între doamna Crale şi domnişoara Greer. Aceasta din urmă făcuse nişte comentarii destul de insolente în legătura cu necesitatea unor schimbări ale aranjamentului mobilei, „pentru atunci când voi locui eu aici”. Doamna Crale se ridicase şi o întrebase: „Ce vrei să spui? Pentru când vei locui tu aici?” Domnişoara Greer răspunsese: „Nu te preface că nu ştii despre ce vorbesc, Caroline! Eşti ca un struţ care-şi îngroapă capul în nisip. Ştii foarte bine că eu şi Amyas suntem foarte ataşaţi unul de celălalt şi că ne vom căsători”. Doamna Crale spusese: „Nu ştiu nimic despre aşa ceva”. Domnişoara Greer continuase atunci: „Ei bine, înseamnă că ştii acum”. Oricum, se pare că în acel moment doamna Crale se întorsese către soţul ei, care tocmai intrase în cameră, şi întrebase: „E adevărat, Amyas, că te vei căsători cu Elsa?”

Poirot interveni cu interes:

— Şi ce a spus domnul Crale atunci?

— Se pare că s-a întors către domnişoara Greer şi a ţipat la ea: „Ce naiba e în capul tău, să spui asta cu voce tare? N-ai nici măcar atâta minte încât să-ţi ţii gura?”

Domnişoara Greer i-ar fi răspuns: „Am crezut că, de acum, Caroline ar trebui să înceapă să recunoască adevărul”.

Doamna Crale l-a întrebat atunci pe soţul ei: „E adevărat, Amyas?”

El nici n-a privit-o, se pare, ci şi-a întors faţa şi a murmurat ceva.

Ea i-a spus: „Vorbeşte cu voce tare. Trebuie să ştiu”.

La asta, el a răspuns: „O, da, e adevărat… Dar nu vreau să discut acum despre asta.”

Apoi el a ieşit din nou din cameră şi domnişoara Greer a spus: „Vezi?” şi a continuat cu ceva despre faptul că doamna Crale n-ar trebui să adopte o atitudine recalcitrantă în legătură cu toată povestea. Cu toţii trebuiau să se poarte ca nişte oameni raţionali. Şi ea spera ca Amyas şi Caroline să rămână mereu prieteni buni.

— Şi ce-a avut doamna Crale de spus la toate astea? Întrebă, curios, Poirot.

— Conform martorilor, a râs. A zis: „Peste cadavrul meu, Elsa”. S-a dus către uşă şi domnişoara Greer a strigat-o: „Ce vrei să spui?” Doamna Crale a privit-o şi a spus: „Mai bine îl omor pe Amyas, decât să ţi-l las ţie”. Hale se opri. Destul de evident… Ei?

— Da. Poirot părea gânditor. Cine a auzit asta?

— Domnişoara Williams era în cameră, la fel şi Philip Blake. Foarte stânjenitor pentru ei.

— Ambele relatări despre această scenă sunt concordante?

— Destul de mult… N-o să auzi niciodată doi martori povestind exact acelaşi lucru despre aceeaşi scenă. Dumneavoastră ştiţi asta la fel de bine ca şi mine, domnule Poirot.

Poirot aprobă din cap şi spuse, gânditor:

— Da, va fi interesant de văzut…

Se opri însă fără să-şi termine fraza.

Hale continuă:

— Am pornit o cercetare a casei. În dormitorul doamnei Crale, am găsit o sticlă mică, pe care scria „Ulei de iasomie”, ascunsă într-un sertar de jos, printre haine de iarnă. Era goală. Am luat amprentele de pe ea. Ii aparţineau doamnei Crale. La analiză, s-a constatat că sticla conţinea urme vagi de ulei de iasomie şi o soluţie puternică de cucută.

Am întrebat-o pe doamna Crale şi i-am arătat sticla. A răspuns imediat. Fusese într-o dispoziţie foarte proastă, a spus. După ce a ascultat descrierea domnului Meredith

Blake despre cucută, s-a strecurat înapoi în laborator, a golit o sticluţă de ulei de iasomie, pe care o avea în geantă, după care a umplut-o cu soluţie de cucută.

Am întrebat-o de ce-a făcut asta şi a spus: „Nu vreau să vorbesc despre anumite lucruri mai mult decât e necesar, dar am avut parte de un şoc foarte puternic. Soţul meu mi-a mărturisit că are de gând să mă părăsească pentru o altă femeie. Dacă era adevărat, nu voiam să mai trăiesc. De asta am luat-o”.

Hale se opri.

Poirot spuse:

— În cele din urmă… E destul de plauzibil.

— Poate că este, domnule Poirot. Dar nu se potriveşte cu ceea ce a fost auzită spunând. Şi apoi, a mai avut loc o scenă în dimineaţa următoare. Domnul Philip Blake a auzit o parte. Domnişoara Greer a auzit o altă parte. Discuţia a avut loc în bibliotecă, între soţii Crale. Domnul Blake se afla pe hol şi a surprins câteva schimburi de replici, iar domnişoara Greer stătea lângă fereastra deschisa a bibliotecii şi a auzit mult mai mult.

— Şi ce anume au auzit?

— Domnul Blake a auzit-o pe doamna Crale zicând: „Tu şi femeile tale… Aş vrea să te omor. Într-o zi, o să te omor”.

— N-a pomenit nimic despre sinucidere?

— Exact. Absolut nimic. Nimic de genul: „Dacă faci asta, o să mă sinucid”. Domnişoara Greer a spus cam acelaşi lucru. Domnul Crale ar fi zis: „încearcă să fii rezonabilă, Caroline! Ţin foarte mult la tine şi întotdeauna o să îţi vreau doar binele… Ţie şi copilului. Dar mă voi căsători cu Elsa. Mereu am spus că nu ne vom îngrădi unul pe celălalt”. Doamna Crale a răspuns: „Prea bine, să nu-mi spui că nu te-am avertizat”. El a întrebat-o: „Ce vrei să spui cu asta?” şi ea a răspuns: „Vreau să spun că te iubesc şi că n-am de gând să te pierd. Mai bine te omor decât să i te dau fetei ăleia”.

Poirot făcu un gest imperceptibil.

— Mi se pare, murmură el, că domnişoara Greer n-a prea dat dovadă de înţelepciune atunci când a pomenit despre problema asta, nu-i aşa? Doamna Crale putea foarte uşor să-i refuze divorţul soţului ei.

— Am avut câteva indicii care duceau spre acest punct, spuse Hale. Doamna Crale se pare că i s-a confesat în parte lui Meredith Blake. El era un prieten vechi, de încredere. Era foarte supărat şi a reuşit să vorbească un pic cu domnul Crale. Aş spune că asta s-a petrecut în după-amiaza precedentă. Domnul Blake a avut o conversaţie delicată cu prietenul lui. A spus cât de supărat ar fi dacă soţii Crale s-ar despărţi într-un asemenea mod dezastruos. Şi a mai accentuat şi faptul că domnişoara Greer era foarte tânără şi că era un lucru serios s-o târască la tribunal, pentru divorţ. La asta, domnul Crale a răspuns, râzând (ce brută fără sentimente trebuie că era): „Aici n-a fost Elsa cu ideea. Ea nici nu va apărea. O vom rezolva în maniera clasică”.

Poirot spuse:

— Prin urmare, a fost cu atât mai imprudent pentru Elsa Greer să comită o asemenea indiscreţie.

— Ei, ştiţi cum sunt femeile, spuse Hale. Trebuie să sară-una la gâtul celeilalte. Oricum, cred că a fost o situaţie foarte dificilă. Nu înţeleg cum de a permis domnul Crale să se întâmple aşa ceva. Domnul Meredith Blake susţine că el voia să-şi termine tabloul. Are vreun sens pentru dumneavoastră?

— Da, prietene, cred că are.

— Pentru mine, nu are. Omul ăsta chiar părea dornic să intre în bucluc!

— Probabil că era foarte enervat pe tânăra sa amantă, pentru faptul că se dăduse astfel de gol.

— Da, chiar era. Şi Meredith Blake a spus asta. Dacă trebuia să termine tabloul, nu văd de ce nu putea să facă nişte fotografii şi apoi să lucreze după ele. Ştiu un tip… Lucrează cu acuarele… El aşa face!

Poirot clătină din cap.

— Nu… Eu pot să-l înţeleg pe artistul Crale. Trebuie să-ţi dai seama, prietene, că, în acel moment, tabloul acela era probabil singurul lucru care conta pentru Crale. Oricât de mult ar fi dorit să se însoare cu fata aceea, tabloul era pe primul loc. De aceea, a vrut să treacă peste vizita ei în casa lor fără scandal. Fata, desigur, n-a văzut lucrurile aşa. Pentru femei, dragostea este mereu pe primul loc.

— Parcă eu nu ştiu? Zise comisarul Hale.

— Bărbaţii, continuă Poirot, şi mai ales artiştii, sunt diferiţi.

— Arta! Rosti comisarul, cu dispreţ. Toată discuţia asta despre Artă! Niciodată n-am înţeles-o şi niciodată n-o voi înţelege. Ar fi trebuit să vedeţi tabloul pe care-l picta Crale. Foarte ciudat. O făcuse pe fata aia să arate de parcă suferea de dureri de dinţi, iar suporturile de la tunuri păreau foarte sinistre. Neplăcută, întreaga privelişte. N-am putut să mi-o scot din minte mult timp după aceea. Am şi visat-o. Mai mult chiar – mi-a afectat vederea: am început să văd suporturi de tun şi pereţi şi alte lucruri din tablou. Da, şi femei!

Poirot zâmbi şi spuse:

— Deşi nu-ţi dai seama, îi aduci un tribut artei lui Amyas Crale.

— Prostii! De ce nu poate un pictor să facă un lucru la care să-ţi placă să priveşti? De ce să te chinui atât pentru urâţenie?

— Unii dintre noi, mon cher, văd frumuseţea în locuri ciudate.

— Fata arăta foarte bine, asta-i sigur, spuse Hale. Mult machiaj şi aproape dezbrăcată. Nu este foarte decentă maniera în care se poartă fetele astea. Şi lucrurile se petreceau acum şaisprezece ani, vă avertizez. Acum, nimeni n-ar mai băga de seamă una ca asta. Dar atunci… Ei bine, am fost şocat. Pantaloni şi o cămaşă de-aia din rânză, deschisă la gât… Şi nimic altceva, aş spune!

— Îţi aminteşti destul de bine toate astea, murmură Poirot, cu viclenie.

Comisarul Hale roşi.

— Doar transmit mai departe impresia pe care am avut-o, spuse el, pe un ton auster.

— Desigur, desigur, spuse Poirot, împăciuitor. Apoi continuă: Prin urmare, s-ar părea că principalii martori împotriva doamnei Crale au fost Philip Blake şi Elsa Greer, nu?

— Da. Amândoi au fost vehementţi. Dar şi guvernanta a fost chemată de acuzare şi ceea ce a spus ea a cântărit mai mult decât declaraţiile celor doi. Ea a fost în întregime de partea doamnei Crale, înţelegeţi. Cu totul devotata ei. Dar era o femeie cinstită şi a răspuns onest, fără să încerce să minimalizeze nimic.

— Şi Meredith Blake?

— Era foarte afectat de întreaga poveste, bietul de el. Şi-l şi cred! S-a învinovăţit pentru faptul că avea cucuta… Şi a fost învinovăţit şi de judecătorul de instrucţie. Cucuta şi anumite săruri intră sub incidenţa unei legi privind otrăvurile. A avut parte de critici destul de aspre. Era un prieten bun al ambelor părţi şi a fost lovit foarte tare… În afară de faptul ca, oricum, era genul căruia nu-i place să fie expus privirilor publice.

— Sora mai mică a doamnei Crale n-a depus mărturie?

— Nu. N-a fost necesar. Nu era acolo atunci când doamna Crale şi-a ameninţat soţul şi n-a avut nimic de spus în plus faţă de ceilalţi. A văzut-o pe doamna Crale mergând la frigider şi scoţând berea de acolo şi, desigur, apărarea ar fi putut s-o întrebe asta pentru a arăta că doamna Crale a luat berea aşa cum era, fără să pună nimic în ea. Dar ideea nu era relevanta, deoarece niciodată n-am susţinut că în sticla de bere ar fi fost cucuta.

— Cum a reuşit să pună otrava în pahar, deşi era privită de cei doi?

— Ei bine, în primul rând, cei doi nu se uitau la ea. Domnul Crale picta… Îşi privea pânza. Domnişoara Greer poza, stând cu spatele aproape la doamna Crale, iar privirea ei era îndreptata peste umărul domnului Crale.

Poirot aprobă tăcut.

— Cum am spus, niciunul din cei doi n-o privea pe doamna Crale. Ea avea otrava într-o sticluţa din acelea cu pipeta… de genul celor cu care se umplu şi stilourile. Am găsit-o spartă în bucăţi pe cărarea care ducea spre casă.

— Aveţi câte o explicaţie pentru toate, murmură Poirot.

— Ei bine, haideţi acum, domnule Poirot, fără nici un fel de prejudecată. Ea a ameninţat că-l va omorî. Ea a luat otrava din laborator. Sticla goală e găsită în camera ei şi nimeni n-a mai pus mâna pe sticlă în afară de ea. I-a dus intenţionat bere rece atunci când picta… O chestie ciudată, oricum, dacă te gândeşti că nu-şi vorbeau în acea perioadă.

— O chestie foarte ciudată. Deja o remarcasem.

— Da. Un pic o dă în vileag. De ce era atât de amabilă dintr-odată? El se şi plânge de gustul berii… Şi cucuta chiar are un gust aparte. Caroline aranjează în aşa fel încât ea să-l găsească mort şi o trimite pe cealaltă femeie să dea telefon. De ce? Ca să şteargă sticla şi paharul şi apoi să apese doar mâna lui pe ele. După aceea, ea poate să se scuze şi să susţină că, din cauza remuşcărilor, el s-a sinucis. O poveste credibilă.

— Cu siguranţă, n-a dat dovadă de prea multă imaginaţie.

— Nu. Dacă mă întrebaţi pe mine, aş spune că nu cred să fi stat să se gândească bine. Era atât de roasă de ură şi de gelozie! Tot ceea ce avea în cap era să-l omoare. Şi apoi, atunci când s-a terminat şi l-a văzut mort acolo, ei bine, atunci cred eu că şi-a revenit şi şi-a dat seama de faptul că tocmai comisese o crimă. Şi că, pentru asta, poate plăti cu viaţa. Şi, disperată, a recurs la singura apărare pe care o avea, şi anume că fusese sinucidere.

Poirot rosti:

— Ceea ce spui dumneata e plauzibil… Da. Mintea ei se poate să fi lucrat astfel.

— Într-un fel, a fost premeditat şi într-un fel n-a fost, continuă Hale. Nu cred că a gândit foarte mult, ştiţi. Doar a mers orbeşte înainte.

— Mă întreb… Murmură Poirot.

Hale îl privi curios.

— V-am convins, domnule Poirot, că a fost un caz clar?

— Aproape. Nu de tot. Mai sunt câteva lucruri ciudate…

— Puteţi sugera o soluţie alternativă care să fie şi plauzibilă?

— Care au fost mişcările celorlalţi oameni în acea dimineaţă?

— Vă asigur c-am intrat destul de dur în ei. I-am verificat pe toţi. Nimeni n-a avut ceea ce numim alibi… Asta nu se poate, atunci când e vorba despre otrăvire. Nu exista nimic care l-ar putea împiedica pe criminal să pună otrava în capsula cu o zi înainte, iar apoi să-i spună că e un leac pentru indigestie şi că trebuie luat înainte de prânz… Şi apoi să plece în alt oraş.

— Dar nu credeţi că a fost vorba despre aşa ceva în acest caz?

— Domnul Crale n-avea indigestie. Şi, oricum, nu prea văd cum s-ar petrece astfel de lucruri. E adevărat că domnul Meredith Blake recomanda diverse leacuri de acest tip pentru unele afecţiuni, dar nu-l văd pe domnul Crale încercând vreunul dintre ele. Şi, chiar dac-ar fi procedat astfel, după aceea ar fi făcut glume pe tema asta. Mai mult, de ce să vrea Meredith Blake să-l omoare? Totul arată că se găseau în relaţii foarte bune. Cu toţii. Domnul Philip Blake îi era cel mai bun prieten. Domnişoara Greer era îndrăgostita de el. Domnişoara Williams nu cred că-l aproba, de fapt cred că era împotriva lui cu totul… Dar dezaprobarea morală nu duce la otrăvire. Domnişoara Warren se certa mult cu el, ajunse la o vârstă dificilă… Abia mergea la şcoală, din câte ştiu, dar era ataşat de ea şi ea de el. În casa

aceea găsea multă dragoste şi consideraţie. Poate că aţi şi auzit de ce. Fusese rănită grav în copilărie… Rânită de doamna Crale, într-un acces de furie oarbă. Asta ne arată, nu-i aşa, o persoană relativ necontrolată. Să atace o copilă… Să vrea s-o omoare, aproape!

— Ar putea arăta, spuse gânditor Poirot, că Angela Warren avea motive să-i poarte pică doamnei Crale.

— Poate că da… Dar nu şi lui Amyas Crale. Şi, oricum, doamna Crale îi era devotată surorii sale mai mici… I-a dat o casă atunci când le-au murit părinţii şi, aşa cum am spus, o trata cu o afecţiune specială, o răsfăţa destul de rău, aşa se spunea. Fata era, în mod evident, foarte ataşată de doamna Crale. A fost ţinuta departe de proces şi protejata cât s-a putut… Doamna Crale a insistat foarte mult să fie aşa, cred. Dar fata a rost foarte supărată şi a vrut să fie dusă la închisoare, să-şi vadă sora. Caroline Crale n-a fost de acord. A spus că acest lucra ar putea s-o afecteze pentru tot restul vierii. A făcut în aşa fel, încât fata să fie trimisă la o şcoală în străinătate. Domnişoara Warren a devenit o femeie foarte respectabilă. Călătorea în tot felul de locuri ducate. A ţinut conferinţe la Royal Geographical Society… Şi alte lucruri de genul ăsta.

— Şi nimeni nu i-a spus vreodată despre proces?

— Ei bine, în primul rând aveau nume diferite. Nici măcar n-aveau acelaşi nume de domnişoară. Aveau aceraşi mamă, dar taţi diferiţi. Numele de domnişoară al doamnei Crale era Spalding.

— Această domnişoară Williams era guvernanta copilului sau a Angelei Warren?

— A Angelei. Pentru copil aveau o bonă… Dar şi fata mai făcea lecţii cu domnişoara Williams din când în când, cred.

— Unde era copila atunci?

— Plecase cu bona la bunica acesteia. La doamna Tressillian. O văduvă care-şi pierduse ambele fiice şi foarte ataşată de copilă.

Poirot aproba din cap.

— Înţeleg.

Hale continuă:

— Cât despre mişcările celorlalţi în ziua crimei, vi le: relata. Domnişoara Greer a stat pe terasa de lângă fereastra bibliotecii, după micul dejun. Acolo, aşa cum am mai spus, a auzit cearta dintre soţii Crale. După aceea, s-a dus cu pictorul jos, în Battery Garden, şi a rămas cu el până la prânz, având câteva pauze de dezmorţire. Philip Blake a fost în casă după micul dejun şi a auzit o parte din ceartă. După ce-au plecat Crale şi domnişoara Greer, a citit ziarul până când a primit telefonul de la fratele său. Apoi, s-a dus spre ţărm, să-l întâmpine. Au mers împreuna pe cărare până când au trecut de Battery Garden. Domnişoara Greer tocmai urcase să-şi ia un pulover, pentru că i se făcuse frig, iar doamna Crale era cu soţul ei, discutând despre plecarea la şcoală a Angelei.

— A, o discuţie amicală.

— Nu, nu chiar amicală. Crale cam ţipa la ea, din câte am înţeles. Era enervat pentru faptul că-l deranjase cu astfel de lucruri. Presupun că ea voia să stabilească totul înainte să aibă loc alte incidente.

Poirot aprobă.

Hale continuă:

— Cei doi fraţi au schimbat câteva cuvinte cu Amyas Crale. Apoi, domnişoara Greer a reapărut şi s-a dus la locul ei, iar Crale şi-a ridicat pensula, încercând în mod evident să scape de cei doi. Ei au înţeles şi au plecat în casă. Atunci, de fapt, s-a plâns Amyas Crale că avea doar bere caldă acolo jos, iar soţia lui s-a oferit să-i aducă bere rece.

— Aha!

— Exact: aha! A fost dulce ca mierea. Apoi, ei au urcat în casă şi au stat pe terasă, afară. Doamna Crale şi Angela Warren le-au adus bere acolo. Mai târziu, Angela Warren s-a dus să facă o baie în mare şi Philip Blake a plecat împreună cu ea. Meredith Blake a coborât şi el până într-un luminiş aflat mai sus de Battery Garden. O vedea pe

domnişoara Greer pozând şi-i putea auzi vocea în timp ce discuta cu Crale. A stat acolo şi s-a gândit la problema cucutei. Era încă foarte îngrijorat din pricina asta şi nu ştia ce să facă. Elsa Greer l-a văzut şi I-a salutat cu mâna. Atunci când a sunat clopoţelul pentru masă, a coborât şi el în Battery Garden şi au intrat cu toţii în casă. A observat faptul că domnul Crale avea: privire neobişnuita, dar nu i-a dat importanţă. Crale era genul de om care nu se îmbolnăvea niciodată… Aşa că nimeni nu-şi imagina c-ar putea fi bolnav. Pe de altă carte, avea dispoziţia schimbătoare, în funcţie de cum: redea că avea să-i fie sau nu apreciat tabloul. În aceste: izuri, era lăsat singur şi i se vorbea cât mai puţin. Asta au făcut şi cei doi în acel moment. Cât despre ceilalţi, servitorii erau ocupaţi cu treburile casei şi cu pregătitul mesei. Domnişoara Williams era în sala de studiu, corecta nişte caiete. După aceea, s-a ocupat de întreţinerea terasei. Angela Warren şi-a petrecut cea mai mare parte a timpului în grădină, căţărându-se în copaci şi mâncând diverse lucruri… Ştiţi foarte bine ce face o fată de cincisprezece ani! Prune, mere, pere etc. După aceea a intrat în casă şi, cum am spus, a plecat cu Philip Blake, înainte de prânz, ca să facă o baie. Comisarul Hale se opri. Ei bine, spuse el, găsiţi ceva suspect în: Date astea?

Poirot spuse:

— Absolut nimic.

— Atunci, foarte bine!

Cuvintele exprimau foarte mult.

— Dar, chiar şi-aşa, continuă Hercule Poirot, îmi voi satisface curiozitatea. O să…

— Ce veţi face?

— O să-i vizitez pe aceşti cinci oameni… Şi voi auzi povestea fiecăruia.

Comisarul Hale oftă melancolic.

— Sunteţi nebun de legat! Nu se vor potrivi poveştile lor. Nu vă daţi seama de acest fapt elementar? Nu există doi oameni care să-şi amintească un lucru în acelaşi fel sau în

aceeaşi ordine. După tot acest timp! O să auziţi cinci poveşti diferite despre cinci crime diferite!

— Exact pe asta mă şi bazez, spuse Poirot. Va fi foarte interesant!

CAPITOLUL 6
PURCELUŞUL ĂSTA A PLECAT LA… PIAŢĂ…

Philip Blake era chiar aşa cum îl descrisese Montague Depleach. Un bărbat jovial şi prosper; un pic mai gras decât ar fi trebuit.

Hercule Poirot stabilise întâlnirea pentru ora şase şi jumătate, într-o duminică după-amiază. Philip Blake tocmai terminase de parcurs cele optsprezece găuri ale partidei de golf şi era încă foarte conectat la tensiunea acului; câştigase cinci lire de la adversarul său. Era într-o dispoziţie prietenoasă şi vorbăreaţă.

Hercule Poirot îi explică lui Blake ceea ce dorea. De această dată, nu-şi mai exprimă dorinţa de a ajunge la adevărul gol-goluţ. Era vorba, după cum înţelese Blake, despre o serie de cărţi care se ocupau cu crime celebre.

Philip Blake se încruntă.

— Doamne, de ce să se scrie aşa ceva?

Hercule Poirot ridică din umeri. Era foarte departe ie caracterul său obişnuit azi. Nu voia să fie dispreţuit,: i doar privit cu superioritate. Murmură:

— Cititorii. Ei înghit totul… Da, totul.

— Doamne! Exclamă Philip Blake.

Dar rostise asta pe un ton de om bine-dispus, nu cu dispreţul cu care ar fi putut vorbi un om cu mai multă sensibilitate.

Hercule Poirot spuse, ridicând din nou din umeri:

— Asta-i natura umană. Dumneavoastră şi cu mine, domnule Blake, care cunoaştem lumea cu adevărat, nu ne facem iluzii în legătură cu cei din jur. Nu sunt oameni răi majoritatea, dar, cu siguranţă, nu pot fi idealizaţi.

Blake replică sincer:

— Am renunţat la iluzii cu mult timp în urmă.

— Totuşi, mi s-a spus că povestiţi nişte lucruri foarte speciale.

— Ah! Ochii lui Blake se aprinseră. Aţi auzit-o pe asta?

Râsul lui Poirot veni la momentul potrivit. Scurta istorioară pe care tocmai i-o spusese Blake nu era edificatoare, dar era amuzantă.

Philip Blake se lăsă pe spate în scaunul său, mai relaxat, cu ochii exprimând bună dispoziţie.

Hercule Poirot se gândi deodată că arăta precum un porc mulţumit.

Un porc. „Purceluşul ăsta a plecat la piaţă."

Cum era el de fapt, omul acesta, acest Philip Blake? Un bărbat, se părea, fără prea multe griji. Mulţumit şi prosper. Fără gânduri răzbunătoare, fără mustrări de conştiinţă, fără amintiri care să-l bântuie. Nu, un purceluş bine hrănit care plecase la piaţă… Şi luase totul la preţul întreg.

Dar, odată, probabil că avusese mult mai multe caracteristici. Probabil că în tinereţe fusese destul de chipeş. Avea ochii un pic prea mici, un pic prea apropiaţi; dar altfel, trebuie să fi fost un bărbat bine făcut şi arătos. Câţi ani să fi avut acum? Probabil, între cincizeci şi şaizeci. Atunci, asta însemna că avea vreo patruzeci în momentul morţii lui Crale. Mai puţin mulţumit de sine, mai puţin mulţumit de micile plăceri de moment. Dorind mai mult de la viaţă şi primind mai puţin.

Poirot murmura încet, ca să reînceapă conversaţia:

— Îmi înţelegeţi poziţia…

— Nu, să fiu al naibii dac-o înţeleg! Brokerul se ridică din nou în capul oaselor, cu privirea un pic mai pătrunzătoare. De ce dumneavoastr ă? Nu sunteţi scriitor?

— Nu, exact, nu sunt. De fapt, sunt detectiv.

Modestia acestei remarci probabil că nu mai apăruse niciodată în conversaţiile lui Poirot.

— Sigur că asta sunteţi. Ştim cu toţii. Faimosul Hercule Poirot!

Dar tonul lui Blake avea o notă ironică. Philip Blake era un englez prea mândru ca să recunoască meritele unui străin la modul serios. Unor apropiaţi probabil că le-ar fi spus: „Un tip destul de liniştit. Ei, probabil că replicile lui au succes la femei”.

Şi, deşi atitudinea lui Blake era exact ceea ce-şi dorise Hercule Poirot, pe detectiv îl deranja totuşi.

Acest bărbat, acest om de afaceri de succes, nu era impresionat de meritele lui Hercule Poirot! Era scandalos!

— Sunt mişcat, spuse Poirot, lipsit de sinceritate, că sunt atât de cunoscut. Permiteţi-mi să precizez că succesul meu se bazează pe psihologie: eternul „de ce?” al firii umane. Asta, domnule Blake, este ceea ce interesează lumea crimei astăzi. Înainte, era doar o poezie. Crimele celebre erau relatate dintr-o singură perspectivă: cea a poveştilor de dragoste pe care le aveau în spate. Acum, totul este foarte diferit. Oamenii citesc cu interes că doctorul Crippen şi-a ucis soţia, centru că ea era o somitate în domeniul ei, iar el era mic şi insignifiant prin comparaţie şi, în consecinţă, îl făcea să se simtă inferior. Citesc despre o femeie ucigaşă, faimoasă pentru că omora din cauză că fusese molestată de tatăl ei atunci când avea trei ani. Este, cum am spus, „de ce”-ul crimei, cel care ocupă centrul de interes azi.

Philip Blake spuse, reţinându-şi un căscat:

— Acest motiv este, de obicei, destul de evident. În cea mai mare parte a cazurilor, mobilul îl constituie banii.

Poirot exclamă:

— Ah, dar, dragul meu domn, acest motiv nu trebuie niciodată să fie evident. Aici este întregul scop!

— Şi aici interveniţi dumneavoastră?

— Şi aici, după cum spuneţi, intervin eu. S-a propus să fie rescrise nişte istorisiri ale anumitor crime, privite dintr-o perspectivă psihologică. Psihologia crimei… Este specialitatea mea. Am acceptat misiunea.

Philip Blake rânji.

— E destul de profitabil, cred, nu-i aşa?

— Sper… Chiar sper asta.

— Felicitări! Acum poate că o să-mi spuneţi şi ce treabă am eu cu toate astea?

— Desigur. Cazul Crale, monsieur.

Philip Blake nici nu tresări. Dar păru îngândurat.

— Da, desigur. Cazul Crale.

Hercule Poirot îl întrebă, nerăbdător:

— Sper că nu e ceva neplăcut, domnule Blake?

— Ah, cât despre asta… Blake ridică din umeri.

N-are rost să-mi fie neplăcut un eveniment în legătură cu care nu mai pot face nimic. Procesul lui Caroline Crale este proprietate publică. Şi, evident, oricine poate să scrie despre el. N-are sens să obiectez eu. Într-un fel – nu mă supără să vă spun – îmi displace destul de mult. Amyas Crale a fost unul dintre cei mai buni prieteni pe care i-am avut. Îmi pare rău că trebuie să răscolim totul din nou. Dar astfel de lucruri se întâmplă.

— Sunteţi un filosof, domnule Blake.

— Nu, nu. Doar că ştiu când n-are sens să mă zbat. Îndrăznesc să spun că dumneavoastră veţi fi mai blând decât alţii.

— Sper, cel puţin, să scriu cu delicateţe şi bun-simţ. Philip Blake pufni în râs, dar fără un amuzament sincer.

— Mă faceţi să râd atunci când vă aud vorbind astfel!

— Vă asigur, domnule Blake, că sunt cu adevărat interesat. Nu este doar o chestiune de bani pentru mine. Chiar vreau să recreez trecutul, să văd şi să simt evenimentele care s-au petrecut, să văd dincolo de ceea ce e evident şi să vizualizez gândurile şi sentimentele actorilor acestei drame.

Philip Blake spuse:

— Nu cred că a fost vorba despre o subtilitate atât de mare aici. A fost o afacere destul de evidentă. Gelozie feminină, asta a fost tot.

— M-ar interesa enorm, domnule Blake, să aflu reacţia dumneavoastră la toată afacerea asta.

Philip Blake se îmbujoră la faţă şi se dezlănţui.

— Reacţii! Reacţii! Nu vorbiţi cu atâta pedanterie. Eu nu am fost acolo o simplă prezenţă, care să reacţioneze într-un fel sau altul! Nu cred că înţelegeţi că prietenul meu – prietenul meu, vă spun – a fost omorât… Otrăvit! Şi că, dacă aş fi acţionat mai repede, l-aş fi putut salva.

— Cum aţi fi putut, domnule Blake?

— Aşa. Cred că deja cunoaşteţi faptele cazului, nu? Poirot aprobă din cap.

— Foarte bine. În acea dimineaţa, m-a sunat fratele meu, Meredith. Era destul de panicat. Una dintre buruienile lui lipsea… Şi era una mortală. Ce-am făcut? I-am spus să vină la mine, ca să discutam. Să decidem ce era de făcut. Să decidem ce era cel mai bine. Acum mă surprinde cât de prost am putut să fiu, să ezit astfel! Trebuia să-mi dau seama că n-aveam timp de pierdut. Trebuia să merg direct la Amyas şi să-l avertizez. Trebuia să spun: „Caroline a furat una dintre otrăvurile lui Meredith şi tu şi Elsa aţi face bine să aveţi grijă, mare grijă”. Blake se ridică. Începu să meargă cu paşi mari prin cameră, cuprins de frenezie. Dumnezeule mare, omule! Dumneata crezi că n-am trecut prin asta, în minte, de zeci de ori? Ştiam. Am avut şansa să-l salvez… Şi am ezitat… L-am aşteptat pe Meredith! Cum de n-am putut să-mi dau seama că, la urma urmei, Caroline n-avea să ezite câtuşi de puţin? Luase otrava ca s-o folosească… Şi, la naiba, a folosit-o cu prima ocazie! Doar nu era să aştepte până când Meredith avea să descopere ce lipsea. Ştiam – desigur că ştiam – că Amyas era în pericol de moarte şi n-am făcut absolut nimic!

— Cred că sunteţi prea dur cu reproşurile la adresa dumneavoastră, monsieur. N-aţi avut mult timp…

Celălalt îl întrerupse pe Poirot:

— Timp? Am avut timp suficient. Cât timp aveam nevoie. Puteam să merg la Amyas, aşa cum am spus… Dar exista şi posibilitatea, desigur, ca el să nu mă creadă. Amyas nu era genul de om care să creadă uşor că el însuşi era în pericol. Ar fi pufnit în râs la auzul cuvintelor mele. Şi n-ar fi înţeles

niciodată ce diavol era Caroline. Dar puteam să merg la ea. Puteam să spun: „Ştiu ce pui la cale. Ştiu ce plănuieşti să faci. Dar dacă Amyas sau Elsa mor, otrăviţi de cucută, vei fi spânzurată!” Asta ar fi oprit-o. Sau aş fi putut să sun la poliţie. Of! Erau atâtea lucruri pe care le puteam face… Şi, în loc de asta, m-am lăsat influenţat de metodele liniştite şi încete ale lui Meredith. „Trebuie să fim siguri, să vorbim despre asta, să aflăm cu certitudine cine ar fi putut s-o ia…” Bătrân prost… Niciodată n-a putut lua o decizie rapidă în viaţa lui! A fost un lucru bun, pentru el, că a fost fiul cel mai mare şi a avut o moşie unde să stea. Dac-ar fi încercat vreodată să fac ă bani, ar fi pierdut tot ceea ce avea.

Poirot întrebă:

— N-aveaţi, personal, nici o îndoială în legătură cu persoana care luase cucuta?

— Desigur că nu. Am ştiut imediat că trebuia să fie Caroline. Vedeţi, o cunoşteam destul de bine pe Caroline.

— Asta e foarte interesant! Aş vrea să ştiu, domnule Blake, ce fel de femeie era Caroline Crale?

Philip Blake replică, tăios:

— Nu era nevinovata rănită pe care au văzut-o oamenii în timpul procesului!

— Atunci, ce anume era?

Blake se aşează din nou. Spuse, cu toată seriozitatea:

— Chiar vreţi să ştiţi?

— Chiar vreau foarte mult să ştiu.

— Caroline era o femeie rea. Rea până în măduva oaselor! Vă avertizez, avea şarm. O caracteriza acel gen de drăgălăşenie care-i păcăleşte total pe oameni. Avea o înfăţişare fragilă, un aer neajutorat, care făcea apel la cavalerismul celor din jur. Uneori, după ce am citit un pic de istorie, credeam că Mary, regina scoţienilor, a fost probabil la fel ca ea. Mereu dulce şi ghinionistă, şi magnetică… Şi, de fapt, era o femeie rece şi calculată, care a plănuit asasinarea lui Darnley {10} şi a scăpat cu faţa curată. Caroline era la fel… O intrigantă rece şi calculată. Şi

avea un temperament blestemat. Nu ştiu dacă vi s-a spus – nu reprezenta ceva foarte important în proces, dar arată cine era – ce i-a făcut surorii sale. Era geloasă, înţelegeţi. Mama ei se recăsătorise, şi toată atenţia fusese îndreptată către micuţa Angela. Caroline n-a putut suporta una ca asta. A încercat să omoare copilul cu o bară din fier… A lovit-o în cap. Din fericire, n-a fost o lovitură fatală. Dar a fost un lucru groaznic.

— Da, într-adevăr.

— Ei bine, asta era Caroline cu adevărat. Trebuia să fie ea prima. Asta chiar nu suporta: să nu fie prima. Şi avea un diavol egoist şi individualist în ea, care era capabil să recurgă la soluţii criminale. Părea impulsivă, ştiţi. Dar era, de fapt, foarte calculată. Când stătea la Alderbury, mică fiind, îşi făcea tot felul de planuri. N-avea banii ei. Eu niciodată n-am fost considerat o partidă bună… Eram fiul cel mic, care trebuia să-şi croiască drum singur. E amuzant că acum, probabil, aş putea să-i întrec pe Meredith şi pe Crale, dac-ar mai trăi. S-a gândit un pic la Meredith, dar, până la urmă, a rămas la Amyas. Amyas avea să moştenească Alderbury şi, deşi n-ar fi avut prea mulţi bani, ea şi-a dat seama că talentul lui de pictor era ceva ieşit din comun. A pariat pe geniul şi pe succesul lui financiar. Şi a câştigat. Amyas a avut parte de faimă destul de repede. Nu era chiar un pictor la modă, dar geniul lui era recunoscut şi tablourile sale se vindeau. Aţi văzut vreunul? Am unul chiar aici. Veniţi să-l priviţi. Blake îl duse pe Poirot în sufragerie şi-i arătă peretele din stânga. Uitaţi-l acolo! Acela e al lui Amyas.

Poirot privi în tăcere. Îşi dădu seama cu surprindere de faptul că un bărbat putea combina atât de bine un subiect convenţional cu propria magie. O vază de trandafiri pe o masă de mahon. O piesă de mobilier veche. Amyas făcuse ca trandafirii săi să prindă viaţă şi să pară că ard cu o flacără aproape obscen de reală. Lemnul lustruit al mesei părea că prinde şi el viaţă. Cum să explici sentimentele pe care ţi le

inspiră o asemenea pictură? Era foarte incitant. Proporţiile mesei l-ar fi deranjat, poate, pe comisarul Hale, s-ar fi plâns că nu existau trandafiri de culoarea sau de forma redate în tablou. Şi, apoi, ar fi plecat întrebându-se de ce erau trandafirii nemulţumitori, şi de ce mesele rotunde de mahon _ deranjau, aparent fără motiv.

Poirot oftă încet. Apoi murmură:

— Da… Totul e acolo.

Blake îl duse înapoi şi mormăi:

— Niciodată n-am prea înţeles arta. Nu ştiu de ce-mi: ace atât de mult să privesc tabloul ăla, dar îmi place. £ atât de… Ah, la naiba, e atât de frumos!

Poirot aprobă cu afectare.

Blake îi oferi oaspetelui său o ţigară şi-şi aprinse şi; ana. Apoi spuse:

— Şi acela este omul. Omul care a pictat trandafirii… Cel care a pictat Femeia cu shakerul pentru cocktail… Imul care a pictat acea minunată şi dureroasa Na ştere a – - imului, acela este omul care a fost retezat de tânăr, în 3: arsa vârstei, în ciuda poftei sale de viaţă, de o femeie r ăzbunătoare şi vicleană! Veţi spune că sunt prea înverşunat… Că nu sunt obiectiv şi că am ceva împotriva lui Caroline. Avea şarm… L-am simţit. Dar ştiam – mereu am ştiut – cine era femeia reală din spatele acestei faţade. Şi acea femeie, domnule Poirot, era malefică. Era crudă şi maliţioasă şi voia totul.

— Şi totuşi, mi s-a spus că doamna Crale a înghiţit multe în timpul căsătoriei sale.

— Da, şi le-a împărtăşit tuturor lucrul ăsta! Mereu martiră! Sărmanul Amyas. Viaţa lui de om căsătorit era un iad… Sau, mai degrabă, aşa ar fi fost, dacă n-ar fi avut acele calităţi excepţionale. Arta lui, înţelegeţi… Mereu a avut asta. Era un refugiu. Atunci când picta, nu-i mai păsa. O lăsa în urmă pe Caroline şi tot ceea ce-i spunea ea, şi certurile lor interminabile. Erau interminabile, ştiţi. Nu trecea nici o săptămână fără să se certe dintr-un motiv sau

altul. Ei îi plăcea asta. Dacă se certa, se simţea stimulată, cred. Era un mijloc de a se elibera. Putea să spună tot ceea ce avea de spus. Pur şi simplu, era mulţumită după un astfel de meci. Semăna cu o pisică mulţumită… Pleca torcând. Dar, pe el, certurile astea îl epuizau complet. El voia pace… Să se odihnească… O viaţă liniştită. Desigur că un astfel de bărbat nici n-ar trebui să se căsătorească… Nu este făcut să fie domesticit. Un bărbat precum Crale ar trebui să aibă aventuri, dar nu legături puternice. Astea nu-l pot duce decât la pierzanie.

— Vi se confesa?

— Ei bine… Ştia că-i sunt un prieten devotat. Mă lăsa să văd toate lucrurile astea. Nu se plângea. Nu era genul ăla de om. Uneori, mai spunea: „La naiba cu toate femeile!” Sau mai spunea: „Să nu te căsătoreşti niciodată, bătrâne! Aşteaptă iadul care vine după moarte”.

— Ştiaţi despre relaţia lui cu domnişoara Greer?

— O, da… Sau, cel puţin, mi-am dat seama că urma 5 a se întâmple. El mi-a spus că tocmai cunoscuse o fată minunată. Era deosebită, spunea el, faţă de orice sau de: ricine cunoscuse el până atunci. Nu c-aş fi acordat: rea mare atenţie cuvintelor sale. Amyas mai mereu cunoştea câte o femeie despre care spunea că era deosebită. De obicei, o lună mai târziu, te privea uimit dacă-i pomeneai despre asta şi se întreba despre ce vorbeşti. Dar această Elsa Greer chiar era deosebită. Mi-am dat seama de asta atunci când a venit la Alderbury, să stea acolo. Îl prinsese, ştiţi, îl prinsese în capcana ei. Sărmanul era ca un căţeluş care-i mânca din palmă!

— Nici pe Elsa Greer n-o plăceaţi prea mult?

— Nu, n-o plăceam. Era, cu siguranţă, o creatură prădătoare. Şi ea îl voia pe Crale, trup şi suflet. Dar cred ca, în acelaşi timp, ar fi fost mai bună pentru el decât Caroline. Poate că l-ar fi lăsat în pace, după ce avea să e sigura de el. Sau poate că s-ar fi săturat de el şi ar fi trecut la altcineva.

Cel mai bun lucru pentru Amyas ar fost să scape cu totul de femei.

— Dar asta n-ar fi fost pe gustul lui, nu?

Philip Blake răspunse, oftând:

— Prostul ăla mereu se încurca ba cu o femeie, ba cu alta. Şi totuşi, într-un fel, femeile chiar însemnau foarte puţin pentru el. Singurele două femei care l-au impresionat cu adevărat în toată viaţa lui au fost Caroline 5: Elsa.

Poirot întrebă:

— O iubea pe copilă?

— Angela? Cu toţii eram ataşaţi de ea. O fetiţă foarte simpatică. Mereu jucăuşă. Ce viaţă avea guvernanta aia a ei! Da, Amyas o plăcea mult pe Angela… Dar, uneori ea mergea prea departe, iar el se supăra râu pe ea…

Şi atunci apărea Caroline în scenă… Caro era mereu de partea Angelei şi asta îl termina de tot pe Amyas. Detesta când Caroline îi lua partea surorii ei. Era o urmă de gelozie acolo. Amyas era gelos pe felul în care Caroline o punea mereu pe Angela pe primul loc şi ar fi făcut orice pentru ea. Şi Angela era geloasă pe Amyas şi se opunea metodelor lui. A fost decizia lui ca ea să plece la şcoală în toamna aceea, iar ea a fost furioasă. Nu, cred eu, nu pentru că nu-i plăcea ideea de şcoală, chiar cred că voia să meargă… Dar felul foarte dur al lui Amyas de a pune problema a înfuriat-o. În chip de răzbunare, ea i-a făcut tot felul de figuri după aceea. Odată i-a pus zece limacşi în pat. Una peste alta, cred că Amyas avea dreptate. Era momentul să aibă parte de nişte disciplină. Domnişoara Williams era foarte eficientă, dar chiar şi ea mărturisea că Angela o copleşea uneori.

Blake se opri, dar Poirot interveni:

— Atunci când am întrebat dacă Amyas era ataşat de copil, mă refeream la copilul lui, la fiica sa.

— A, vreţi să spuneţi la micuţa Carla? Da. Ea era grozavă. Îi plăcea să se joace cu ea, atunci când avea chef. Dar afecţiunea lui pentru copil nu l-ar fi împiedicat să se însoare

cu Elsa, dacă asta vreţi să spuneţi. N-avea sentimente chiar atât de puternice pentru ea.

— Caroline Crale îi era devotată fetiţei?

Un fel de spasm îi contorsiona chipul lui Philip.

— Nu pot spune că nu era o mamă bună. Nu, asta chiar că n-o pot spune. E singurul lucru…

— Da, domnule Blake?

Philip spuse, încet şi dureros:

— E singurul lucru pe care-l regret cu adevărat în toată afacerea asta. Gândul la copila aceea. Un trecut atât de tragic pentru viaţa ei… Au trimis-o în străinătate, la verişoara lui Amyas şi la soţul ei. Sper – chiar sper – că au reuşit să-i ascundă adevărul.

Poirot clătină din cap.

— Adevărul, domnule Blake, are obiceiul de a se face cunoscut chiar şi după foarte multă vreme.

— Chiar mă întreb… Murmură brokerul.

Poirot continuă:

— În interesul adevărului, domnule Blake, o să vă rog să faceţi ceva.

— Ce anume?

— O să vă rog să scrieţi o povestire exactă şi detaliată a ceea ce a avut loc în acele zile la Alderbury. Adică, vă rog să scrieţi o mărturie completă a crimei şi a circumstanţelor sale.

— Dar, dragul meu domn, după atâta timp? Voi fi foarte departe de adevăr.

— Nu neapărat.

— Cu siguranţă.

— Nu, în primul rând, chiar şi cu trecerea timpului, mintea păstrează o imagine detaliată şi adevărată a lucrurilor esenţiale şi respinge elementele superficiale.

— Ha! Vreţi să spuneţi că doriţi doar o descriere generala?

— Nu, deloc. Doresc o relatare detaliată a fiecărui eveniment, aşa cum a avut loc, şi a fiecărei conversaţii, aşa cum v-o amintiţi.

— Şi, presupunând că-mi amintesc greşit?

— Puteţi măcar să povestiţi totul pe cât de bine vă amintiţi. Mai pot fi goluri, dar asta nu poate fi evitat.

Blake îl privi curios.

— Dar care e scopul? Poliţia vă poate da arhivele care conţin totul cu mult mai multa acurateţe.

— Nu, domnule Blake. Acum vorbim din punct de vedere psihologic. Nu vreau doar fapte goale. Vreau propria dumneavoastr ă selec ţie din aceste fapte. Timpul şi memoria sunt responsabile pentru această selecţie. Poate că mai sunt lucruri făcute, vorbe rostite, pe care le-aş căuta zadarnic în arhivele poliţiei. Lucruri şi vorbe pe care nu le-aţi menţionat, pentru că, poate, aţi judecat că erau irelevante sau pentru că aţi preferat să nu le repetaţi.

— Această poveste a mea va fi publicată? Întreba tăios Blake.

— Cu siguranţă că nu. E doar pentru mine. Ca să mă ajute în deducţiile mele.

— Şi nu veţi cita de-acolo fără consimţământul meu?

— Cu siguranţă că nu.

— Hm, spuse Philip Blake. Sunt un om foarte ocupat, domnule Poirot.

— Bănuiesc că va fi nevoie de ceva timp. Voi fi foarte mulţumit să convenim asupra unui… Tarif rezonabil.

Urmă un moment de pauză. Apoi, Philip Blake spuse brusc:

— Nu, dacă fac asta… O fac fără plată.

— Şi o veţi face?

Philip ripostă, pe un ton ameninţător:

— Ţineţi minte, nu pot băga mâna în foc pentru acurateţea amintirilor mele.

— Asta este perfect de înţeles.

— Atunci cred, spuse Philip Blake, că-mi va pl ăcea să fac asta. Simt că o datorez – într-un fel – memoriei lui Amyas Crale.

CAPITOLUL 7

PURCELUŞUL ĂSTA A RĂMAS ACASĂ

Hercule Poirot nu era genul de om care să neglijeze detaliile.

Apropierea de Meredith Blake fusese gândită în detaliu. După părerea lui, Meredith Blake era cu totul altfel decât Philip Blake. Tactica rapidă n-avea să aibă succes idei. Asaltul trebuia să fie foarte subtil, pe îndelete.

Hercule Poirot ştia că avea o singură metodă de a pătrunde în cetatea sa. Trebuia să se apropie de Meredith Blake cu recomandările potrivite. Acele recomandări trebuiau să fie sociale, nu profesionale. Din fericire, în cariera sa, Hercule Poirot îşi făcuse prieteni în multe comitate. Devonshire nu constituia o excepţie. Detectivul se gândi la ce resurse avea în acea regiune. Prin urmare, descoperi doi oameni care erau vechi cunoştinţe sau prieteni cu Meredith Blake. Sosi la acesta înarmat cu două scrisori, una din partea lui Lady Mary Lytton-Gore, o văduvă cu posibilităţi restrânse şi o fiinţă foarte retrasă, iar cealaltă din partea unui amiral retras din funcţie, a cărui familie locuia în acel comitat de patru generaţii.

Meredith Blake îl primi pe Poirot oarecum perplex.

După cum simţea tot mai des în ultima vreme, lucrurile nu mai stăteau cum fuseseră odată. La naiba, detectivii particulari erau înainte detectivi particulari: indivizi pe care-i angajezi să păzească darurile de nuntă, indivizi la care mergi – lucru mai ruşinos – atunci când ai o afacere murdară de rezolvat şi trebuie s-o scoţi la capăt.

Dar iat-o pe Lady Mary Lytton-Gore că-i scria: „Hercule Poirot este un vechi şi preţuit prieten de-al meu. Te rog să faci tot ceea ce poţi să-l ajuţi”. Iar Lady Mary Lytton-Gore în mod cert nu era – nu, sigur nu era – genul de femeie pe care s-o asociezi cu detectivi particulari şi cu toate lucrurile pe care aceştia le reprezintă. Iar amiralul Cronshaw scrisese: „Un tip foarte de treabă, absolut. Aş fi recunoscător dacă vei face tot ceea ce vei putea pentru el.

Un individ foarte amuzant, îţi va spune tot felul de poveşti bune”.

Şi acum, în faţa sa, se afla chiar detectivul în carne şi oase. O persoană aproape imposibilă… Hainele nepotrivite… Cizme cu nasturi! O mustaţă incredibilă! Nu era chiar genul de om care să-i placă lui Meredith Blake. Arăta de parcă nu vânase şi nu trăsese niciodată cu arma… Şi nici măcar nu jucase vreun joc de acest gen. Un străin.

Uşor amuzat, Hercule Poirot citi aceste gânduri care treceau prin mintea celui din faţa sa.

Îşi simţise propriul interes crescând considerabil în timp ce trenul îl aducea în West Country. Va vedea acum, cu ochii lui, locul unde se petrecuseră toate evenimentele.

Aici, la conacul Handcross, trăiseră şi crescuseră cei doi fraţi şi de aici plecaseră la Alderbury, şi glumiseră, şi jucaseră tenis, şi se împrieteniseră cu un tânăr pe nume Amyas Crale şi cu o fată pe nume Caroline. De aici plecase Meredith spre Alderbury în acea dimineaţă fatală. Asta se întâmplase cu şaisprezece ani în urmă.

Hercule Poirot privi cu interes spre bărbatul care-l primea cu o politeţe uşor forţată.

Era cam cum se aşteptase. Meredith Blake semăna foarte mult cu orice alt gentleman de la ţară căruia îi plăcea să petreacă mult timp afară.

O haină veche din stofă Harris, un chip plăcut, de vârstă mijlocie, asprit de trecerea timpului, cu o pereche de ochi de un albastru oarecum spălăcit şi o gură slabă, ascunsă pe jumătate de o mustaţă destul de rară. Hercule Poirot îl găsea pe Meredith Blake foarte diferit faţă de fratele său. Avea un fel ezitant de a se purta, iar procesele sale de gândire erau, evident, foarte încete. Totul părea să conducă spre ideea că tempoul lui era vizibil încetinit odată cu trecerea anilor, în timp ce tempoul fratelui său crescuse.

După cum deja ghicise Poirot, acesta era un om pe care nu-l puteai grăbi. Viaţa tihnită a acestui gentleman englez de la ţară era precum o a doua natură.

Părea, se gândi detectivul, cu mult mai bătrân ca fratele său, deşi, din ceea ce-i spusese domnul Jonathan, îi separau doar câţiva ani.

Hercule Poirot se mândrea cu faptul că ştia cum să se poarte cu cineva de modă veche. Şi acum nu era momentul să încerce să pară englez; nu, trebuia să fie străin – un străin sincer – şi să fie iertat pentru acest „păcat". „Desigur, aceşti străini nu ştiu foarte bine cum să se comporte în orice situaţie. Vă va strânge mâna la micul dejun. Oricum, un tip cu adevărat de treabă…"

Poirot porni în crearea acestei impresii despre el însuşi. Cei doi vorbiră, atenţi, despre Lady Mary Lytton-Gore şi despre amiralul Cronshaw. Mai fură menţionate şi alte nume. Din fericire, Poirot îl cunoştea pe vărul cuiva şi o cunoscuse de asemenea şi pe cumnata altcuiva. Putea deja să vadă o anumită căldură în ochii moşierului. Vizitatorul părea să cunoască exact lumea potrivita.

Cu graţie şi atenţie, Poirot începu să tatoneze motivul vizitei sale. Evită rapid inevitabila reacţie negativă. Cartea avea să fie scrisă. Domnişoara Crale – domnişoara Lemarchant, cum se numea acum – era nerăbdătoare ca el să întocmească o lucrare cât mai judicioasă. Faptele, din nefericire, erau bun public. Dar putea să se întreprindă ceva astfel încât să nu fie lezaţi oamenii implicaţi. Poirot murmură că şi în trecut putuse să folosească o influenţa discretă, astfel încât să evite anumite pasaje mai neplăcute într-o carte de memorii.

Meredith Blake se înroşi, furios. Mâna îi tremură un pic în timp ce-şi aprinse pipa. Spuse, cu o uşoară ezitare în voce:

— Este… Este în-înfiorător cum dezgroapă toate astea. Şa-şaisprezece ani au trecut. De ce nu pot lăsa trecutul în pace?

Poirot ridică din umeri.

— Sunt de acord cu dumneavoastră. Dar ce vreţi? Există o cerere mare pentru astfel de lucruri. Şi oricine poate reconstitui şi comenta o crimă dovedită.

— Mi se pare dizgraţios.

Poirot murmură:

— Vai… Nu trăim vremuri prea delicate… Aţi fi surprins, domnule Blake, dac-aţi cunoaşte numărul de publicaţii mai neplăcute pe care am reuşit să le mai… Să spunem, atenuez. Sunt nerăbdător să fac acelaşi lucru şi ca s-o menajez pe domnişoara Crale în această problemă.

Meredith Blake murmură:

— Micuţa Carla! Copila aceea! O femeie în toată firea. Abia pot să cred.

— Ştiu, timpul zboară foarte repede, nu-i aşa?

Meredith Blake oftă.

— Prea repede.

Poirot replică:

— Aşa cum vedeţi în scrisoarea de la domnişoara Crale, pe care v-am dat-o, ea este foarte nerăbdătoare să cunoască toate amănuntele posibile legate de acele evenimente trecute.

Meredith Blake rosti, uşor iritat:

— De ce? De ce s-o luăm iarăşi de la capăt? Cât de bine ar fi ca totul să fie lăsat uitării…

— Spuneţi asta, domnule Blake, pentru că dumneavoastră cunoaşteţi foarte bine trecutul. Domnişoara Crale, vă reamintesc, nu ştie nimic. Adică, ea ştie doar povestea auzită în mod oficial.

Meredith Blake tresări şi spuse:

— Da, am uitat. Sărmana copilă! Ce situaţie groaznică! Şocul aflării adevărului. Şi apoi… Aceste rapoarte lipsite de sentimente de la proces…

— Adevărul, spuse Hercule Poirot, nu poate fi aflat în totalitate dintr-o simplă relatare judecătorească. Lucrurile care sunt omise sunt, de obicei, singurele care, de fapt, contează. Emoţiile, sentimentele… Personalităţile actorilor implicaţi în dramă. Circumstanţele atenuante…

Aici se opri şi celălalt vorbi nerăbdător, ca un actor care tocmai intră în scenă.

— Circumstanţele atenuante! Aici este. Dac-au existat vreodată circumstanţe atenuante, ei bine, au existat în acest caz. Amyas Crale era un vechi prieten… Familiile noastre se cunoşteau de generaţii întregi, dar trebuie spus faptul că avea un comportament, sincer vorbind, revoltător. Era un artist, desigur, şi se presupune că asta ar explica totul. Dar iată care a fost problema: el a permis să se acumuleze o serie întreagă de chestiuni extraordinare. Poziţia nu era una pe care un om obişnuit să şi-o poată imagina vreun moment.

— Sunt foarte interesat de ceea ce spuneţi, zise Hercule Poirot. Situaţia m-a pus şi pe mine în dificultate. Nu astfel se comportă un bărbat bine educat, un bărbat de societate, atunci când vine vorba despre problemele sale.

Chipul lui Blake, slab şi palid, se animă.

— Da, dar chestiunea cea mai importantă este că Amyas nu reprezenta un bărbat obişnuit! Era pictor, vedeţi dumneavoastră, şi pentru el pictura se situa pe primul loc… uneori, în cel mai extraordinar mod cu putinţă! Nu-i înţeleg pe aceşti aşa-numiţi oameni de artă… Niciodată nu i-am înţeles. L-am înţeles un pic pe Crale pentru că, desigur, îl cunoşteam de-o viaţă. Ai lui erau la fel cu ai mei. Şi, în multe feluri, Crale era fidel genului acestuia de oameni… Doar atunci când venea vorba despre artă nu se mai conforma standardelor obişnuite. Nu era, vedeţi, un amator în nici un fel. Era de primă mână… Chiar de primă mână. Unii oameni spuneau că era un geniu. Poate că aveau dreptate. Dar, ca rezultat, a fost mereu dezechilibrat, cum am spus eu. Atunci când picta un tablou… Nu mai conta nimic, nimic nu putea să intervină. Era ca un om prins într-un vis. Complet obsedat de ceea ce făcea. Până când pânza nu era gata, nu putea ieşi din transă şi nu putea să-şi reia viaţa obişnuită.

Blake îl privi întrebător pe Poirot şi acesta din urmă aproba din cap.

— Văd că înţelegeţi. Ei bine, asta explică, zic eu, de ce a apărut această situaţie. Era îndrăgostit de fata asta.

Intenţiona să se însoare cu ea. Era pregătit să-şi părăsească soţia şi copilul pentru ea. Dar începuse tabloul acolo, jos, şi voia neapărat să-l termine. Nimic altceva nu mai conta pentru el. Nu vedea nimic altceva. Şi nu i-a trecut prin cap că situaţia era imposibilă pentru cele două femei.

— A înţeles vreuna punctul lui de vedere?

— O, da… Într-un fel. Elsa l-a înţeles, cred eu. Era foarte entuziasmată de tablou. Dar se afla într-o postură delicată, normal. Cât despre Caroline…

Se opri.

— Pentru Caroline… Da, într-adevăr… Spuse Poirot.

Meredith Blake continuă, rostind cu dificultate:

— Caroline… Eu mereu… Ei bine, mereu am ţinut foarte mult la ea. A fost o perioadă când am sperat… Am sperat să mă căsătoresc cu ea. Dar ideea a fost înăbuşită în faşă. Oricum, i-am rămas devotat, dacă pot spune aşa.

Poirot aprobă gânditor. Această exprimare uşor demodata îl descria, simţea detectivul, foarte bine pe bărbatul din faţa lui. Meredith Blake era genul de om care se putea dedica trup şi suflet unui ataşament romantic şi onorabil. Putea să-şi servească doamna cu credinţă şi fără speranţa unei recompense. Da, totul părea să-i stea în caracter.

Spuse, cântărindu-şi atent cuvintele:

— Probabil că n-aţi fost de acord cu… Atitudinea de acest fel la adresa ei?

— O, nu. N-am fost… de fapt, m-am şi confruntat cu Crale pe acest subiect.

— Când anume?

— De fapt, chiar în ziua anterioară… Înainte să se întâmple totul. Au venit la ceai, ştiţi. L-am luat pe Crale deoparte şi… Şi i-am zis. Am şi spus, îmi amintesc, că nu era drept faţă de niciuna din ele.

— A, aţi spus asta?

— Da, nu m-am gândit… Că el îşi dăduse seama de asta.

— Probabil că nu.

— I-am zis că o punea pe Caroline într-o situaţie aproape imposibil de îndurat. Dacă voia să se însoare cu fata asta, ar fi trebuit să n-o lase să stea în casă şi… Ei bine… Să n-o fluture, mai mult sau mai puţin, prin faţa lui Caroline. Era, i-am spus, o insultă greu de tolerat.

— Ce v-a răspuns el? Întreba curios Poirot.

Meredith Blake răspunse cu dezgust:

— A spus: „Caroline va trebui să suporte”.

Hercule Poirot ridică din sprâncene.

— N-a fost un răspuns prea afectuos, aprecie el.

— Eu l-am considerat de-a dreptul abominabil. Mi-am pierdut firea. I-am spus că, neîndoielnic, nu ţinea foarte mult la soţia lui, aşa că nu-i păsa de suferinţa ei. Dar cum rămânea, am zis, cu fata aceea? Nu-şi dădea seama în ce postură se afla şi ea? Răspunsul lui a fost că şi Elsa va trebui să suporte! Şi apoi a continuat: „Nu cred că înţelegi, Meredith, că tabloul ăsta pe care-l pictez acum este cea mai valoroasă operă a mea. E bun, îţi zic. Şi două femei geloase care se ceartă nu mă vor opri… Nu, la naiba, n-o vor face”. Era inutil să vorbesc cu el. I-am spus că-şi lăsase la o parte orice urmă de morală sau decenţă. Că pictura nu era totul. Aici m-a întrerupt. A zis: „Ba da, pentru mine e totul”. Eram încă foarte supărat. Am spus că o tratase mereu pe Caroline într-un mod de-a dreptul dizgraţios. Avusese o viaţă nefericita cu el. A spus că ştia asta şi că-i părea râu. Îi părea rău! A continuat: „Ştiu, Merry, nu mă crezi… Dar este adevărul! I-am oferit lui Caroline o viaţă grea şi a fost o sfântă. Dar a ştiut, cred, în ce se bagă. I-am spus cu toată sinceritatea ce fel de individ egoist şi condamnabil sunt”. I-am replicat la modul foarte hotărât c-ar trebui să nu renunţe la viaţa sa de om însurat. Mai era şi copilul la mijloc şi toate celelalte. I-am spus că aş fi putut înţelege că o fată precum Elsa îl făcea pe un bărbat ca el să fiarbă, dar, chiar şi de dragul ei, n-ar trebui să se despartă de soţie. Era foarte tânără. Îi intrase în cap, dar putea să regrete

amarnic mai târziu. L-am întrebat dacă nu se putea reculege, să scape cu faţa curată şi să se întoarcă la soţie.

— Şi ce a spus el?

— Doar a părut ruşinat. M-a bătut pe umăr şi mi-a zis: „Eşti un tip de treabă, Merry. Dar eşti prea sentimental. Aşteaptă până când termin tabloul şi o să admiţi c-am avut dreptate”. I-am spus: „La naiba cu tabloul tău!” Iar el a rânjit şi a afirmat că toate femeile nevrotice din Anglia la un loc n-ar putea să-l oprească. Apoi, eu i-am zis c-ar fi fost mai decent să-i ascundă totul lui Caroline până când tabloul avea să fie terminat. El însă nu considera că era vina lui că se aflase. Elsa insistase să dea totul în vileag. L-am întrebat de: e. Iar el mi-a mărturisit că ea credea că n-ar fi fost corect să facă altfel. Voia ca toate lucrurile să fie clare şi dincolo de orice îndoială. Ei bine, desigur, într-un fel, asta se putea înţelege şi fata trebuia respectată pentru principiu. Oricât de râu s-ar fi purtat, măcar a încercat şi fie cinstită.

— Onestitatea provoacă multă durere şi tristeţe, remarcă Hercule Poirot.

Meredith Blake îl privi cu îndoială. Nu-i prea plăcea sentimentalismul. Oftă.

— A fost… O perioadă foarte nefericită pentru noi toţi.

— Singura persoană care nu pare să fi fost afectată a fost Amyas Crale, afirmă Poirot.

— Şi de ce? Pentru că era un egoist. Îmi amintesc de el şi acum. A rânjit în timp ce pleca, zicând: „Nu-ţi face griji, Merry. Totul va fi în regulă!”

— Optimistul incurabil, murmură Poirot.

— Era genul de bărbat care nu le lua pe femei în serios, spuse Meredith Blake. Eu i-aş fi putut confirma că, de fapt, Caroline Crale era disperată.

— Aşa v-a spus?

— Nu în atât de multe cuvinte. Dar n-am să uit niciodată cum arăta în acea după-amiază. Palidă şi de o veselie oarecum disperată. Vorbea şi râdea foarte mult şi tare. Dar

ochii ei… Avea o tristeţe chinuită în ei care a fost cel mai mişcător lucru pe care l-am văzut vreodată. O făptură atât de blândă…

Hercule Poirot îl privi pentru un moment fără să vorbească. În mod cert, bărbatul din faţa lui nu se ruşina să vorbească astfel despre o femeie care în ziua imediat următoare avea să-şi ucidă soţul în mod deliberat.

Meredith Blake continuă. Între timp, trecuse peste ostilitatea de la începutul vizitei. Hercule Poirot avea darul de a şti să asculte. Pentru bărbaţi precum Meredith Blake, retrăirea trecutului avea cu siguranţă o anumită atracţie. De-acum, vorbea mai mult pentru sine decât pentru oaspetele său.

— Bănuiesc c-ar fi trebuit să suspectez ceva. Caroline a întors conversaţia către… Micul meu hobby. Era, trebuie să mărturisesc, ceva care mă pasiona. Este foarte interesantă botanica engleză veche, ştiţi. Sunt atâtea plante care erau folosite înainte şi care acum au dispărut din farmacopeea oficială. Şi este chiar uimitor cum o infuzie de plante relativ obişnuite poate face minuni.

În jumătate din cazuri, nici măcar nu mai e nevoie de doctori. Francezii înţeleg aceste lucruri… Unele dintre leacurile lor sunt de primă mână. Blake se ambalase deja. Ceaiul de păpădie, de exemplu; o chestie minunată. Şi decoctul de măceşe – am văzut, mai acum câteva zile, că revine la modă printre practicanţii medicinei. Da, trebuie să mărturisesc că îmi place foarte mult să mă ocup de amestecurile mele de plante. Culegerea plantelor la momentul potrivit, uscarea… Macerarea… Tot restul. Chiar am avut şi nişte superstiţii la un moment dat, şi-mi culegeam rădăcinile pe lună plină sau cum sfătuiau cărţile vechi. În acea zi, le-am ţinut oaspeţilor mei, îmi amintesc şi acum, un discurs despre proprietăţile cucutei. Înfloreşte o dată la doi ani. Culegi fructele atunci când sunt coapte, înainte să devină galbene. Cucuta este un medicament la care s-a renunţat – nici nu cred că mai există vreo

modalitate oficială de preparare în farmacopeea actuală – dar i-am demonstrat proprietăţile în vindecarea tusei şi a astmului, de altfel.

— Aţi vorbit despre toate astea în laborator?

— Da, le-am arătat laboratorul… Le-am vorbit despre: mulţime de plante. Le-am vorbit despre valeriană, plantă care le atrage pe pisici. Apoi, despre alte plante otrăvitoare. Au fost foarte interesaţi de toate astea.

— Ei? Cine a fost interesat, mai exact?

Meredith Blake păru uşor surprins, de parc-ar fi uitat de faptul că ascultătorul său nu fusese, în realitate, martor la scena povestită.

— A, cu toţii. Să mă gândesc: Philip era acolo, şi Amyas, şi Caroline, desigur. Angela. Şi Elsa Greer.

— Atât?

— Da… Aşa cred. Da, sunt sigur. Blake îl privi curios: Cine-ar mai trebui să fie?

— Mă gândeam că poate guvernanta…

— A, înţeleg. Nu, ea nu era acolo în după-amiaza aia. Cred că i-am şi uitat numele. O femeie de treabă, îşi lua slujba foarte în serios. Era destul de îngrijorată din pricina Angelei, cred.

— De ce?

— Ei bine, era un copil bun, dar era înclinată spre rebeliune. Mereu punea ceva la cale. I-a făcut o farsă şi lui Amyas într-o zi, în timp ce el lucra la un tablou. I-a aşezat un limax pe spate, iar acesta s-a înfuriat tare. A blestemat-o mult după aceea. Mai târziu, a insistat pe ideea cu şcoala.

— S-o trimită la şcoală?

— Da. Nu vreau să spun că nu era ataşat de ea, dar îl enerva uneori. Şi cred… Mereu am crezut…

— Da?

— Că era un pic gelos. Caroline, vedeţi, era sclava Angelei. Într-un fel, poate că Angela era pe primul plan… Şi lui Amyas nu-i plăcea asta. Avea şi un motiv, desigur. Nu voi intra în subiect, dar…

Poirot îl întrerupse:

— Motivul fiind că doamna Caroline Crale se învinovăţea pentru acţiunea în urma căreia fata a rămas desfigurată?

— Ah, ştiţi despre asta? Exclamă Blake. Nu voiam să povestesc. Totul era de domeniul trecutului. Dar da, asta cred eu că era cauza atitudinii ei. Mereu părea să aibă impresia că nu făcea suficient… ca să îşi răscumpere greşeala, adică.

Poirot aprobă gânditor din cap. Întrebă:

— Şi Angela? I-a purtat pică surorii sale vitrege?

— A, nu, nu plecaţi de la ideea asta. Angela îi era devotată lui Caroline. Niciodată nu s-a mai gândit la acea întâmplare, sunt sigur de asta. Doar Caroline n-a putut să şi-o ierte.

— Angela a fost de acord să plece la o şcoală cu internat?

— Nu, n-a fost. Era furioasă pe Amyas. Caroline i-a ţinut partea, dar Amyas luase o decizie fermă în privinţa asta. În ciuda unui temperament vulcanic, cu Amyas se putea discuta în legătură cu orice, dar atunci când lua o decizie, toată lumea trebuia să cedeze. Şi Caroline, şi Angela s-au supus.

— Şi avea să plece la şcoală… Când?

— În semestrul de toamnă… Îi împachetau lucrurile, din câte-mi amintesc. Cred că, dacă n-ar fi avut loc tragedia, ar fi plecat câteva zile mai târziu. Se discuta ceva în legătura cu bagajele ei, chiar în dimineaţa acelei zile.

— Şi guvernanta? Întrebă Poirot.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Cum i se părea ideea? Rămânea fără slujbă, nu-i aşa?

— Da, bănuiesc că aşa era, într-un fel. Carla lua câteva lecţii, dar, desigur, ea avea doar… Cât? Şase ani sau cam aşa ceva. Avea o bonă. N-ar fi ţinut-o pe domnişoara Williams doar pentru ea. Da, aşa o chema: Williams. Ciudat cum îţi aminteşti unele lucruri, atunci când le spui.

— Da, într-adevăr. Acum sunteţi înapoi în trecut, nu-i aşa? Retrăiţi scenele… Cuvintele rostite, gesturile oamenilor… Expresiile feţelor?

— Într-un fel, dar… Dar am şi goluri, spuse încet Meredith Blake. Multe. Îmi amintesc, bunăoară, ce şoc cm avut atunci când am aflat că Amyas urma s-o părăsească pe Caroline… Dar nu reţin dacă mi-a spus el ista sau Elsa. Îmi amintesc că m-am certat cu Elsa ce aceasta temă… Adică am încercat să-i arăt ce lucru înjositor făcea. Ea doar mi-a râs în faţă, în felul ei rece, şi a spus că eram de modă veche. Ei bine, îndrăznesc să afirm că eu chiar sunt de modă veche, dar tot cred că aveam dreptate. Amyas avea o soţie şi un copil… Trebuia să rămână lângă familie.

— Dar domnişoara Greer credea că era un punct de vedere învechit?

— Da. Acum şaisprezece ani, divorţul nu reprezenta ceva atât de obişnuit ca azi, dar Elsa era genul de fată care dorea să fie modernă. Punctul ei de vedere era că, atunci când doi oameni nu se mai simţeau fericiţi împreună, era mai bine să facă o pauză. Spunea că Amyas şi Caroline nu se opreau niciodată din certuri şi că era mai bine pentru copil să nu crească într-o atmosferă de acest fel.

— Şi argumentele ei nu v-au impresionat?

Meredith Blake spuse rar:

— Am avut tot timpul senzaţia că ea chiar nu ştia despre ce vorbeşte. Turuia toate aceste lucruri – pe care le auzise de la prieteni sau pe care le citise în cărţi – ca un papagal. Era – e ciudat să spun asta – oarecum patetică. Atât de tânără şi de încrezătoare… Se opri. E ceva la tinereţe, domnule Poirot, care este – care poate fi – foarte mişcător.

Hercule Poirot spuse, privindu-l cu interes:

— Ştiu ce vreţi să spuneţi…

Blake continuă, vorbindu-şi mai mult sieşi decât lui Poirot.

— Cred că de asta, în mare parte, l-am şi înfruntat pe Crale. Avea aproape cu douăzeci de ani mai mult decât fata aia. Nu părea prea corect.

— Vai… Cât de rar îşi dă seama cineva de astfel de lucruri! Murmură Poirot. Atunci când o persoană este hotărâtă să facă într-un fel… Nu e uşor s-o întorci din drum.

— Asta e foarte adevărat, spuse Meredith Blake. Tonul lui era un pic mai amar. Cu siguranţă că, amestecându-mă, eu nu le-am fost de ajutor. Dar, pe de altă parte, nici nu sunt o persoană foarte convingătoare. Niciodată n-am fost.

Poirot îi aruncă o privire fugară. Citea în acel ton lipsa de satisfacţie a unui om sensibil, provocată de propria lipsă de personalitate. Şi aprobă şi el în gând adevărul vorbelor lui Blake. Meredith Blake nu era genul care să poată convinge pe cineva să procedeze aşa cum îi spunea el. Încercările sale bine intenţionate erau date mereu deoparte; de obicei, cu indulgenţă, dar, oricum, date deoparte. Vorbele sale n-aveau greutate. Era un om ineficient, în mare.

Poirot spuse, aparent încercând să schimbe un subiect dureros:

— Încă mai aveţi laboratorul, nu?

— Nu. Cuvântul venise brusc, cu o promptitudine aproape chinuitoare. Meredith Blake adăugă: Am abandonat întreaga idee… L-am demontat. N-aş fi putut continua după ceea ce s-a întâmplat. Întreaga chestiune, întreaga vină mi s-ar fi putut atribui mie.

— Nu, nu, domnule Blake, sunteţi prea sensibil.

— Dar nu înţelegeţi? Dacă n-aveam plantele alea blestemate! Dacă nu le subliniam proprietăţile… Dacă nu le lăudam… Dacă nu le forţam atenţia oamenilor în după-amiaza aceea… Dar nici nu m-am gândit… Nici n-am visat… Cum aş fi putut?

— Cum, într-adevăr?

— Dar am vorbit în continuare despre ele. Mulţumit de cunoştinţele mele. Orbit, un prost orb am fost. Am accentuat efectele blestemate ale cucutei. Chiar am luat, de orb ce am fost, o carte din bibliotecă şi le-am citit un pasaj din Fedon, care descria moartea lui Socrate. O capodoperă… Mereu am admirat acel pasaj. Dar m-a bântuit, de atunci.

— Au găsit amprente pe sticla de cucută? Întrebă Poirot.

— Ale ei.

— Ale lui Caroline Crale?
— Da.
— Nu ale dumneavoastră?
— Nu. N-am pus mâna pe sticlă. Doar am arătat-o.
— Dar sigur aţi pus mâna pe ea la un moment dat.
— O, da, bineînţeles, dar uneori mai ştergeam sticlele de praf – niciodată nu le permiteam servitorilor să intre aici, desigur – şi tocmai făcusem asta în urmă cu patru sau cinci zile.
— Ţineaţi camera încuiată?
— Invariabil.
— Când a luat Caroline Crale cucuta din sticlă?
Meredith Blake răspunse, ezitant:
— A fost ultima care a ieşit din cameră. Am strigat-o, ţin minte, şi a ieşit în fugă. Obrajii ei erau doar un pic roşii… Şi ochii mari. Of, Doamne, o văd şi acum!
— Aţi vorbit ceva cu ea în după-amiaza aceea? Întrebă Poirot. Prin asta, vreau să aflu dacă aţi discutat cu ea despre problemele pe care le avea cu soţul ei.
Blake rosti rar, cu voce joasă:
— Nu în mod direct. Părea, aşa cum v-am spus, foarte supărată. Am întrebat-o, la un moment dat, când eram mai mult sau mai puţin singuri: „S-a întâmplat ceva. Draga mea?” şi ea a răspuns: „Totul s-a întâmplat… Mi-aş dori să fi auzit şi dumneavoastră disperarea din vocea ei. Acele cuvinte erau adevărul absolut. N-aveai cum să nu-ţi dai seama: Amyas Crale era întreaga lume pentru Caroline Crale. A spus: „Totul a dispărut… S-a terminat. Eu sunt terminată, Meredith”. Şi apoi a râs şi s-a întors către ceilalţi şi a devenit dintr-odată veselă, aproape sălbatică.
Hercule Poirot aprobă încet din cap.
— Da, înţeleg… Aşa a fost, deci…
Meredith Blake lovi brusc cu pumnul şi ridică vocea. Aproape că ţipa acum.
— Şi să vă mai spun ceva, domnule Poirot! Atunci când, la proces, Caroline a spus că a luat otrava pentru ea însăşi, jur

că spunea adevărul! N-avea nici un gând de crimă în acel moment. Jur că n-avea! Asta a venit mai târziu.

— Sunteţi sigur că a venit mai târziu? Întrebă Hercule Poirot.

Blake îl privi fix şi replică:

— Poftim? Nu prea înţeleg.

Poirot explică:

— Vă întreb dacă sunteţi sigur că s-a gândit să comită o crimă. Sunteţi absolut convins că doamna Caroline Crale a comis în mod deliberat un omor?

Meredith Blake respira sacadat.

— Dar dacă nu… Dacă nu… Sugeraţi că a fost un accident de vreun fel?

— Nu neapărat.

— Spuneţi un lucru extraordinar!

— Chiar aşa? Aţi spus despre Caroline Crale că era o fiinţă blândă. Fiinţele blânde comit crime?

— Era o fiinţă blândă, dar în acelaşi timp… Ei bine, erau certuri foarte violente, să ştiţi.

— În consecinţă, nu chiar atât de blândă?

— Ba da, era… Ah, cât de dificil de explicat sunt lucrurile astea!

— Încerc să înţeleg.

— Caroline avea un fel unic de a vorbi… Foarte vehement. Putea să spună: „Te urăsc, îmi doresc să mori”. Dar asta nu însemna… Nu ducea neapărat… Şi la acţiune.

— Prin urmare, în opinia dumneavoastră, doamnei Crale nu-i stătea în caracter să comită o crimă?

— Aveţi cel mai extraordinar mod de a pune problema, domnule Poirot! Pot să spun doar atât: da, mi se pare că nu-i stătea în fire. Pot să explic doar prin faptul că provocarea a fost extremă. Îşi adora soţul. În aceste circumstanţe, o femeie ar putea… Să ucidă.

Poirot aproba din cap.

— Da, sunt de acord.

— La început, am fost mut de uimire. N-am simţit că putea fi adevărat. Şi nu era adevărat… Dacă mă înţelegeţi… Nu Caroline cea reală făcuse asta.

— Dar sunteţi sigur că, în sensul legal, Caroline Crale a fost făptaşa?

Din nou, Meredith Blake îl privi fix.

— Dragul meu domn… Dacă nu ea…

— Ei bine, dacă nu ea?

— Nu-mi pot imagina o soluţie alternativă. Accident? Imposibil, cu siguranţă.

— Destul de imposibil, aş spune.

— Şi nu cred în teoria sinuciderii. A trebuit să fie prezentată, dar era neconvingătoare pentru oricine-l cunoştea pe Crale.

— Cam aşa e.

— Şi-atunci, ce-a mai rămas? Întrebă Meredith Blake.

— Mai rămâne posibilitatea ca Amyas Crale să fi fost omorât de altcineva, răspunse liniştit Poirot.

— Dar asta-i absurd!

— Aşa credeţi?

— Sunt sigur! Cine-ar fi vrut să-l omoare? Cine-ar fi putut să-l omoare?

— Dumneavoastră sunteţi mai în măsură să ştiţi asta decât mine.

— Dar, doar nu credeţi realmente…

— Poate că nu. Dar mă interesează să analizez posibilitatea. Încercaţi să vă gândiţi în mod serios la ea. Spuneţi-mi ce credeţi.

Meredith îl privi fix timp de câteva minute. Apoi îşi coborî ochii. După alte câteva minute, clătină din cap şi spuse:

— Nu-mi pot imagina nici o soluţie alternativă. Mi-ar plăcea să pot. Dac-ar fi vreun motiv pentru care să bănuiesc pe altcineva, aş considera-o pe Caroline nevinovată. Nu vreau să cred că ea a fost. Nici n-am crezut, la început. Dar cine altcineva putea să fie? Philip? Cel mai bun prieten al lui Crale. Elsa? Ridicol! Eu? Chiar arăt ca un criminal? O

guvernantă respectabilă? Servitorii vechi şi credincioşi? Poate sugeraţi că Angela l-a omorât. Nu, domnule Poirot, nu exist ă alternativă. Nimeni nu l-ar fi putut omorî pe Amyas Crale, în afară de soţia lui. Dar el a împins-o să facă asta. Şi astfel, într-un fel, chiar a fost sinucidere, cred eu.

— Asta însemnând că a murit ca rezultat al propriilor acţiuni, deşi nu chiar de mâna lui?

— Da, este un punct de vedere pretenţios, poate. Dar, până la urmă, cauză şi efect, ştiţi dumneavoastră.

Hercule Poirot spuse:

— V-aţi gândit vreodată, domnule Blake, că aproape întotdeauna o bună cunoaştere a victimei ne poate conduce la motivul crimei?

— Nu chiar… Dar da, bănuiesc că înţeleg ce vreţi să spuneţi.

Poirot continuă:

— Până când nu ştii exact ce fel de persoană era victima, nu poţi nici măcar începe să vezi clar circumstanţele unei crime. Asta caut şi eu… Iar dumneavoastră şi fratele dumneavoastră m-aţi ajutat aici… O reconstrucţie a omului Amyas Crale.

Meredith Blake medită asupra acestei replici. Atenţia îi fusese atrasă de un singur cuvânt.

— Philip?

— Da.

— Aţi vorbit şi cu el?

— Desigur.

Meredith Blake rosti, tăios:

— Ar fi trebuit să veniţi la mine prima dată.

Zâmbind un pic, Poirot făcu un gest curtenitor.

— Conform regulilor primului născut, aşa este, spuse el. Ştiu că sunteţi mai în vârstă. Dar înţelegeţi că, întrucât fratele dumneavoastră locuieşte lângă Londra, a fost mai uşor să-l vizitez pe el primul.

Meredith Blake era în continuare încruntat. Îşi muşcă uşor buza şi spuse din nou:

— Ar fi trebuit să veniţi la mine prima dată.

De această dată, Poirot nu mai răspunse. Aşteptă. Şi, după câteva clipe, Meredith Blake continuă:

— Philip este orbit de idei preconcepute.

— Da?

— De fapt, el însuşi este un conglomerat de idei preconcepute… Mereu a fost aşa. Îi aruncă lui Poirot o privire fugară şi nesigură. Probabil că a încercat să vă întoarcă împotriva lui Caroline.

— Chiar mai contează, la atât de mult timp?

Meredith Blake oftă prelung:

— Ştiu. Uit că a trecut atât. Că s-a terminat totul. Caroline nu mai poate fi rânită. Dar, oricum, n-aş vrea să vă faceţi o impresie greşită.

— Şi credeţi că fratele dumneavoastră mi-ar fi putut face o impresie greşită?

— Sincer, da, cred asta. Vedeţi, a fost mereu un fel de – cum să spun?

— Antagonism între el şi Caroline.

— De ce?

Întrebarea păru să-l irite pe Blake.

— De ce? De unde să ştiu eu de ce? Aceste lucruri există pur şi simplu. Philip se lua de ea ori de câte ori putea. A fost furios, cred, atunci când Amyas s-a însurat cu ea. Nici nu s-a apropiat de ei mai mult de un an. Şi totuşi Amyas îi era cel mai bun prieten. Ăsta cred că a fost motivul adevărat. N-a crezut că vreo femeie putea să fie suficient de bună pentru el. Şi, probabil, a simţit că influenţa lui Caroline le-ar putea strica prietenia.

— Şi aşa a fost?

— Nu, sigur că nu. Amyas a continuat să fie la fel de ataşat de Philip… Până la sfârşitul vieţii. Îl tachina pentru că era atât de înnebunit după bani şi pentru că avea o corporaţie în creştere, şi pentru că, în general, era atât de filistin. Lui Philip nu-i păsa. Doar râdea şi spunea că era bine că Amyas avea măcar un prieten respectabil.

— Cum a reacţionat fratele dumneavoastră la întreaga afacere cu Elsa Greer?

— Ştiţi, mi-e cam greu să mă pronunţ. N-a avut o atitudine uşor de definit. Era enervat, cred, de faptul că Amyas se făcea de râs din cauza fetei. A spus de mai multe ori că n-avea să meargă şi că Amyas o să regrete, în acelaşi timp, cred… Da, am certitudinea că era oarecum fericit s-o vadă pe Caroline atât de decepţionată.

Sprâncenele lui Poirot se ridicară.

— Chiar aşa simţea?

— A, nu mă înţelegeţi greşit. N-aş merge mai departe decât să spun că avea acest sentiment vag îngropat undeva. Nu cred că şi-a dat nici el vreodată seama exact de ceea ce simţea. Eu şi Philip nu prea avem multe în comun, dar există o legătură, ştiţi, între oamenii de acelaşi sânge. Un frate ştie adesea ce gândeşte celălalt frate.

— Şi după tragedie?

Meredith Blake clătină din cap. Un spasm de durere îi traversă chipul.

— Sărmanul Phil… A fost teribil de afectat. Teribil. Îi fusese mereu devotat lui Amyas, înţelegeţi. Aproape îl venera, cred eu. Amyas Crale era de o vârstă cu mine. Philip era cu doi ani mai tânăr. Şi întotdeauna l-a admirat pe Amyas. Da… A fost o lovitură grea pentru el… A fost foarte înverşunat împotriva lui Caroline.

— Cel puţin, el n-avea, aşadar, nici o îndoială?

— Niciunul dintre noi n-avea… Urmă tăcere. Apoi, Blake spuse cu simplitatea iritabilă a unui om slab: Totul se terminase… Era de domeniul trecutului… Şi acum veniţi dumneavoastră… Răscoliţi totul…

— Nu eu. Caroline Crale.

Meredith îl privi perplex.

— Caroline? Ce vreţi să spuneţi?

Poirot răspunse, privindu-l:

— Caroline Crale a doua.

Chipul lui Meredith se relaxă.

— Ah, da, copilul. Micuţa Carla. Am… Am înţeles greşit pentru o clipă.

— Credeaţi că mă refer la cealaltă Caroline Crale? Credeaţi că ea nu se va… Cum să spun… Odihni în pace?

Meredith Blake se cutremură.

— Nu spuneţi asta.

— Ştiţi că i-a scris fiicei ei – ultimele cuvinte pe care le-a pus vreodată pe hârtie – că era nevinovată?

Meredith îl privi fix. Spuse, vocea lui trădând lipsa de încredere:

— Caroline a scris asta?

— Da. Poirot se opri, apoi întrebă: Vă surprinde?

— V-ar surprinde şi pe dumneavoastră, dac-aţi fi văzut-o la tribunal. Sărmana fiinţă neajutorată şi fără apărare… Nici măcar nu a luptat.

— O învinsă?

— Nu, nu. Ea nu era aşa. Cred c-a fost conştiinţa faptului că-l ucisese pe cel pe care-l iubea… Sau aşa am crezut eu atunci.

— Nu mai sunteţi atât de sigur acum?

— Să scrie un astfel de lucru… Solemn… Atunci când era pe moarte…

— Poate c-a fost o minciună pioasă, sugeră Poirot.

— Poate. Dar Meredith părea că nu crede asta. Asta, însa, nu… Nu-i stătea în fire lui Caroline…

Hercule Poirot aprobă din cap. Carla Lemarchant spusese asta. Dar Carla avea doar memoria subiectivă a unui copil. În schimb, Meredith Blake o cunoscuse bine pe Caroline. Era prima confirmare la care Poirot era martor în legătură cu convingerea Cariei.

Blake îl privi şi spuse încet:

— Dacă… Dacă într-adevăr Caroline a fost nevinovată… Atunci întreaga poveste este nebunie curată! Nu văd… Nici o alternativă posibilă… Se întoarse brusc spre Poirot. Dumneavoastră vedeţi? Ce credeţi?

— Până acum, răspunse Hercule Poirot după un moment de tăcere, nu cred nimic. Doar adun impresii. Cum era Caroline Crale. Cum era Amyas Crale. Cum erau ceilalţi oameni implicaţi. Ce s-a întâmplat mai exact în acele două zile. Asta e ceea ce-mi trebuie. Să mai trec o dată prin fapte, la modul laborios. Fratele dumneavoastră mă va ajuta aici. Îmi va trimite o relatare a evenimentelor, aşa cum şi-o aminteşte.

Meredith Blake rosti, pe un ton tăios:

— Nu veţi scoate multe de la el. Philip e foarte ocupat. Lucrurile îi scapă atunci când s-au terminat de mult. Probabil că-şi va aminti complet greşit totul.

— Vor fi goluri, desigur. Îmi dau seama de asta.

— Vă spun ce… Meredith se opri brusc, apoi continuă, înroşindu-se un pic în timp ce vorbea: Dacă vreţi, aş putea să fac şi eu acelaşi lucru, adică, ar fi ca o verificare, nu-i aşa?

Hercule Poirot replică, pe un ton cald:

— Ar fi de mare folos. O idee extraordinară!

— Exact. Aşa voi face. Am nişte jurnale vechi pe undeva. Dar vă avertizez, râse Meredith. Nu mă prea pricep la literatură. Mai fac şi greşeli de ortografie. Nu… Nu vă aşteptaţi la prea mult.

— A, nici nu cer ceva de genul acela. Doar o relatare simplă a tot ceea ce mai ţineţi minte. Ce-a spus fiecare, cum arătau… Exact ce s-a petrecut. Nu contează dacă nu pare foarte relevant. Ajută la atmosferă, ca să spun aşa.

— Da, înţeleg asta. Trebuie să fie dificil să vizualizaţi locuri şi oameni pe care nu i-aţi văzut niciodată.

Poirot aprobă din cap.

— Mai vreau să vă rog ceva. Alderbury e chiar aici, nu? Ar fi posibil să mergem acolo… Să văd cu ochii mei locul unde s-a produs tragedia?

Meredith Blake spuse încet:

— Vă pot duce acolo chiar acum. Dar, desigur, totul e foarte schimbat.

— Nu s-a construit nimic peste?

— Nu, slavă Cerului… Nu e chiar atât de râu. Dar acum e un fel de pensiune… A fost cumpărată de o societate. Vin acolo hoarde de tineri vara şi, desigur, camerele au fost tăiate şi împărţite altfel, iar grădinile au fost transformate destul de mult.

— Trebuie s-o reconstruiesc din ceea ce-mi veţi spune.

— Voi încerca, pe cât posibil. Mi-aş dori să fi vizitat totul pe atunci, în zilele bune. A fost una dintre cele mai frumoase proprietăţi pe care le-am văzut.

Îl conduse pe Poirot afară şi începură să meargă pe o potecă pe gazon.

— Cine a vândut proprietatea?

— Executorii din partea copilului. Ea a moştenit tot ce avea Crale. N-avea testament, aşa că-mi imaginez că totul i-ar fi revenit automat lui Caroline şi copilului. Testamentul lui Caroline îi lăsa totul fetiţei.

— Nimic surorii vitrege?

— Angela avea o sumă de bani lăsată de tatăl ei.

— Înţeleg. Apoi, Poirot exclamă: Dar unde mă duceţi? În faţă e coasta mării!

— Ah, trebuie să vă explic geografia locului. O să vedeţi imediat. Acolo e un golfuleţ, Camei Creek îi spune, intră până pe ţărm… Pare ca o gură de vărsare, dar nu este… E doar mare. Ca să ajungi la Alderbury pe ţărm, trebuie să mergi mai în interior şi prin jurul golfuleţului, dar cel mai scurt drum de la o casă la alta este prin porţiunea aceasta mai îngustă a golfului. Alderbury e chiar opus faţă de acest loc… Uitaţi, puteţi zări casa printre copaci.

Ieşiseră la o plajă mică. În partea opusă lor, se aflau o porţiune împădurită şi o casă albă care putea fi văzută printre crengile copacilor.

Două bărci erau trase la mal. Meredith Blake, ajutat un pic şi de Poirot, o trase pe una din ele în apă şi curând vâsleau către celălalt mal.

— Mereu mergeam aşa în zilele bune, explică Meredith. Numai dacă era o furtună sau dacă bătea vântul prea tare luam maşina. Dar sunt aproape cinci kilometri dacă mergi pe traseul ocolitor.

Ajunseră cu barca lângă o porţiune stâncoasă de pe cealaltă parte. Meredith aruncă o privire fugară către câteva case mici din lemn şi terase din beton.

— Toate astea sunt noi. Aici era un mic port – un loc părăginit – şi nimic altceva. Şi puteai să mergi pe lângă stânci şi să faci baie acolo, lângă pietre.

Îl ajută pe oaspetele său să iasă, legă barca şi-l conduse pe o cărare abruptă.

— Nu cred că ne vom întâlni cu cineva, spuse el peste umăr. Nu e nimeni aici în aprilie… Mai puţin de Paşte. Dar nici nu contează dacă ne întâlnim. Sunt în relaţii bune cu vecinii mei. Soarele chiar străluceşte astăzi. Parc-ar fi vară. Şi ziua aia era minunată. Mai mult o zi de iulie, decât de septembrie. Soare puternic… Dar şi un vânt mai rece. Cărarea ieşea dintre copaci şi şerpuia printre stânci. Meredith arătă în sus. Asta e ceea ce numeau Battery. Suntem mai mult sau mai puţin dedesubt acum… O înconjurăm.

Intrară din nou printre copaci şi apoi cărarea îi duse către o uşă dintr-un zid foarte înalt. Cărarea în sine continua în zigzag şi mai sus, dar Meredith deschise uşa şi cei doi intrară.

Pentru o clipă, Poirot fu derutat când pătrunse înăuntru, venind din lumina de afară. Battery era un platou curăţat artificial, cu câteva tunuri ici şi colo. Îţi dădea impresia că stătea suspendat deasupra mării. Mai erau copaci deasupra şi în spatele lui, dar pe ţărm nu se mai afla nimic în afară de încântătorul albastru de dedesubt.

— Un loc foarte frumos, spuse Meredith. Arătă către un fel de pavilion de lângă zidul din spate. Asta nu era acolo, doar un adăpost dărăpănat unde îşi ţinea Amyas materialele, berea şi nişte scaune. Nu era nici făcut în beton. Se mai

găseau o bancă şi o masă… Unele din fier, vopsite. Asta era totul. Oricum, nu s-a schimbat prea mult.

Vocea lui era un pic şovăitoare.

Poirot întreba:

— Şi aici s-a întâmplat?

Meredith încuviinţă din cap.

— Banca era acolo… Lângă adăpost. Acolo era întins. Se mai întindea uneori, când picta – privind îndelung marea – iar apoi sărea brusc în picioare şi începea să picteze de parcă era nebun. Se opri. De aia, ştiţi, părea… Aproape firesc. De parcă dormea… Îl furase somnul. Dar avea ochii deschişi… Şi înţepenise. Chestia aia te cam paralizează, ştiţi. Nu doare… Mereu… Mereu mi-a părut bine de asta.

Poirot puse o întrebare la care deja ştia răspunsul:

— Cine l-a găsit?

— Ea. Caroline. După prânz. Cred că eu şi Elsa am fost ultimii care l-am văzut în viaţă. Probabil că deja îşi făcea efectul, atunci. Părea… Ciudat. Mai bine nu vorbesc despre asta. O să vă scriu. E mai uşor.

Se întoarse brusc şi ieşi din Battery. Poirot îl urmă tăcut.

Cei doi urcară apoi pe cărare. Puţin mai sus decât Battery se mai afla un platou. Era umbrit de copaci şi acolo se găseau o bancă şi o masă.

Meredith spuse:

— Aici n-au schimbat prea mult. Dar banca nu era atât de rustica. Doar un obiect din fier vopsit. Cam tare pentru stat, în schimb priveliştea era minunată.

Poirot încuviinţa. Printre copaci se vedeau Battery şi gura golfului.

— Aici am stat în dimineaţa aceea, explică Meredith. Copacii nu erau chiar atât de înalţi. Se putea vedea clar Battery. Acolo poza Elsa. Stătea pe un suport de tun, cu capul întors. Ridică uşor din umeri. Copacii cresc mai repede decât ai crede, murmură el. Ei bine, presupun că îmbătrânesc şi eu. Haideţi în casă.

Continuară pe aceeaşi cărare până când ajunseră lângă casă. Fusese o clădire frumoasă, veche, în stil georgian. Acum avea în plus câteva dependinţe, iar pe gazonul verde din jur se găseau câteva căsuţe din lemn.

— Tinerii dorm aici, tinerele în casă, explică Meredith. Nu cred că aveţi ce să vedeţi. Toate camerele au fost modificate. Pe locul acesta se afla o mică seră. Oamenii au construit în schimb ceva pentru locuit. Ei bine… Bănuiesc că le place, în vacanţă. Nu poţi să păstrezi totul aşa cum era… Păcat… Se întoarse brusc. Coborâm prin altă parte. Îmi… Îmi amintesc totul. Fantome peste tot.

Se întoarseră pe o rută ceva mai lungă. Niciunul nu vorbi. Poirot respectă starea de spirit a companionului său.

Atunci când ajunseră din nou la conacul Handcross, Meredith Blake spuse brusc:

— Ştiţi, am cumpărat tabloul acela. Cel pe care-l picta Amyas. N-am putut suporta gândul că avea să fie vândut pentru… Valoarea publicitară. Multe minţi murdare, multe brute s-ar fi uitat la el. Era o operă reuşită. Amyas a spus că era cea mai reuşită din cariera lui. N-aş fi surprins dacă avea dreptate. Era practic terminat.

Voia doar să mai lucreze încă o zi sau două. Vreţi să-l vedeţi?

Hercule Poirot răspunse repede:

— Da, vreau.

Blake îl duse prin hol şi luă o cheie din buzunar. Descuie o uşă şi intrară într-o cameră neaerisită, care mirosea a praf. Ferestrele erau închise. Blake merse la ele şi desfăcu obloanele. Apoi, cu o oarecare dificultate, deschise larg o fereastră şi aerul de primăvară pătrunse în cameră.

— Aşa e mai bine.

Râmase lângă fereastră, inhalând aerul, iar Poirot i se alătură. Nu mai era nevoie să întrebe ce fusese camera. Rafturile erau goale, dar încă mai purtau urmele de sticle pe ele. Pe un perete, se aflau un aparat nefuncţional şi o chiuvetă. Camera era îngropată în praf.

Meredith Blake privea pe fereastră.

— Cât de uşor revin amintirile… Stând aici, mirosind iasomia… Şi vorbind… Vorbind… ca un prost ce eram… Despre poţiunile mele preţioase şi despre distilări!

Absent, Poirot întinse mâna pe fereastră. Smulse un mănunchi de frunze de iasomie.

Meredith Blake traversă încăperea. Pe un perete se afla un tablou acoperit. Îl descoperi.

Poirot îşi ţinu răsuflarea. Până acum, văzuse patru tablouri de-ale lui Amyas Crale: două la Galeria Tate, unul la un dealer londonez şi natura moartă cu trandafiri. Dar acum privea ceea ce pictorul numise capodopera sa, şi Poirot îşi dădu deodată seama ce artist minunat fusese.

Tabloul avea o uşoară patină. La prima vedere părea a fi un poster, atât de mari erau contrastele. O fată, o rată într-o cămaşă galbenă şi pantaloni bleumarin, stând pe un zid cenuşiu, în lumina puternică a soarelui, cu marea de un albastru intens în spate. Exact subiectul pentru un poster.

Dar prima impresie era înşelătoare. Exista ceva… Lumina era incredibil de strălucitoare şi pură… Iar fata…

Da, aici era viaţă. Tot ceea ce era, tot ceea ce putea fi viaţă, tinereţe, vitalitate. Chipul era viu, iar ochii…

Atât de multă viaţă! Tinereţe atât de pasională! Prin urmare, asta văzuse Amyas Crale la Elsa Greer, şi asta-l făcuse orb şi surd faţă de fiinţa blândă care-i era soţie. Elsa era viaţă. Elsa era tinereţe.

O fiinţă superbă, slabă, arogantă, cu capul întors, cu ochii obraznici şi triumfători. Privindu-te… Urmărindu-te… Aşteptându-te…

Hercule Poirot îşi desfăcu braţele.

— E minunat, da, e minunat!

Meredith Blake spuse şi el:

— Era atât de tânără…

Poirot aprobă. Se gândi: „Ce vor oamenii să spună cu asta? Era atât de tânără. Ceva inocent, ceva atrăgător, ceva lipsit de ajutor. Dar nu asta e tinereţea! Ea e crudă, puternică,

puternică… Da, şi crudă! Şi încă un lucru: tinereţea este vulnerabilă”.

Îşi urmă gazda până la uşă. Interesul său era acum îndreptat spre Elsa Greer, pe care avea s-o viziteze în continuare. Oare ce efect avuseseră anii asupra acelei copile pasionale, triumfătoare, crude?

Privi din nou tabloul.

Acei ochi… Îl urmărea, îl urmăreau… Îi spuneau ceva.

Presupunând c-ar putea înţelege ce-i spuneau… Ar fi femeia reală capabilă să-i spună? Sau ochii aceia exprimau un lucru pe care ea nu-l cunoştea?

Atâta aroganţă şi anticipare triumfală…

Şi apoi, Moartea intrase în scenă şi furase prada acelor mâini tinere, nerăbdătoare…

Şi lumina dispăruse din acei ochi nerăbdători. Oare cum erau ochii Elsei Greer acum?

Ieşi din cameră aruncând o ultimă privire asupra tabloului.

Se gândi: „Era prea vie”.

Se simţi… Un pic… Speriat…

CAPITOLUL 8
PURCELUŞUL ĂSTA A MÂNCAT FRIPTURĂ

Casa din Brook Street avea lalele Darwin la ferestre. Înăuntru se afla o vază mare cu liliac alb, răspândind un parfum puternic până la uşa principala, care era acum deschisă.

Un valet de vârstă mijlocie îi luă pălăria lui Poirot, precum şi bastonul. Un alt valet apăru şi le luă, în timp ce primul murmură sobru:

— Poftiţi pe aici, vă rog, domnule.

Poirot îl urmă prin hol şi apoi coborî câteva trepte. O uşă se deschise, iar valetul îi pronunţă numele, atent la fiecare silabă.

Apoi uşa se închise în spatele său şi un bărbat înalt şi slab se ridică dintr-un scaun de lângă foc, îndreptându-se spre el.

Lordul Dittisham era un bărbat care se apropia de vârsta de patruzeci de ani. Nu era numai nobil, era şi poet. Două dintre dramele sale fantastice în versuri fuseseră puse în scenă cu costuri imense şi avuseseră un succes d'estime {11}. Fruntea îi era proeminentă, bărbia pronunţată, iar ochii şi gura, neaşteptat de frumoase.

— Luaţi loc, domnule Poirot.

Poirot se aşează şi acceptă o ţigară din partea gazdei sale. Lordul Dittisham închise cutia, aprinse un chibrit şi i-l ţinu lui Poirot, pentru ca acesta să-şi aprindă ţigara, apoi se aşeză la rândul său, privindu-şi gânditor vizitatorul.

Apoi spuse:

— Ştiu că, de fapt, pe soţia mea doriţi s-o vedeţi.

— Lady Dittisham a fost atât de drăguţă încât să-mi acorde o întâlnire.

— Da.

Apoi urmă o pauză. Poirot îndrăzni:

— Sper că n-aveţi obiecţii, Lord Dittisham?

Un zâmbet transformă subit chipul slab şi visător.

— Obiecţiile soţilor, domnule Poirot, nu sunt niciodată luate în serios în zilele noastre.

— Atunci, obiectaţi?

— Nu, nu pot să spun asta. Dar trebuie să mărturisesc că mă tem de efectul asupra soţiei mele. Daţi-mi voie să fiu sincer. Acum mulţi ani, soţia mea era foarte tânără şi a trecut printr-o experienţă groaznică. Sper că şi-a revenit din şoc. Am ajuns să cred că a şi uitat. Acum apăreţi dumneavoastră şi, în mod cert, întrebările ii vor retrezi aceste amintiri.

— Este regretabil, spuse Hercule Poirot, politicos.

— Nu ştiu exact care va fi rezultatul.

— Vă asigur, Lord Dittisham, că voi fi pe cât de discret se poate şi voi face tot posibilul ca să n-o supăr pe Lady Dittisham. Este, fără îndoială, o persoană delicată şi sensibilă.

Apoi, brusc şi surprinzător, celălalt râse.

— Elsa? Elsa e tare ca piatra!
— Atunci… Interveni, diplomatic, Poirot.
Se opri. Situaţia îl intriga un pic.
Lordul Dittisham spuse:
— Soţia mea este imună la orice fel de şocuri. Mă întreb dacă ştiţi de ce a fost de acord să vă vadă.
Poirot răspunse simplu:
— Din curiozitate?
Un fel de respect apăru în ochii celuilalt.
— Ah, prin urmare, vă daţi seama de asta?
— Este inevitabil. Femeile vor fi mereu doritoare de a întâlni un detectiv particular. Bărbaţii, în schimb, îi vor spune să se ducă la naiba.
— Şi unele femei ar putea să facă acelaşi lucru.
— După ce-l văd… Nu înainte.
— Poate. Lordul Dittisham se opri. Care ar fi ideea din spatele acestei cărţi?
Hercule Poirot ridică din umeri.
— Uneori se mai învie trecutul, scena se întoarce, costumele vechi revin. De asemenea, şi vechile crime.
— Oroare! Exclamă Lordul Dittisham.
— Oroare, dacă aşa vreţi să-i spuneţi. Dar nu veţi schimba natura umană zicând asta. Crima este o dramă. Dorinţa de a vedea drame este foarte puternică la rasa umană.
Lordul Dittisham murmură:
— Ştiu… Ştiu…
— Aşa că, vedeţi, spuse Poirot, cartea va fi scrisă. Este rolul meu să mă asigur că nu vor exista afirmaţii răuvoitoare, care să intervină în faptele reale.
— Faptele credeam că sunt proprietate publică.
— Da. Dar nu şi interpretarea lor.
Dittisham rosti, cu asprime:
— Ce vreţi să spuneţi mai exact cu asta, domnule Poirot?
— Dragul meu Lord Dittisham, există multe feluri de a privi, bunăoară, un fapt istoric. Luaţi un exemplu multe cărţi au fost scrise despre Mary, regina scoţienilor,

prezentând-o ca pe o martiră, ca pe o femeie fără principii, ca pe o sfântă cu gândire simplă, ca pe o criminală, o intrigantă sau ca pe o victimă a circumstanţelor şi a sorţii! Cineva poate alege de aici orice doreşte.

— Şi în acest caz? Crale a fost ucis de soţia sa… Asta este indiscutabil. La proces, soţia mea a fost ţinta unor calomnii, zic eu, nefondate. A trebuit să fie scoasă cu paza de acolo, după aceea. Opinia publică i-a fost foarte ostilă.

— Englezii, zise Poirot, sunt oameni foarte morali.

Lordul Dittisham spuse:

— Să fie ai naibii, chiar sunt! Apoi adăugă, privind spre Poirot: Şi dumneavoastră?

— Eu, răspunse Poirot, duc o viaţă foarte morală. Asta nu e acelaşi lucru cu a avea idei morale.

Lordul Dittisham spuse:

— M-am întrebat uneori cum era, de fapt, această doamnă Crale. Toată afacerea cu soţia rănită… Am crezut mereu că se găsea ceva în spatele acestei poveşti.

— Poate că soţia dumneavoastră ştie, aprobă Poirot.

— Soţia mea, zise Lordul Dittisham, n-a pomenit niciodată despre acest caz.

Poirot îl privi cu un interes crescând.

— Ah, încep să înţeleg…

Celălalt îl întrerupse.

— Ce anume înţelegeţi?

Poirot răspunse, aplecându-se uşor:

— Imaginaţia creativă a unui poet…

Lordul Dittisham se ridică şi sună dintr-un clopoţel. Spuse brusc:

— Soţia mea vă aşteaptă.

Uşa se deschise.

— Aţi sunat?

— Du-l pe domnul Poirot la doamna!

Urcă două rânduri de scări, cu picioarele cufundându-i-se într-un covor moale. Iluminatul era foarte plăcut. Bani, bani peste tot. Desigur, nu şi bun-gust. În camera Lordului

Dittisham domnea o anumită austeritate. Dar aici, în casă, era o opulenţă contrastantă. Cele mai bune lucruri. Nu neapărat cele mai arătoase sau cele mai surprinzătoare. Pur şi simplu, genul de lux care se asocia „preţului care nu contează”, împreună cu o lipsă de imaginaţie.

Poirot îşi spuse: „Friptură? Da, friptură!” încăperea în care intră nu era foarte spaţioasă. Salonul mare de oaspeţi era la etajul întâi. Aceasta era camera personală a stăpânei casei, iar femeia stătea rezemată de bibliotecă atunci când intră Poirot.

O frază îi veni în minte în acel moment şi refuză să mai iasă.

A murit de tânără…

N-ar fi recunoscut-o niciodată din tabloul pe care i-l arătase Meredith Blake. Aceea fusese, mai presus de orice, o poză a tinereţii, a vitalităţii. Aici nu exista tinereţe… Poate că niciodată nu existase. Şi totuşi, Poirot îşi dădu seama, cum de altfel nu putuse să-şi dea seama din tabloul lui Crale, că Elsa era frumoasă. Da, o femeie frumoasă îi ieşi în întâmpinare. Şi, cu siguranţă, nu una bătrână. În fond, câţi ani avea? Nu mai mult de treizeci şi şase, dacă avusese douăzeci în momentul tragediei. Părul negru era aranjat perfect în jurul capului său oval, trăsăturile erau aproape clasice, machiajul de excepţie.

Simţi un junghi dureros. Poate că era vina domnului Jonathan, care-i vorbise despre Julieta… Nu despre Julieta de aici… Nimeni nu-şi poate imagina o Julieta care să supravieţuiască fără Romeo… Nu era o parte esenţiala din destinul ei să moară tânără?

Elsa Greer încă mai trăia…

II salută cu o voce destul de plictisită.

— Sunt foarte interesată, domnule Poirot. Vă rog, aşezaţi-vă şi spuneţi-mi: ce vreţi să fac?

Poirot se gândi: „Ba nu e interesată. Nimic n-o interesează”.

Ochii mari şi cenuşii… ca două lacuri moarte.

Poirot vru să sublinieze, după cum îi era obiceiul, că era un străin.

Exclamă:

— Sunt confuz, madame, sunt chiar foarte confuz.

— O, nu, de ce?

— Deoarece-mi dau seama că reconstituirea acestei drame din trecut trebuie să fie foarte dureroasă pentru dumneavoastră!

Femeia părea amuzată… Da, amuzată. La modul foarte sincer.

— Bănuiesc că soţul meu v-a dat ideea asta, nu? V-a primit atunci când aţi sosit. Desigur, el nu înţelege câtuşi de puţin. Niciodată n-a înţeles. Nu sunt deloc persoana sensibila care crede el c-aş fi. Amuzamentul încă i se mai simţea în voce. Continuă: Tatăl meu, ştiţi, era morar. A muncit mult şi a adunat avere. Nu faci asta dacă n-ai pielea tăbăcită. Şi eu sunt la fel.

Poirot se gândi: „Da, asta aşa este. O persoană fără pielea tăbăcită n-ar fi venit în casa lui Caroline Crale”.

— Ce vreţi să fac? Spuse Lady Dittisham.

— Sunteţi sigură, madame, că nu va fi prea dureros să vă întoarceţi în trecut?

Femeia se gândi o clipă, şi deodată Poirot îşi dădu seama de faptul că avea în faţă o persoană foarte sinceră. Poate că minţea dacă era nevoită, dar nu şi dacă avea de ales.

Elsa Dittisham spuse, rar:

— Nu, nu dureros. Într-un fel, mi-aş dori să fie aşa.

— De ce?

Ea afirmă, nerăbdătoare:

— E atât de stupid, să nu simţi niciodată nimic…

Iar Hercule Poirot gândi: „Da, Elsa Greer a murit…” însă spuse cu voce tare:

— Oricum ar fi, Lady Dittisham, asta îmi face sarcina mult mai uşoară.

— Ce vreţi să ştiţi? Răspunse ea înveselită.

— Aveţi o memorie bună, madame?

— Destul de bună, cred.

— Şi sunteţi sigură că nu vă va produce suferinţă rememorarea în detaliu a acelor zile?

— Nu voi suferi deloc. Lucrurile îţi pot provoca suferinţă doar atunci când se petrec.

— Totuşi, unii oameni suferă, din câte ştiu.

Lady Dittisham spuse:

— Asta nu înţelege Edward… Soţul meu. El crede că procesul şi toată povestea au fost un chin pentru mine.

— Şi n-au fost?

— Nu, mi-au plăcut, replică Elsa Dittisham. Tonul vocii ei era aproape satisfăcut. Continuă: Dumnezeule, cum m-a atacat bruta aia de Depleach! E un diavol, dacă vreţi. Mi-a plăcut să-l înfrunt. Nu m-a învins. Îl privi zâmbind pe Poirot. Sper că nu vă risipesc iluziile. Poate că, la douăzeci de ani, ar fi trebuit să fiu consternată, presupun… Copleşită de ruşine, sau ceva asemănător. Nu eram. Nu-mi păsa de ceea ce-mi spuneau ceilalţi. Eu voiam un singur lucru.

— Ce anume?

— Să fie spânzurată ea, desigur, răspunse Elsa Dittisham.

Poirot îi observă mâinile: mâini frumoase, cu unghii lungi şi curbate. Mâini de prădător.

— Mă credeţi răzbunătoare? Întrebă Elsa. Aşa şi sunt… Faţă de oricine mă răneşte. Femeia aia a fost, după mintea mea, de cea mai joasă speţă din câte există. Ştia că Amyas ţinea la mine… Că urma s-o părăsească, aşa că l-a omorât ca să nu-l am eu. II privi pe Poirot. Nu credeţi că a fost de-a dreptul malefică?

— Nu înţelegeţi sau nu sunteţi de acord cu gelozia pe care-o simţea?

— Nu, nu cred. Dacă ai pierdut, ai pierdut. Dacă nu poţi să-ţi ţii soţul, lasă-l să plece cu demnitate. Posesivitatea n-o înţeleg.

— Poate c-aţi fi înţeles, dacă v-aţi fi căsătorit cu el.

— Nu cred. Nu eram… Zâmbi brusc spre Poirot.

Zâmbetul ei era, simţea el, un pic înfricoşător. Era departe de a exprima vreun sentiment. Aş vrea să înţelegeţi cum trebuie, spuse ea. Să nu credeţi că Amyas Crale a sedus o fată inocentă. N-a fost aşa. Dintre noi doi, eu eram cea responsabilă. L-am cunoscut la o petrecere şi m-am îndrăgostit de el… Am ştiut că trebuia să-l am…

O mască… O mască grotească, dar…

Atunci îţi pun ursita-mi la picioare, Stăpân mi-eşti, te urmez în lumea-ntreagă…

— Deşi era căsătorit?

— Cei care încalcă proprietatea vor fi executaţi? E nevoie de mai mult decât de un semn de avertizare ca să te ţină departe de realitate. Dacă nu era fericit cu soţia lui şi putea fi fericit cu mine, de ce nu? Avem o singură viaţă.

— Dar se spune că era fericit cu soţia.

Elsa clătina din cap.

— Nu. Se certau ca şoarecele şi pisica. Ea îl bătea la cap. Era… O, era o femeie oribilă! Se ridică şi-şi aprinse o ţigară. Spuse, zâmbind uşor: Probabil că nu sunt corectă faţă de ea. Dar chiar cred că era plină de ură.

Poirot rosti rar:

— A fost o adevărată tragedie.

— Da, chiar a fost. Femeia se întoarse brusc spre Poirot, iar chipul ei prinse deodată viaţă. M-a ucis pe mine, înţelegeţi? M-a ucis! De atunci, n-a mai fost nimic, absolut nimic. Vocea ei scăzu în intensitate. Gol! Îşi agită mâinile nerăbdătoare. Ca un peşte împăiat dintr-o vitrină!

— Amyas Crale a însemnat chiar atât de mult?

Femeia aprobă, tăcută. Era o aprobare un pic ciudată. Aproape patetică.

— Cred c-am avut mereu un singur gând în minte. Cred – serios – că în astfel de cazuri n-ai de ales decât să-ţi înfigi un cuţit în inimă… ca Julieta. Dar… Dar să faci asta înseamnă să recunoşti că eşti terminat… Că viaţa te-a înfrânt.

— Şi în loc de asta?

— Ar trebui să fie totul… la fel ca înainte… Odată ce se termină toată povestea. Am trecut peste durere. N-a mai însemnat nimic pentru mine. Am crezut că voi trece la faza următoare.

Da, la faza următoare. Poirot o vedea cât de tare încerca să facă acest lucru. O vedea bogată şi frumoasă, seducătoare pentru bărbaţi, căutând cu mâinile ei de prădătoare să umple o viaţă care era goală. Adoraţia unui-erou… Căsătoria cu un aviator faimos… Apoi cu un explorator, cu uriaşul acela, Arnold Stevenson – care e posibil să fi semănat cu Amyas Crale, ca fizic – şi apoi revenirea la arte: Dittisham.

— N-am fost niciodată o ipocrită, zise Elsa Dittisham. E un proverb spaniol care-mi place: „Ia ceea ce vrei şi plăteşte pentru asta, spune Dumnezeu”. Ei bine, eu asta am făcut. Am luat ceea ce am vrut… Dar am plătit mereu preţul.

— Ceea ce nu înţelegeţi este că există lucruri care nu pot fi cump ărate, observă Hercule Poirot.

Îl privi atentă şi spuse:

— Nu mă refer doar la bani.

— Nu, nu, înţeleg ceea ce vreţi să spuneţi, preciză Poirot. Dar nu totul în viaţă are o etichetă, costă atât. Există unele lucruri care nu sunt de vânzare.

— Prostii!

Bărbatul zâmbi uşor. În vocea ei se simţea aroganţa unui morar care parvenise şi făcuse avere.

Dintr-odată, Hercule Poirot simţi un val de milă. Privi chipul fără vârstă, atât de fin, ochii obosiţi, şi-şi aminti de fata pictată de Amyas Crale…

— Povestiţi-mi despre cartea asta, îl îndemnă Elsa Dittisham. Care e scopul pe care-l urmăreşte? A cui este ideea?

— O, draga mea doamnă, ce alt scop ar putea avea, în afară de servirea senzaţiilor de ieri cu sosul de astăzi?

— Dar dumneavoastră nu sunteţi scriitor?

— Nu, sunt un expert în crime.

— Vreţi să spuneţi că sunteţi consultat când se scriu romane despre crime?
— Nu întotdeauna. În acest caz, fac un serviciu cuiva.
— Cui anume?
— Sunt – cum să spun – desemnat să supraveghez această publicaţie de către o persoană interesată.
— De către cine?
— Domnişoara Carla Lemarchant.
— Cine-i ea?
— E fiica lui Caroline şi a lui Amyas Crale.
Elsa îl privi fix o clipă, apoi spuse:
— O, da, desigur, era şi un copil! Acum îmi amintesc. Presupun că e adultă acum, nu?
— Da, are douăzeci şi unu de ani.
— Cum este?
— Înaltă şi brunetă şi, cred eu, frumoasă. Şi are curaj şi personalitate.
— Mi-ar plăcea s-o văd, spuse Elsa gânditoare.
— Nu cred că ea ar dori să vă vadă.
Elsa păru surprinsă.
— De ce? A, înţeleg. Dar, ce prostii! Nu cred că-şi aminteşte ceva. N-avea mai mult de şase ani.
— Ştie că mama i-a fost judecată pentru uciderea tatălui ei.
— Şi crede că a fost vina mea?
— E o interpretare posibilă.
Elsa ridică din umeri.
— Ce stupid! Dacă atunci Caroline s-ar fi comportat ca o persoană normală…
— Prin urmare, nu vă asumaţi nici un fel de responsabilitate?
— De ce-aş face-o? Eu n-am făcut nimic de care să-mi fie ruşine. L-am iubit. L-aş fi făcut fericit. Îl privi pe Poirot. Chipul ei se transformă; dintr-odată, în mod incredibil, lui Poirot i se păru că o priveşte pe fata din tablou. Ea

continuă: Dac-aş putea să vă fac să vedeţi lucrurile din perspectiva mea… Dac-aţi şti…

Poirot se aplecă uşor în faţă.

— Dar asta şi vreau. Vedeţi, domnul Philip Blake, care era acolo în acea perioadă, va scrie o relatare meticuloasă a tot ceea ce s-a petrecut. Domnul Meredith Blake, la fel. Acum, dacă şi dumneavoastră…

Elsa Dittisham trase adânc aer în piept. Rosti, pe un ton plin de dispreţ:

— Ăia doi! Philip a fost mereu un prost. Meredith se ţinea numai după Caroline… Dar era destul de drăguţ, însă n-o să pricepeţi nimic din povestirile lor.

Detectivul o privi; văzu cum ochii i se aprind, vedea cum o femeie prinde viaţă în acel trup. Elsa spuse repede şi aproape furioasă:

— Vreţi adevărul? Ei, nu pentru publicare… Doar pentru dumneavoastră.

— Mă angajez să nu public nimic fără consimţământ.

— Aş vrea să scriu adevărul…

Femeia râmase tăcută câteva clipe, gândindu-se. Poirot vedea cum îi dispare duritatea şi chipul îi devenea parcă mai tânăr, vedea cum viaţa îi revine în timp ce se gândeşte.

— Să mă întorc în timp, să scriu totul… Să vă arăt cum era ea, cu adevărat…

Ochii îi străluceau. Pieptul i se ridica pătimaş.

— L-a ucis. L-a ucis pe Amyas. Pe Amyas, care dorea să trăiască… pe Amyas, care iubea viaţa. Ura n-ar trebui să fie mai puternică decât iubirea… Dar ura ei a fost. Şi ura mea pentru ea este la fel… O urăsc… O urăsc… O urăsc…

Ajunse lângă el. Se opri şi îl apucă de mânecă pe Poirot. Spuse grăbită:

— Trebuie să înţelegeţi – trebuie – ce simţeam unul pentru celălalt. Eu şi Amyas, vreau să spun. E ceva… Să vă arăt.

Se duse repede în cealaltă parte a camerei. Descuie un mic pupitru, scoase un sertar ascuns şi-l puse pe masă.

Apoi se întoarse. În mână ţinea o scrisoare mototolită, cu cerneala aproape ştearsă. I-o aruncă şi Poirot avu senzaţia că retrăieşte momentul în care o copilă pe care-o cunoscuse îi aruncase una dintre comorile ei: o scoică speciala, culeasă de pe malul mării şi păzită cu pioşenie. Mândră, temătoare, critică faţă de modul în care avea el să-i primească nepreţuita comoară. Desfăcu hârtia.

Elsa… Copil minunat! Niciodată n-a existat nimic mai frumos. Şi totuşi mă tem… Sunt prea bătrân… Un diavol între două vârste, care nu ştie ce e aceea stabilitate. Să n-ai încredere în mine, să nu crezi în mine… Nu sunt bun de nimic, în afară de pictură. Ce am mai bun acolo este. Să nu spui că nu te-am avertizat.

La naiba, frumoasa mea… Te voi avea oricum. M-aş duce în iad pentru tine şi ştii asta. Şi te voi picta în aşa fel, încât lumea va sta deoparte şi se va minuna! Sunt nebun după tine… Nu pot să dorm… Nu pot să mănânc. Elsa… Elsa… Elsa… Sunt al tău pe vecie… al tău până la moarte, Amyas.

Acum şaisprezece ani. Cerneală ştearsă, hârtie mototolită. Dar cuvintele erau încă vii, încă vibrau. O privi pe femeia pentru care fuseseră scrise. Dar nu mai privea o femeie. Privea o tânără îndrăgostită. Din nou, Poirot se gândi la Julieta.

CAPITOLUL 9

PURCELUŞUL ĂSTA N-A AVUT NIMIC

— Pot să întreb de ce, domnule Poirot?

Hercule Poirot se gândi atent la răspunsul său. Era perfect conştient de perechea de ochi cenuşii, foarte pătrunzători, care-l priveau cu atenţie.

Urcase până la ultimul etaj al clădirii şi bătuse la uşa apartamentului 584 din clădirea Gillespie, care oferea locuinţe mici pentru femei muncitoare.

Aici, într-un spaţiu modest, locuia domnişoara Cecilia Williams, într-o singură cameră care era şi dormitor, şi cameră de zi, şi sufragerie şi, judecând după ochiul de gaz,

bucătărie: un fel de nişă lipită de cameră conţinea o baie şi obişnuitele anexe.

Deşi avea o locuinţă atât de modestă, domnişoara Williams se chinuise să-şi imprime personalitatea asupra locuinţei sale.

Pereţii, vopsiţi într-un gri-pal auster, erau împodobiţi cu diverse reproduceri după opere celebre. Dante întâlnind-o pe Beatrice pe pod… Şi acea pictură descrisă odinioară de un copil ca fiind „o fată oarbă pe o portocală, numită, nu ştiu de ce, Speran ţă”. Mai erau acolo două acuarele cu Veneţia şi o copie în sepia a. Prim ăverii lui Botticelli. Deasupra dulapului scund se aflau multe fotografii decolorate, de acum douăzeci sau treizeci de ani, judecând după coafurile celor înfăţişaţi acolo.

Covorul şi mobila erau de proastă calitate. Lui Hercule Poirot îi era clar că domnişoara Cecilia Williams trăia la limită. Nu exista nici o friptură aici. Acesta era purceluşul care n-avea nimic.

Clară, incisivă şi insistentă, vocea gazdei repeta întrebarea.

— Doriţi să vă spun ceea ce-mi amintesc despre cazul Crale. Pot să întreb de ce?

Unii prieteni şi asociaţi obişnuiau să spună despre Poirot, în momentele în care-i înnebunea cel mai tare, că prefera minciunile în locul adevărului şi c-ar fi făcut orice să ajungă la ceea ce voia mai degrabă prin intermediul declaraţiilor false, decât prin simplul adevăr.

Dar, în acest caz, decizia fu repede luată. Hercule Poirot nu provenea din acea clasă de copii belgieni sau francezi care au avut guvernantă engleză, dar reacţionă simplu şi inevitabil, ca un băiat care fusese întrebat: „Te-ai spălat pe dinţi în dimineaţa asta, Harold (sau Richard, sau Anthony)?” Ţâncii se gândeau la posibilitatea de a minţi, apoi se răzgândeau: „Nu, domnişoară Williams”.

Domnişoara Williams avea ceea ce avea orice guvernanta de succes, acea calitate misterioasă: autoritatea! Atunci

când domnişoara Williams spunea: „Du-te şi spală-te pe mâini, Joan!” sau „Sper să citeşti capitolul ăsta de poezii elisabetane şi apoi să poţi să-mi răspunzi la întrebări”, era inevitabil ascultată. Niciodată nu-i trecuse prin cap să nu fie ascultată.

Prin urmare, în acest caz Hercule Poirot nu mai oferi explicaţia unei cărţi despre crime. În loc de asta. Povesti, simplu, circumstanţele în care-l vizitase Carla Lemarchant.

Micuţa şi vârstnica domnişoară îl ascultă atent.

Spuse:

— Mă interesează foarte mult această copilă… Cum e în prezent.

— E o tânără foarte fermecătoare şi atrăgătoare, cu mult curaj şi cu o minte ascuţită.

— Foarte bine, rosti scurt domnişoara Williams.

— Şi este, aş adăuga, o persoană insistentă. Nu e uşor s-o refuzi sau s-o goneşti.

Fosta guvernanta aprobă în tăcere. Apoi întrebă:

— Are înclinaţii artistice?

— Nu prea cred.

— Măcar pentru atâta lucru să fiu recunoscătoare, spuse sec domnişoara Williams. Tonul acestei remarci nu mai lăsa nici o urmă de îndoială asupra părerii domnişoarei Williams despre artişti. Ea adăugă: Din ce-mi povestiţi despre ea îmi imaginez că seamănă cu mama ei, nu cu tatăl.

— Posibil. Asta o să-mi puteţi spune după ce o vedeţi. Aţi vrea…

— Mi-ar plăcea foarte mult. Este foarte interesant să vezi cum a evoluat un copil pe care l-ai cunoscut.

— Bănuiesc că era foarte mică atunci când aţi văzut-o ultima dată, nu?

— Avea cinci ani şi jumătate. O copilă fermecătoare… Poate prea liniştită. Gânditoare. Dedicată propriilor jocuri. Naturală şi nerăsfăţată.

— Mare noroc că era atât de mică, observă Poirot.

— Da, într-adevăr. Dacă era mai mare, şocul tragediei ar fi putut avea un efect devastator.

— Totuşi, spuse Poirot, oricât de mic era copilul sau oricât de puţin ar fi înţeles, era limpede că se întâmpla: ceva, trebuie să fi existat atmosfera de mister şi de eschivare, apoi mutarea bruscă… Aceste lucruri nu sunt bune pentru un copil.

Domnişoara Williams răspunse, gânditoare:

— Cred că au fost mai puţin dăunătoare decât credeţi.

— Înainte să părăsim subiectul Carla Lemarchant – micuţa Carla Crale, cum se numea ea – mai e un lucru despre care trebuie să vă întreb. Dacă e cineva care poate explica, dumneavoastră sunteţi aceea.

— Da?

Vocea ei era întrebătoare, fără să-şi ia angajamente.

Poirot gesticula, încercând să exprime ceea ce voia să spună.

— E ceva… O nuanţă pe care n-o pot defini… Dar mi se pare mereu că această copilă, atunci când pomenesc despre ea, nu are parte de atenţia cuvenită. Atunci când îi menţionez numele, răspunsul vine oarecum surprins, de parcă persoana cu care vorbesc ar fi şi uitat că exista un copil. Desigur, mademoiselle, asta nu e ceva firesc. Un copil, în aceste situaţii, este o persoană importantă, chiar dacă nu în sine, dar ca element de susţinere. Amyas Crale poate că avea motive să-şi părăsească soţia… Sau nu. Dar în destrămarea unei căsnicii un copil joacă un rol foarte important. În schimb, aici copilul pare să nu conteze. Asta mi se pare… Ciudat.

Domnişoara Williams zise repede:

— Aţi accentuat un punct vital, domnule Poirot. Aveţi dreptate. Şi de asta am şi spus ceea ce am spus adineauri: că mutarea Cariei într-un mediu diferit a fost, într-un fel, un lucru bun pentru ea. Când ar fi crescut, poate c-ar fi suferit din cauza unor lipsuri în viaţa de acasă. Se aplecă în faţă şi vorbi rar şi atent: Normal, în munca mea am văzut multe

aspecte ale relaţiei părinte-copil. Mulţi copii, cei mai mul ţi de fapt, suferă din cauza a prea multă atenţie din partea părinţilor. E prea multă dragoste, prea multă supraveghere. Copilul este conştient de asta şi vrea să se elibereze, să plece şi să nu mai fie observat. Când e vorba despre un copil singur la părinţi se întâmpla de obicei aşa, şi, desigur, mamele sunt mai vinovate. Efectul asupra căsătoriei este nefericit. Pe soţ îl nemulţumeşte faptul că e pe locul doi, caută consolare – sau, mai degrabă, flatare şi atenţie – în altă parte şi un divorţ are loc, mai devreme sau mai târziu. Cel mai bun lucru pentru copil, sunt convinsă, este să fie uşor neglijat, în mod sănătos, de ambii părinţi. Acest lucru se întâmplă oricum în familiile cu mulţi copii şi puţini bani. Nu sunt cocoloşiţi, pentru că mama chiar n-are timp de ei. Îşi dau seama că-i iubeşte, dar nu sunt deranjaţi de prea multe manifestări ale sentimentelor. Dar mai e un aspect. Uneori se găsesc doi soţi atât de prinşi unul de celălalt, încât copilul nici nu le pare foarte real vreunuia. Şi, în acele circumstanţe, cred că acest copil ajunge să se simtă părăsit. Înţelegeţi că nu vorbesc despre vreo formă de neglijare. Doamna Crale era totuşi o mamă excelentă, mereu atentă la binele Cariei, la sănătatea ei… Se juca tot timpul cu ea şi era mereu bună şi veselă. Dar, în ciuda acestor lucruri, doamna Crale era complet acaparată de soţul ei. Exista, cum se spune, doar pentru el şi prin el. Domnişoara Williams se opri o clipă şi apoi spuse încet: Asta este, cred, justificarea a ceea ce a făcut.

Hercule Poirot întrebă:

— Vreţi să spuneţi că erau mai degrabă amanţi decât soţ şi soţie?

Domnişoara Williams, încruntându-se uşor dezgustată, răspunse:

— Se poate spune şi aşa.

— Ii era şi el devotat ei cum îi era ea lui?

— Alcătuiau un cuplu devotat. Dar, desigur, el era bărbat.

Domnişoara Williams încercă să acorde o semnificaţie

aproape victoriană ultimului cuvânt. Bărbaţii! Mai spuse ea, apoi se opri.

La fel cum un proprietar bogat spune „bolşevicii”, la fel cum un comunist spune „capitaliştii”, la fel cum o gospodină harnică spune „gândacii”. La fel spunea şi domnişoara Williams „bărbaţii”.

Din viaţa ei de guvernantă se simţea feminismul aprig. Nimeni care o auzea vorbind nu se putea îndoi că, pentru ea, Bărbaţii erau Duşmanii!

— Nu respectaţi bărbaţii? Întrebă Poirot.

Răspunsul veni sec:

— Ei primesc tot ceea ce e mai bun pe lume. Sper că nu va fi mereu aşa.

Hercule Poirot o măsură gânditor din priviri. Putea uşor s-o vizualizeze cum se lega de o cale ferată, metodică şi eficientă, şi apoi făcea greva foamei cu convingere. Părăsind generalul pentru particular, reveni la discuţie.

— Nu-l simpatizaţi pe Amyas Crale?

— Cu siguranţă că nu-l simpatizam. Nici nu eram de acord cu ceea ce făcea. Dacă aş fi fost soţia lui, îl părăseam. Sunt anumite lucruri pe care o femeie n-ar trebui să le îndure.

— Dar doamna Crale le îndura?

— Da.

— Credeaţi că greşeşte?

— Da, credeam. O femeie ar trebui să se respecte şi să nu permită să fie umilită.

— I-aţi spus vreodată aşa ceva doamnei Crale?

— Cu siguranţă că nu. Nu era de datoria mea. Eram angajată pentru a o educa pe Angela, nu pentru a-i oferi sfaturi nedorite doamnei Crale. Dacă aş fi făcut aşa ceva, aş fi dat dovadă de impertinenţă.

— Vă plăcea de doamna Crale?

— Ţineam foarte mult la doamna Crale. Vocea severă deveni mai blândă, exprimând căldură şi sentimente. Eram foarte ataşată de ea şi mi-a părut rău pentru ce i s-a întâmplat.

— Şi eleva dumneavoastră… Angela Warren?

— Era o fată foarte interesantă… Una dintre cele mai interesante eleve pe care le-am avut. O minte foarte ascuţită. Indisciplinată, iute la mânie, foarte dificil de abordat în multe situaţii, dar o persoană cu un caracter minunat. Se opri şi apoi continuă: Mereu am sperat că va face, la un moment dat, ceva memorabil. Şi a făcut! Aţi citit cartea ei, cea despre Sahara? Şi a excavat acele morminte foarte interesante în Fayum! Da, sunt mândră de Angela. N-am stat foarte mult la Alderbury – doar doi ani şi jumătate – dar trăiesc cu convingerea c-am reuşit să-i stimulez mintea şi să-i încurajez gustul pentru arheologie.

Poirot murmură:

— Înţeleg că fusese stabilit să i se continue educaţia la o şcoală. Probabil că n-aţi fost de acord cu asta.

— Nicidecum, domnule Poirot! Am fost întru totul de acord cu această idee. Să încerc să clarific. Angela era o fată excelentă – o fată foarte isteaţă – dar era şi ceea ce se numeşte o fată dificilă. Adică, ajunsese la o vârstă dificilă. Există un moment când o fată se simte nesigură pe sine, când nu e nici copil, nici femeie, într-o clipă, Angela era sensibilă şi matură – foarte matură, de fapt – dar, un minut mai târziu, se transforma la loc într-o copilă: făcea farse, era nepoliticoasă şi-şi pierdea cumpătul. Fetele, ştiţi, se simt foarte ciudat la acea vârsta… Sunt foarte sensibile. Tot ceea ce li se spune, detestă. Se enervează dacă sunt tratate ca un copil şi apoi se ruşinează dacă le tratezi ca pe un adult. Angela era în acest stadiu. Acum avea impulsuri nebuneşti, acum se potolea şi era morocănoasa zile întregi, stătea singură, încruntată… Apoi iar o apuca starea aceea de spirit sălbatică, se căţăra în copaci, alerga prin grădină cu băieţii din casă, refuza să asculte. Domnişoara Williams se opri un pic, apoi continuă: Atunci când o fată ajunge în acest stadiu, şcoala ajută foarte mult. Are nevoie de stimularea minţii… Asta şi disciplina unei comunităţi o ajută să devină un membru al societăţii. Condiţiile de acasă ale

Angelei nu erau cele pe care le-aş fi numit ideale. În primul rând, pentru că doamna Crale o răsfăţa. Angela trebuia doar să apeleze la ea şi doamna Crale o susţinea întotdeauna. Rezultatul a fost că Angela a ajuns să creadă că era cea mai importantă pentru timpul şi priorităţile surorii sale, şi în aceste momente intra în conflict cu pretenţiile domnului Crale. Domnul Crale considera, normal, că el trebuia să fie pe primul plan… Şi aşa şi intenţiona să fie. Era foarte ataşat de fată… Erau prieteni buni şi-şi petreceau timpul împreună, dar existau momente când domnului Crale îi displăcea preocuparea soţiei sale faţă de Angela. Ca toţi bărbaţii, şi el era un copil răsfăţat. Se aştepta să fie numai el în centrul atenţiei tuturor. Atunci, el şi Angela se certau… Şi, de obicei, doamna Crale îi lua partea Angelei. Asta îl înfuria. Pe de altă parte, dacă era el cel susţinut, Angela se supăra. În aceste ocazii, ea devenea un copil furios şi-i făcea diverse farse. El avea obiceiul să-şi lase băuturile pe unde apuca, iar fata i-a turnat sare în băutură. Întreaga chestiune, desigur, a fost de ajuns pentru ca el să explodeze, enervat. Dar ceea ce a declanşat un adevărat scandal a fost atunci când Angela i-a pus limacşi în pat. Nu suporta deloc melcii. Şi-a pierdut cu totul cumpătul şi a spus că fata trebuie trimisă la şcoală. Nu voia să-i mai tolereze prostiile. Angela a fost foarte supărată… Deşi, de fapt, îşi exprimase şi ea de câteva ori dorinţa de a merge la o şcoală cu internat… Dar a ales să stea îmbufnata din pricina asta. Doamna Crale n-a vrut ca ea să plece, dar s-a lăsat convinsă… În mare parte, de lucrurile spuse de mine, cred. I-am arătat c-ar fi spre binele Angelei şi că eu consideram că o va ajuta mult pe fată. Aşa că urma să meargă la Helston – o şcoală foarte bună, pe Coasta de Sud – în semestrul de toamnă. Dar doamna Crale era în continuare nefericită. Iar Angela i-a arătat că-i poartă pică domnului Crale ori de câte ori îşi aduce aminte. Nu era chiar ceva serios, înţelegeţi, domnule Poirot, dar a fost un

lucru care mai distrăgea atenţia, vara aceea, de la… Ei bine… de la tot ceea ce se mai petrecea.

— Adică… Elsa Greer? Tatonă Poirot.

Domnişoara Williams spuse tăios:

— Exact. Şi apoi închise brusc gura după ce rosti acest cuvânt.

— Ce părere aveaţi despre Elsa Greer?

— N-aveam nici o părere despre ea. O persoană fără principii.

— Era foarte tânără.

— Totuşi, suficient de mare ca să ştie ce era bine şi ce era rău. Nu-i găsesc nici o scuză… Absolut niciuna.

— S-a îndrăgostit de el, cred.

Domnişoara Williams îl întrerupse, fornăind uşor:

— S-a îndrăgostit de el, într-adevăr. Sper, domnule Poirot, că, oricare ne-ar fi sentimentele, le putem ţine sub control. Şi, cu siguranţă, ne putem controla acţiunile. Fata aia n-avea nici un fel de moralitate. Nu însemna nimic pentru ea faptul că domnul Crale era un bărbat însurat. Era absolut fără ruşine în ceea ce privea toată situaţia… Rece şi hotărâtă. Poate că a fost prost educată… Dar asta este singura scuză pe care i-o pot găsi.

— Moartea domnului Crale probabil că a fost un şoc pentru ea.

— O, da, a fost. Şi numai ea era de vină. Nu merg atât de departe încât să sugerez crima, dar, oricum, domnule Poirot, dacă a existat o femeie împinsă la limită, acea femeie a fost Caroline Crale. Vă spun sincer, erau momente când şi mie mi-ar fi plăcut să-i omor pe amândoi. Să-şi fluture amanta prin faţa soţiei sale, s-o pună în situaţia de a fi nevoită să suporte insolenţa fetei… Şi chiar era insolentă, domnule Poirot. O, nu, Amyas Crale a primit ceea ce a meritat. Nici un bărbat n-ar trebui să se poarte astfel cu soţia sa şi să nu fie pedepsit pentru asta. Moartea i-a fost răsplata.

— Aveţi principii ferme în privinţa asta, observă Hercule Poirot.

Femeia îl privi cu ochii ei cenuşii.

— Am principii foarte ferme în privinţa legăturilor căsătoriei. Dacă nu sunt respectate şi cinstite, o ţară se degradează. Doamna Crale era o soţie devotată. Soţul ei a provocat-o intenţionat şi şi-a adus amanta în casă. Cum am spus, a meritat ceea ce a primit. A abuzat de rezistenţa ei şi eu una n-o învinovăţesc pentru ceea ce a făcut.

Poirot spuse rar:

— S-a purtat foarte rău… Asta recunosc… Dar amintiţi-vă că era un mare artist.

Doamna Williams pufni.

— O, da, ştiu. Asta e mereu scuza astăzi. Un artist! O justificare pentru orice fel de stil de viaţă libertin, pentru beţii, pentru infidelitate. Şi ce fel de artist era domnul Crale, când azi nici nu se mai vorbeşte despre el? Poate că a fost la modă să i se admire picturile, timp de câţiva ani. Nici nu putea să deseneze! Perspectiva lui era groaznică! Chiar şi anatomia era incorectă. Ştiu despre ce vorbesc, domnule Poirot. Am studiat pictura câţiva ani, tânără fiind, la Florenţa, şi, pentru oricine are habar şi apreciază arta, aceste mâzgăleli ale domnului Crale sunt ridicole. Doar să arunci câteva culori pe pânză… Fără construcţie, fără desen atent. Nu, clătină ea din cap, nu-mi cereţi să-i admir arta.

— Două tablouri sunt la Galeria Tate, îi reaminti Poirot.

Domnişoara Williams clipi.

— Posibil. La fel şi o statuie de-a domnului Epstein, cred.

Poirot pricepu că, după părerea domnişoarei Williams, ultimul cuvânt fusese spus. Abandonă subiectul artei.

— Eraţi cu doamna Crale atunci când a găsit cadavrul?

— Da. Am coborât amândouă după prânz. Angela îşi lăsase puloverul pe plajă după ce făcuse baie, sau în barcă. Mereu îşi uita lucrurile pe undeva. M-am despărţit de doamna Crale la uşa de la Battery Garden, dar m-a chemat înapoi

aproape imediat. Cred că domnul Crale era mort de peste o oră. Era întins pe banca de lângă şevalet.

— A fost supărată să-l găsească aşa?

— Ce vreţi să spuneţi cu asta, domnule Poirot?

— Vă întreb ce impresie v-a făcut în acel moment.

— A, înţeleg. Da, mi se părea destul de surprinsă. M-a trimis să dau telefon după doctor. În fond, nu puteam fi sigure că era mort… Putea fi un atac de catalepsie.

— A sugerat ea posibilitatea asta?

— Nu-mi amintesc.

— Şi aţi mers să daţi telefon?

Domnişoara Williams adoptă un ton sec.

— Urcasem până la jumătatea drumului când m-am întâlnit cu domnul Meredith Blake. I-am încredinţat lui sarcina mea şi m-am întors la doamna Crale. M-am gândit, ştiţi, că poate leşinase… Şi bărbaţii nu se pricep la astfel de treburi.

— Şi leşinase?

— Doamna Crale era destul de stăpână pe sine. A reacţionat altfel decât domnişoara Greer, care a făcut o scenă isterică şi neplăcută.

— Ce fel de scenă?

— A încercat s-o atace pe doamna Crale.

— Vreţi să spuneţi că şi-a dat seama că doamna Crale era vinovată de moartea domnului Crale?

Domnişoara Williams păru să se gândească o clipă.

— Nu, nu putea fi sigură de asta. O asemenea suspiciune nu fusese încă formulată. Domnişoara Greer doar a ţipat: „E mâna ta, Caroline! Tu l-ai ucis. E numai vina ta”. N-a spus chiar: „L-ai otrăvit”, dar nu cred că exista vreo îndoială asupra faptului că ea asta credea.

— Şi doamna Crale?

Domnişoara Williams se mişcă, neliniştită.

— Chiar trebuie să fim atât de ipocriţi, domnule Poirot? Nu pot să spun ce simţea doamna Crale sau ce gândea. Dacă era oripilată de ceea ce făcuse…

— Aşa părea?
— N-nu, nu. Nu pot spune asta. Uimită, da… Şi, cred, speriată. Da, sunt sigură că speriată. Dar era normal.
Hercule Poirot zise, pe un ton nemulţumit:
— Da, poate că e destul de normal… Ce punct de vedere a adoptat despre moartea soţului ei?
— Sinucidere. A spus clar, de la început, că fusese sinucidere.
— A spus acelaşi lucru şi când a vorbit cu dumneavoastră între patru ochi sau a emis vreo altă teorie?
— Nu, ea… Ea a încercat să mă facă să cred că el se sinucisese.
Doamna Williams părea ruşinată.
— Şi ce-aţi răspuns la asta?
— Chiar contează ceea ce am spus, domnule Poirot?
— Da, eu cred că da.
— Nu văd de ce…
Dar, ca şi cum tăcerea lui ar fi hipnotizat-o, răspunse, şovăind:
— Cred c-am spus: „Desigur, doamnă Crale, trebuie să se fi sinucis”.
— Aţi crezut ceea ce aţi spus?
Domnişoara Williams ridică privirea şi rosti cu fermitate:
— Nu, n-am crezut. Dar vă rog să înţelegeţi, domnule Poirot, că eram cu totul de partea doamnei Crale, dacă aşa vreţi să vedeţi lucrurile. Eram de partea ei, nu a poliţiei.
— V-ar fi plăcut să fie achitată?
Doamna Williams răspunse, pe un ton sfidător:
— Da, aş fi vrut asta.
— Atunci, sunteţi solidară cu sentimentele fiicei ei? O întrebă Poirot.
— Am toată simpatia pentru Carla.
— Aţi avea obiecţii să scrieţi pentru mine o povestire detaliată a tragediei?
— Adică pentru ea, să citească?
— Da.

Domnişoara Williams rosti rar:

— Nu, n-am nici o obiecţie. E hotărâtă să mai sape, nu?

— Da. Îndrăznesc să spun c-ar fi fost mai bine să i se ascundă adevărul…

Domnişoara Williams îl întrerupse.

— Nu. Mereu este mai bine să înfrunţi adevărul. N-are sens să fugi de nefericire. Carla a avut un şoc atunci când a aflat adevărul… Acum, vrea să ştie exact cum s-a petrecut tragedia. Asta mi se pare o atitudine potrivită pentru o tânără curajoasă. Atunci când va şti totul, va putea să dea uitării şi să-şi continue viaţa.

— Poate că aveţi dreptate, spuse Poirot.

— Sunt destul de sigură că am.

— Dar, vedeţi, e mai mult decât atât. Nu numai că vrea să ştie: vrea să demonstreze că mama ei era nevinovată.

— Sărmana copilă! Exclamă domnişoara Williams.

— Asta aveţi, prin urmare, de spus?

— Acum văd de ce-ar fi mai bine ca ea să nu fi ştiut niciodată. Totuşi, cred că e mai bine aşa. Să-şi dorească să demonstreze nevinovăţia mamei e o dorinţă firească şi, deşi revelaţia s-ar putea să fie dureroasă, cred din ceea ce-mi spuneţi despre ea că e suficient de curajoasă, încât să afle adevărul şi să nu se ascundă de el.

— Sunteţi sigură că este adevărul?

— Nu vă înţeleg.

— Nu întrevedeţi nici o posibilitate ca doamna Crale să fi fost nevinovată?

— Nu cred că a fost vreodată vorba la modul serios despre aşa ceva.

— Şi totuşi, şi ea s-a agăţat de teoria sinuciderii, nu?

— Sărmana femeie trebuia să spună ceva, zise domnişoara Williams, pe un ton uscat.

— Ştiţi că, înainte să moară, doamna Crale a lăsat o scrisoare pentru fiica ei, în care jura solemn că n-a fost vinovată?

Domnişoara Williams râmase perplexă.

— Asta a fost o greşeală din partea ei, spuse.
— Credeţi?
— Da, cred. O, îndrăznesc să spun că sunteţi un sentimental, ca majoritatea bărbaţilor…
Poirot o întrerupse indignat:
— Nu sunt un sentimental.
— Dar există şi false sentimente. De ce să scrii asta, o minciună, înainte să mori? Într-un asemenea moment solemn? Ca să-ţi scuteşti copilul de durere? Da, multe mame ar fi făcut aşa. Dar n-aş fi crezut că şi doamna Crale. Era o femeie curajoasă şi onestă. Credeam că mai degrabă i-ar fi spus fiicei sale să n-o judece.
Poirot insistă, cu o uşoară exasperare.
— Nu veţi lua nici măcar în consideraţie posibilitatea ca ea să fi scris adevărul acolo?
— Cu siguranţă, nu!
— Şi totuşi, susţineţi că aţi iubit-o?
— Aşa şi este. Am avut o mare afecţiune şi simpatie pentru ea…
— Ei bine, şi-atunci?
Domnişoara Williams îl privi într-un mod foarte ciudat.
— Nu înţelegeţi, domnule Poirot, că nu mai contează ceea ce mai spun acum… După atâta timp. Vedeţi, din întâmplare eu chiar ştiu că, în realitate, Caroline Crale era vinovată.
— Poftim?
— E adevărat. Dac-am făcut bine că n-am mărturisit asta la momentul acela, nu ştiu… Dar n-am mărturisit, însă trebuie să mă credeţi, cu siguranţa, că ştiu: Caroline Crale era vinovată.

CAPITOLUL 10
PURCELUŞUL ĂSTA A PLÂNS „GUIŢ-GUIŢ-GUIŢ”

Apartamentul Angelei Warren avea vedere spre Regent Park. Aici, în dimineaţa de primăvară, un vânt blând intra pe fereastra deschisă şi puteai avea iluzia că te afli la ţară, dacă n-ar fi fost zgomotul traficului de pe stradă.

Poirot se întoarse dinspre fereastră atunci când uşa se deschise şi în cameră intră Angela Warren.

Nu era prima dată când o vedea. Avusese ocazia să asiste la o conferinţă de-a ei la Royal Geographical Society. Fusese, considerase el, o conferinţă excelentă. Seacă, poate, pentru gustul publicului larg. Domnişoara Warren avea un stil excelent de prezentare, nu făcea pauze şi nici nu ezita la vreun cuvânt. Nu se repeta. Inflexiunile vocii erau clare, dar nu lipsite de muzicalitate. Nu făcea concesii romantismului sau dragostei de aventură. Se găsea foarte puţină pasiune omenească în conferinţa ei. Era un recital demn de admiraţie de fapte concise, ilustrate de imagini adecvate şi cu deducţii inteligente. Sec, precis, clar, lucid, foarte tehnic.

Îl unsese la suflet pe Hercule Poirot. Avea de-a face, considera el, cu o minte sclipitoare.

Acum că o vedea de aproape, îşi dădea seama de faptul că Angela Warren ar fi putut fi o femeie frumoasă.

Trăsăturile îi erau regulate, dar severe. Avea sprâncene întunecate frumoase, ochi căprui, limpezi şi inteligenţi, 0 piele fină şi albă. Avea umerii laţi şi un mers un pic cam bărbătesc.

Cu siguranţă, nu lăsa impresia purceluşului care plânge „guiţ-guiţ-guiţ”. Dar, pe obrazul drept, desfigurându-i chipul, avea acea cicatrice vindecată. Ochiul drept era uşor strâmb, cu colţul căzut, dar nimeni nu şi-ar fi dat seama că nu vedea cu el. Lui Hercule Poirot 1 se părea evident faptul că trăise cu această dizabilitate atât de mult, încât n-o mai conştientiza. Şi i se păru că, dintre cei cinci oameni de care fusese interesat în cursul investigaţiei, cei care ar fi avut cel mai mult de câştigat la început nu rămăseseră cei care avuseseră mai mult succes în viaţă. Elsa, care pornise cu

toate avantajele – tinereţe, frumuseţe, avere – ajunsese cel mai râu. Era ca o floare îngheţată… Încă un mugur, dar fără viaţă. Cecilia Williams, după toate aparenţele, n-avea avere. Totuşi, pentru ochiul lui Poirot, nu eşuase în vreun fel. Domnişoara Williams avusese o viaţă interesantă şi era încă interesată de oameni şi de evenimente. Avusese enormul avantaj moral şi mental al unei educaţii stricte, victoriene, cum nu mai primeai acum; îşi făcuse datoria în acel sector care-i fusese dat de Dumnezeu, iar această asigurare o îmbrăca într-o armură impenetrabilă la săgeţile invidiei şi ale regretelor. Avea amintirile ei, micile plăceri, posibile prin economii la sânge, şi destulă sănătate şi vigoare încât să fie încă interesată de viaţă.

Acum, în Angela Warren – acea fiinţă desfigurată şi umilită – Poirot credea că vede un spirit întărit de lupta pe care fusese nevoit s-o ducă pentru câştigarea încrederii şi a siguranţei de sine. Fata indisciplinată lăsase loc unei femei vitale şi puternice, o femeie înzestrată cu o considerabilă forţă mentală şi cu multă energie pentru a-şi atinge scopurile ambiţioase. Era o persoană, simţea Poirot, fericită şi realizată. Ducea o viaţă activă şi împlinită.

Întâmplător, nu era genul de femeie care să-i placă prea mult lui Poirot. Deşi-i admira gândirea ascuţită, ea avea o tuşă de femme formidable care îl speria pe bărbatul Poirot. Gusturile sale se îndreptau mereu spre ceea ce era complicat şi extravagant.

Cu Angela Warren era uşor să ajungă la scopul vizitei. Nu era nevoie de subterfugii. Îi povesti întâlnirea cu Carla Lemarchant.

Chipul sever al Angelei Warren se aprinse.

— Micuţa Carla? E aici? Aş vrea atât de mult s-o văd!

— N-aţi păstrat legătura cu ea?

— Nu pe cât ar fi trebuit s-o fac. Eram la şcoală atunci când ea a plecat în Canada şi mi-am dat seama că într-un an sau doi avea să ne uite. În anii care au urmat, singura noastră legătură mai era câte-un cadou de Crăciun. Îmi

imaginez că deja este complet integrată în atmosfera canadiană şi că viitorul ei este acolo. Mai bine aşa, având în vedere situaţia.

— Aşa s-ar spune, cu siguranţă, interveni Poirot. O schimbare de nume… Şi de peisaj. O viaţă nouă. Dar nu e atât de uşor.

Şi apoi îi povesti despre logodna Cariei, despre ce aflase şi despre motivele venirii în Anglia.

Angela Warren ascultă în linişte, cu obrazul desfigurat sprijinit într-o mână. Nu trădă nici o emoţie în timpul istorisirii, dar atunci când Poirot termină, spuse încet:

— Foarte bine pentru Carla.

Poirot fu surprins. Era prima dată când întâlnea reacţia asta.

— Sunteţi de acord, domnişoară Warren?

— Cu siguranţă, îi doresc mult succes. Orice pot să fac ca s-o ajut, voi face. Mă simt vinovată, ştiţi, că n-am încercat eu nimic.

— Atunci, credeţi că are dreptate? Sau că există vreo posibilitate să aibă?

Angela Warren rosti tăios:

— Normal că are dreptate! Caroline nu era vinovată. Am ştiut asta mereu.

Hercule Poirot murmură:

— Mă surprindeţi chiar foarte mult, mademoiselle. Toată lumea cu care am vorbit…

Ea îl întrerupse la fel de tăios:

— Nu vă luaţi după asta. N-am nici o îndoială că dovezile sunt copleşitoare. Convingerea mea se bazează pe faptul că o cunoşteam… Îmi cunoşteam sora foarte bine. Ştiu pur şi simplu că, în realitate, Caro n-ar fi omorât pe nimeni.

— Poate cineva să spună asta cu certitudine despre o altă fiinţă umană?

— Probabil că nu, în majoritatea cazurilor. Sunt de acord că fauna umană e plină de surprize. Dar, în cazul lui

Caroline, au existat motive speciale… Motive pe care le pot aprecia mai bine ca oricine altcineva.

Îşi atinse obrazul cicatrizat.

— Vedeţi asta? Probabil că aţi aflat deja, nu? Poirot încuviinţă. Caroline a făcut asta. De aceea sunt sigură – ştiu – că nu era o criminală…

— N-ar fi un argument prea convingător pentru majoritatea oamenilor.

— Nu, ar fi opusul. A şi fost folosit aşa, de fapt, cred. Ca dovadă a temperamentului ei violent şi incontrolabil! Pentru că m-a rănit atunci când eram copil, oamenii au spus c-ar fi capabilă şi de crimă, de otrăvirea soţului ei infidel.

Poirot spuse:

— Eu, cel puţin, văd diferenţa. Un acces de furie nu duce la furtul unei otrăvi şi la folosirea deliberata a acesteia în ziua următoare.

Angela Warren făcu, nerăbdătoare, un semn cu mâna.

— Nu asta vreau să spun, nicidecum. Trebuie să încerc să va explic. Să presupunem că sunteţi o persoană foarte afectuoasă şi bună în mod normal… Dar că sunteţi predispus la gelozie. Şi să presupunem că, de-a lungul vieţii, când nu vă controlaţi, vă apropiaţi de comiterea unei crime. Gândiţi-vă la şoc, la oroare, la remuşcările care pun stăpânire pe fiinţa dumneavoastră. Pentru o persoană sensibilă, cum era Caroline, oroarea şi remuşcările n-au dispărut niciodată. Niciodată. Nu cred că eu îmi dădeam seama de ele, dar atunci când privesc înapoi, le recunosc perfect. Caro era bântuita, continuu, de faptul că mă rănise. Iar acest lucru n-a lăsat-o niciodată în pace. I-a controlat acţiunile. Explica atitudinea pe care o avea faţă de mine. În ochii ei, eu eram mereu pe primul plan. Jumătate dintre certurile cu Amyas se petreceau din cauza mea. Eram înclinată să fiu geloasă pe el şi-i făceam tot felul de farse. I-am pus chestii de la pisici în băutura şi odată i-am pus şi un arici în pat. Dar Caroline îmi lua mereu partea. Angela Warren se opri pentru o clipă, apoi reluă: Era foarte nociv

pentru mine, desigur. Am devenit foarte răsfăţată. Dar nu asta ne interesează. Discutam acum efectele asupra lui Caroline. Rezultatul acestui impuls de violenţă a fost o viaţă lipsită de orice alt gest de acest fel. Caro se controla tot timpul, pentru că se temea să nu se întâmple din nou ceva de genul acesta. Şi mereu se proteja împotriva acestui lucru. Una dintre metode era un limbaj foarte colorat. Simţea (şi cred că, din punct de vedere psihologic, avea dreptate) că, dacă era violentă în limbaj, nu mai era tentată să fie violentă şi în acţiuni. Din experienţă, acest lucru funcţiona. De aceea am auzit-o pe Caro spunând lucruri de genul: „Aş vrea să-l tai bucăţi şi să-l fierb şi aşa mai departe”. Şi-mi spunea, mie sau lui Amyas: „Dacă mai faci asta, te omor”. În acelaşi fel, se certa uşor şi violent. Recunoştea, cred, că impulsul violent era în firea ei, şi-i oferea o cale de defulare. Ea şi cu Amyas aveau cele mai aprige şi mai fantastice certuri.

Hercule Poirot aprobă din cap.

— Da, am dovezi în acest sens. Se certau ca şoarecele şi pisica, se spune.

— Exact, confirma Angela Warren. De aceea, dovezile sunt stupide şi nu duc nicăieri. Desigur că Amyas şi Caro se certau. Desigur că-şi spuneau lucruri amare şi crude şi ieşite din comun. Ce nu conştientizează nimeni e că le plăcea să se certe. Dar chiar aşa şi era! Şi lui Amyas îi plăcea. Erau genul acela de cuplu. Adorau dramele şi scenele emoţionale. Multora nu le plac. Ei vor tihnă. Dar Amyas era artist. Îi plăcea să ţipe şi să ameninţe şi, în general, să fie un individ revoltător. Era ca şi cum se elibera. Reprezenta genul de om care putea să dărâme casa, dacă era suficient de furios. Ştiu că sună foarte ciudat, dar, dacă trăiai aşa, cu certuri continue şi cu împăcări, te obişnuiai cu ideea că aşa se simţeau ei doi bine. Făcu un gest de nerăbdare. Dacă nu m-ar fi trimis de acolo şi m-ar fi lăsat să depun mărturie, aş fi spus asta. Apoi ridică din umeri. Dar nu cred c-ar fi luat cineva în serios ceea ce

spuneam. Şi, oricum, n-ar fi fost la fel de clar pentru mine cum îmi este acum. Era genul de lucru pe care-l ştiam, dar la care nu mă gândisem îndeajuns şi pe care nu-l puteam oricum exprima în cuvinte. Se uită la Poirot. Înţelegeţi ce vreau să spun?

El încuviinţă din cap.

— Înţeleg perfect… Şi-mi dau seama de corectitudinea afirmaţiilor dumneavoastră. Sunt oameni pentru care armonia înseamnă plictiseala. Au nevoie de stimulentul certurilor ca să aducă drama în viaţa lor.

— Exact.

— Pot să vă întreb ce aţi simţit atunci?

Angela Warren oftă.

— Uimire totală şi neajutorare, cred. Părea că totul e un coşmar de nedescris. Caroline a fost arestată curând… Cam la trei zile după aceea, cred. Îmi amintesc şi acum cât de indignată, cât de furioasă eram… Şi, desigur, credeam, în ignoranţa mea copilărească, în faptul că era o greşeală, că totul va fi bine. Caro a fost foarte îngrijorată din pricina mea: a vrut să mă ţină pe cât de departe se putea. A rugat-o pe domnişoara Williams să mă ducă la nişte rude. Poliţia n-a obiectat. Şi apoi, când s-a hotărât că n-aveau nevoie de mărturia mea, s-au făcut aranjamentele să plec la şcoală în străinătate. N-am vrut să merg, normal. Dar mi s-a explicat că, la urma urmei, Caro mă avea numai pe mine în minte şi că singurul mod în care o puteam ajuta era să plec. Se opri. Apoi spuse: Aşa c-am plecat la München. Eram acolo când… Când s-a dat verdictul. Niciodată nu m-au lăsat să merg s-o văd pe Caro. Caro n-a vrut asta. Asta a fost singura dată, cred eu, când n-a înţeles.

— Nu puteţi fi sigură de asta, domnişoară Warren. Să vizitezi pe cineva drag la închisoare poate lăsa o impresie teribilă asupra unei fete tinere şi sensibile.

— Posibil. Angela Warren se ridică. După verdict, după ce fusese condamnata, sora mea mi-a scris o scrisoare. N-am arătat-o nimănui, dar cred c-ar trebui să v-o arăt acum. V-ar

putea ajuta să înţelegeţi ce fel de persoană era Caroline. Dacă vreţi, i-o puteţi arăta şi Cariei. Merse până la uşă, apoi se întoarse şi zise: Veniţi cu mine. Am un portret de-al lui Caroline în camera mea.

Pentru a doua oară, Poirot rămase surprins în faţa unui portret.

Ca tablou, portretul lui Caroline Crale era mediocru. Dar Poirot îl privi cu atenţie; nu valoarea artistică îl interesa pe el.

Văzu o faţă ovală, o linie graţioasă şi o expresie dulce şi timidă. Era un chip nesigur, cu o frumuseţe interioară, misterioasa. Nu avea forţa şi vitalitatea chipului fiicei sale – Carla Lemarchant moştenise probabil energia şi voioşia de la tatăl ei. Totuşi, privind chipul pictat, Hercule Poirot înţelese de ce un om plin de imaginaţie precum Quentin Fogg n-o putuse uita.

Angela Warren se afla din nou lângă el. Cu o scrisoare în mână.

— Acum că aţi văzut cum arăta, citiţi şi epistola. O despături atent şi citi ceea ce scrisese Caroline Crale cu şaisprezece ani în urmă.

Draga mea micuţa Angela, Vei auzi veşti rele şi vei plânge, dar ceea ce vreau să-ţi spun este că totul e bine. Nu te-am minţit niciodată şi nu te mint acum, când spun că sunt fericită… Când simt o dreptate şi o pace pe care nu le-am mai simţit. E în regulă, draga mea, e în regulă. Nu privi înapoi, nu regreta şi nu plânge pentru mine. Continuă-ţi viaţa şi să ai mult succes. Poţi, ştiu asta. Este totul foarte bine, draga mea, iar eu merg la Amyas. N-am nici o îndoială că vom fi împreună. N-aş fi putut trăi fără el… Fă doar atât pentru mine: fii fericită. Ţi-am spus. Eu sunt. Trebuie să-mi plătesc datoriile. E minunat să te simţi împăcat. Sora ta iubitoare, Caro.

Hercule Poirot o citi de două ori. Apoi i-o dădu înapoi şi spuse:

— Este o scrisoare foarte frumoasă, mademoiselle… Şi foarte remarcabilă. Foarte remarcabilă.

— Caroline, spuse Angela Warren, era o persoană foarte remarcabilă.

— Da, o minte neobişnuită… Credeţi că această scrisoare indică nevinovăţia?

— Desigur!

— Nu spune aşa ceva în mod explicit.

— Pentru că ea ştia că nici nu mă gândeam c-ar fi vinovată.

— Poate… Poate. Dar se poate să fie interpretat şi altfel. În sensul că era vinovată şi că-şi găsise liniştea prin pedeapsă.

Se potrivea, observă el, cu descrierea atitudinii pe care o avusese la tribunal. Şi, în acel moment, îl copleşiră cele mai puternice îndoieli de până atunci cu privire la sarcina sa. Totul arătase până acum spre vinovăţia lui Caroline Crale. Acum, chiar şi cuvintele ei constituiau o mărturie împotriva ei.

Pe de altă parte, era convingerea neţărmurită a Angelei Warren. Angela o cunoscuse bine, fără îndoială, dar poate că era orbită de devotamentul pătimaş al unei adolescente pentru sora ei dragă şi iubitoare…

De parcă i-ar fi citit gândurile, Angela Warren spuse:

— Nu, domnule Poirot: ştiu că sora mea Caroline era nevinovată.

Poirot afirmă scurt:

— Bunul Dumnezeu ştie că nu vreau să vă contrazic în această privinţă. Dar să fim practici. Susţineţi că era nevinovata. Foarte bine: ce s-a întâmplat, de fapt?

Angela aprobă gânditoare şi zise:

— Este dificil, de acord. Presupun că, aşa cum a spus şi Caroline, Amyas s-a sinucis.

— E asta posibil, din ceea ce ştiaţi despre el?

— Aproape imposibil.

— Dar nu afirmaţi, ca şi în primul caz, că ştiţi că era imposibil?

— Nu, pentru că, după cum am spus, cei mai mulţi oameni chiar fac lucruri imposibile… Adică lucruri care ies din normal. Dar presupun, dacă-i cunoşti bine, că nu e atât de ieşit din comun.

— Îl cunoşteaţi bine pe cumnatul dumneavoastră?

— Da, dar nu cum o cunoşteam pe Caro. Mi se pare incredibil ca Amyas să se fi sinucis… Dar presupun c-ar fi putut. De fapt, trebuie s-o fi făcut.

— Nu vedeţi nici o altă explicaţie?

Angela acceptă calmă sugestia, dar nu fără interes.

— Ah, înţeleg ce vreţi să spuneţi… N-am luat niciodată în consideraţie posibilitatea asta. Vreţi să spuneţi, dacă l-a ucis unul dintre ceilalţi? Că a fost o crimă cu sânge rece, intenţionata…

— Ar fi putut fi, nu?

— Da, ar fi putut fi… Dar pare improbabil.

— Mai improbabil decât sinuciderea?

— E dificil de spus. La prima vedere, nu prea ai pe cine să suspectezi. Nu acum, când privesc înapoi…

— Totuşi, să luăm asta în consideraţie. Cine dintre cei implicaţi mai mult ar fi putut fi, în opinia dumneavoastră – să zicem – cel mai probabil făptaş?

— Să mă gândesc. Ei bine, eu n-am fost. Şi nici creatura aceea de Elsa. Era furioasă atunci când a murit. Cine altcineva? Meredith Blake? Îi era foarte devotat lui Caroline, un pisoiaş blând, altfel. Presupun c-ar fi avut motive, într-un fel. În visele sale, poate c-ar fi vrut să-l înlăture pe Amyas, ca s-o aibă el pe Caroline. Dar putea să obţină asta şi dacă Amyas pleca împreună cu Elsa şi apoi o consola el pe Caroline. În plus, nu-l văd pe Meredith omorând. E prea blând şi prudent. Cine mai era?

Poirot sugeră:

— Domnişoara Williams? Philip Blake?

Pe chipul grav al Angelei apăru pentru o clipă un zâmbet.

— Domnişoara Williams? Doar nu puteţi să credeţi că o guvernantă ar comite o astfel de crimă! Ea era atât de

inflexibilă şi de corectă! Se opri o clipă, şi apoi continuă: îi era devotată lui Caro, desigur. Ar fi făcut orice pentru ea. Şi-l ura pe Amyas. Era o feministă convinsă şi ura bărbaţii. E destul pentru crimă? Sigur că nu.

— Nu prea pare, aprobă Poirot.

— Philip Blake? Continuă Angela. Rămase tăcută câteva clipe. Cred, dacă e să vorbim despre posibilităţi, că el ar putea fi cel mai probabil.

— Mă interesează foarte mult, domnişoară Warren, spuse Poirot. De ce credeţi asta?

— Fără un scop precis. Dar, din ceea ce-mi amintesc despre el, aş spune că avea o imaginaţie limitată.

— Şi asta te predispune la crimă?

— Te-ar putea duce la un mod mai crud de a-ţi rezolva problemele. Bărbaţii de acest gen au o anumită satisfacţie dintr-o afacere de un tip sau altul. Crima este o afacere, nu credeţi?

— Da, aveţi dreptate, într-un fel… E un punct de vedere. Dar, oricum, domnişoară Warren, trebuie să fie mai mult decât atât. Ce motive ar fi avut Philip Blake să facă asta?

Angela Warren nu răspunse imediat. Privi încruntată în podea.

Poirot insistă:

— Era cel mai bun prieten al lui Amyas Crale, nu?

Ea aprobă.

— Dar aveţi ceva în minte, domnişoară Warren. Un lucru pe care nu mi l-aţi spus încă. Erau cei doi rivali, poate în ce-o priveşte pe fată… pe Elsa?

Angela clătină din cap.

— O, nu… Nu Philip.

— Atunci, ce era?

Angela Warren rosti rar:

— Ştiţi cum vă amintiţi uneori ceva… După ani de zile, poate. O să vă explic ceea ce vreau să spun. Cineva mi-a zis odată o poveste, când aveam unsprezece ani. N-am înţeles nimic din ea atunci. Nu m-a îngrijorat… Am trecut peste ea.

Nu cred că m-am mai gândit la ea. Dar, cam acum doi ani, stând într-un hol, mi-am amintit-o şi m-am surprins spunând cu voce tare: „Ah, acum înţeleg despre ce era povestea aia cu budinca din orez”. Şi totuşi, n-a existat nici o aluzie directă la povestea aceea.

Poirot zise:

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi, mademoiselle.

— Atunci, veţi înţelege şi ceea ce am să spun în continuare. Odată, eram cazată la un hotel. Cum treceam printr-un hol, s-a deschis o uşă de la o cameră şi a ieşit o femeie pe care o cunoşteam. Nu era camera ei… Şi acest lucru pur şi simplu s-a putut citi pe faţa ei când m-a văzut. Şi atunci am înţeles însemnătatea expresiei pe care am văzut-o pe faţa lui Caroline, atunci când a ieşit din dormitorul lui Philip Blake, într-o noapte. Se aplecă în faţă, nelăsându-l pe Poirot s-o întrerupă. Atunci n-am înţeles. Ştiam unele lucruri – ce ştie o fată de vârsta mea – dar nu le conectam cu realitatea. Caroline, care ieşea din dormitorul lui Philip Blake, era doar Caroline care ieşea din dormitorul lui Philip Blake. Putea fi şi camera domnişoarei Williams sau a mea. Dar ceea ce am observat a fost expresia feţei: o expresie de stânjeneală pe care n-am înţeles-o. N-am înţeles-o până-n acea noapte, în Paris, când am văzut aceeaşi expresie pe chipul altei femei.

Poirot rosti rar:

— Dar ceea ce-mi spuneţi este foarte surprinzător! Philip Blake mi-a lăsat impresia că n-o plăcea pe sora dumneavoastră şi că niciodată n-o plăcuse.

Angela spuse:

— Ştiu. Nu pot explica, dar asta este.

Poirot aprobă tacit. Deja în interviul cu Philip Blake simţise vag că nu era ceva în regulă. Animozitatea evidentă faţă de Caroline… Nu fusese, într-un fel, firească.

Şi cuvintele şi frazele din conversaţia cu Meredith Blake îi pătrunseră în minte: „Foarte supărat când Amyas s-a căsătorit cu Caroline: n-a vorbit cu ei mai bine de un an…”

Oare Philip fusese îndrăgostit de Caroline? Şi dragostea lui, atunci când ea îl alesese pe Amyas, se transformase în ură şi amărăciune?

Da, Philip fusese prea vehement… Prea plin de prejudecăţi. Poirot se gândi la el: un bărbat vesel şi prosper, mulţumit cu golful lui şi cu vila sa. Ce simţise, de fapt, Philip Blake în urmă cu şaisprezece ani?

Angela Warren vorbea în continuare:

— Nu înţeleg. Vedeţi, n-am experienţă în poveşti de dragoste… Nu m-am întâlnit cu ele. V-am spus asta pentru eventualitatea în care ar conta pentru caz… Poate are vreo importanţă pentru ceea ce s-a întâmplat.

CARTEA A II-A
ISTORISIREA LUI PHILIP BLAKE

(Scrisoarea însoţitoare a fost primită împreună cu manuscrisul)

Dragă domnule Poirot, îmi îndeplinesc promisiunea şi veţi găsi ataşată o povestire a evenimentelor legate de moartea lui Amyas Crale. După o asemenea perioadă de timp trebuie să spun că memoria mea nu este atât de exactă, dar am scris tot ceea ce mi-am putut aminti.

Al dumneavoastră,

Philip Blake.

Însemnări despre evenimentele care au dus la uciderea lui Amyas Crale în septembrie, 19.

Prietenia mea cu decedatul dura de foarte mult timp. Casele noastre erau vecine şi familiile erau prietene. Amyas Crale avea cu puţin peste doi ani mai mult ca mine. Ne jucam împreună când eram mici, în vacanţe, deşi nu mergeam la aceeaşi şcoală.

Din punctul de vedere al relaţiei mele îndelungate cu el, mă simt obligat să vorbesc despre caracterul lui şi despre viziunea pe care-o avea despre viaţă. Şi voi spune direct: pentru oricine îl cunoştea pe Amyas Crale, ideea unei sinucideri e ridicolă. Crale nu şi-ar fi luat niciodată viaţa. Era prea pasionat de viaţă. Afirmaţia apărării la proces, cum c-ar fi fost cuprins de remuşcări şi, într-o criză de conştiinţă, şi-ar fi luat zilele, este absurdă pentru oricine l-a cunoscut. Crale, aş spune, avea puţină conştiinţă, şi, cu siguranţă, aceasta nu era morbidă. Mai mult, el şi soţia lui nu se înţelegeau, şi nu cred c-ar fi avut scrupule în a se despărţi de ea şi de o viaţă nesatisfăcătoare ca om căsătorit. Era pregătit să aibă grijă din punct de vedere financiar de ea şi de copil, chiar şi după divorţ, şi sunt sigur c-ar fi fost foarte generos. Era un om foarte generos şi, una peste alta, avea o inimă mare şi iubitoare. Nu numai că era un mare pictor, dar prietenii îi erau devotaţi. Din câte ştiu, n-avea duşmani.

O cunoşteam şi pe Caroline Crale de multă vreme. Dinainte de căsătorie, când venea şi stătea la Alderbury. Era o fată mai nevrotică pe atunci, avea ieşiri necontrolate, nu lipsita de atracţie, dar, fără îndoială, era o femeie cu care se convieţuia greu.

Şi-a arătat devotamentul pentru Amyas aproape imediat. Nu cred că el era foarte îndrăgostit de ea. Dar erau adesea împreună; ea era, aşa cum am spus, atrăgătoare; şi, în cele din urmă, s-au logodit. Cei mai buni prieteni ai lui n-au fost de acord, pentru că simţeau că, de fapt, Caroline nu era potrivită pentru el.

Asta a dus la o încordare de câţiva ani a relaţiilor dintre Amyas şi prietenii lui, dar Amyas era un prieten loial şi n-a renunţat la amicii lui pentru că aşa îi cerea soţia. După câţiva ani, noi doi eram la fel ca înainte, iar eu îl vizitam frecvent la Alderbury. Pot să adaug că i-am fost naş micuţei fete, Carla. Asta demonstrează, cred eu, că Amyas mă considera cel mai bun prieten al lui şi-mi dă autoritatea să vorbesc în numele unui om care nu mai poate vorbi el însuşi.

Ca să trec la evenimentele despre care am fost rugat să scriu, am ajuns la Alderbury (aşa văd dintr-un jurnal vechi) cu cinci zile înainte de crimă. Asta era, prin urmare, pe 13 septembrie. Eram conştient de faptul că exista o oarecare tensiune acolo. În casă mai stătea şi Elsa Greer, al cărei portret îl făcea Amyas atunci.

A fost prima dată când am văzut-o pe domnişoara Greer, în carne şi oase, dar auzisem de existenţa ei de ceva vreme. Amyas îmi vorbise cu o lună în urmă despre ea. Cunoscuse, spunea, o fată minunată. Vorbea atât de entuziast despre ea, încât i-am spus în glumă: „Fii atent, băiete, sau iar o să-ţi pierzi capul!” Mi-a zis să nu fiu prost. O picta; n-avea alt interes faţă de ea. Am spus: „Cine să te creadă?” A răspuns: „De data asta, e altceva”. Am zis, cinic: „Mereu e altceva”. El a spus: „Chiar nu înţelegi. E doar o fată. Nu e mai mult decât un copil”. A adăugat că avea o viziune modernă şi că era eliberată de prejudecăţile de modă veche. A spus: „E onestă, şi naturală, şi fără teamă”.

M-am gândit, deşi n-am spus-o, că Amyas chiar se aprinsese râu de data asta. Câteva săptămâni mai târziu, am auzit comentariile altora. Se spunea că „fata aia, Greer, este îndrăgostită până peste cap”. Cineva a zis că era o prostie din partea lui Amyas, având în vedere cât de tânără era fata, iar altcineva credea că ştia exact ce voia să facă. Alte remarci erau că fata înota în bani şi mereu obţinuse ceea ce-şi dorise, şi, de asemenea, că „obţinea cel mai mult de aici”. Mai era problema soţiei lui Crale… Şi răspunsul

semnificativ că, probabil, ea deja se obişnuise, la care cineva răspunsese că auzise că era foarte geloasă şi că-i făcea lui Crale un trai atât de imposibil, încât era normal ca el să caute câte-o aventură.

Spun toate astea pentru că le consider importante pentru a descrie starea lucrurilor înainte de crimă.

Eram interesat s-o văd pe fată – era foarte frumoasă şi atrăgătoare – şi eram, trebuie să recunosc, amuzat să descopăr că biata Caroline aproape îşi ieşise din minţi de supărare.

Amyas Crale însuşi era cu inima mai grea ca de obicei. Deşi, pentru cine nu-l cunoştea, el putea să pară normal, eu, care-l ştiam atât de bine, observam imediat orice semne de iritare sau de nelinişte.

Deşi era mereu înclinat să aibă toane atunci când picta, tabloul la care lucra nu explica în totalitate stresul în care se găsea. S-a bucurat să mă vadă şi mi-a spus, atunci când am rămas singuri:

— Ce bine că ai apărut, Phil! Să stau singur într-o casă cu patru femei e destul ca să mă enerveze la culme. Numai cu ele, probabil că o să ajung la azil.

Era o atmosferă încordată. Caroline, cum am spus, era supărată foc. Într-o manieră politicoasă, de bună-creştere, era mai rea cu Elsa decât ar fi putut crede cineva că era posibil, fără a spune de fapt vreun cuvânt jignitor. Elsa era nepoliticoasă şi insolentă cu Caroline, la rândul ei. Se găsea în avantaj şi ştia asta, şi nici un fel de scrupule n-o împiedicau să aibă acest comportament. Rezultatul era că Amyas Crale îşi petrecea foarte mult timp certându-se cu Angela, atunci când nu picta. De obicei, se înţelegeau bine, deşi se tachinau şi se mai ciorovăiau. Dar acum era totul tensionat. Amyas se purta ciudat, iar cei doi chiar se certau foarte tare. Al patrulea membru al casei era guvernanta. „O hoaşcă acră”, o numea Amyas. „Mă urăşte ca pe otravă. Stă acolo cu buzele strânse, dezaprobându-mă fără încetare.”

Atunci a spus:

— La naiba cu toate femeile! Dacă un bărbat vrea pace, trebuie să rămână fără femei în jur!

— N-ar fi trebuit să te însori, i-am zis. Eşti genul de bărbat care ar fi trebuit să rămână fără legături familiale.

A răspuns că era deja prea târziu ca să mai vorbim despre asta. A adăugat că n-avea nici o îndoială că lui Caroline i-ar fi plăcut să scape de el. Asta a fost prima indicaţie că se întâmpla ceva neobişnuit.

Am spus:

— Ce-i cu toate astea? Afacerea cu Elsa e, aşadar, serioasă?

A răspuns, oftând:

— E minunata, nu? Uneori îmi doresc să n-o fi cunoscut.

Am spus:

— Uite ce e, bătrâne, trebuie să te abţii. Nu vrei sa te încurci cu alte femei.

M-a privit şi a râs.

— E foarte uşor să vorbeşti. Nu le pot lăsa pe femei în pace… Chiar nu pot… Şi, dacă aş face asta, nu m-ar lăsa ele pe mine! Apoi a ridicat din umerii lui laţi, a rânjit şi a adăugat: Ei bine, va ieşi totul aşa cum trebuie, cred. Şi trebuie să recunoşti că e un tablou frumos.

Se referea la portretul pe care i-l făcea Elsei şi, deşi nu ştiam prea multe despre picturi, chiar şi eu vedeam că avea să fie o operă plină de forţă.

În timp ce picta, Amyas devenea alt om. Deşi icnea, înjura, ofta, şi uneori îşi arunca pensulele, era foarte fericit.

Doar când venea în casă, la mese, se simţea că ostilitatea dintre femei îl deranja, ostilitate care a atins apogeul pe data de 17 septembrie. Atmosfera din timpul mesei de prânz fusese destul de încordată. Elsa fusese în mod special… Cred că insolentă este singurul cuvânt pentru asta! O ignorase pe Caroline intenţionat, adresându-se doar lui Amyas, de parcă doar ei doi ar fi fost acolo. Caroline vorbise, veselă, cu noi ceilalţi, foarte atentă ca unele remarci ale sale să înţepe un pic. N-avea francheţea Elsei:

pentru Caroline totul era mai degrabă oblic, sugerat şi nu rostit.

Lucrurile au atins apogeul după prânz, în camera de zi, unde ne beam cafeaua. Comentasem un cap sculptat ciudat, iar Caroline spusese:

— Este opera unui tânăr sculptor norvegian. Eu şi Amyas îl admirăm foarte mult. Sperăm să mergem să-l vizităm în vara asta.

Afirmarea calmă a posesiunii a fost prea mult pentru Elsa. A aşteptat câteva minute şi apoi a vorbit cu vocea ei clară, un pic prea ascuţită:

— Ar fi o cameră minunată, dac-ar fi altfel aranjată. Are prea multă mobilă în ea. Atunci când o să locuiesc aici, o să dau toate gunoaiele afară şi-o să las doar câteva piese de mobilier care să merite. Şi voi avea perdele arămii, cred… Astfel încât soarele care apune să fie prins în toată splendoarea. S-a întors spre mine şi m-a întrebat: Nu credeţi c-ar fi minunat?

N-am avut timp să-i răspund. Caroline a intervenit, cu vocea ei liniştită şi mătăsoasă şi, în acel moment, periculoasă.

— Te gândeşti să cumperi locul ăsta, Elsa?

Elsa i-a răspuns:

— Nu va fi necesar.

Caroline a replicat:

— Ce vrei să spui? Şi acum, deja, vocea ei nu mai era mătăsoasă. Era dură şi metalică.

Elsa a râs.

— Chiar trebuie să ne prefacem? Haide, Caroline, ştii bine ceea ce vreau să spun!

Caroline a replicat:

— N-am nici cea mai mică idee.

Elsa a răspuns la asta:

— Nu te ascunde cu capul în nisip ca un struţ. Nu e normal să te prefaci că nu vezi nimic. Eu şi Amyas ţinem unul la

celălalt. Nu e casa ta. E a lui. Şi, după ce ne vom căsători, eu voi locui aici cu el!

Caroline a spus:

— Cred că ai înnebunit!

Elsa a răspuns:

— O, nu, draga mea, n-am înnebunit, şi tu ştii asta. Ar fi mai simplu dac-am fi sincere una cu cealaltă. Eu şi Amyas ne iubim: ai văzut asta destul de clar. Mai ai un singur lucru de făcut: Trebuie să-i redai libertatea.

— Nu cred nici un cuvânt din ceea ce spui.

Dar vocea lui Caroline era neconvingătoare. Elsa lovise sub centură.

În acea clipă, a intrat şi Amyas în cameră şi Elsa a spus, râzând:

— Dacă nu mă crezi, întreabă-l pe el!

Şi Caroline a spus:

— Asta am să şi fac. Nici nu s-a oprit. A întrebat direct: Amyas, Elsa spune că te vei însura cu ea. Aşa e?

Sărmanul Amyas! Mi-a fost milă de el. Un bărbat se simte foarte prost la o astfel de scenă. S-a făcut roşu ca racul şi a început să înjure. S-a întors spre Elsa şi a întrebat-o de ce naiba nu-şi putuse ţine gura.

Caroline a insistat:

— Prin urmare, aşa este?

El n-a răspuns deloc, doar a rămas acolo, trecându-şi un deget pe sub gulerul cămăşii. Asta făcea şi când era mic şi intra în bucluc. A spus… Şi a încercat să pară demn când vorbea, şi autoritar… Dar n-a reuşit, sărmanul:

— Nu vreau să vorbesc despre asta.

Caroline a zis:

— Dar vom vorbi despre asta!

Elsa a intervenit:

— Cred că e corect ca lui Caroline să i se spună.

Caroline a repetat, foarte încet:

— E adevărat, Amyas?

El a părut un pic ruşinat de el însuşi. Aşa par bărbaţii, atunci când sunt încolţiţi de femei.

Ea a continuat:

— Te rog, răspunde! Trebuie să ştiu.

Atunci, el a ridicat brusc capul… ca un taur la coridă. A izbucnit:

— E foarte adevărat… Dar nu vreau să vorbesc acum despre asta.

Şi s-a întors şi a ieşit din cameră. Am mers după el. Nu voiam să fiu singur cu cele două. L-am prins pe terasă. Înjura. Niciodată n-am auzit pe cineva înjurând aşa. Apoi a zis:

— De ce n-a putut să-şi ţină gura? De ce naiba n-a putut? Acum a explodat totul! Şi trebuie să termin tabloul… Auzi, Phil? E cel mai bun tablou al meu. Cel mai bun lucru din viaţa mea. Şi două femei blestemate şi proaste nu mă vor opri!

Apoi s-a calmat un pic şi a spus că femeile n-au simţul măsurii.

N-am putut să nu zâmbesc un pic.

— Ei bine, la naiba, băiete, singur ţi-ai făcut-o!

— Ştiu şi eu asta, a spus el, mormăind. Apoi a adăugat: Dar trebuie să recunoşti, Phil, că un bărbat nu poate fi învinuit că-şi pierde capul pentru ea. Chiar şi Caroline ar trebui să înţeleagă asta.

L-am întrebat ce s-ar întâmpla dacă, până la urmă, Caroline s-ar opune divorţului. Dar el deja intrase în idei abstracte. Am repetat şi el a spus, absent:

— Caroline n-ar putea fi niciodată răzbunătoare. Nu înţelegi, bătrâne.

— Mai e şi fetiţa, am insistat eu.

El m-a luat de braţ.

— Phil, băiete, ai intenţii bune… Dar nu croncăni ca o cioară. Mă descurc şi singur. Totul va fi în regulă. O să vezi.

Ăsta era Amyas: un optimist incurabil. Apoi a rostit, vesel:

— La naiba cu toate!

Nu ştiu dac-ar mai fi spus ceva sau nu, dar, câteva minute mai târziu, a apărut şi Caroline pe terasă. Îşi pusese o pălărie, mai ciudată, maro-închis, destul de atrăgătoare.

A zis, cu o voce obişnuită:

— Scoate-ţi haina aia pătată, Amyas. Mergem la Meredith să luăm ceaiul… ai uitat?

El a privit-o, bâlbâindu-se un pic:

— Ah, uitasem! Da, de-desigur că mergem.

— Atunci, du-te să te schimbi şi încearcă să arăţi mai puţin ca un negustor de vechituri.

Deşi vocea ei era destul de normală, nu-l privea direct. S-a îndreptat către nişte dalii plantate şi a început să culeagă câteva flori.

Amyas s-a întors încet şi a intrat în casă.

Caroline a vorbit cu mine. A vorbit mult. Despre şansele ca vremea să rămână frumoasă. Şi dacă era posibil ca Amyas, Angela şi cu mine să mergem la pescuit. Era minunată. Recunosc asta.

Dar eu unul cred că asta arăta ce fel de femeie era. Avea o voinţa puternică şi se controla perfect. Nu ştiu dacă se hotărâse deja să-l ucidă… Dar n-aş fi surprins. Şi era capabilă să-şi facă planuri fără urmă de emoţie, cu o minte clară şi crudă.

Caroline Crale era o femeie periculoasă. Trebuia să-mi dau seama că n-avea să accepte totul uşor. Dar, ca un prost, am crezut că se hotărâse să accepte inevitabilul… Sau că avea senzaţia că-l putea face, în acest fel, pe Amyas să se răzgândească.

Curând, au sosit şi ceilalţi afară. Elsa părea sfidătoare… Şi triumfătoare. Caroline părea că n-o observă. Angela a salvat situaţia. A ieşit, certându-se cu domnişoara Williams, că nu voia să-şi schimbe fusta. A fost în regulă… Cel puţin, pentru dragul de Meredith… El, oricum, nu observa niciodată nimic.

Am plecat în sfârşit. Caroline mergea cu Angela. Eu cu Amyas… Şi Elsa singură… Zâmbind.

N-o admiram – prea violentă – dar trebuie să recunosc că era foarte frumoasă în după-amiaza aceea. Aşa arată femeile atunci când obţin ceea ce vor.

Nu-mi amintesc foarte clar evenimentele acelei după-amiezi. Totul este în ceaţă. Îmi amintesc că Merry a ieşit să ne întâmpine. Cred că ne-am plimbat întâi prin grădină. Îmi amintesc de o discuţie lungă cu Angela despre antrenamentul terierilor. A mâncat multe mere şi a încercat să mă convingă şi pe mine să fac asta.

Când ne-am întors, se servea ceaiul sub un copac mare de acolo. Merry, îmi amintesc, părea foarte supărat. Cred că-i spuseseră ceva Caroline sau Amyas. O privea cu îndoială pe Caroline, apoi pe Elsa. Sărmanul, părea chiar îngrijorat. Desigur că lui Caroline i-ar fi plăcut să-l aibă pe Meredith lângă ea atunci când voia, un prieten bun la nevoie care n-ar fi mers niciodată prea departe. Era acel gen de femeie.

După ceai, Meredith a vorbit pe fugă cu mine.

— Uite ce e, Phil, Amyas nu poate să facă una ca asta.

Am spus:

— Să nu te îndoieşti, o va face.

— Nu-şi poate lăsa soţia şi copilul şi să plece cu fata asta. E mult mai în vârsta decât ea. Elsa n-are mai mult de optsprezece ani.

I-am spus că fata avea chiar douăzeci de ani.

El a zis:

— Oricum, nu destul. Nu ştie ce face.

Sărmanul Meredith! Mereu a fost un cavaler. Am spus:

— Nu-ţi face griji, bătrâne! Ea ştie ce face şi îi place.

Doar atât am putut să ne spunem. Am crezut că poate Merry era deranjat de ideea că, până la urmă, Caroline ar fi ajuns o soţie părăsită. După ce divorţul s-ar fi terminat, poate că se aştepta ca devotatul ei prieten să se însoare cu ea. Credeam şi atunci că devotamentul acesta era cu mult mai mare. Trebuie să recunosc că eram oarecum amuzat de idee.

Destul de ciudat, dar îmi amintesc puţine despre vizita la laboratorul lui Meredith. Lui îi plăcea să-şi prezinte hobby-ul. Personal, îl găseam foarte plictisitor. Cred că acolo, cu noi toţi de faţă, a vorbit despre cucută, dar nu-mi amintesc exact ce anume a spus. Şi n-am văzut-o pe Caroline luând substanţa. Cum am spus, era o femeie şireată. Îmi amintesc că Meredith a citit un pasaj din Platon, care descria moartea lui Socrate. Mi s-a părut foarte plictisitor. Clasicii mă plictisesc.

Nu-mi mai amintesc prea multe despre acea zi. Amyas şi Angela s-au certat rău, asta ştiu, iar restul ne-am distrat asistând la scenă. A evitat alte complicaţii. Angela a plecat la culcare cu o izbucnire finală. A spus că: a) i-o va plăti; b) ar dori să fie mort; c) speră ca Amyas să moară de lepră; d) îi doreşte să-i rămână un cârnat în nas, ca în poveste, şi să nu mai iasă. Când a plecat, am râs cu toţii, a fost foarte amuzant.

Caroline a mers la culcare imediat după aceea. Domnişoara Williams s-a dus după eleva ei. Amyas şi Elsa au ieşit împreună în grădină. Era clar că nu eram dorit. Am făcut o plimbare, singur. Era o noapte minunată.

Am coborât în dimineaţa următoare. Nu era nimeni în sufragerie. E ciudat ce lucruri îţi aminteşti. Îmi vine în minte gustul de ficăţei şi de şuncă. Erau foarte buni ficăţeii. Delicioşi.

După aceea, am plecat să-i caut pe ceilalţi. Am ieşit afară, n-am văzut pe nimeni, am fumat o ţigară, m-am întâlnit cu domnişoara Williams, care o căuta pe Angela; fata, ca de obicei, chiulea când, de fapt, ar fi trebuit să fie la lecţii. Am intrat din nou în hol şi mi-am dat seama că Amyas şi Caroline Crale erau în bibliotecă. Vorbeau foarte tare. Am auzit-o pe ea spunând:

— Tu şi femeile tale! Te-aş ucide! Într-o zi, o voi face!

Amyas a zis:

— Nu fi proastă, Caroline!

— Eu chiar vorbesc serios!

Ei bine, n-am vrut să aud mai mult de atât. Am ieşit din nou. Mergând pe terasă, am dat peste Elsa.

Stătea pe un scaun cu spătar înalt. Era chiar sub fereastra bibliotecii, iar fereastra era deschisă. Îmi imaginez că auzise cea mai mare parte din discuţie. Când m-a văzut, s-a ridicat calmă şi a venit spre mine. Zâmbea. M-a luat de braţ şi a zis:

— Nu e o dimineaţă încântătoare?

Chiar era o dimineaţă încântătoare pentru ea! O fată crudă. Nu, cred că mai degrabă sinceră şi lipsită de imaginaţie. Ceea ce voia ea era singurul lucru pe care-l putea vedea.

Stăteam pe terasă de vreo cinci minute, când am auzit uşa de la bibliotecă trântindu-se şi l-am văzut pe Amyas ieşind. Era foarte roşu la faţă.

A luat-o pe Elsa, în chip neceremonios, de umăr.

— Haide, e timpul să-mi pozezi! Vreau să continuăm cu tabloul.

Ea a zis:

— Bine. Mă duc să-mi iau un pulover. E frig afară.

A intrat în casă.

Mă întrebam dacă Amyas avea să spună ceva, dar n-a făcut-o. Doar:

— Femeile astea!

Eu i-am spus:

— Hai, înveseleşte-te!

Apoi, n-am mai spus niciunul nimic, până când a venit Elsa din casă.

Au plecat împreună spre Battery Garden. Eu am intrat în casă. Caroline era pe hol. Nu cred că m-a observat. Era felul ei de-a fi. Părea că se închide în sine uneori. Doar murmura ceva. Nu pentru mine… Pentru ea. Doar am auzit cuvintele:

— E prea crud…

Asta a spus. Apoi, a trecut pe lângă mine şi a urcat la etaj, tot fără să mă observe… ca o persoană concentrată asupra

unui gând. Eu, unul, cred (n-am autoritatea să spun asta, înţelegeţi) că a urcat să ia otrava şi că atunci s-a decis să facă tot ceea ce a făcut.

Şi, chiar în acel moment, a sunat telefonul. În unele locuinţe, se aşteaptă să răspundă servitorii, dar adesea, la Alderbury, eu eram ca unul de-al casei. Am ridicat receptorul.

Era vocea fratelui meu, Meredith. Era foarte supărat. Mi-a explicat că intrase în laborator şi găsise sticla cu cucută pe jumătate goală.

Nu cred că e nevoie să mai trec încă o dată prin toate lucrurile pe care acum consider c-ar fi trebuit să le fac. Ce s-a petrecut a fost înspăimântător şi am fost suficient de prost încât să fiu luat prin surprindere. Meredith se bâlbâia destul de tare. Am auzit pe cineva pe scări şi i-am spus să vină imediat acolo.

M-am dus chiar eu să-l întâmpin. În cazul în care nu ştiţi cum arată zona, cea mai scurtă cale de la o moşie la alta este printr-un golf, cu barca. M-am dus spre cărarea unde se ţineau bărcile, într-un mic debarcader. Ca să ajung acolo, am trecut pe sub Battery Garden. Îi auzeam pe Elsa şi pe Amyas vorbind, în timp ce el picta. Păreau foarte veseli şi lipsiţi de griji. Amyas spunea ce cald era (chiar era foarte cald pentru septembrie) şi Elsa spunea că, în locul în care se afla ea, bătea un vânt destul de răcoros dinspre mare. Şi apoi a adăugat:

— Am înţepenit de tot. Pot să mă odihnesc, dragul meu?

Şi l-am auzit pe Amyas strigând:

— În nici un caz! Stai acolo! Eşti o fată puternică. Şi va fi excelent, îţi spun eu!

Am auzit-o pe Elsa spunând: „Brută” şi apoi râzând, iar după aceea n-am mai putut auzi nimic.

Meredith tocmai vâslea din cealaltă parte. L-am aşteptat. A legat barca şi a urcat treptele. Părea palid şi îngrijorat. A spus:

— Ai mintea mai bună decât a mea, Philip. Ce-ar trebui să fac? Chestia aia e periculoasă.

L-am întrebat:

— Eşti sigur de asta?

Vedeţi dumneavoastră, Meredith a fost mereu un tip mai confuz. Poate că, de asta, nu l-am luat chiar atât de în serios pe cât ar fi trebuit. Şi a spus că era sigur. Că sticla fusese plină cu o zi înainte.

Am vrut să ştiu:

— Şi n-ai nici o idee despre cine ar putea s-o fi luat?

N-a spus nimic şi m-a întrebat ce credeam eu. Putea să fie un servitor? Am spus că se putea, dar mi se părea puţin probabil. Mereu ţinea uşa încuiată, nu? Mereu, a spus el, şi apoi mi-a mărturisit că a găsit fereastra un pic deschisă. Cineva ar fi putut intra pe acolo.

— Un hoţ de ocazie? Am întrebat, sceptic. Mi se pare, Meredith, că nu prea e probabil.

A întrebat ce credeam eu. Şi am spus că, dacă el nu greşea, probabil că o luase Caroline, ca s-o otrăvească pe Elsa… Sau că Elsa a luat-o, ca s-o otrăvească pe Caroline şi să netezească poteca iubirii.

Meredith s-a cutremurat un pic. A spus că era absurd şi melodramatic şi că nu putea fi adevărat. Am insistat:

— Ei bine, substanţa nu mai e. Ce explicaţie ai tu?

N-avea niciuna, desigur. De fapt, şi el credea la fel ca mine, dar nu voia să recunoască.

A întrebat din nou:

— Ce vom face?

Am spus, ca un prost ce am fost:

— Trebuie să ne gândim cu atenţie. Sau anunţi pierderea atunci când sunt toţi acolo, sau o iei deoparte pe Caroline şi vorbeşti direct cu ea. Dacă eşti convins că ea n-are nimic de-a face cu asta, adoptă tactica şi cu Elsa.

El a spus:

— O fată ca asta! N-ar fi putut s-o ia.

Eu am replicat că nu credeam c-ar fi imposibil.

Mergeam spre casă şi discutam. După ultima mea remarca niciunul din noi n-a mai vorbit o vreme. Treceam pe lângă Battery Garden, când am auzit iar vocea lui Caroline.

Am crezut că era o ceartă între toţi trei, dar, de fapt, discutau despre Angela. Caroline protesta:

— E foarte greu pentru ea.

Şi Amyas părea foarte nerăbdător să încheie. Apoi, uşa de la grădină s-a deschis chiar când eram şi noi acolo. Amyas a părut surprins să ne vadă. Caroline tocmai ieşea. A spus:

— Bună, Meredith! Discutam problema plecării la şcoala a Angelei. Nu sunt sigură că e cel mai bun lucru pentru ea.

Amyas a zis:

— Nu te îngrijora pentru fată. Va fi în regulă. Pentru Dumnezeu!

Tocmai atunci, Elsa venea alergând în jos pe cărarea dinspre casă. Avea un pulover roşu-aprins în mână. Amyas a mormăit:

— Haide. Du-te la locul tău. Nu vreau să pierd timpul.

S-a întors la pânza lui. Am observat că se clătina un pic şi m-am întrebat dac-o fi băut. Un bărbat poate fi iertat pentru asta, dacă are parte de atâtea scene.

A mormăit:

— Berea aici e foarte calda. De ce n-avem gheaţă aici, jos?

Şi Caroline Crale a spus:

— Îţi trimit jos nişte bere de la gheaţă.

Amyas a mormăit:

— Mersi.

Apoi, Caroline a închis uşa de la Battery Garden şi a urcat în casă cu noi. Ne-am aşezat pe terasă şi ea a intrat înăuntru. Cam cinci minute mai târziu, Angela a ieşit cu câteva sticle de bere şi câteva pahare. Era o zi foarte caldă şi ne-am bucurat s-o vedem. În timp ce eram acolo, a trecut şi Caroline pe lângă noi. Avea în mână o altă sticlă şi a spus că i-o duce lui Amyas. Meredith a zis că putea şi el să coboare, dar ea a insistat să meargă singură. Am crezut – ce prost am fost!

— Că era doar vorba despre gelozia ei. Nu putea suporta ca ei doi să fie acolo singuri. Asta o adusese acolo şi prima dată, sub firavul pretext al plecării Angelei.

A coborât pe cărarea şerpuită… Iar eu şi cu Meredith am urmărit-o. Tot nu decisesem nimic, şi acum Angela mă ruga să merg să facem baie. Mi se părea imposibil să rămân singur cu Meredith. I-am spus: „După prânz”, iar el a aprobat.

Apoi am plecat să fac baie cu Angela. Am înotat puţin în golf şi apoi ne-am întins pe stânci, la soare. Angela era tăcută şi asta îmi plăcea. Mă hotărâsem ca imediat după masă s-o iau pe Caroline deoparte şi s-o acuz de furtul substanţei. N-avea sens să-l las pe Meredith să facă asta: era prea slab. Nu, aveam s-o înfrunt chiar eu. După aceea, ar fi trebuit s-o dea înapoi sau, dacă nu, oricum n-ar mai fi îndrăznit s-o folosească. Eram destul de sigur că ea o luase, după ce mă mai gândisem. Elsa era prea raţională şi prea tânără ca să se încurce cu otrăvuri. Era puternică şi putea să aibă grijă de ea. Caroline era mai periculoasă: dezechilibrată, condusă de impulsuri de furie şi cam nevrotică. Şi totuşi, ştiţi, în mintea mea încă mai exista posibilitatea ca Meredith să fi greşit. Sau ca un servitor să fi luat cucuta şi s-o fi vărsat şi să nu îndrăznească să spună. Vedeţi, otrava este o chestiune foarte melodramatică… N-o să vă vină să credeţi.

Asta, până când nu se întâmplă.

Era târziu atunci când mi-am privit ceasul, şi eu, şi Angela am alergat, ca să prindem prânzul cu ceilalţi. Tocmai se aşezaseră, mai puţin Amyas, care rămăsese în Battery Garden, să picteze. Un lucru normal pentru el… Şi am crezut că era înţelept să facă asta atunci. Prânzul ar fi fost, altfel, foarte ciudat.

Am băut cafeaua pe terasă. Mi-aş dori să-mi amintesc mai bine cum se purta şi cum arăta Caroline. Nu părea prea volubila. Liniştită şi cam tristă, aşa mi s-a părut. Ce diavol de femeie!

Este un lucru diabolic să otrăveşti un bărbat cu sânge rece. Dacă era un revolver prin jur şi ea îl lua şi-l împuşca… Ei bine, ar fi fost mai de înţeles. Dar aceasta otrăvire răzbunătoare şi rece… Şi atât de calmă şi de gândită…

S-a ridicat şi a spus că-i va duce cafeaua, în cel mai natural mod posibil. Şi totuşi ştia – trebuie să fi ştiut – că-l va găsi mort. Domnişoara Williams a coborât împreună cu ea. Nu mai ţin minte dacă a fost la sugestia lui Caroline sau nu. Cred că da.

Cele două au plecat împreună. Meredith a plecat şi el la scurt timp. Tocmai căutam o scuză să-l urmez, când a urcat alergând, palid. A spus gâfâind:

— Un doctor… Repede… Amyas…

Am sărit în sus.

— E bolnav… pe moarte?

Meredith mi-a zis:

— Mă tem că e mort…

Uitasem de Elsa pentru moment. Dar a ţipat brusc. Era ca un strigăt ascuţit.

A spus:

— Mort? Mort?

Şi apoi a fugit. Nu ştiam că se poate mişca aşa… ca o căprioară… ca mânată de la spate. Ca o Furie răzbunătoare.

Meredith m-a îndemnat:

— Du-te după ea. Eu dau telefon. Du-te după ea. Nu ştii ce poate să facă.

M-am dus după ea… Şi e bine c-am făcut asta. Putea s-o ucidă pe Caroline. N-am văzut niciodată o asemenea durere şi o asemenea ură frenetică. Toată educaţia şi tot rafinamentul dispăruseră. Puteai să-ţi dai seama de faptul că înaintaşii ei fuseseră morari. Lipsita de iubitul ei, era doar o femeie de rând. Ar fi zgâriat-o pe Caroline pe faţă. I-ar fi smuls părul. Ar fi aruncat-o peste parapete, dac-ar fi putut. A crezut că fusese înjunghiat de Caroline. Nu se gândise bine.

Am ţinut-o, şi apoi a intrat şi domnişoara Williams în scenă. Prezenţa ei a fost bine-venită, trebuie să spun. A făcut-o pe Elsa să se controleze în mai puţin de un minut: i-a spus că trebuia să tacă şi că nu ne trebuiau zgomotul şi violenţa asta. A funcţionat. Elsa a tăcut… Doar a rămas acolo, gâfâind şi tremurând.

Cât despre Caroline, în ceea ce mă priveşte, masca deja căzuse. Stătea acolo perfect liniştită; puteai să crezi că e distrusă. Dar nu era. Ochii o trădau. Erau atenţi; foarte atenţi şi conştienţi de ceea ce se petrecea, începuse, cred, să-i fie teamă.

Am mers la ea şi i-am vorbit. Am spus destul de încet… Nu voiam să fiu auzit de celelalte două femei:

— Criminală nenorocită, mi-ai ucis cel mai bun prieten! S-a făcut mică. A zis:

— Nu… O, nu… El a făcut-o singur. Am privit-o drept în ochi. Am spus:

— Poţi să le zici asta poliţiştilor. Asta a şi făcut… Şi n-au crezut-o.

Sfârşitul istorisirii lui Philip Blake.

ISTORISIREA LUI MEREDITH BLAKE

Dragă domnule Poirot,

Aşa cum v-am promis, am aşternut pe hârtie tot ceea ce-mi amintesc despre evenimentele tragice din urmă cu şaisprezece ani. În primul rând, vreau să mărturisesc că am chibzuit asupra lucrurilor pe care le-aţi spus în timpul recentei noastre întâlniri. Şi sunt mai convins că nu este atât de probabil ca, într-adevăr, Caroline Crale să-şi fi otrăvit soţul. Mi s-a părut mereu puţin probabil, dar absenţa oricărei alte explicaţii şi atitudini m-au făcut să urmez, ca într-o turmă, părerea generală şi să mă întreb odată cu ei: dacă n-a fost ea, atunci cum a murit Amyas?

De când v-am văzut, am reflectat foarte mult la soluţia alternativă prezentată de apărare la proces. Adică aceea că Amyas Crale şi-a luat singur viaţa. Deşi, din câte îl

cunoşteam, soluţia era puţin plauzibilă, acum îmi modific părerea. Pentru început ar fi faptul, semnificativ de altfel, că însăşi Caroline credea asta. Dacă acum presupunem că această fermecătoare doamnă a fost condamnată pe nedrept, atunci propria convingere probabil că era importantă. Îl cunoştea pe Amyas mai bine ca oricine. Dacă ea credea că sinuciderea era posibilă, atunci sinuciderea trebuie să fi fost posibilă, în ciuda scepticismului prietenilor lui Amyas.

Prin urmare, voi avansa următoarea teorie: în Amyas Crale mai exista o urmă de conştiinţă, o urmă de remuşcare şi de disperare la care l-a condus temperamentul lui, despre care ştia doar soţia. Asta, cred eu, nu este imposibil. Poate că-i arăta doar ei această latură a lui. Deşi nu se potriveşte cu nimic din ceea ce a spus el vreodată, este totuşi adevărat că, în unii bărbaţi, există porniri care-i surprind chiar şi pe cei care-i cunosc foarte bine. Un bărbat respectat şi auster ar putea să aibă o obsesie mai ciudată. Un arivist vulgar poate aprecia o operă frumoasă de artă. Oamenii duri arată uneori o bunătate nebănuită. Oamenii generoşi şi joviali au de cele mai multe ori şi o latură crudă şi malefică.

Aşa că se poate ca Amyas Crale să fi avut o conştiinţă şi, cu cât era mai egoist şi făcea numai ce voia, cu atât mai mult să-l fi mustrat conştiinţa aceasta a lui. Este puţin probabil, dar acum cred că poate aşa a fost. Şi, repet, Caroline susţinea cu tărie această teorie. Asta, repet, este semnificativ!

Şi acum să examinăm faptele sau, mai degrabă, amintirea mea despre aceste fapte, în lumina noii teorii.

Cred că aş putea include aici o conversaţie pe care am avut-o cu Caroline cu câteva săptămâni înaintea tragediei. Era în timpul primei vizite a Elsei Greer la Alderbury.

Caroline, cum v-am spus, cunoştea afecţiunea şi prietenia mea pentru ea. Eram, aşadar, în poziţia celui în care se putea încrede cel mai mult. Nu părea foarte fericită în ultima vreme. Totuşi, am fost surprins atunci când m-a

întrebat deodată, într-o zi, dacă eu credeam că Amyas ţinea la fata pe care şi-o adusese.

I-am spus:

— E interesat s-o picteze. II cunoşti pe Amyas.

Ea a clătinat din cap şi a zis:

— Nu, e îndrăgostit de ea.

— Ei… Poate puţin.

— Mai mult, cred eu.

— Este neobişnuit de atrăgătoare, recunosc, i-am spus. Şi ştim amândoi că Amyas e susceptibil la aşa ceva. Dar trebuie să ştii, draga mea, că Amyas ţine numai la o singură persoană: la tine. A avut mereu aceste momente de orbire… Dar ele nu durează. Eşti singura care contează pentru el; şi, deşi se poartă urât, asta nu-i afectează sentimentele pentru tine.

— Asta credeam şi eu, a recunoscut Caroline.

— Crede-mă, Caro, aşa este.

— Dar, de data asta, Merry, mi-e teamă, mi-a mărturisit ea. Fata aia e atât de… Teribil de sinceră. Foarte tânără… Şi pătimaşă. Am sentimentul că, de data asta, e ceva serios.

— Dar e foarte tânără, cum ai spus, şi foarte sinceră, iar asta o va proteja. Una peste alta, femeile sunt un joc pentru Amyas, dar, în acest caz, va fi diferit.

— Da, de asta mă şi tem… Că va fi diferit. Şi a continuat: Am treizeci şi patru de ani, ştii, Merry. Am fost căsătoriţi timp de zece ani. Nu pot să mă compar fizic cu Elsa şi sunt conştientă de asta.

— Dar ştii, Caroline… Ştii… Că Amyas îţi este devotat doar ţie?

— Cunoaşte oare cineva ceva sigur despre bărbaţi? A spus şi a râs un pic forţat. Sunt o femeie primitivă, Merry. Mi-ar plăcea să-i duc o secure fetei ăleia.

I-am spus că fata, probabil, nici nu înţelegea ceea ce făcea. Avea o mare admiraţie şi-l venera pe Amyas, şi, probabil, nu-şi dădea seama de faptul că Amyas se îndrăgostea de ea.

Caroline mi-a zis doar atât:

— Dragul de Merry!

Şi a început să vorbească despre grădină. Am sperat că nu se va mai îngrijora din cauza acestei probleme.

La scurt timp, Elsa s-a întors la Londra. Amyas a plecat şi el pentru câteva săptămâni. Uitasem complet de tot. Şi apoi am auzit că Elsa s-a întors la Alderbury, ca să-şi termine Amyas tabloul.

Mă deranja un pic. Dar Caroline, atunci când am văzut-o, nu prea avea chef să comunice. Părea să fie ea însăşi; nu era supărată sau îngrijorată în vreun fel. Mi-am imaginat că totul era în regulă.

De aceea, am avut un şoc să aflu cum decurgeau lucrurile.

V-am spus despre conversaţia mea cu Crale şi cu Elsa. N-am putut să vorbesc şi cu Caroline. Am putut doar să schimbăm acele câteva cuvinte despre care v-am pomenit.

Îi văd şi acum chipul, cu ochii mari şi negri şi cu emoţiile stăpânite. Îi pot auzi vocea, spunând:

— Totul s-a terminat…

Nu vă pot descrie dezolarea din acele cuvinte. Erau o afirmare literală a adevărului. Cu escapada lui Amyas, totul se terminase pentru ea. Ăsta, sunt convins, a fost motivul pentru care a luat cucuta. Era o cale de scăpare. O cale sugerată de discursul meu stupid despre cucută. Şi de pasajul pe care i l-am citit din Fedon, care descria moartea în chip atât de graţios.

Iată ceea ce cred acum: a luat cucuta şi s-a hotărât să-şi pună capăt zilelor atunci când Amyas a spus c-o părăseşte. Poate că el a văzut că ea o luase… Sau poate c-a descoperit mai târziu.

Acea descoperire a acţionat cu forţă asupra lui. A fost oripilat de acţiunile sale şi de ceea ce o determinau pe ea să facă. Dar, în ciuda remuşcărilor, era în continuare incapabil să renunţe la Elsa. Înţeleg asta. Oricine se îndrăgostea de fata aia nu mai putea scăpa.

El nu-şi mai imagina viaţa fără Elsa. Şi-a dat seama că nici Caroline nu putea trăi fără el. A hotărât că avea o singură

scăpare: să folosească el cucuta.

Şi modul în care a făcut asta îi este caracteristic, cred. Pictura era cel mai drag lucru de pe lumea asta pentru el. A hotărât să moară chiar cu pensula în mână. Şi ultimul lucru pe care avea să-l vadă era chipul fetei pe care o iubea cu atâta disperare. Poate că a crezut, de asemenea, că moartea lui era cel mai bun lucru şi pentru ea.

Recunosc că această teorie nu explică unele lucruri. De ce, de exemplu, au fost găsite numai amprentele lui Caroline pe sticla goală de cucută? Sugerez că, după ce a umblat Amyas cu ea, sticla s-a şters de toate lucrurile moi care o acopereau şi că, după aceea, atunci când l-a găsit mort, Caroline a pus mâna pe sticla, ca să vadă dacă o mai atinsese cineva. Sigur că e o teorie plauzibilă. Cât despre dovezile cu amprentele pe sticla de bere, martorii apărării au zis că mâna unui om poate fi deformată după ce ia otravă şi că, astfel, putea ţine o sticlă într-un mod nenatural.

Un alt lucru mai rămâne de explicat. Atitudinea lui Caroline la proces. Dar cred că acum înţeleg cauza. Ea luase otrava din laborator. Hotărârea ei de a se sinucide l-a împins pe soţul ei să facă asta, de fapt. Sigur că e normal să presupunem că se considera răspunzătoare pentru moartea lui – într-un exces de moralitate – deşi nu era chiar genul de crimă de care era acuzată.

Cred că asta ar putea fi explicaţia. Şi dacă aşa este, atunci va fi cu siguranţă uşor s-o convingeţi pe micuţa Carla de toate astea. Iar ea se va putea mărita şi o să fie mulţumită că singurul lucru de care s-a făcut vinovată mama ei a fost un impuls (şi nu mai mult) de a se sinucide.

Toate astea, vai, nu sunt ceea ce mi-aţi cerut: adică o povestire a întâmplărilor de atunci, aşa cum mi le amintesc. Permiteţi-mi să-mi repar omisiunea. Deja v-am relatat ceea ce s-a petrecut în ziua de dinaintea morţii lui Amyas. Ajungem acum chiar la ziua aceea.

Dormisem foarte prost, îngrijorat de turnura dezastruoasă a evenimentelor pentru prietenii mei. După ce am stat treaz o vreme, încercând să mă gândesc cum îi puteam ajuta, am adormit pe la şase dimineaţa. Aducerea ceaiului nu m-a trezit, dar, în cele din urmă, am reuşit să mă scol, cu capul greu, pe la nouă şi jumătate. La scurt timp, mi s-a părut c-am auzit mişcare în camera de sub mine, unde era laboratorul meu.

Pot să spun că zgomotele proveneau, probabil, de la o pisică intrată acolo. Am găsit fereastra un pic ridicată, aşa cum fusese lăsată cu o zi înainte, din neglijenţă. Era destul de larg deschisă, încât să-i permită unei pisici să intre.

M-am dus în laborator imediat după ce m-am îmbrăcat, uitându-mă pe rafturi. Am observat că sticla care avea cucută nu era chiar în rând cu celelalte. Acest lucru mi-a atras atenţia şi am observat surprins că o anumită cantitate din ea lipsea. Sticla fusese aproape plină cu o zi înainte; acum, era aproape goală.

Am închis fereastra şi am ieşit, încuind uşa. Eram foarte supărat şi şocat. Atunci când sunt surprins, procesele mele mentale sunt oarecum mai încete.

La început, treaba asta m-a deranjat, apoi mi-am dat seama ce lipsea şi, în final, m-am alarmat. I-am întrebat pe servitori şi cu toţii au negat c-ar fi intrat în laborator. M-am mai gândit un pic la asta şi apoi m-am hotărât să-l sun pe fratele meu şi să-i cer sfatul.

Philip a fost mai rapid ca mine. A înţeles gravitatea faptului şi mi-a cerut să merg urgent acolo, să discutăm.

Am ieşit, m-am întâlnit cu domnişoara Williams, venind din partea cealaltă, ca să-şi caute eleva care chiulea. Am asigurat-o că n-o văzusem pe Angela şi că nu fusese în casă.

Cred că domnişoara Williams a observat că nu era ceva în regulă, fiindcă m-a privit oarecum ciudat. N-aveam nici o intenţie să-i vorbesc despre ceea ce se întâmplase. Am sugerat să încerce în grădină – Angela avea un măr favorit

acolo – iar eu m-am grăbit spre mal şi am vâslit până la Alderbury.

Fratele meu deja mă aştepta acolo.

Am mers către casă împreună, pe cărarea pe care v-am dus zilele trecute. Acum, că ştiţi cum arată totul acolo, înţelegeţi c-am trecut pe sub zidul de la Battery Garden şi am auzit tot ceea ce se discuta.

N-am fost atent la conversaţie, am remarcat doar că Amyas şi Caroline se certau.

N-am auzit nici o ameninţare din partea lui Caroline. Subiectul discuţiei era Angela şi bănuiesc că atunci Caroline pleda împotriva plecării ei la şcoală. Amyas, în schimb, era vehement şi ţipa iritat că totul era stabilit, că fata trebuia să-şi facă bagajele.

Uşa de la Battery s-a deschis chiar când eram în dreptul ei şi Caroline a ieşit. Părea tulburată… Dar nu foarte tare. A zâmbit uşor absentă şi a spus că vorbiseră despre Angela. Elsa a coborât chiar în acea clipă, iar Amyas a părut dornic să-şi reia lucrul fără nici o întrerupere din partea noastră, aşa că ne-am continuat urcuşul.

Philip se învinuia cu severitate după aceea pentru faptul că n-a acţionat imediat. Dar eu nu văd aşa lucrurile. N-aveam nici un drept să presupunem că se gândea cineva la crimă (mai mult, acum nici nu cred că se gândea cineva la asta). Era clar că trebuia să facem ceva. Dar tot cred c-am făcut bine vorbind înainte. Era necesar să hotărâm ce să facem… Şi o dată sau de două ori m-am întrebat şi eu dacă n-am greşit. Fusese sticla plină cu o zi înainte? Nu fac parte dintre acei oameni care, la fel ca fratele meu, sunt absolut siguri de tot ceea ce fac. Memoria îmi mai joacă feste. Cât de des eşti convins că ai pus ceva într-un anume loc şi apoi descoperi că era în cu totul alt loc? Cu cât mai mult încercam să-mi amintesc cum fusese sticla, cu atât mai multe dubii aveam. Asta l-a enervat foarte tare pe Philip, care a început să-şi piardă răbdarea cu mine.

N-am putut să ne continuăm discuţia şi am căzut de acord, în mod tacit, s-o amânăm până după prânz. (Eu puteam oricând să iau prânzul la Alderbury, dacă aşa voiam.)

Mai târziu, Angela şi Caroline ne-au adus bere. Am întrebat-o pe Angela dacă a chiulit şi i-am spus că domnişoara Williams era pornită împotriva ei, iar ea a spus că făcuse baie şi a adăugat că nu vedea de ce trebuia să-şi peticească fusta veche, când oricum avea să aibă haine noi pentru şcoală.

Întrucât nu mai aveam şanse să rămân singur cu Philip şi pentru că eram nerăbdător să chibzuiesc un pic, am plecat să mă plimb pe cărarea care ducea spre Battery. Chiar deasupra grădinii, v-am arătat, e un luminiş unde se găsea o bancă veche. Am stat acolo şi am fumat, gândindu-mă şi urmărind-o pe Elsa, care-i poza lui Amyas.

Mă voi gândi mereu la ea, aşa cum arăta în ziua aceea. Rigidă când poza, cu cămaşa ei galbenă şi cu pantalonii albaştri şi având un pulover roşu în jurul umerilor, ca să-i ţină de cald.

Chipul ei radia de viaţă şi de sănătate. Şi vocea ei veselă recita planurile de viitor.

Sună de parcă aş fi tras cu urechea, dar nu e aşa. Elsa mă vedea. Şi ea, şi Amyas ştiau că sunt acolo. Mi-a făcut cu mâna şi a strigat că Amyas era un torţionar în acea dimineaţă: n-o lăsa să se odihnească. Era înţepenită şi o dureau toate oasele.

Amyas a bombănit că nu era atât de înţepenită ca el. El era şi mai şi: reumatism articular. Elsa a spus, batjocoritoare: „Sărmanul moşneag!” şi el a certat-o că se ia de un invalid.

M-a şocat, ştiţi, uşurinţa cu care discutau despre viitor, atunci când le provocau atât de multă suferinţă altora. Şi totuşi, nu-i puteam purta ei pică. Era atât de tânără, atât de încrezătoare în dragoste. Şi nu ştia ce făcea de fapt. Nu înţelegea suferinţa. Presupunea, cu naivitatea unui copil, că biata Caroline va fi bine, că va trece peste asta. Nu vedea

nimic, în afară de ea şi de Amyas, fericiţi împreună. Îmi spusese deja că felul meu de a vedea lucrurile era de modă veche. N-avea dubii sau remuşcări… Sau milă. Dar cum să te aştepţi la milă de la cineva care reprezenta tinereţea debordantă? Este un sentiment pentru cei mai în vârstă şi mai înţelepţi.

N-au vorbit foarte mult, desigur. Nici un pictor nu vrea discuţii atunci când pictează. Poate că, la fiecare zece minute, Elsa mai făcea o observaţie şi Amyas murmura un răspuns. La un moment dat, ea a spus:

— Cred că ai dreptate cu Spania. E primul loc în care vom merge. Şi trebuie să mergem la coridă, cred că e minunat. Doar că aş vrea ca taurul să-l ucidă pe matador, nu invers. Înţeleg ceea ce simţeau romanii, atunci când vedeau un om murind. Bărbaţii nu reprezintă mare lucru, dar animalele sunt splendide.

Cred că şi ea era cam ca un animal: tânără şi primitivă, şi fără experienţa şi înţelepciunea unui om. Nu cred că Elsa începuse să gândească; doar simţea. Dar era foarte vie, mai vie decât oricare persoană pe care am cunoscut-o.

Asta a fost ultima dată când am văzut-o atât de radioasă şi de fericită. „Extaziată” se spune, nu?

A sunat clopoţelul pentru prânz; m-am ridicat şi am mers pe cărare până la uşa de la Battery, iar Elsa mi s-a alăturat. Era o lumină orbitoare acolo, când ieşeai din umbra copacilor. Abia vedeam. Amyas era întins pe un scaun, cu braţele deschise. Privea tabloul. L-am văzut deseori aşa. Cum să-mi fi dat seama că otrava începuse deja să-şi facă efectul şi-l paraliza?

Ura bolile. Nu era niciodată bolnav. Îndrăznesc să spun că el credea că făcuse insolaţie – simptomele seamănă dar n-avea să se plângă de asta.

— Nu vine la prânz, a spus Elsa.

În particular, credeam că e un lucru chiar înţelept. Am zis:

— Atunci, pe curând.

Şi-a desprins ochii de la tablou şi s-a uitat la mine. A fost o privire ciudată… Cum s-o descriu…

Normal că, atunci, n-am înţeles… Părea mereu aşa, când se gândea dacă tabloul n-avea să fie apreciat aşa cum trebuia. Am crezut că asta era. A murmurat ceva, încet.

Nici eu şi nici Elsa n-am remarcat vreun lucru ciudat.

Aşa că l-am lăsat acolo şi am urcat, vorbind şi râzând. Dac-ar fi ştiut, sărmana copilă, că era ultima dată când îl vedea în viaţă… Ei bine, slavă Cerului că nu ştia. A fost fericită încă puţin.

Caroline s-a purtat normal la prânz… Poate doar mai preocupată. Şi nu arată asta că n-are nimic de-a face cu moartea lui? Nu putea să fie o actriţă chiar atât de bună.

Ea şi cu guvernanta au coborât după aceea şi l-au găsit. M-am întâlnit cu domnişoara Williams în timp urca. Mi-a spus să sun la un doctor şi s-a întors la Caroline.

Sărmana copilă… Elsa. Avea acea durere pe care o are şi un copil. Nu poţi să crezi că viaţa îţi poate face aşa ceva. Caroline era destul de calmă. Da, destul de calmă. Se putea controla mai bine decât Elsa, desigur. Nu părea cuprinsă de remuşcări… Atunci. A spus doar că, probabil, el o făcuse. Şi n-am putut să cred asta. Elsa a izbucnit şi a acuzat-o direct.

Desigur că, probabil, îşi dădea deja seama că ea avea să fie bănuită. Da, probabil că asta îi explică atitudinea.

Philip era convins că ea fusese făptaşa.

Guvernanta a fost de un mare ajutor. A făcut-o pe Elsa să se întindă şi i-a dat un sedativ, iar apoi a ţinut-o pe Angela deoparte, atunci când a venit poliţia. Da, era foarte puternică femeia aceea.

Totul a devenit un coşmar. Poliţia a căutat prin casă şi a pus întrebări, şi apoi reporterii, care au apărut peste tot ca muştele cu aparatele lor foto, au luat interviuri celor din casă.

Un coşmar, totul…

E un coşmar şi după atâţia ani. Te rog, Doamne, după ce-o vei convinge pe micuţa Carla de ceea ce s-a întâmplat în

realitate, fă ca noi să putem uita totul şi să nu ne mai amintim vreodată!

Amyas trebuie să se fi sinucis… Oricât de improbabil pare.

Sfârşitul istorisirii lui Meredith Blake.

ISTORISIREA LUI LADY DITTISHAM

Am scris aici povestea mea şi a lui Amyas Crale, de când ne-am cunoscut şi până la moartea lui tragică.

L-am cunoscut la o petrecere. Stătea lângă o fereastră, ţin minte, şi, de cum am intrat, l-am văzut şi am întrebat cine era. Cineva a zis: „E Crale, pictorul”. Am spus imediat că vreau să-l cunosc.

Am vorbit, poate, zece minute în seara aceea. Atunci când cineva-ţi lasă impresia pe care mi-a lăsat-o el mie, e inutil să încerci să-l descrii. Dacă spun că atunci când l-am cunoscut pe Amyas Crale toţi cei din jur au devenit mai mici şi au dispărut, ei bine, asta exprimă destul de bine totul.

Imediat după întâlnirea aceea, m-am dus să mă uit la tablourile lui. Tocmai avea o expoziţie pe Bond Street; un alt tablou de-al lui mai era în Manchester, altul în Leeds şi încă două la galerii publice din Londra. Le-am văzut pe toate. Apoi l-am întâlnit iar. I-am spus:

— Ţi-am văzut toate tablourile. Sunt minunate!

El a părut amuzat.

— Cine ţi-a spus că te pricepi la artă? Nu cred că ştii ceva despre asta.

— Poate că nu, am recunoscut. Dar sunt minunate, oricum.

— Nu fi prostuţă, mi-a spus zâmbind.

— Nu sunt. Vreau să mă pictezi.

— Dacă ai cât de cât raţiune, îţi vei da seama că eu nu fac portrete cu femei frumoase.

— Nu trebuie să fie un portret şi nu sunt frumoasă.

M-a privit de parcă abia atunci începuse să mă vadă.

— Nu, nu eşti.

— Aşadar, mă pictezi? L-am întrebat.

M-a studiat o vreme cu capul aplecat într-o parte. Apoi a zis:

— Eşti un copil ciudat, nu?

— Sunt destul de bogată, să ştii. Îmi permit să plătesc bine.

— De ce vrei atât de mult să te pictez?

— Pentru că aşa vreau!

— Şi ăsta e un motiv? M-a întrebat.

— Da, eu mereu obţin ceea ce vreau.

— Sărmana mea copilă, cât de tânără eşti! A replicat.

— Aşadar, mă pictezi? Am repetat.

M-a luat de umeri şi m-a întors către lumină. Apoi s-a depărtat un pic. Am rămas pe loc, aşteptând.

— Mereu am vrut să pictez un stol de păsări pe catedrala St Paul, a zis el. Dacă te-aş încadra într-un peisaj, cred că aş obţine cam acelaşi rezultat.

— Aşadar, rămâne că mă pictezi? Am insistat.

— Eşti una dintre cele mai exotice şi mai minunate fiinţe pe care le-am cunoscut. Te pictez, a răspuns el.

— Atunci, aşa rămâne, am spus eu.

El a continuat:

— Dar te avertizez, Elsa Greer! Dacă te pictez, probabil că voi face dragoste cu tine.

— Sper că vei face.

Am rămas pe loc, liniştită. L-am auzit ţinându-şi răsuflarea, şi apoi i-am văzut privirea aceea.

Vedeţi, s-a întâmplat foarte repede.

Apoi ne-am văzut iar, o zi sau două mai târziu. Mi-a spus că voia să merg la Devonshire; avea chiar locul potrivit ca peisaj pentru tablou.

— Sunt căsătorit, să ştii. Şi sunt foarte ataşat de soţia mea.

Am spus că, dacă aşa era, însemna că ea era foarte drăguţă.

El a spus că era, într-adevăr, aşa.

— De fapt, a spus, e adorabilă… Şi eu o ador. Aşa că, să pricepi bine asta, micuţă Elsa.

I-am spus că înţelegeam foarte bine.

A început tabloul o săptămână mai târziu. Caroline Crale m-a primit foarte bine. Nu mă plăcea prea mult… Dar de ce ar fi făcut-o? El nu a făcut niciodată vreo remarcă pe care soţia lui să n-o fi auzit, iar eu eram politicoasă şi formală cu el. Însă, de fapt, noi ştiam.

După zece zile, mi-a cerut să mă întorc la Londra.

— Dar n-ai terminat tabloul, am spus eu.

El a răspuns:

— Abia am început. Adevărul e că nu pot să te pictez, Elsa.

— De ce?

— Ştii bine de ce. Şi de asta trebuie să pleci. Nu mă pot gândi la tablou… Nu mă pot gândi decât la tine.

Ne găseam în Battery Garden. Era o zi călduroasă. Erau păsări şi albine în jur. Ar fi trebuit să fie plăcut şi liniştit. Dar nu aşa mă simţeam. Era… Tragic. De parcă tot ceea ce avea să se întâmple s-ar fi aflat deja acolo.

Ştiam că nu folosea la nimic dacă mă întorceam la Londra, dar am spus:

— Prea bine, o să mă duc, dacă aşa vrei tu.

Amyas a răspuns:

— Ce fată bună!

Aşa că m-am dus. Nu i-am scris.

El a venit după zece zile. Era slab şi trist şi m-a şocat. A spus:

— Te-am avertizat, Elsa! Să nu spui că nu te-am avertizat.

— Te aşteptam, ştiam că vei veni.

— Lucrurile astea sunt prea puternice pentru oricare bărbat. Nu pot mânca şi nu pot dormi, şi nu pot face nimic, pentru că vreau să fiu cu tine.

I-am spus că ştiam asta şi că la fel mi se întâmpla şi mie, din prima clipă de când îl văzusem. Era Destinul şi n-avea rost să ne împotrivim.

A întrebat:

— Nu te-ai împotrivit prea tare, nu, Elsa?

Şi i-am confirmat că nu mă împotrivisem deloc.

El a recunoscut că şi-ar fi dorit să nu fiu atât de tânără, dar am răspuns că nu conta. Cred că pot să afirm că în următoarele săptămâni am fost foarte fericiţi. Dar fericirea nu e cel mai potrivit cuvânt. Era ceva mai profund şi mai înspăimântător de atât.

Eram făcuţi unul pentru celălalt şi ne găsiserăm… Şi ştiam că vom fi mereu împreună.

Dar s-a mai întâmplat ceva. Tabloul neterminat îl bântuia pe Amyas. A spus:

— La naiba, nu te puteam picta înainte… Chiar tu erai cauza. Dar vreau să te pictez, Elsa. Vreau să te pictez şi tabloul acela va fi capodopera mea. Mă doare şi doresc atât de tare să am pensulele şi să te văd pe suportul ăla de tun cu marea în spate şi cu decorul englezesc. Şi pe tine… pe tine… Stând acolo, ca un strigăt de triumf. Şi trebuie să te pictez aşa! Şi nu pot fi deranjat în timp ce fac asta. Când tabloul o să fie terminat, o să-i spun lui Caroline adevărul şi lămurim totul.

Am întrebat:

— Se va împotrivi Caroline unui divorţ?

El a răspuns că nu credea. Dar cu femeile nu poţi şti niciodată…

Am spus că-mi pare rău dacă se va supăra, dar, în fond, astfel de lucruri se mai întâmplă.

El a zis:

— Foarte drăguţ şi rezonabil, Elsa. Dar Caroline nu e rezonabilă, n-a fost niciodată şi nu va fi aşa. Mă iubeşte, să ştii.

Am spus că înţeleg, dar, dacă-l iubea, trebuia să pună fericirea lui pe primul plan şi, oricum, n-ar fi vrut să-l ţină dacă el dorea să fie liber.

— Viaţa nu se rezolvă prin maxime admirabile din literatură! A spus el. Natura are dinţi şi gheare ascuţite, să ştii.

Am zis:

— Dar acum suntem cu toţii oameni civilizaţi, nu?

Amyas a râs:

— Pe naiba, oameni civilizaţi! Caroline va vrea să te îngroape. Poate c-o va face. Nu-ţi dai seama, Elsa, că va suferi… va suferi? Nu ştii ce înseamnă suferinţa?

— Atunci, nu-i zice, am propus eu.

— Nu. Trebuie să-i zic. Trebuie să fii a mea aşa cum se cuvine, Elsa. Înaintea tuturor. În public, a mea.

— Dacă nu va divorţa? Am întrebat.

— Nu mi-e teamă de asta, mi-a răspuns.

— Atunci, de ce ţi-e teamă?

— Nu ştiu… A spus el încet.

Vedeţi, el o cunoştea pe Caroline. Eu, nu.

Dac-aş fi ştiut…

M-am dus din nou la Alderbury. De data asta a fost mai neplăcut. Caroline era bănuitoare. Nu-mi plăcea… Nu-mi plăcea… Nu-mi plăcea deloc situaţia. Mereu am urât ascunzişurile şi trădarea. Am crezut c-ar trebui să-i spunem. Amyas nici n-a vrut să audă.

Partea amuzantă era că nu-i păsa deloc. Deşi ţinea la Caroline şi nu voia s-o rănească, nu-i păsa de cât de onest sau de nesincer era. Picta cu un fel de frenezie, şi nimic nu mai conta. Nu-l mai văzusem într-una dintre transele lui de lucru până atunci. Mi-am dat seama atunci ce geniu era. Părea normal să fie luat de val. Dar era altfel pentru mine. Eu eram într-o poziţie oribilă. Caroline mă detesta… Pe bună dreptate. Singurul lucru care mă putea reabilita era să-i mărturisesc adevărul.

Dar Amyas spunea doar că nu voia să fie deranjat de scene de gelozie până când nu termina tabloul. Am replicat că nu va fi nici o scenă. Caroline ar fi prea mândră pentru asta.

— Vreau să fiu sinceră. Trebuie să fim sinceri! Am insistat eu.

— La naiba cu sinceritatea! Eu fac un tablou, fir-ar să fie! A fost răspunsul său.

Îi înţelegeam punctul de vedere, dar el nu-l înţelegea pe al meu.

Şi, până la urmă, am cedat. Caroline vorbise despre un plan pe care-l avea cu Amyas, pentru toamna următoare. Vorbea cu încredere despre asta. Şi, deodată, m-am simţit prea prost, era prea abominabil ceea ce făceam… S-o lăsăm să continue aşa… Şi poate c-am fost şi furioasă, pentru că ea era foarte rea cu mine, într-un fel pe care nimeni nu-l observa.

Şi aşa am spus adevărul. Într-un fel, încă mai cred că aveam dreptate. Deşi, desigur, n-aş fi făcut-o dacă aveam cea mai vagă idee despre ceea ce avea să urmeze.

Lovitura a venit imediat. Amyas a fost furios pe mine. Dar a trebuit să recunoască faptul că spusesem adevărul.

N-am înţeles-o deloc pe Caroline. Cu toţii eram la Meredith Blake, la ceai, şi Caroline a jucat excelent: a vorbit şi a râs. Era ciudat să nu pot să plec din casă, dar Amyas ar fi explodat, dacă plecam. Am crezut că va pleca ea. Ar fi fost mult mai uşor dacă făcea asta.

N-am văzut-o luând cucuta. Vreau să fiu corectă ş: să admit că poate a luat-o pentru ceea ce a spus ea. Adică pentru a se sinucide.

Dar nu cred cu adevărat asta. Cred că era una dintre acele femei extrem de pătimaşe şi de posesive, care nu renunţa la nimic din ceea ce cred că le aparţine. Amyas era proprietatea ei. Cred că era pregătita să-l omoare ş: nu să-i dea drumul – complet şi definitiv – pentru o altă femeie. Cred că se hotărâse, imediat, să-l omoare. Şi cred că discursul atât de înflăcărat al lui Meredith despre cucută a făcut-o să aibă şi mijlocul prin care să realizeze tot ceea ce îşi pusese în minte. Era foarte crudă şi răzbunătoare… Amyas a ştiut tot timpul că era periculoasă. Eu n-am ştiut.

În dimineaţa următoare, a mai avut o confruntare cu Amyas. Am auzit cea mai mare parte a discuţiei de pe terasă. El s-a purtat minunat: foarte răbdător şi calm. A implorat-o să fie rezonabilă. A spus că ţinea mult la ea şi la copil şi că aşa va fi mereu. Va face orice ca să le asigure un trai îndestulat.

— Dar înţelege asta. Mă voi căsători cu Elsa… Şi nimic nu mă va opri. Tu şi cu mine am fost mereu de acord să ne acordăm libertatea. Se mai întâmpla.

Caroline i-a spus:

— Faci cum vrei, eu te-am avertizat.

Vocea ei era foarte liniştită, dar avea un ton ciudat.

— Ce vrei să spui, Caroline? A întrebat-o Amyas.

Ea a răspuns:

— Eşti al meu şi nu vreau să te las liber. Mai repede te-aş omorî…

Chiar în acea clipă, a venit Philip Blake pe terasă. M-am ridicat şi l-am întâmpinat. Nu voiam să audă şi el.

Curând, Amyas a ieşit şi a spus că era timpul să ne întoarcem la tablou. Am coborât împreună în Battery. N-a spus multe. Doar că soţia lui nu era foarte înţelegătoare… Dar nu voia să vorbim despre asta. Voia să se concentreze asupra a ceea ce avea de făcut. Încă o zi, spunea, şi termina tabloul.

— Şi va fi cel mai bun pe care l-am făcut, Elsa, chiar dacă-l plătim cu lacrimi şi cu sânge, a declarat el.

Un pic mai târziu am urcat în casă, să-mi iau un pulover. Bătea un vânt rece. Atunci când m-am întors, Caroline era acolo. Cred că venise să mai încerce o dată. Philip şi Meredith Blake erau şi ei acolo.

Atunci, Amyas s-a plâns că-i era sete şi voia de băut. A spus că avea bere, dar era caldă.

Caroline a răspuns că-i va trimite nişte bere rece. A spus-o natural şi pe un ton aproape prietenos. Era o actriţă, femeia aia. Probabil că ştia ce avea să facă.

A adus-o cam zece minute mai târziu. Amyas picta. I-a turnat în pahar şi l-a pus lângă el. Niciunul din noi n-o privea. Amyas era concentrat la ceea ce făcea, iar eu trebuia să rămân nemişcată.

Amyas a băut-o la fel cum bea mereu berea, a turnat-o pe gât dintr-o înghiţitură. Apoi s-a strâmbat şi a spus că avea un gust ciudat… Dar că, măcar, era rece.

Şi, chiar şi atunci, când a spus asta, n-am avut nici o suspiciune. Doar am râs.

Când l-a văzut că bea, Caroline a plecat.

Patruzeci de minute mai târziu, Amyas s-a plâns că înţepenise şi că avea dureri. A spus că, probabil, avea un început de reumatism articular. Amyas era mereu intolerant la orice boală şi nu-i plăcea să fie îngrijit. După ce a spus asta, a mai adăugat, încetişor: „Bătrâneţea, presupun. Ai luat un bătrân bolnav". Am intrat în jocul lui. Dar am observat că se mişca greu şi că se strâmba de durere. Nici nu m-am gândit că nu era reumatism. În scurt timp, a tras banca şi s-a aşezat pe ea, ridicându-se din când în când să mai modifice câte ceva la tablou. Făcea asta uneori când picta, doar se uita la mine şi apoi la pânză. Uneori dura şi o jumătate de oră. Aşa că nu mi s-a părut ceva foarte ciudat.

Am auzit clopoţelul pentru prânz şi a spus că nu va urca să mănânce. Va rămâne acolo unde era şi nu voia nimic. Nu era nici asta un lucru neobişnuit, şi-n plus nu trebuia s-o înfrunte pe Caroline la masă.

Vorbea un pic ciudat… Îşi mormăia cuvintele. Dar uneori se comporta aşa, atunci când nu era mulţumit de progresele pe care le făcea cu tabloul.

Meredith Blake a coborât să mă ia. A vorbit un pic cu Amyas, dar Amyas doar a mormăit ceva.

Am urcat şi l-am lăsat acolo. L-am lăsat acolo… Să moară singur. N-am văzut prea mulţi bolnavi. Am crezut că Amyas avea doar o pasă proastă. Dacă ştiam… Dacă-mi dădeam seama, poate că un doctor l-ar fi salvat…

Of, Doamne, de ce nu mi-am dat seama? Nu mai are rost să mă gândesc. Am fost o proastă… O proastă oarbă.

Nu mai sunt multe de zis.

Caroline şi guvernanta au coborât acolo după prânz. Meredith le-a urmat. Imediat a venit înapoi sus. Ne-a spus că Amyas murise.

Atunci am ştiut! Am ştiut! Caroline o făcuse. Nu mă gândeam încă la otravă. Credeam că a coborât atunci şi l-a

înjunghiat sau l-a împuşcat.

Am vrut să mă reped asupra ei… S-o omor.

Cum putuse să facă asta? Cum putuse? Era atât de viu, atât de plin de vigoare şi de viaţă! Să stingi toate astea… Să-l transformi în ceva rece şi nemişcat. Doar ca să nu-l am eu!

Oribila femeie…

Oribilă, invidioasă, crudă, răzbunătoare femeie…

O urăsc, încă o urăsc…

Nici măcar n-au spânzurat-o.

Ar fi trebuit s-o spânzure…

Şi asta încă ar fi fost o soartă blândă pentru ea.

O urăsc… O urăsc… O urăsc…

Sfârşitul istorisirii lui Lady Dittisham.

ISTORISIREA CECILIEI WILLIAMS

Dragă domnule Poirot,

Vă trimit o relatare a acelor evenimente din septembrie, 19., aşa cum au fost văzute de mine.

Am fost absolut sinceră şi nu v-am ascuns nimic. Îi puteţi arăta ce am scris şi Cariei Crale. Poate că va suferi, dar eu mereu am crezut în adevăr. Chiar dacă doare. Trebuie să avem curajul să privim realitatea în faţă. Fără acest curaj, viaţa n-are sens. Oamenii care ne fac râu sunt cei care ne ţin departe de realitate.

Credeţi-mă, a dumneavoastră sinceră,

Cecilia Williams

Mă numesc Cecilia Williams. Am fost angajată de doamna Crale ca guvernanta pentru sora ei vitregă, în 19. Aveam, pe atunci, patruzeci şi opt de ani.

Mi-am început activitatea la Alderbury, o moşie foarte frumoasă din sudul Devonului, care aparţinea de multe generaţii familiei domnului Crale. Ştiam că acesta era un pictor renumit, dar nu l-am cunoscut până când n-am început să lucrez acolo.

În casă locuiau domnul şi doamna Crale, Angela Warren (pe atunci o fată de treisprezece ani) şi trei servitori, toţi slujind familia de mulţi ani.

Eleva mea era foarte interesantă şi promiţătoare. Avea abilitaţi remarcabile şi era o plăcere să-i predau. Era oarecum sălbatică şi indisciplinată, dar aceste trăsături se regăsesc mai degrabă la persoanele deosebite, iar eu mereu am preferat ca elevele mele sa aibă caracter. Un exces de vitalitate poate fi strunit şi ghidat în mod folositor pentru a obţine rezultate de succes.

Una peste alta, o găseam pe Angela reticenta faţă de disciplină. Era oarecum mai răsfăţată; în special de doamna Crale, care era prea indulgentă cu ea. Influenţa domnului Crale era, credeam eu, nefastă. Îi dădea totul într-o zi, iar în următoarea se purta absolut tiranic cu ea. Era un bărbat cu toane; posibil pentru că avea un temperament artistic.

N-am înţeles niciodată de ce existenţa unor calităţi artistice ar trebui să-l lipsească pe un om de stăpânirea de sine. Nu admiram, personal, tablourile domnului Crale. Desenele mi se păreau greşite şi exagerate, dar normal că nu-mi exprimam opinia asupra acestui subiect.

Am dezvoltat foarte repede un ataşament puternic faţă de doamna Crale. Îi admiram caracterul şi forţa în faţa dificultăţilor vieţii. Domnul Crale nu era un soţ fidel şi cred că acest lucru îi provoca foarte multă durere doamnei Crale. O femeie mai hotărâtă l-ar fi părăsit, dar doamna Crale nici nu se gândea la aşa ceva. I-a îndurat escapadele şi l-a iertat pentru ele… Dar aş spune că nu le-a primit foarte uşor. A îndurat… Şi cu cât spirit!

S-a spus la proces că treceau prin certuri ca şoarecele şi pisica. N-aş merge chiar atât de departe… Doamna Crale era prea demnă pentru aşa ceva, dar aveau multe certuri. Şi consider că era normal, date fiind circumstanţele.

Fusesem angajată de doamna Crale de peste doi ani, când a apărut domnişoara Elsa Greer. A sosit la Alderbury în vara lui 19. Doamna Crale n-o cunoscuse înainte.

Era prietena domnului Crale şi se spunea că venise acolo ca să fie pictată de acesta.

S-a văzut de îndată că domnul Crale era îndrăgostit de fata asta şi că ea nu făcea nimic ca să-l descurajeze. Se purta, în opinia mea, revoltător, era teribil de insolentă cu doamna Crale şi flirta deschis cu soţul ei.

Normal că doamna Crale nu mi-a spus nimic, dar mi-am dat seama că era abătută şi nefericita şi am făcut tot ceea ce am putut ca să-i distrag atenţia şi să-i mai preiau din povară. Domnişoara Greer poza în fiecare zi pentru domnul Crale, dar am observat că tabloul nu înainta foarte repede. Fără îndoială că aveau şi alte lucruri de discutat!

Eleva mea, sunt mulţumită s-o spun, observa foarte puţin din ceea ce se petrecea în jurul ei. Angela era, într-un fel, mică pentru vârsta ei. Deşi intelectul îi era foarte dezvoltat, nu era foarte precoce. Nu părea să dorească să citească anumite cărţi indezirabile şi nu dădea semne de curiozitate morbida, aşa cum se întâmpla adesea în cazul fetelor de vârsta ei.

Prin urmare, n-a văzut nimic în neregulă la prietenia dintre domnul Crale şi domnişoara Greer. Totuşi, n-o plăcea pe aceasta şi o considera proastă. Aici, cam avea dreptate. Domnişoara Greer cred că avusese parte de o educaţie bună, dar nu deschisese niciodată o carte şi nu era familiarizată cu curentele literare din acea vreme. Mai mult, nu putea să poarte o discuţie pe un subiect intelectual.

Era complet acaparată de înfăţişarea ei fizică, de hainele sale şi de bărbaţi.

Angela, cred, nici nu-şi dădea seama de faptul că sora ei era nefericită. Nu era o persoană foarte receptivă la acea vreme. Petrecea mult timp cu alte activităţi, ca, bunăoară, căţăratul în copaci sau mersul pe bicicletă. Era şi o cititoare pasionată şi avea gusturi excelente.

Doamna Crale era mereu atentă să-şi ascundă nefericirea faţă de Angela şi încerca să pară luminoasă şi veselă atunci

când prin preajmă se afla şi fata.

Domnişoara Greer se întorsese la Londra… Lucru de care am fost cu toţii foarte mulţumiţi! Servitorii o displăceau la fel de mult ca şi mine. Era genul de persoană care-ţi face zile negre şi apoi uită să mulţumească.

Domnul Crale a plecat şi el la scurt timp după aceea, şi desigur c-am ştiut că plecase după fată. Îmi părea foarte rău pentru doamna Crale. Aceste lucruri o afectau mult. Eram foarte supărată pe domnul Crale. Atunci când un bărbat are o soţie încântătoare şi şarmantă, n-are de ce s-o trateze rău.

Totuşi, eu şi dumneaei am sperat ca aventura să se termine. Nu c-am fi discutat despre acest lucru una cu alta – n-am făcut-o – dar ştia foarte bine ce gândeam în legătură cu asta.

Din nefericire, după câteva săptămâni, perechea a reapărut. Părea că reîncepeau şedinţele de pozat.

Domnul Crale picta frenetic acum. Părea mai puţin preocupat de fată decât de portretul ei. Cu toate acestea, mi-am dat seama că nu mai era o aventură obişnuită, prin care să mai fi trecut înainte. Fata pusese ghearele pe el şi bărbatul se topea precum ceara în mâinile ei.

Totul a atins apogeul cu o zi înainte de moartea lui: pe 17 septembrie. Comportamentul domnişoarei Greer fusese incredibil de insolent în ultimele zile. Se simţea sigură pe ea şi voia să-şi dea importanţă. Doamna Crale se purta foarte graţios. Era politicoasă, rece, dar nu arăta în nici un alt fel ceea ce credea despre ea.

În această zi, pe 17 septembrie, cum stăteam în camera de zi după prânz, domnişoara Greer a făcut o remarcă uimitoare despre cum avea să reamenajeze camera după ce avea să se mute la Alderbury.

Normal că doamna Crale n-a putut lăsa asta să treacă atât de uşor. A provocat-o, iar domnişoara Greer a făcut imprudenţa de a spune, de faţă cu toţi, că urma să se

mărite cu domnul Crale. De fapt, vorbea despre mariajul cu un bărbat însurat… Şi-i spunea asta soţiei lui!

Eram foarte supărată pe domnul Crale. Cum îndrăznea s-o lase pe fata asta să-i insulte soţia în propria cameră de zi? Dacă voia să fugă cu fata, ar fi trebuit să facă asta, nu s-o aducă în casa soţiei sale şi s-o susţină în insolenţa ei.

În ciuda a ceea ce probabil simţea, doamna Crale nu şi-a pierdut demnitatea. Soţul ei a intrat chiar atunci şi ea i-a cerut confirmarea.

El a fost, normal, enervat pe domnişoara Greer pentru faptul c-a forţat inutil situaţia. În afară de altceva, l-a făcut pe el să ajungă într-un impas, şi bărbaţilor nu le plac astfel de lucruri, le rănesc orgoliul.

A stat acolo, ditamai bărbatul, părând la fel de prost ca un băiat de şcoală. Soţia lui s-a purtat demn în acea situaţie. El a murmurat prosteşte că era adevărat, dar că nu voia ca ea să afle în acest fel.

N-am văzut niciodată ceva asemănător cu privirea pe care i-a aruncat-o lui. A ieşit din cameră cu capul sus. Era o femeie frumoasă – mai frumoasă decât fata aia – şi mergea ca o regină.

Am sperat, din tot sufletul, ca Amyas Crale să fie pedepsit pentru cruzimea lui şi pentru lipsa lui de demnitate.

Pentru prima dată, am încercat să vorbesc cu doamna Crale, dar ea m-a oprit.

— Trebuie să încercăm să ne purtăm ca de obicei, a spus. E cel mai bine. Vom merge la Meredith Blake la ceai.

— Cred că sunteţi minunată, doamnă Crale, i-am mărturisit.

— Tu nu ştii…

Apoi, înainte să iasă din cameră, a venit şi m-a sărutat pe obraz, spunându-mi:

— Eşti un mare sprijin pentru mine.

A plecat în camera ei şi cred că a plâns. Am văzut-o atunci când au plecat toţi; purta o pălărie cu boruri mari, care-i ascundea chipul – o pălărie pe care rareori o purta.

Domnul Crale era neliniştit, dar încerca să rezolve situaţia. Domnul Philip Blake încerca să se comporte normal. Domnişoara Greer părea o pisicuţă care primise un castron cu lapte. Aproape că torcea.

Au pornit cu toţii. S-au întors pe la şase. N-am mai văzut-o pe doamna Crale singură în acea seară. A fost foarte tăcută la cină şi s-a culcat devreme. Nu cred că ştia cineva cât suferea.

În acea seară au avut loc multe certuri între domnul Crale şi Angela. Au adus în discuţie vechea problemă cu şcoala. El era arţăgos şi enervat, iar ea încerca să-l calmeze. Întreaga chestiune se lămurise şi-şi cumpărase deja haine, aşa că nu mai avea sens să se certe. Totuşi, la un moment dat, Angela s-a înfuriat. Nu mă îndoiesc că simţise tensiunea din aer şi că o afectase, ca pe toţi. Mă tem că eram şi eu prea preocupată, ca să încerc s-o consolez. S-a terminat totul atunci când a aruncat cu un prespapier spre domnul Crale şi a fugit din cameră.

Am alergat după ea şi i-am spus că mi-era ruşine că se purta ca un copil, dar era în continuare lipsită de control şi am lăsat-o în pace.

Am ezitat dacă sa merg sau nu în camera doamnei Crale, şi m-am hotărât că e mai bine să n-o deranjez. Tare aş fi vrut să fi insistat să stea de vorbă cu mine. Dacă făcea asta, poate că lucrurile ar fi stat altfel. N-avea pe nimeni pe post de confident. Deşi i-am admirat stăpânirea de sine, recunosc că, din când în când, exagera. O exprimare a sentimentelor face bine uneori.

Şi l-am văzut pe domnul Crale, atunci când mă duceam în cameră. Mi-a urat noapte bună, dar nu i-am răspuns.

În dimineaţa următoare, era o vreme minunată.

Am intrat în camera Angelei înainte de micul dejun, dar ea deja se trezise. Am luat o fustă pe care o lăsase pe jos, ca s-o cârpesc după masa de dimineaţă.

Ea însă făcuse rost de marmeladă şi de pâine din bucătărie şi ieşise afară. După ce am mâncat şi eu, am

plecat după ea. Spun asta, ca să explic de ce nu eram cu doamna Crale în dimineaţa aia, aşa cum poate c-ar fi trebuit. La vremea aceea, am simţit că datoria mea era faţă de Angela. Se purta foarte neglijent cu hainele şi nu voiam s-o las să mă sfideze.

Îi lipsea costumul de baie, aşa c-am mers la plajă. Nu era nici urmă de ea acolo, aşa că m-am gândit că plecase la Meredith Blake. Era prietenă cu el. Am mers dincolo de golf şi am căutat-o. N-am găsit-o şi m-am întors. Doamna Crale şi fraţii Blake erau pe terasă.

Era cald, iar casa şi terasa se găseau la adăpost de bătaia vântului. Doamna Crale a propus să aducă bere rece.

Era acolo o mică seră construită în epoca victoriană. Doamnei Crale nu-i plăcea şi nu era folosita pentru plante, dar fusese transformata în bar, cu sticle cu diverse băuturi şi cu un mic frigider, umplut cu gheaţă în fiecare dimineaţă…

Doamna Crale a mers să ia berile şi am însoţit-o. Angela era la frigider şi scotea o sticlă de bere.

Doamna Crale a intrat în faţa mea şi a spus:

— Vreau o sticlă pentru Amyas.

Mi-e greu să spun dac-ar fi trebuit să bănuiesc ceva. Vocea ei, sunt convinsă, era normală. Dar trebuie să recunosc că atenţia mi-era concentrată asupra Angelei, care, după cât de îmbujorata era, îmi dădea impresia că se simţea vinovată.

Am fost dură cu ea şi, spre surprinderea mea, a tăcut mâlc. Am întrebat-o unde dispăruse şi ea a răspuns că fusese să facă baie, deşi eu n-o văzusem pe plajă. Apoi am întrebat-o despre puloverul ei şi ea a spus că probabil îl uitase acolo.

Menţionez asta pentru a explica de ce am lăsat-o pe doamna Crale să ducă singura berile jos.

Restul dimineţii a fost destul de neinteresant. Angela şi-a luat acele şi şi-a reparat fusta. Domnul Crale n-a venit la prânz. Am fost bucuroasă că a avut această decenţă.

După prânz, doamna Crale a coborât în grădină. Eu voiam să iau puloverul Angelei de pe plajă. Am plecat împreună. Ea a intrat în Battery… Eu coboram mai departe, atunci când m-a strigat. Cum v-am spus şi când ne-am văzut, mi-a cerut să mă duc la telefon. Pe drum, l-am întâlnit pe domnul Meredith Blake, aşa că eu m-am întors la doamna Crale.

Asta este povestea pe care am spus-o şi la proces.

Ceea ce voi scrie acum n-am mai spus nimănui. N-am fost întrebată nimic la care să nu răspund sincer. Dar eram vinovată pentru faptul că am ascuns anumite lucruri… Nu regret asta. Aş face la fel. Sunt conştientă că mă expun spunând asta, dar nu cred că o va lua cineva în serios, după atâta vreme… Mai ales pentru că doamna Crale a fost, oricum, condamnată.

Iată ce s-a întâmplat.

L-am întâlnit pe domnul Meredith Blake şi apoi am alergat înapoi jos, cât de repede am putut. Purtam sandale şi mereu am alergat repede. Am ajuns la uşa grădinii şi iată ceea ce am văzut.

Doamna Crale ştergea sticla de bere cu batista. După aceea, a luat mâna soţului ei mort şi a apăsat-o pe sticla. Tot timpul stătea cu urechea ciulită la zgomote. Frica de pe faţa ei mi-a spus adevărul.

Am ştiut atunci că ea îşi otrăvise soţul. Şi eu, una, n-o învinovăţesc. A împins-o până în acel punct în care n-a mai rezistat.

N-am vorbit niciodată cu ea despre asta.

Fata lui Caroline Crale nu trebuie să crească în minciună. Oricât de mult doare adevărul, este singurul lucru care contează.

Spuneţi-i că mama ei nu trebuie judecata. A fost împinsă dincolo de limite. Fiica trebuie să înţeleagă şi să ierte.

Sfârşitul istorisirii Ceciliei Williams.

ISTORISIREA ANGELEI WARREN

Dragă domnule Poirot, îmi ţin promisiunea şi vă scriu tot ceea ce-mi amintesc de atunci. Dar nu mi-am dat seama până acum cât de puţin îmi amintesc, de fapt.

Am doar o amintire vagă a acelor zile de vară… Şi a unor incidente izolate, dar nu pot spune exact nici în ce vară s-a întâmplat! Moartea lui Amyas a căzut ca un trăsnet. N-am fost avertizată de asta şi am pierdut urma a cam tot ceea ce a condus la ea.

Am încercat să mă gândesc dacă era de aşteptat sau nu. Sunt toate fetele de cincisprezece ani la fel de obtuze cum eram eu? Poate că da. Eu judec repede stările oamenilor, dar nu-mi bat capul cu motivele care au condus la apariţia acelor stări.

În afară de asta, în acea vreme începusem să descopăr beţia cuvintelor. Lucruri pe care le citeam, poezii – Shakespeare – îmi rămâneau în cap. Îmi amintesc cum mergeam prin bucătărie şi repetam versuri pe care le citisem. Era atât de minunat, încât le repetam întruna!

Şi, în afară de asta, erau lucrurile pe care îmi place să le fac dintotdeauna. Înotul şi căţăratul în copaci, şi fructele, şi hrănitul cailor.

Caroline şi Amyas mi se păreau dintotdeauna acolo. Erau figurile centrale din lumea mea, dar niciodată nu m-am gândit la problemele lor.

N-am observat-o pe Elsa Greer în mod special. Am crezut că era proastă şi nu mă gândeam că era măcar frumoasă. Am acceptat-o ca pe cineva bogat şi plictisitor, o femeie pe care o picta Amyas.

De fapt, prima impresie asupra acelor lucruri am avut-o într-o zi, când am auzit ceva de pe terasă, unde mă aflam după prânz… Elsa a spus că se va mărita cu Amyas! Şi mi s-a părut atât de ridicol! L-am întrebat:

— De ce spune Elsa asta? N-ar putea. Oamenii nu pot avea două soţii… Asta înseamnă bigamie şi faci închisoare.

Amyas s-a înfuriat şi a spus:

— Cum naiba ai auzit asta?

I-am spus că pe fereastră.

A fost mai furios ca niciodată şi a zis că trebuia să merg la şcoală şi să renunţ la trasul cu urechea.

Încă mai ţin minte ce am simţit atunci când mi-a spus asta. Pentru că era nedrept. Absolut nedrept.

M-am bâlbâit furioasă şi i-am zis că nu ascultasem, şi că, oricum, de ce a spus Elsa o asemenea prostie?

Amyas a răspuns că glumise.

Trebuia să fiu satisfăcută. Aproape c-am fost. Dar nu tocmai.

I-am spus Elsei, când eram singure:

— L-am întrebat pe Amyas de ce ai spus că vă veţi căsători. A zis că glumeai.

Am simţit că asta trebuia s-o înfurie. Dar a zâmbit.

Nu-mi plăcea zâmbetul ei. Am mers la Caroline. Se îmbrăca pentru cină. Am întrebat-o dacă o căsătorie între ei doi era posibilă.

Îmi amintesc răspunsul ei extrem de clar. Probabil că a fost foarte hotărâtă.

— Amyas se va căsători cu Elsa doar după ce eu mor.

Asta m-a liniştit complet. Moartea părea foarte departe de noi toţi. Totuşi, eram foarte supărată pe Amyas şi pe ceea ce spusese atunci şi am fost foarte violentă cu el la cina, ţin minte că ne-am certat râu, iar eu am ieşit fugind din cameră şi m-am aruncat pe pat să dorm.

Nu-mi amintesc prea multe despre acea după-amiază de la Meredith Blake, dar ţin minte că a citit un pasaj din Fedon, în care se descria moartea lui Socrate. Nu mai auzisem de asta până atunci. Am crezut c-a fost cel mai minunat lucru pe care-l auzisem vreodată. Dar nu-mi amintesc când a fost exact. Putea fi oricând în vara aceea.

Nu-mi amintesc nimic nici din dimineaţa următoare, deşi chiar m-am gândit. Am un sentiment vag c-am făcut baie şi cred c-am fost obligată să cos ceva.

Dar totul e foarte confuz, până la momentul în care Meredith a urcat gâfâind de pe terasă, alb ca varul la faţă.

Îmi amintesc că a căzut o ceaşcă de pe masă şi s-a spart… Elsa era autoarea. Şi-mi amintesc că ea a alergat pe cărare… Şi expresia îngrozitoare de pe chipul ei.

Îmi tot repetam: „Amyas e mort”. Dar nu părea real.

Îmi amintesc că a venit doctorul Faussett. Domnişoara Williams avea grijă de Caroline. Eu le stăteam tuturor în cale şi ţipam. Mă simţeam râu. Nu mă lăsau să merg să-l văd. Dar au venit şi poliţiştii, au făcut tot felul de însemnări şi au adus şi o targă acoperită cu pânză.

Domnişoara Williams m-a luat în camera lui Caroline mai târziu. Caroline era pe canapea. Părea foarte palidă.

M-a sărutat şi a spus că voia să plec cât de repede, că totul era oribil, dar nu trebuia să-mi fac griji sau să mă gândesc la asta. Voi merge cu Carla acasă la Lady Tressillian, pentru că, aici, casa trebuie să rămână cât mai goală cu putinţa.

M-am agăţat de Caroline şi am spus că nu voiam să plec. Voiam să stau cu ea. A zis că ştia, dar că era mai bine să plec şi că ea s-ar fi simţit mai bine. Şi domnişoara Williams a intervenit.

— Cel mai bun mod să-ţi ajuţi sora este să faci ceea ce doreşte ea.

Aşa c-am spus că voi face tot ceea ce-mi va cere Caroline. Şi ea a zis:

— Draga mea Angela, aşa te vreau!

Şi m-a îmbrăţişat şi mi-a spus să nu-mi fac griji, să mă gândesc la asta cât mai puţin.

A trebuit să cobor pentru a vorbi cu un inspector de poliţie. A fost foarte de treabă, a întrebat când îl văzusem pe Amyas şi alte chestiuni care mi se păreau inutile atunci. A fost satisfăcut şi a zis că nu-i puteam destăinui nimic nou. Aşa că i-a spus domnişoarei Williams că n-avea nimic împotrivă să mă ducă în altă parte.

Am mers la Lady Tressillian şi ea a fost foarte bună cu mine. Dar, desigur, am aflat adevărul. O arestaseră pe Caroline. Am fost atât de îngrozita, încât m-am îmbolnăvit.

Am auzit apoi că sora mea îşi făcea griji pentru mine. La insistenţele ei, am plecat din Anglia înainte de proces. Dar asta v-am spus deja.

Cum vedeţi, ceea ce am scris aici e puţin. De când am vorbit, am trecut peste fapte din nou, mi-am scotocit memoria în căutare de reacţii ale persoanelor, dar nu-mi pot aminti nimic care să mă facă să cred că era cineva vinovat.

Frenezia Elsei, îngrijorarea lui Meredith, tristeţea lui Philip… Toate erau naturale, cred. Oare putea cineva să joace un rol?

Ştiu doar atât. Caroline n-a făcut aşa ceva.

Sunt foarte sigură de asta şi voi fi mereu, dar n-am altă dovadă decât faptul că am cunoscut-o atât de bine.

Sfârşitul istorisirii Angelei Warren.

CARTEA A III-A

CAPITOLUL I

CONCLUZII

Carla Lemarchant privi în sus. Ochii ei erau obosiţi şi o dureau. Îşi înlătură părul din ochi.

— Totul este uimitor, spuse ea şi atinse teancul de manuscrise. Pentru că unghiul este mereu altul! Cu toţii o

văd pe mama în mod diferit. Dar faptele sunt la fel. Toată lumea spune asta.

— V-au descurajat?

— Da. Pe dumneavoastră nu?

— Nu, le găsesc valoroase şi pline de informaţii.

Poirot vorbea rar şi reflecta.

— Mi-aş dori să nu le fi citit! Mărturisi Carla.

Poirot o privi atent.

— Ah… Prin urmare aşa simţiţi?

— Toţi cred că ea a fost… În afară de mătuşa Angela, dar ceea ce crede ea nu contează. N-are motive. E doar una dintre persoanele acelea loiale care nu trădează niciodată. Doar spune că n-ar fi putut face asta.

— Aşa vi se pare?

— Cum altceva să mi se pară? Mă gândeam că, dacă n-a fost mama, atunci a fost unul dintre aceştia cinci. Aveam şi unele teorii.

— A, interesant! Spuneţi-mi.

— Ei, erau doar teorii. Philip Blake, de exemplu. E broker, era cel mai bun prieten al tatei… Probabil că tata avea încredere în el. Şi artiştii n-au de obicei grijă de bani. Poate că Philip era în încurcătură şi s-a folosit de tata. L-a făcut să semneze ceva. Apoi, totul a fost pe punctul de a exploda şi doar moartea tatei l-a mai putut salva. Asta e ceea ce am gândit eu.

— Nu e rău. Altceva?

— Ei bine, Elsa. Philip Blake afirmă că era prea cu capul pe umeri pentru a putea umbla cu otravă, dar nu cred că e adevărat. Dacă mama mergea la ea şi-i spunea că nu va divorţa… Atunci nimic n-o mai putea opri. Cred că Elsa avea o minte vicleană… Voia să fie femeie măritată. Cred că Elsa ar fi putut să fure chestia aia – avusese o oportunitate la fel de bună în acea după-amiază – şi să încerce s-o scoată pe mama din ecuaţie. Cred c-ar fi putut face asta. Şi apoi, posibil, printr-un accident, Amyas să fi luat otrava în locul lui Caroline.

— Din nou, nu e rău. Altceva?

Carla rosti încetişor:

— Ei bine, am crezut... Că, poate... Meredith!

— Ah... Meredith Blake?

— Da. Vedeţi, mi se părea genul de om care să comită o crimă. Era mai încet decât ceilalţi şi se râdea de el, şi poate că nu-i plăcea asta. Apoi, tata s-a căsătorit cu fata pe care o dorea el. Şi tata avea succes şi avere. Şi el făcea otrăvurile alea! Poate pentru că voia să ucidă pe cineva într-o zi. Trebuia să atragă atenţia că i se furase otrava, ca să îndepărteze suspiciunea. Dar era cel mai probabil ca el s-o fi luat. Poate că voia ca mama să moară... Pentru că-l refuzase. Cred că e ciudat ceea ce spune el însuşi: că oamenii fac lucruri care nu le sunt caracteristice. Să presupunem că se referea la el când a spus asta!

Poirot spuse:

— Aveţi măcar dreptate în această privinţă... de a nu lua ceea ce a scris chiar ca pe o istorisire adevărată. Poate că era o pistă intenţionat falsă.

— Da, ştiu, m-am gândit la asta.

— Alte idei?

Carla spuse rar:

— M-am gândit, înainte să citesc, la domnişoara Williams. Îşi pierduse slujba atunci când Angela plecase la şcoală. Şi, dacă Amyas murea brusc, poate că Angela nu mai pleca. Adică, dacă Meredith nu observa lipsa otrăvii, moartea lui ar fi putut fi din cauze naturale. Am citit despre cucută şi ştiu că nu lasă urme post-mortem. Poate s-ar fi crezut că era o insolaţie. Ştiu că pierderea slujbei nu pare un motiv suficient pentru crimă. Dar crimele au fost comise pentru motive şi mai puerile. Uneori, pentru mici sume de bani. Şi o femeie de vârstă mijlocie, poate chiar incompetenta, n-avea chiar tot viitorul în faţă. Cum am spus, asta era înainte să-i citesc manuscrisul. Dar domnişoara Williams chiar nu pare aşa. Nu pare incompetenta...

— Deloc. Este încă foarte eficientă şi inteligentă.

— Ştiu. Se vede. Şi pare absolut de încredere. De aceea am fost atât de supărată. Ah… Dumneavoastr ă ştiţi… Dumneavoastr ă înţelegeţi. Nu vă supăraţi, desigur. Tot timpul, mi-aţi spus ca vreţi adevărul. Presupun că acum îl avem! Domnişoara Williams are dreptate. Trebuie să-l accept. Nu e bine să-mi bazez viaţa pe o minciună… În regula… Pot să suport! Mama a fost vinovată! Mi-a scris acea scrisoare pentru că era slabă şi nefericită, şi voia să mă protejeze. Şi n-o învinuiesc nici pentru asta. Cred că nu s-a putut abţine… Era disperată din cauza lui tata. Dar nu-l învinuiesc nici pe tata. Cred că înţeleg prin ce trecea… Cum se simţea el.

Atât de plin de viaţă… Şi de dorinţă… Nu se putea abţine. Aşa era el construit. Şi era un mare pictor. Cred că asta scuză multe.

Îşi întoarse chipul spre Poirot, cu bărbia ridicată într-un gest sfidător.

— Prin urmare… Sunteţi satisfăcută? Întrebă Poirot.

— Satisfăcută? Vocea Cariei Lemarchant se frânse.

Poirot se aplecă în faţă şi o mângâie patern pe umăr.

— Ascultaţi, spuse el. Renunţaţi la luptă în cel mai nepotrivit moment. În momentul în care eu, Hercule Poirot, am o idee despre ceea ce s-a întâmplat.

Carla îl privi fix şi spuse:

— Domnişoara Williams o iubea pe mama. A văzut-o… cu ochii ei… Falsificând dovezile. Dacă dumneavoastră credeţi ceea ce spune…

Hercule Poirot o întrerupse:

— Mademoiselle, pentru că domnişoara Williams susţine că a văzut-o pe Caroline Crale punând amprentele lui Amyas Crale pe sticla de bere – reţineţi, pe sticla de bere – asta îmi spune că în mod cert, definitiv, mama dumneavoastră nu l-a omorât pe tatăl dumneavoastră.

Clătină din cap de câteva ori şi ieşi din cameră, lăsând-o pe Carla să privească în urma lui.

CAPITOLUL 2

POIROT PUNE CINCI ÎNTREBĂRI

I.

— Ei bine, domnule Poirot?

Tonul lui Philip Blake era nerăbdător.

Poirot spuse:

— Trebuie să vă mulţumesc pentru felul absolut admirabil în care aţi descris tragedia Crale.

Philip Blake părea foarte mulţumit de sine.

— Foarte drăguţ din partea dumneavoastră, spuse el. E chiar surprinzător cât de multe mi-am amintit în timp ce scriam.

— A fost o istorisire foarte limpede, dar există anumite omisiuni, nu?

— Omisiuni? Philip Blake se încruntă.

Hercule Poirot spuse:

— Să zicem că n-a fost în întregime sinceră. Tonul lui deveni mai grav. Am fost informat, domnule Blake, că, în cel puţin o noapte de vară, doamna Crale a fost văzută ieşind din dormitorul dumneavoastră, la o oră compromiţătoare.

Urmă o tăcere între cei doi. În cele din urmă, Blake întrebă:

— Cine v-a spus asta?

— Nu contează cine, clătină Poirot din cap. Că ştiu, asta e important.

Din nou tăcere, apoi Philip Blake se decise.

— Din întâmplare, aţi ajuns la o problemă pur personala. Admit că nu e în concordanţă cu ceea ce am scris. Cu toate acestea, se potriveşte mai bine decât aţi putea să credeţi. Acum, mă văd obligat să vă spun adevărul. Chiar am întreţinut un sentiment de animozitate faţă de Caroline Crale. În acel moment, poate că eram atras de ea. Nu-mi plăcea puterea pe care o avea asupra mea şi am încercat să resping atracţia, insistând asupra defectelor ei. Nu mi-a pl ăcut niciodată, dacă mă înţelegeţi. Dar mi-ar fi fost uşor să fac dragoste cu ea oricând. Eram îndrăgostit de ea, băiat fiind, şi ea nici nu mă băga în seamă… Nu i-am iertat uşor

asta. Mi s-a oferit ocazia, atunci când Amyas şi-a pierdut complet capul după fata aia. M-am trezit spunându-i lui Caroline că o iubesc, deşi nu era aşa. Ea a zis foarte calmă: „Da, am ştiut mereu”. Câtă insolenţă! Desigur, ştiam că nu mă iubea, dar am văzut că era deziluzionată de Amyas şi asta e o stare în care o femeie e uşor de câştigat. A fost de acord să petrecem noaptea împreună. Blake se opri. Acum îi era dificil să mai vorbească. Şi a venit în camera mea. Apoi, în timp ce-o îmbrăţişam, mi-a spus că nu era bine. Era femeia unui singur bărbat. Era a lui Amyas, la bine şi la rău. A fost de acord cu faptul că se purtase urât cu mine, dar a spus că nu putea face altfel şi mi-a cerut iertare. Şi a plecat. A plecat! Chiar vă miră, domnule Poirot, că am urât-o însutit? Chiar vă miraţi că eu niciodată n-am iertat-o? Pentru insulta adusă… ca şi pentru faptul că mi-a omorât prietenul pe care-l iubeam mai mult decât orice pe lume. Tremurând violent, Philip Blake exclamă: Nu vreau s ă vorbesc despre asta, auziţi? Aţi primit un răspuns. Acum plecaţi. Şi nu mai vorbiţi vreodată despre asta!

II.

— Aş vrea să ştiu, domnule Blake, ordinea în care au ieşit oaspeţii din laborator în acea zi.

Meredith Blake protesta.

— Dar, dragul meu domn Poirot! După şaisprezece ani! Cum mi-aş putea aminti! V-am spus că ultima a ieşit Caroline.

— Sunteţi sigur de asta?

— Da… Cel puţin, aşa cred…

— Să mergem acolo acum, trebuie să fim sigur.

Încă protestând, Meredith Blake îl duse acolo. Deschise uşa şi ridică şi jaluzelele. Poirot îi spuse autoritar:

— Acum, dragul meu prieten: le-aţi arătat musafirilor poţiunile. Închideţi ochii şi gândiţi-vă…

Meredith Blake se conformă, ascultător. Poirot scoase o batistă şi o plimbă prin faţa lui. Blake clătină din cap, murmurând:

— Da… Da, extraordinar cum îţi aminteşti unele lucruri! Caroline avea o rochie bej-pal. Phil părea plictisit… Mereu a crezut că aveam un hobby idiot.

— Acum reflectaţi, mai aveţi un pic şi ieşiţi din cameră, îl îndemnă Poirot. Mergeţi la bibliotecă, unde veţi citi acel pasaj despre moartea lui Socrate. Cine iese din cameră primul?

— Elsa şi cu mine… Da. Ea a trecut prima de uşă. Eram în urma ei. Vorbeam. Am stat acolo şi i-am aşteptat pe toţi, ca să închid. Philip… Da, Philip a ieşit apoi, şi Angela. Au trecut prin hol. Amyas era după ei. Am stat acolo şi am aşteptat-o pe Caroline, desigur.

— Prin urmare, sunteţi sigur că ultima a fost Caroline. Aţi văzut ce făcea?

— Nu, eram cu spatele la cameră. Discutam cu Elsa – o plictiseam, cred vorbindu-i despre anumite plante. Şi apoi a ieşit Caroline – se grăbea un pic – şi am închis uşa.

Se opri şi-l privi pe Poirot, care-şi punea batista la loc în buzunar. Meredith Blake strâmbă dezgustat din nări şi se gândi: „Phii, individul chiar se foloseşte de miros”.

Cu voce tare, zise:

— Sunt sigur de asta. Asta a fost ordinea: Elsa, eu, Philip, Angela şi Caroline. Vă ajută în vreun fel?

Poirot spuse:

— Se potriveşte. Ascultaţi, vreau să aranjez o întâlnire aici. Nu va fi dificil, zic eu.

III.

— Ei bine?

Elsa Dittisham părea nerăbdătoare. Ca un copil.

— Vreau să vă pun o întrebare, madame!

— Da?

— După ce s-a terminat – procesul, adică – v-a rugat Meredith Blake să vă căsătoriţi cu el?

Elsa îl privi fix. Părea dispreţuitoare… Aproape plictisită.

— Da. De ce?

— Aţi fost surprinsă?
— Dac-am fost? Nu mai ţin minte.
— Ce i-aţi spus? Elsa râse.
— Ce credeţi că i-am spus? După Amyas… Meredith? Ar fi fost ridicol! A fost stupid din partea lui. Întotdeauna a fost cam prost.
Zâmbi brusc.
— Voia, ştiţi, să mă protejeze… Să aibă grijă de mine… Cum s-a exprimat el. Se gândea, ca toţi ceilalţi, că treceam printr-un chin. Şi reporterii! Şi mulţimea aceea! Şi tot noroiul care a fost aruncat în mine! Se gândi o clipă, apoi spuse: Bietul Meredith! Ce prostănac!
Şi râse din nou.

IV.

Încă o dată, Hercule Poirot se găsea faţă în faţă cu privirea pătrunzătoare a domnişoarei Williams, şi încă o dată se simţea ca un băieţel lipsit de apărare.
Era o întrebare pe care voia s-o pună, explică el.
Domnişoara Williams nu părea prea nerăbdătoare să audă.
Poirot spuse, alegându-şi cu grijă cuvintele:
— Angela Warren a fost rănita, copila fiind. În notiţele mele, am găsit două referiri la asta. În una dintre ele, scrie că doamna Crale a aruncat cu un prespapier în ea. În alta, că a atacat copilul cu o bară din fier. Care e versiunea corectă?
Domnişoara Williams răspunse tăios:
— Nu ştiu de vreo bară. Prespapierul e varianta corectă.
— Cine v-a spus?
— Chiar Angela. Mi-a dat informaţia destul de repede.
— Ce a spus, mai exact?
— Şi-a atins obrazul şi a zis: „Caroline a făcut asta când eram mică. A aruncat cu un prespapier în mine. Niciodată să nu vorbiţi despre asta, pentru că o mâhneşte foarte tare”.

— Şi doamna Crale a pomenit vreodată ceva despre asta?
— Numai tangenţial. A presupus că ştiam povestea, îmi amintesc că mi-a spus odată: „Ştiu, credeţi că o răsfăţ pe Angela, dar mereu simt că nu mă pot revanşa pentru ceea ce am făcut”. Şi, cu altă ocazie, a spus: „Să ştii că ai rănit pe viaţă o altă fiinţa este cea mai grea povară pentru oricine”.
— Vă mulţumesc, domnişoară Williams. Asta voiam sa ştiu.
Cecilia Williams rosti, pe un ton tăios:
— Nu vă înţeleg, domnule Poirot! I-aţi arătat Cariei manuscrisul meu?
Poirot aprobă.
— Şi totuşi încercaţi să… Se opri.
Poirot spuse:
— Gândiţi-vă o clipă. Dacă aţi trece pe lângă o pescărie şi aţi vedea doisprezece peşti pe tarabă, aţi crede că toţi sunt peşti adevăraţi, nu? Dar unul poate fi împăiat.
Domnişoara Williams răspunse repede:
— Puţin probabil, şi oricum…
— Da, puţin probabil, dar nu imposibil… Pentru că un prieten de-al meu a luat odată un peşte împăiat, ca să-l compare cu unul real! Şi, dac-aţi vedea flori exotice într-o cameră în luna decembrie, aţi spune că sunt false… Dar pot fi aduse cu avionul de la Bagdad.
— Ce sunt toate prostiile astea? Întrebă domnişoara Williams.
— Rostul lor e de a vă arăta că oricine vede, de fapt, cu ochii minţii…

V.

Poirot încetini un pic în timp ce se apropia de marele bloc de apartamente de lângă Regent Park.
Dacă se gândea mai bine, nu mai dorea s-o întrebe nimic pe Angela Warren. Singura întrebare pe care o mai avea putea să aştepte…

Nu, nu era decât pasiunea lui insaţiabilă pentru simetrie cea care-l aducea aici. Cinci oameni… Îi trebuiau cinci întrebări! Aşa era frumos.

Şi, ei bine… se putea gândi la ceva.

Angela Warren îl salută cu bucurie. Îl întrebă:

— Aţi aflat ceva? Aţi ajuns undeva?

Poirot încuviinţă încet din cap.

— În sfârşit, am făcut progrese.

— Philip Blake? Nu era nici întrebare, nici afirmaţie.

— Mademoiselle, nu vreau să spun nimic acum. N-a sosit încă momentul. Ce vă voi ruga este să veniţi la conacul Handcross. Ceilalţi sunt de acord.

— Ce propuneţi? Replică ea, încruntată. Să reconstituim scena de acum şaisprezece ani?

— Să vedem dintr-o perspectivă mai clară. Veniţi?

Angela Warren rosti rar:

— O, da… Vin. Va fi interesant să-i revăd pe toţi. Acum îi voi vedea dintr-o perspectivă mai clară, după cum v-aţi exprimat.

— Şi veţi aduce şi scrisoarea aceea?

Angela Warren se încruntă.

— Aceea este a mea. V-am arătat-o dintr-un motiv întemeiat, dar n-am intenţia să permit să fie citită de nişte străini nesimţitori.

— Dar îmi veţi permite să vă conduc, în cadrul discuţiei, spre ea?

— Nu voi face aşa ceva. Voi aduce scrisoarea cu mine, dar voi apela la propria mea judecată, care, îndrăznesc să spun, e la fel de bună ca a dumneavoastră.

Poirot îşi întinse mâinile, resemnat. Spuse, ridicându-se să plece:

— Mai permiteţi o mică întrebare?

— Ce anume?

— În momentul tragediei, citiseraţi de curând Luna şi doi bani jumate, a lui Sommerset Maugham?

Angela îl privi fix, apoi răspunse:

— Cred… Da, e adevărat. Îl privi curioasă. Cum aţi ştiut?
— Vreau să vă arăt, mademoiselle, că până şi un element mic şi neimportant mă transformă într-un magician. Sunt lucruri pe care le ştiu fără să mi se fi spus.

CAPITOLUL 3
RECONSTITUIREA

Soarele după-amiezii strălucea în laboratorul din conacul Handcross.

Uşor ruşinat, trăgându-se de mustaţă, Meredith Blake vorbea cu Carla. Se întrerupse o dată, să spună:

— Draga mea, îi semeni mamei tale… Şi totuşi, nu întru totul.

Carla îl întrebă:

— Cum îi semăn şi cum nu?

— Ai culoarea ei şi felul ei de a se mişca, dar eşti… Mai pozitiv ă decât a fost ea vreodată.

Philip Blake privi pe fereastră şi bătu nerăbdător cu degetele în masă.

— Ce înseamnă toate astea? O după-amiază perfectă de sâmbătă…

Poirot se grăbi să calmeze apele:

— Ah, îmi cer scuze… Este, ştiu, impardonabil să vă deranjez de la partida de golf. Mais voyons {12}, domnule Blake, este vorba despre fata celui mai bun prieten al dumneavoastră. Veţi face ceva s-o ajutaţi, nu?

Valetul anunţă:

— Domnişoara Warren!

Meredith ieşi s-o întâmpine.

— Mă bucur că ai găsit timp, Angela! Ştiu că eşti ocupată.

O conduse la fereastră.

Carla spuse:

— Bună, mătuşă Angela! Ţi-am citit articolul din The Times în dimineaţa asta. E plăcut să ai o rudă faimoasă. L-l prezentă pe tânărul înalt de lângă ea, cu faţa pătrăţoasă şi

cu ochii cenuşii. El e John Rattery. Noi doi… Ei bine, sperăm să ne căsătorim.

Angela Warren murmură:

— O… nu ştiam…

Meredith se duse s-o salute pe următoarea sosită.

— Ei bine, domnişoară Williams, au trecut mulţi ani!

Slabă, fragilă, guvernanta intră în cameră. Ochii ei se opriră, gânditori, asupra lui Poirot.

Angela Warren veni s-o salute.

— Mă simt ca o şcolăriţă iar, mărturisi, zâmbind.

— Sunt foarte mândră de tine, draga mea, spuse domnişoara Williams. Mi-ai făcut cinste. Ea este Carla, nu? Nu mă ţine minte, era prea mică…

Philip Blake rosti, grăbit:

— Ce e asta? Nimeni nu mi-a spus…

— Eu o numesc o excursie în trecut, spuse Poirot. Haideţi să ne aşezăm. Vom fi gata, când va sosi şi ultimul oaspete. Atunci vom putea trece la problemele noastre. Vom învia stafiile.

Philip Blake exclamă:

— Ce glumă mai e şi asta? Doar nu ţinem o séance {13} de spiritism?

— Nu, nu, doar discutăm anumite evenimente, şi poate le vom vedea mai clar. Cât despre stafii, nu se vor materializa, dar sunt prezente, deşi nu le vedem. Cine poate spune că Amyas şi Caroline nu sunt aici şi nu asculta?

— Prostii… Murmură Philip Blake.

Dar fu întrerupt în clipa în care uşa se deschise din nou şi valetul o anunţă pe Lady Dittisham.

Elsa Dittisham intră cu acea insolenţă caracteristică, îi zâmbi lui Meredith, îi privi cu răceală pe Angela şi pe Philip, apoi se aşeză pe un scaun mai departe de restul, îşi desfăcu blănurile de la gât şi îşi roti preţ de câteva clipe ochii prin cameră, apoi se uită la Carla, iar tânăra o privi la rândul ei pe femeia care distrusese vieţile părinţilor ei, dar fără animozitate, doar cu curiozitate.

Elsa spuse:

— Scuzaţi întârzierea, domnule Poirot!

— Este bine că aţi venit, madame!

Cecilia Williams pufni uşor. Elsa era conştientă de animozitate, dar n-o interesa.

— Nu te-am recunoscut, Angela. Cât timp a trecut? Şaisprezece ani?

Poirot profită de ocazie.

— Da, şaisprezece ani de la evenimentele despre care vom vorbi. Întâi, să vă spun de ce vă aflaţi aici.

Şi, în câteva cuvinte, prezentă întâlnirea lui cu Carla şi acceptarea misiunii.

Povestea repede, ignorând nemulţumirea lui Philip şi dezgustul lui Meredith.

— Am acceptat însărcinarea. Şi am pornit în căutarea adevărului.

Carla Lemarchant, în jilţul cel mare şi bătrânesc, auzi vag cuvintele lui Poirot.

Cu mâna dusă la ochi, studia chipurile celor prezenţi. Îl vedea pe vreunul capabil de crimă? Exotica Elsa, îmbujoratul Philip, dragul Meredith, guvernanta sau Angela?

Şi-l putea imagina pe vreunul ucigând? Da, dar nu era crima potrivită. II vedea pe Philip sugrumând o femeie… Da… Şi pe Meredith, ameninţând un hoţ cu un revolver şi trăgând din greşeală… Şi pe Angela trăgând cu un revolver, dar nu din greşeală… Fără sentimente personale, doar expediţia depindea de asta! Şi Elsa, într-un castel fantastic, poruncind: „Aruncaţi-l peste ziduri!” Iar pe domnişoara Williams nu şi-o imagina ucigând pe cineva. „Aţi ucis pe cineva, domnişoară Williams?” „Fă-ţi tema la matematică, dragă Carla, şi nu mai pune întrebări! Să ucizi este rău.”

Carla se gândi: „Poate că sunt bolnavă… Trebuie să mă opresc. Ascultă-l, proasto, ascultă-l pe cel care spune că ştie!”

Poirot vorbea.

— Asta mi-a fost sarcina: să mă întorc în timp şi să descopăr ceea ce s-a petrecut de fapt.

Philip spuse:

— Ştim cu toţii ce-a fost. N-are sens să spunem altceva. Stoarceţi bani de la fata asta cu false dovezi.

Poirot nu-şi permitea să se înfurie. Continuă:

— Spuneţi că ştim cu to ţii ce a fost. Vorbiţi fără să gândiţi. Acceptarea unei versiuni a faptelor nu înseamnă neapărat adevărul. În aparenţă, dumneavoastră nu vă plăcea de Caroline Crale. Asta se acceptă. Dar oricine are un pic de fler psihologic înţelege că eraţi atras pătimaş de ea. Detestaţi acest fapt şi aţi încercat să vă abţineţi. În acelaşi mod, domnul Meredith Blake îi fusese mereu devotat. În povestea lui tragică, el spune că dispreţuia ceea ce-i făcea Amyas Crale, dar trebuie doar să citeşti printre rânduri ca să vezi că, de fapt, devotamentul de o viaţă îl părăsise şi că tânăra Elsa îi ocupa şi lui mintea şi inima.

Meredith pufni, iar Lady Dittisham zâmbi.

Poirot continuă:

— Menţionez toate astea doar ca exemple, deşi ele şi-au pus o amprenta asupra faptelor. Voi începe, aşadar, călătoria în trecut. Vă voi spune cum am procedat. Am vorbit cu avocaţii apărării lui Caroline, cu consilierul juridic al Coroanei, cu bătrânul avocat care-a cunoscut familia Crale, cu asistentul procurorului, cu ofiţerul care s-a ocupat de caz. Şi am ajuns la cei cinci martori oculari. Şi, din toate astea, am construit un tablou… al unei femei. Şi am aflat următoarele: în nici un moment, Caroline Crale n-a sus ţinut c ă era nevinovat ă (în afară de acea scrisoare către fiica ei). Caroline Crale n-a arătat teamă şi a avut o atitudine de om care renunţă să se apere. În închisoare, era liniştită şi împăcată; de acolo, i-a trimis o scrisoare surorii sale, imediat după verdict, în care-şi exprima sentimentele faţă de ceea ce se întâmpla. Şi, în opinia tuturor, cu o excepţie notabilă, Caroline Crale era vinovat ă.

Philip aprobă din cap.

— Normal că era!

Poirot îl întrerupse:

— Dar nu voiam verdictul altora! Trebuia să mă conving singur. Să examinez şi să analizez psihologia în conformitate cu faptele. Am lecturat însemnările poliţiei cu atenţie şi am reuşit să determin cinci oameni care fuseseră martori să scrie ceea ce s-a întâmplat. Aceste povestiri au fost foarte valoroase, pentru că ele conţineau anumite lucruri care nu se găseau în arhivele poliţiei, adică: a) anumite incidente şi discuţii care nu erau relevante pentru poliţie; b) opiniile acelor oameni despre Caroline Crale; c) anumite fapte care fuseseră ascunse intenţionat.

Eram acum în măsură să judec singur cazul. Nu există nici un dubiu asupra faptului că doamna Caroline Crale avea motive să comită crima. Îşi iubea soţul, el recunoscuse că avea s-o părăsească pentru altă femeie, iar ea era destul de geloasă.

Ca să trecem de la motive la mijloace, o sticla goală care conţinuse cucuta a fost găsită în sertarul ei. Atunci când a fost întrebată, ea a recunoscut că o luase din acest laborator. Sticla de cucută avea amprentele ei. L-am întrebat pe domnul Meredith Blake despre ordinea în care cei cinci oameni au părăsit acest laborator în acea zi; mi se părea puţin probabil să poată cineva să ia otrava, cu alţi cinci oameni în încăpere. Oamenii au ieşit în această ordine: Elsa, Meredith, Angela, Philip, Amyas şi Caroline. Mai mult, domnul Meredith Blake era cu spatele la încăpere în timp ce o aştepta pe doamna Crale să iasă, aşa ca era imposibil să vadă ce făcea ea acolo. Ea avea, prin urmare, ocazia. Sunt, aşadar, sigur că a luat cucuta. Mai este şi o confirmare indirecta. Domnul Meredith Blake a spus că-şi amintea cum stătea aici şi mirosea iasomia prin fereastra deschisă. Dar era în septembrie şi tufa de iasomie de afară nu mai era în floare. Asta se întâmplă de obicei în iunie şi iulie. Dar sticla de esenţe găsită în camera ei era de iasomie. Este, în consecinţă, evident că doamna Crale s-a

hotărât să fure cucuta şi a golit sticla înainte. Am testat încă o dată ieri, atunci când l-am rugat pe domnul Blake să închidă ochii şi să-şi amintească ordinea în care oaspeţii săi au părăsit camera. Un miros de iasomie i-a stimulat imediat memoria. Suntem mai influenţaţi de miros decât credem. Aşa că ajungem la dimineaţa zilei fatale. Până acum, nu există contradicţii. Domnişoara Greer a susţinut că se va căsători cu Amyas, Amyas a confirmat şi Caroline a fost foarte supărată. Mai mulţi martori confirmă asta. În dimineaţa următoare, în bibliotecă are loc o ceartă între soţii Crale. Primul lucru: Caroline Crale este auzită spunând: „Tu şi femeile tale”, pe un ton amar, şi apoi: „Te voi omori într-o zi”. Philip şi domnişoara Greer au auzit. Apoi, domnişoara Greer a auzit cum Amyas îi cerea soţiei sale să fie rezonabilă. Şi doamna Crale a spus: „Decât să i te las fetei ăleia… Mai bine te omor”. Curând, Amyas iese şi-i spune Elsei să coboare ca să-i pozeze. Ea îşi ia un pulover şi-l însoţeşte. Nu e nimic până aici care să pară în neregulă din punct de vedere psihologic. Toţi se poartă exact aşa cum am crede. Dar acum ajungem la ceva ciudat.

Meredith Blake descoperă dispariţia şi-i telefonează fratelui său; se întâlnesc şi ajung la Battery Garden, unde Caroline Crale discută cu soţul ei despre plecarea Angelei la şcoală. Asta mi se pare foarte ciudat. Cei doi se ceartă, cu ameninţări, şi apoi vorbesc normal.

Poirot se întoarse către Meredith Blake.

— Aţi spus că Amyas ar fi zis: „Prin urmare, rămâne stabilit: o să am grijă să-şi facă bagajele”. Aşa este?

— Cam aşa, da.

Poirot se întoarse către Philip.

— La fel vă amintiţi?

Philip Blake se încruntă.

— Nu mi-am amintit până când n-aţi spus… Dar acum, da. Ceva s-a spus despre bagaje.

— Spus de domnul, nu de doamna Crale?

— De Amyas, da. Caroline a zis doar că era prea dur cu fata. Dar ce contează? Cu toţii ştim că Angela pleca peste puţin timp la şcoală.

Poirot îl contrazise.

— Nu vedeţi forţa obiecţiei mele. De ce-ar spune Amyas Crale că o să facă bagajele? E absurd. Erau acolo doamna Crale, domnişoara Williams, o menajeră. E treaba unei femei… Nu a unui bărbat.

Philip Blake replică, impacientat:

— Ce contează? N-are legătură cu crima.

— Nu credeţi? Pentru mine, a fost primul lucru semnificativ. Şi este imediat urmat de un altul. Doamna Crale, o femeie disperată, care şi-a ameninţat soţul, acum îi oferă la modul cel mai amical o bere rece.

Meredith Blake spuse rar:

— Nu este ciudat, dacă se gândea la crimă. Este sigur ceea ce ar face. Ar disimula.

— Credeţi? S-a hotărât să-şi otrăvească soţul, are deja otrava, soţul ei are o ladă de bere jos. Dacă este inteligentă, va pune otrava într-una dintre acele sticle, dar într-un moment când nu e nimeni în jur.

Meredith obiecta.

— Nu putea. Ar fi putut s-o bea altcineva.

— Da, Elsa Greer. Dacă se hotărâse să-şi ucidă soţul, putea ea să aibă scrupule în privinţa fetei? Dar să nu ne certăm. Să rămânem la fapte. Caroline Crale a spus că va aduce o bere rece. Se duce în casă şi ia câteva, apoi le aduce. Toarnă în pahar şi i-l dă. Amyas Crale bea şi spune: „Totul are un gust ciudat azi”.

Doamna Crale se duce iar în casă. Ia prânzul. S-a spus că părea preocupată. Asta nu ne ajută: nu e un criteriu de comportament la criminali. Unii sunt calmi, alţii agitaţi.

După prânz, coboară iar în grădină. Îşi descoperă soţul mort şi se comportă aşa cum era de aşteptat. Pare afectată şi o trimite pe guvernanta să dea telefon după doctor. Acum ajungem la un lucru care nu se ştia.

O privi pe domnişoara Williams.

— Nu obiectaţi?

Domnişoara Williams era cam palidă. Spuse:

— Nu v-am cerut să ţineţi secret.

Încet, dar cu efect, Poirot povesti ceea ce văzuse guvernanta.

Elsa Dittisham îşi schimbă poziţia. O privi pe femeie şi întrebă:

— Chiar ai văzut-o făcând asta?

Philip Blake sări în picioare.

— Dar atunci e clar! O dată pentru totdeauna!

Poirot îl privi blând.

— Nu chiar.

Angela Warren interveni, pe un ton tăios:

— Nu cred!

O fulgeră cu privirea pe guvernantă.

Meredith Blake îşi mângâia mustaţa. Doar domnişoara Williams era imperturbabilă. Stătea dreapta.

— Asta am văzut, rosti.

Poirot zise rar:

— Avem doar cuvântul dumneavoastră…

— Aşa este. Ochii ei îi întâlniră pe cei ai lui. Nu sunt obişnuită să nu fiu crezută, domnule Poirot.

Poirot se înclină uşor şi spuse:

— Eu nu mă îndoiesc. Ceea ce aţi văzut aşa a fost… Şi datorită acestui lucru mi-am dat seama că nu era Caroline Crale cea vinovată… Nu putea fi.

Pentru prima dată vorbi John Rattery:

— Aş fi interesat să ştiu de ce afirmaţi asta, domnule Poirot.

Poirot se întoarse spre el.

— Evident. Vă voi spune. Ceea ce a văzut domnişoara Williams: Caroline Crale îşi ştergea amprentele şi întipărea amprentele soţului ei pe sticla de bere. Pe sticl ă, remarcaţi! Dar cucuta era în pahar, nu în sticlă. Poliţia n-a găsit urme de cucută în sticla. Şi Caroline Crale n-a ştiut asta!

Ea, care se presupunea că-l otrăvise, nu ştia exact cum! Se gândea că otrava era în sticlă…

Meredith obiectă:

— Dar de ce…

Poirot îl întrerupse imediat:

— Da… de ce? De ce a încercat ea, atât de disperată, să demonstreze teoria sinuciderii? Răspunsul e simplu. Pentru că ştia cine-l otrăvise şi a vrut să facă orice… Să îndure orice… Decât să permită ca persoana respectivă să fie suspectată. Nu mai e mult de acum. Cine putea fi? Îl apăra pe Philip Blake? Sau pe Meredith? Sau pe Elsa Greer? Sau pe Cecilia Williams? Nu, este o singură persoană pe care ar fi protejat-o cu orice preţ.

Se opri.

— Domnişoară Warren, dacă aţi adus scrisoarea de la sora dumneavoastră, aş vrea s-o citesc.

Angela Warren spuse:

— Nu.

— Dar…

Angela Warren se ridică, având vocea rece ca gheaţa.

— Îmi dau foarte bine seama ce sugeraţi. Spuneţi că eu l-am omorât pe Amyas şi că sora mea ştia. Neg afirmaţia asta!

Poirot insistă:

— Scrisoarea…

— A fost scrisă doar pentru mine.

Poirot privi către locul unde se aflau cei mai tineri oameni din încăpere.

Carla Lemarchant zise:

— Te rog, mătuşă Angela, vrei să faci ceea ce spune domnul Poirot?

Angela Warren replică:

— Serios, Carla! Chiar n-ai pic de decenţă? Era mama ta… Tu…

Vocea Cariei era puternică şi furioasă:

— Da, era mama mea! De aceea am dreptul să-ţi cer asta. Vorbesc în numele ei. Vreau scrisoarea aia, acum!

Încet, Angela Warren scoase scrisoarea şi i-o înmână lui Poirot. Spuse, rece: – îmi doresc să nu v-o fi arătat.

Întorcându-se cu spatele, începu să privească pe fereastră.

În timp ce Poirot citea scrisoarea, umbrele se adânceau în colţurile încăperii. Carla avea sentimentul că mai era cineva în cameră, care lua formă. Se gândi: „E şi ea aici… Mama. E aici, în cameră!”

Poirot termină de citit.

— Veţi fi, cred, de acord că este o scrisoare remarcabilă. O epistolă frumoasă, dar, înainte de toate, remarcabilă. E o singură omisiune în ea: nu conţine o afirmare a nevinovăţiei.

Angela Warren spuse, fără să se întoarcă:

— Nu era necesar.

— Da, nu era. Caroline Crale nu credea necesar să-i spună surorii sale că era nevinovată, pentru că ea considera că aceasta ştia deja. Ea voia doar s-o asigure pe sora ei că era bine şi să evite o mărturisire. „E în regulă, draga mea. E în regulă.”

Angela Warren spuse:

— Nu înţelegeţi? Voia să fiu fericită, atâta tot.

— Da, este evident. Avea un copil, dar nu la acel copil se gândea: asta avea să vină mai târziu. Nu, doar sora ei îi ocupa gândurile. Şi, astfel încât să nu se simtă vreo vinovăţie, Caroline include o frază: „Trebuie să-mi plătesc datoriile”.

Aceasta explică totul. Se referă la povara pe care Caroline o purtase timp de atâţia ani, de când îşi rănise sora. Acum avea ocazia să-şi plătească datoria. Şi spun că am convingerea că, prin aceasta presupusă plată, Caroline Crale a murit în pace. Datorită credinţei ei că-şi plătea datoria. E un lucru ciudat de spus despre o criminală condamnată… Dar avea tot ceea ce-i trebuia ca să fie fericită. Da, mai mult decât credeţi.

Vedeţi cum, prin această explicaţie, totul se lămureşte în privinţa reacţiilor lui Caroline. Dacă privim evenimentele din punctul ei de vedere. Pentru început, cu o seară înainte se petrece ceva care-i aminteşte de copilăria ei indisciplinată. Angela azvârle cu un prespapier după Amyas Crale. Asta făcuse şi ea, cu mulţi ani în urmă. Angela ţipă că şi-ar dori ca Amyas să fie mort. În următoarea dimineaţă, Caroline intră în seră şi o găseşte pe Angela în preajma sticlelor de bere. Amintiţi-vă de cuvintele domnişoarei Williams: „Angela era acolo, părea vinovată…" Ea voia să spună că părea aşa pentru că, din ceea ce ştia, chiulise, dar pentru Caroline acest lucru avea o altă semnificaţie. Şi în alte ocazii, Angela pusese diverse lucruri în băutura lui Amyas.

Caroline ia sticla pe care i-o dă Angela şi se duce cu ea la Battery. Acolo o toarnă în pahar şi i-o dă lui Amyas, iar el o dă pe gât şi se strâmbă, spunând: „Totul are un gust ciudat azi".

Caroline nu bănuia nimic atunci… Dar, după prânz, îşi găseşte soţul mort… Şi n-are nici o îndoială că a fost otrăvit. Ea n-o făcuse. Atunci, cine? Şi totul i se pare că se potriveşte: ameninţările Angelei, faţă ei când era lângă sticlele de bere… Vinovată… Vinovată. De ce-a făcut copila asta? Să se răzbune pe Amyas? Sau de dragul ei, al lui Caroline? Şi-a dat seama că Amyas voia s-o părăsească pe sora ei? Caroline îşi aminteşte… Ah, atât de bine… de emoţiile ei violente la vârsta Angelei. Şi se gândeşte doar cum s-o protejeze. Angela umblase cu sticla… Amprentele ei vor fi acolo. O şterge repede. Dac-ar crede cu toţii că fusese sinucidere… Dacă sunt doar amprentele lui Amyas găsite acolo… Ea încearcă să-i pună degetele moarte pe sticlă… Disperată… Atentă în jur…

Odată ce acceptă suspiciunea ca fiind adevărată, totul pare că se potriveşte. Emoţia ei în legătură cu Angela, insistenţele ca ea să plece… Teama ca ea să nu fie interogată. În final, graba de a o scoate pe Angela din ţară.

Pentru că se teme ca Angela să nu cedeze şi să mărturisească.

CAPITOLUL 4
ADEVĂRUL

Încet, Angela Warren se răsuci. Ochii ei plini de dispreţ îi priviră pe toţi.

— Sunteţi orbi… cu toţii. Nu credeţi că aş fi mărturisit? N-aş fi lăsat-o pe Caro să sufere! Niciodată!

Poirot spuse:

— Dar aţi umblat la bere.

— Eu? La bere?

Poirot se întoarse spre Meredith Blake.

— Ascultaţi, monsieur. În acest pasaj afirmaţi că aţi auzit sunete în camera aceasta, care e sub dormitorul dumneavoastră, în dimineaţa crimei.

Blake aprobă.

— Dar era doar o pisică.

— Cum de ştiţi asta?

— Nu mai ştiu, dar era doar o pisică. Sunt sigur de asta. Fereastra era deschisă cât să intre o pisică.

— Dar nu era fixată în poziţia aia. Putea fi deschisă şi cineva putuse intra şi ieşi.

— Da, dar ştiu că era o pisică.

— N-aţi văzut o pisică?

Blake rămase perplex.

— Nu. Şi totuşi, ştiu.

— Vă voi spune imediat şi de ce. Între timp, ascultaţi. Cineva putuse intra în casă în dimineaţa aceea, să pătrundă în laborator, să ia ceva de pe rafturi şi să plece nevăzut. Dac-ar fi venit de la Alderbury, nu putea fi Philip, nici Elsa, nici Amyas sau Caroline. Ştim ce făceau ei. Mai rămân Angela şi domnişoara Williams. Domnişoara Williams… Aţi văzut-o când ieşeaţi. V-a spus că o căuta pe Angela. Angela plecase să facă baie, dar nu lângă pietre. Înotase până aici… Aşa a făcut şi în dimineaţa când a înotat cu Philip

Blake. Cred că a intrat aici pe fereastră şi a luat ceva de pe raft.

Angela Warren spuse:

— N-am făcut asta… Cel puţin…

— Ah! Exclamă Poirot, triumfător. Vă amintiţi! Mi-aţi spus că-i mai făceaţi farse lui Amyas cu ceea ce numeaţi chestii de la pisici… Aşa aţi spus.

Meredith Blake confirmă.

— Valeriană! Desigur!

— Exact. De asta aţi crezut că intrase o pisică. Aveţi mirosul foarte sensibil. Aţi mirosit valeriana fără să ştiţi… Dar în subconştient v-a rămas „pisică”. Pisicile iubesc valeriana şi ar merge oriunde după ea. Este ceva foarte neplăcut la gust şi aţi spus că Angela plănuia să pună aşa ceva în berea lui Amyas în acea zi.

Angela Warren interveni, minunându-se.

— Chiar în acea zi a fost? Da, şi-mi amintesc perfect când am luat-o. Şi apoi, am scos berea şi a venit Caroline şi aproape m-a prins! Normal că ţin minte… Dar n-am legat asta niciodată cu acea zi în special.

— Normal… Nu era nici o legătură în mintea dumneavoastră. Cele două evenimente nu erau similare. Unul era pe raftul cu farse… Celălalt era o tragedie neanunţată, care a umbrit orice altceva. Dar eu am observat când aţi spus „am luat etc., etc. Ca să tom în băutura lui Amyas”. N-aţi spus că aţi şi făcut asta.

— Nu, pentru că n-am apucat, Caroline a intrat exact atunci când încercam să pun. Şi ea a crezut… Că eu am fost!

Angela scoase un ţipăt uşor. Privi în jur. Spuse încet:

— Presupun că şi voi credeţi asta. Se opri şi apoi continuă: Nu eu l-am ucis pe Amyas. Nu ca rezultat al vreunei glume proaste şi nici în vreun alt fel. Dacă era aşa, nu tăceam.

Domnişoara Williams rosti tăios:

— Normal că nu, draga mea. Îl privi apoi pe Poirot. Doar un nebun ar crede asta.

Poirot spuse, cu blândeţe:

— Nu sunt nebun şi nu cred asta. Ştiu prea bine cine l-a omorât pe Amyas Crale. Se opri. Mereu există pericolul acceptării unor fapte dovedite false. Aşa era şi la Alderbury. O situaţie foarte veche. Două femei, un bărbat. Am presupus că Amyas dorea s-o părăsească pe soţia sa pentru cealaltă femeie. Dar sugerez că n-a vrut asta.

Mai fusese cu alte femei înainte. Îl obsedaseră o vreme, dar îi trecea. Dar, de această dată, femeia voia mai mult de la el. Nu era o femeie. Era o fată. Şi era teribil de sinceră, după spusele lui Caroline Crale… Poate că era sofisticată în vorbire, dar era îngustă în dragoste. Pentru că avea o pasiune pentru Amyas, a presupus că era la fel şi din partea lui. A presupus că era o pasiune pe viaţă. Fără să-l întrebe dacă dorea să-şi părăsească soţia.

Dar de ce nu i-a spus Amyas adevărul, veţi întreba?

Voia să-şi termine tabloul.

Pentru unii oameni, pare incredibil… Dar nu pentru cineva care-i cunoaşte pe artişti. Şi deja am acceptat această explicaţie. Acea conversaţie dintre Crale şi Meredith Blake este acum mai inteligibilă. Crale este ruşinat: îl asigură, optimist, pe Blake că va ieşi totul bine. Pentru Amyas, totul e simplu. Pictează, cufundat în artă, deranjat un pic de două femei nevrotice şi geloase… Dar nu le lasă să se amestece în capodopera lui.

Dacă i-ar spune Elsei adevărul, s-ar termina cu tabloul. Poate că, în impulsul primelor sale sentimente, chiar o fi spus c-o va părăsi pe Caroline. Bărbaţii mai spun astfel de lucruri atunci când au o pasiune. Poate că doar a lăsat să se presupună. Nu-i păsa de ceea ce credea Elsa. O lăsa să creadă ce voia. Orice, doar să mai tacă două zile.

Şi apoi… Avea să-i spună adevărul… Că se terminase între ei doi. Niciodată nu fusese un om scrupulos.

A încercat, cred, să nu-i creeze iluzii. I-a spus ce fel de bărbat era. Dar ea n-a ascultat. A sărit în întâmpinarea sorţii. Şi, pentru Crale, femeile reprezentau un joc. Dacă-l

întrebai, ar fi spus că Elsa era tânără… va trece peste. Aşa lucra mintea lui Amyas Crale.

Soţia lui era singura pe care o iubea, de fapt. Nu se îngrijora în privinţa ei. Trebuia doar să mai îndure două zile. Era furios pe Elsa pentru că vorbise cu Caroline aşa, dar credea că va fi totul bine. Caroline îl va ierta şi Elsa… va trebui să treacă peste asta.

Dar cred că, în ultima seară, era chiar îngrijorat. Pentru Caroline, nu pentru Elsa. Poate că a mers la ea în cameră şi ea a refuzat să-l vadă. Oricum, a doua zi a luat-o deoparte şi i-a spus adevărul. Fusese cu Elsa, dar se sfârşise. Imediat după ce termina tabloul, n-avea s-o mai vadă.

Şi, ca răspuns la asta, Caroline a strigat: „Tu şi femeile tale!" Această frază, vedeţi, o pune pe Elsa în rând cu celelalte… Care plecaseră. Şi a adăugat, indignată: „O să te omor într-o zi".

Era supărată, revoltată de cruzimea lui faţă de fată. Atunci când Philip a văzut-o pe hol, ea murmura: „E prea crud", şi se gândea la Elsa.

Cât despre Crale, el a ieşit din bibliotecă, a găsit-o pe Elsa cu Philip şi i-a ordonat fetei să meargă să-i pozeze. Ce nu ştia era că ea fusese afară şi auzise totul. Şi ce a spus mai târziu despre conversaţie nu era adevărat. Avem doar cuvântul ei.

Imaginaţi-vă ce şoc a avut!

În după-amiaza precedentă, Meredith a spus că stătea cu spatele la uşa de la laborator, vorbind cu Elsa. Asta înseamnă că ea stătea cu faţa la laborator şi a văzut ce făcea Caroline, peste umărul lui, şi că era singura persoană care putea să facă asta. A văzut-o luând otrava. N-a spus nimic, dar şi-a amintit acest amănunt important după ce a auzit conversaţia din bibliotecă.

Atunci când Amyas Crale a ieşit, ea a spus că va merge să-şi ia un pulover de sus şi a urcat în camera lui Caroline, ca să caute otrava. Femeile ştiu unde ascund alte femei

lucrurile. A găsit-o şi a fost atentă să nu lase amprente, apoi a turnat totul într-o sticlă cu pipeta.

A coborât şi a mers în Battery cu Crale. Şi, curând, fără îndoială, i-a turnat nişte bere, pe care el a băut-o în stilul obişnuit.

Între timp, Caroline Crale era îngândurată. A văzut-o pe Elsa urcând să-şi ia un pulover. A coborât repede în Battery şi a vorbit cu soţul ei. Ceea ce făcea era ruşinos! Nu va suporta asta! E incredibil de crud cu fata! Iar Amyas, iritat de întrerupere, a spus că o va trimite să-şi facă bagajele! E totul stabilit… O s-o trimit să-şi facă bagajele, îţi spun eu.

Şi apoi i-au auzit pe fraţii Blake, iar Caroline a ieşit ruşinată şi a murmurat ceva despre Angela şi despre şcoala şi treburile pe care le avea, şi printr-o asociere naturală cei doi au crezut că au auzit că Amyas ar fi spus că o va ajuta să-şi facă bagajele pe Angela, nu că o va trimite pe Elsa să-şi facă bagajele.

Iar Elsa, cu puloverul în mână, a coborât pe cărare şi s-a aşezat din nou pe tun, pozând.

Fără îndoiala, miza pe faptul că doar Caroline va fi suspectată şi că sticla de cucută va fi găsită în camera ei. Caroline joacă acum după cum vrea Elsa. Aduce bere jos şi toarnă pentru soţul ei.

Amyas o dă pe gât şi spune că totul are un gust ciudat în acea zi.

Vedeţi ce remarcă semnificativă? Totul are un gust ciudat? Prin urmare, a mai fost ceva înainte cu gust rău, pe care el încă-l mai simte în gură. Şi, în alt moment, Philip îl vede că se clatină şi se întreabă dacă n-a băut cumva. Dar acea clătinare era primul semn al efectului cucutei, care-i fusese dată înainte de a-i aduce Caroline sticla rece cu bere.

Şi, astfel, Elsa Greer a pozat şi, de vreme ce nu voia ca Amyas să suspecteze ceva, îi vorbea normal. L-a văzut şi pe Meredith pe bancă şi i-a făcut cu mâna. Şi-a jucat rolul admirabil.

Iar Amyas Crale, un bărbat care detesta bolile şi refuza să se lase învins, a pictat neîncetat până când membrele i-au cedat şi s-a întins pe bancă, neajutorat, dar cu mintea limpede.

Din casă a sunat clopoţelul şi Meredith a plecat s-o ia pe Elsa. Cred că în acel moment Elsa şi-a părăsit locul şi a alergat să mai toarne ultimele picături de cucută în paharul cu bere. Scăpase de picurător pe cărarea spre casă, zdrobindu-l. Apoi s-a îndreptat spre Meredith.

Meredith îşi vede prietenul privindu-l cu ochii rătăciţi, aşezat acolo, pe bancă, neajutorat.

Cât de mult cunoştea sau ghicea Amyas? Nu putem spune ce ştia mintea sa conştientă, dar mâna şi ochii îi erau sinceri.

Hercule Poirot arătă spre pictura de pe perete.

— Ar fi trebuit să ştiu când am văzut tabloul. Pentru că este remarcabil. Este tabloul unei criminale pictate de victima ei… Este tabloul unei fete care-şi priveşte amantul murind…

CAPITOLUL 5
CONSECINŢE

În tăcerea care urmă, o tăcere oripilată, ultima rază de soare părăsi fereastra şi blănurile femeii pe care o luminase până atunci.

Elsa Dittisham se mişcă şi vorbi.

— Ia-i pe toţi de aici, Meredith! Lasă-mă singură cu domnul Poirot.

Râmase nemişcată până când uşa se închise. Apoi spuse:

— Sunteţi foarte inteligent, nu-i aşa?

Poirot nu răspunse.

— Ce vreţi să fac? Să mărturisesc?

El clătină din cap.

— Pentru că nu voi face aşa ceva! Şi nu voi recunoaşte nimic! Ceea ce spunem noi aici, împreună, nu contează, e cuvântul dumneavoastră împotriva cuvântului meu.

— Exact.
— Vreau să ştiu ce veţi face.
— Voi face tot posibilul ca autorităţile să-i acorde scuze postume lui Caroline Crale.
Elsa râse şi zise:
— Absurd! Să-ţi fie acordate scuze pentru ceva care nu s-a petrecut. Şi eu?
— Îmi voi expune concluziile în faţa unor oameni care pot face ceva. Dacă decid că se poate deschide un caz împotriva dumneavoastră, atunci vor acţiona. Vă spun că nu sunt suficiente dovezi… Doar impresii. Şi, mai mult, nu vor dori să acţioneze împotriva cuiva în poziţia dumneavoastră, decât dacă au dovezi suficiente.
— Nu-mi pasă. Dac-aş fi pe drumuri… Dacă m-aş lupta pentru viaţa mea… Da, ar fi interesant, incitant… ar fi ceva vivace. Mi-ar plăcea.
— Dar nu şi soţului.
Îl privi fix.
— Credeţi că-mi pasă de ceea ce crede el?
— Nu, nu cred că v-a păsat vreodată de părerea cuiva. Dac-ar fi fost aşa, aţi fi fost mai fericită.
Ea replică, pe un ton ascuţit:
— De ce vă pare rău pentru mine?
— Pentru că ai multe de învăţat, copilă.
— Ce anume?
— Toate emoţiile vârstei adulte: milă, compătimire, înţelegere. Singurele lucruri pe care le cunoşti sunt dragostea şi ura.
— Am văzut-o pe Caroline luând cucuta. Am crezut că voia să se sinucidă. Ar fi simplificat lucrurile. Şi apoi, în dimineaţa următoare, am aflat. I-a spus că nu-i păsa deloc de mine… Îi pasase, dar se terminase. Imediat după ce era gata tabloul, mă trimitea la plimbare. N-avea de ce să-şi facă griji, i-a spus ei.
Şi ei… I-a părut râu pentru mine… Înţelegeţi ce am simţit? Am găsit substanţa, i-am dat-o lui şi am stat acolo, privindu-l

cum moare. Nu m-am simţit niciodată atât de vie, de exaltată, de puternică! L-am privit murind…

Îşi aruncă mâinile în aer.

— N-am înţeles că mă omoram, de fapt, pe mine… Nu pe el. După aceea, am văzut-o prinsă în capcană… Dar nici asta nu mi-a oferit vreo satisfacţie. N-am putut s-o răresc… Nu-i păsa… Scăpa de tot. Şi ea, şi Amyas scăpaseră. Au plecat unde nu-i mai puteam ajunge. Dar ei n-au murit. Eu am murit.

Elsa Dittisham se ridică. Se îndreptă spre uşă. Spuse din nou:

— Eu am murit…

Pe hol, trecu pe lângă doi tineri a căror viaţă abia începea.

Şoferul îi deschise uşa maşinii. Lady Dittisham intră şi şoferul îi înfăşură blana în jurul genunchilor.

SFÂRŞIT

{1} Totuşi – în limba franceză, în original (n.tr.) {2} înainte – în limba franceza, în original (n.tr.) {3} înapoi – în limba franceza, în original (n.tr.) {4} Abreviere uzuală de la King's Counsel, consilier juridic al regelui, titulatură purtata de judecătorii, procurorii şi avocaţii Coroanei Britanice (n.tr.) {5} Cunoscuta revista britanică de societate, numită astfel după ziarul fondat de Richard Steele, în anul 1709. Orientarea ei este spre ilustrarea tendinţelor din clasa aristocratică şi din cea înstărită, (n.tr.) {6} Renumit colegiu privat şi independent din Anglia, situat în oraşul Eton, din comitatul Berkshire, întemeiat în anul 1440 de regele Henric al VI-lea, terenurile sale de sport fiind, în mod tradiţional, spaţii de pregătire pentru guvernanţii britanici, (n.tr.) {7} Termen care desemna o persoană cu vorbirea afectata, sentimentalistă, având la

origine o satiră cu acest titlu scrisă în anul 1725 de Henry Carey, la adresa politicianului Ambrose Philips, (n.tr.) {8} Romeo şi Julieta – William Shakespeare, voi. I, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, Bucureşti, 1955; trad. Şt. O. Iosif, revăzută de Al. Philippide, p. 321. {9} Gradina Bateriei (de artilerie) {10} Referire la Henry Stuart, duce de Albany (1545-l567), cunoscut şi sub numele de Lord Darnley, cel de-al doilea soţ al lui Mary Stuart, regina Scoţiei. A fost asasinat, bănuielile îndreptându-se asupra lui James Hepburn de Bothwell şi a lui Mary însăşi (n.tr.) {11} Succes modest – în limba franceza, în original (n.tr.) {12} Dar iată – în limba franceză, în original (n.tr.) {13} Şedinţa – în limba franceză, în original (n.tr.)